

KAAN KARITAN POKO KEHCAMHOKACHO

2

Estudo de Lições Bíblicas

Livro 2

Robert Hawkins
Florine Hawkins

Missão Evangélica da Amazônia

Boa Vista, Roraima

Lições e Aplicações Adicionais

Julie Champlin

Tradução de Lições e Aplicações Adicionais

Samuel Santos de Souza

Revisão

André de Oliveira
Valdemir de Souza
Onésimo Aaka Wai Wai

Coordenação Editorial

Charles Champlin

Publicação

MEVA - Missão Evangélica da Amazônia

Todos os direitos reservados a

© MEVA - Missão Evangélica da Amazônia
ISBN: 978-65-995445-1-4

Permissões de uso de ilustrações bíblicas

Ilustrações nas páginas 6, 7 (2^a, 3^a), 10, 11, 20, 21, 26, 30, 31, 35, 36, 42, 43, 44, 47, 52, 56, 59, 60, 64, 67, 68, 76, 83, 84, 89, 92, 96, 97, 101, 102, 106, 109, 110, 113, 114, 117, 118, 121, 125, 130, 131 (2^a) usadas com permissão de Cook Communications Ministries International. © 1996 David C. Cook.

Ilustração na página 131 (1^a) é da série de ilustrações da Chronological Pictures usada com permissão da New Tribes Mission. © New Tribes Mission.

Ilustração na página 7 (1^a) por Louise Bass usada com permissão da British and Foreign Bible Society. © The British and Foreign Bible Society 1994.

(Edição 3)

Boa Vista, Roraima

2021

Kehcamhokacho 35

Ixaw Yana Komo Naponukyaxe Tîkayaritomon Komo Kaan Yai

1 Samuew 8:1-22, 10:1, 10:19-26, 11:1-6, 11:11, 12:12-25

Tukukmaxmu: Waano 144:15 – Tawake xa naxe ero wa cehsom komo. Tawake xa naxe tooto komo Kporin komo exitaw ponaro ehtopo komo me. Ero wa naxe.

CEKATÏMSOM

Samuew tî xakêne Kaan maywen me pahkî cimîipu. Noro nîhcamhokekêne troyeno komo Kaanî mtapotarî poko. Kaan nîmtapowakêne Ixaw Yana komo yakro Samuew mtai. Amêne takî Samuew poco me exiche tumumuru komo nîifakêne asakî rma troyeno komo yenêne me. Samuew mumuru komo tko xatkeêne kiŕwañhe exihra tîm komo warahra. Kaan yewetîra xatkeêne ñexamro. Puranta xatme makî xatkeêne ñexamro kicicme cexi xe so marha xatkeêne. Ero ke troyeno komo ketkeêne Samuew ya iixera nasî amna cenêne me amumuru komo ketkeêne. On wara ketkeêne troyeno komo Samuew ya, amna kayaritomon meñekakî anarî ketkeêne. Troyeno komo xatkeêne anarî yana komo wa cexi xe so tîmîtwono komo pona pohnatkeêne anarî yana komo re ha xatkeêne tîkayaritomoi so.

Samuew nîmtapowakêne Kaan yakro, ñekatîmyakêne marha Kaan ya troyeno komo mtapotarî.

On wara tî kekêne Kporin komo yîwya, Yîmtapotarî komo ewetko rma. Aaxera nasî amna tîkayaritomon me, kacho pînî rma mîn yîmtapotarî komo. Kporin komo xera nasî amna tîkayaritomon me, kacho xa mîn yîmtapotarî komo kica. Pahxa Ixaw Yana komo wekyakêne Exitu poi ero yinhîrî rma ero wara naxe okwe. Oyahsîpinkaêne me roro xatkeêne ponaro anarî yana komo yehtopo poko cehtome so. Ero wara rma naxe oroto apoko hara, awanwekêne me okwe. (1 Samuew 8:7-8)

Samuew nîmtapowakêne troyeno komo yakro twerî ehtopo komo poko tîkayaritomon xe ehtopo komo poko. Samuew kekêne on wara kayaritomo men nahsîyasî amêne amxîkîthîrî komo sowtatu me, kekêne. Kayaritomo marha men awemsîthîrî komo nahsîyasî tînahrî tîyoñe me, kekêne. Kayaritomo marha men nahsîyasî amêne amaranî komo pono yeperîrî kiŕwan komo kekêne marha. Kayaritomo men awokuthîrî komo kiŕwan komo nahsîyasî amêne kekêne marha. Ahnoro marha nahsîyasî troyeno tmaywen me cehsom me kekêne marha.

Samuew marha on wara kekêne amêne kayaritomo kicicme awîfataw so, mîwracexe Kaan weece. Wara rma ero yimaw tko Kaan nasî entara tîyanan komo yîwratacho. Tîyanan komo tkayaritomon xe exirî ke so, Kaan yanmen pîn me exirî ke. On wara kekêne Kaan tîyanan komo poko riikomo ahce na xe cexitaw nîwrasesî tan mero makî iixe cehtopo xe cexirî ke ero wa naxe okwe kekêne. Kaan kekêne kayaritomo nasî amêne ahworeñe pîn komo me kekêne.

Wara rma Iyanan komo tko Samuew yentaxera xatkeñe. On wara ketkeñe ñexamro: Tkayaritomon xe rma nasî amna, ketkeñe.

Ero ke Kaan kekñe Samuew ya meñekakî kayaritomo me cisom kîîrî osotî Sau, kekñe. Sau mîkî xakñe kawno ro makî ahnoro kîîrî yopono. Noro marha mîkî xakñe kîîrî yenporî. Sau xakñe kayaritomo me cexi xera. Noro ñeseyamyakñe Samuew mokyataw tîhyaka. Samuew rma tko ñeñakñe Sau on wara kekñe yîwya Kaan ameñekai kayaritomo me, kekñe. Sau xakñe camkî kayaritomo me cehtopo poko. Ero ke noro ñetîramekñe tîmîn yaka etapickaxi tmararîn pona.

Amñe ñhe pahkî exiche, Amoñita komo kayaritomon Naas mokyakñe etañmaxi Xabes Xireace pona Ixaw Yana komo yewton pona. Xabes kayaritomon cetañmaxera xakñe akro so, maywen komo marha sowtatu komo. On wara kekñe kayaritomo Naas, ero ke oroto ahnoro tooto wewkaxasî kari ñixan makî cewñe so kekñe, ero yimaw takî maxe omaywen me makî kekñe. Ero ke Xabes kayaritomon komo, on wara ketkeñe momohko 7 kaamo ketkeñe. Amna ka tapota yaañe ñeñepesî ahnoro ewto mko pore anarimaw tko na nai ñhe amna yakronomañe tmosom ketkeñe. Mokuhra ro makî exitaw amna yakronomañe, amna takî ñetîmyasî awya ketkeñe.

Xabes kayaritomon komo ñeñepetkeñe tapota yaañe Sau yaka. Ahnoro tooto komo ñencetkeñe tapota, entache ñîwracetkeñe. Kaan Yekatî takî ñihcekñe ero yimaw Sau pona, ero yimaw rma noro nañikyakñe tpoyno komo twenari etañmaxi Naas yakro tîmaywen komo sowtatu komo marha. Kaan nakronomekñe Sau, Naas yakro etañmetaw iyopono me ñiifakñe kañpe.

Ixaw Yana komo tahwore ro makî xatkeñe meñpora Naas maywen komo sowtatu pen waihkarî ke. Ero ke Kaan takî ñîmtapowakñe akro so:

Moso takî ha kayaritomo me anîhtînoputhîrî kom ha, Tkayaritomon xe takî nasî amna, kachonho awya so. Enko xe, akayaritomon komo rma takî ñiifakñe Kporin komo. Ero ke Kporin komo ponaro xa men ehcoko. Noro poko makî ehcoko, yîmtapotarî ewetîcoko. On wara ehcoko, ketaw awya so ahce na poko anwekîra men ehcoko. Ero wa xa marha ñexpe akayaritomon kom hara. Ero wara awexitaw roro so kîfwañhe maxe, Aporin komo Kaan yehtopo yaw roro rma maxe. Kporin komo tko na manwekyatu anarimaw. Ahce na poko apanatanmetopo komo na manwekyatu. Ero wa awexitaw so awemetanmekyatu so men Noro hara. Aporin pen komo ñemetanmekyakñe ero wa xa marha awemetanmekyatu so hara okwe. (1 Samuew 12:13-15)

Samuew kekñe:

On wara makî wîkesî awya so, Kporin komo poko twerî men ehcoko. Noro poko makî ehcoko yaaro xa. Yiixe xa awexirî ke so Noro ewetîcoko. Miya xe xa awakronomachonhîrî komo poko eserepokacoko. Kicicme rma tko na matu anarimaw so. Ero wa awexitaw so mehcamnoyaxe takî okwe akayaritomon pen komo yakro ro rma. Ero wa maxe okwe, kekñe tî. Ero wa tî kekñe Samuew Ixaw Yana komo ya. (1 Samuew 12:24-25)

KPANATANMETOPO

Anarimaw so na ahce na mko xe na tatu. Cesehtînoyatu na anarimaw tahwore kiiñe komo poko. Anarimaw na cesehtînoyatu on wara meîpora exitaw kupurantan komo tahwore xa taxe tîtketu na. Wara rma tooto komo tko naxe ahce na xe meîpora makî miyahxe xa ro makî cemyawno yopo rma tahwore exihra ro makî tko naxe noro yipu komo.

Kaan nasî tahwore kexi xe so kemyawno tînmrî poko. Kaan xakñe Ixaw Yana komo Kayaritomon me. Kaan marha nîmyakñe ewto imo pen yîñirithîrî pîn komo ro makî yîwya so. Kaan marha nîmyakñe mararin komo naatî keñarî yîñeyamuthîrî pîn komo ro makî, ahce na mko nîmyakñe ro makî Ixaw Yana komo ya, wara rma tahwore rma tko exihra xatkeñe, kiñwañhe xa mai ham kahra rma xatkeñe yîwya.

Waano 106:1 kesî: On wara wîkesî awya so, Kporin komo poko ahwotacoko. Kiñwañhe xa mai ham Apa, kacoko yîwya kiñwañhe xa exirî ke. Kwakreñe me nasî Noro miya roro yîtîhkan me ro makî.

KPANATAMETOPO XA HARA

Ahrunkakî akaritan yîmtapotareko marha 1 Cimocu 6:6-11. Kaan nasî tîmxîkrî komo tahwore makî exi xe so ahce na mko tînmrî poko. Samuew xîkrî komo puranta xe makî xatkeñe, Kaan xera takî. Ero ke Ixaw Yana komo Samuew mumuru komo xera xatkeñe cenîñe komo me, ñexamro xatkeñe tpyeno komo yakronomacho poko eserepokara. Kicicme xa nasî puranta xe kehtopo, kemyawno komo xe makî kehtopo marha. On wara kekñe Kaan kîwyam tî Noro xe makî cexpore nai puranta xatme tî exihra cexpore nai. Yarono me xa takî tî tatu tahwore Kaan xatme kexitaw so makî.

- **Kporin komo poko twerî men ehcoko. Noro poko mak ehcoko yaaro xa. Yiixe xa awexirî ke so Noro ewetîcoko.**
- **Kaan xîkrî komo tahwore cexpore nasî ahce na mko Kaan nîmrî poko ha.**

CEYUHSOM

1. Ahce kacho Ixaw Yana komo Samuew mumuru komo xera xatkeñe cenñe komo me? Samuew mumuru komo xatkeñe puranta xe makî Kaan xe cehtopo komo yopo.
2. Ahce xe xatkeñe Ixaw Yana komo? Kayaritomo xe xatkeñe.
3. Onoke xakñe Ixaw Yana komo Kayaritomon me? Kaan xa mîkî xakñe Ixaw Yana komo Kayaritomon me.
4. Ahce wai poko kekñe Samuew tpoyno komo ya kayaritomo ya cino ritopo poko? Samuew kekñe kayaritomo men amumuru komo nahsîyasî sowtatu me. Kayaritomo marha nahsîyasî awemsîrî komo tînahrî tîyoñe me kekñe. Kayaritomo men nahsîyasî kîrwan anatîrî komo yeperîrî, awoku komo marha. Kayaritomo marha awiraxe so tmaywen me makî kekñe.
5. Kaan nai ahce na xatme kexi xe so, meîpora ñhe? Pîira, Kaan nasî tahwore kexi xe so makî ahce na mko tînmîthîrî poko kîwya so.
6. Ahce wa Kaan iixe nai tîmxîkrî komo mtapotacho takro? Kaan nasî tîmxîkrî komo ya kîrwañhe xa mai ham kaxe kîrwanî ro me cehtopo poko.
7. Onoke Kaan ñiifakñe Ixaw Yana komo kayaritomon me? Kaan ñiifakñe Sau kayaritomon komo me.
8. Ahce wai mîkî xakñe Sau yehtopo? Noro tî mîkî xakñe kawno kîrî yenpotho marha.
9. Onoke pona makî xa cenpore nai? Kaan pona makî cenpore nasî kîwyam.
10. Kaan nai wahra makî tîxatme kexi xe so? Pîira, meîpora tîxatme kexi xe so nasî Kaan.

Kehcamhokacho 36

Korias Pen Waihkachonho Tapi Ya

1 Samuew 13:1-14, 16:1-13, 17:1-54

Tukukmaxmu: 1 Samuew 16:7 – On wara tko tí kekñe Kporin komo Samuew ya. [...] Tooto warahra eníno wiiñas Ow, Aporin komo. Tupunpore tpoyno komo yehtopo ponaro mak naxe tooto. Yíropotarí ponaro xa matko was Owí reha Aporin kom ha, kekñe tí Kaan.

CEKATÍMSOM

Taa, pahkí tí xatkeñe Ixaw Yana komo kayaritomo keñehra ro makí. Ero yinhîrî tíkayaritomon komo xe takí tí xatkeñe. Ero ke Sau tí ñiiñatkeñe tíkayaritomo komo me. Noro tí xakñe kayaritomo me pahkí, 40 cimñipu pahkînon.

Sau maywen sowtatu komo ñetañmetkeñe Piristew komo yakro, iyopono me so rma tko xatkeñe wahrai makí ka xakñe etañmacho. Yohno rma takí Piristew komo mokyatkeñe xa hara Sau yañmaxi meñpono pîn ro makí takí sowtatu komo. Sowtatu yukuknomacho xakñe axawa wa ro makí meñpora. Piristew komo yaw marha xakñe 30.000 tarara ketañmacho ro, 6.000 sowtatu komo takí kawaru mkawno ro komo xatkeñe hara.

Ixaw Yana komo ñeraswatkeñe ro makí tíyopo so meñpora enîrî ke. Ero ke ñexamro ñeseyamatkeñe toopu yaka so, roowo ewtarí yaka so, comota cheka so marha. Ero ke ñesenmekyatkeñe Ixaw Yana komo Sau yaka, ñeraswatkeñe ro makí tíyopo so. Samuew tko tí kekñe 7 kaamo exiche kmokyasí ahyaka so Kaan ya tímsom yakñi so Kaan ya marha ahce wa ciino miíña ha kaxi kekñe.

Amñe 7 kaamo me exiche Samuew rma ka mokuhra xakñe. Ixaw Yana komo takí cetíketkeñe makí takí. Sau tko xakñe Ixaw Yana komo toxehra. Sau xakñe Ixaw Yana komo iito rma exi xe so kañpe cexirí ke, Kaan marha xakñe akro. Ero ke Sau, noro rma Kaan ya tímsom yakñitopo takí ñihtínoyakñe. Sau mîkro xakñe tímsom pokono pîn. Ero ke Sau waihkekñe okno nîmyakñe Kaan ya. Amñe takñisom yakñitíkkache, Samuew takí mokyakñe.

Samuew kekñe yîwya, ahce wa miirî kekñe?

Sau ñeyukyakñe, tooto komo thakwa cetíketkeñe. Amoro marha meckmaw mokuhra. Kaan ya oyakronomacho yapunkuxe wexi Piristew komo mokuhnew rma ka amna wece. Ero ke ow rma wakñipu tímsom kekñe.

Samuew ñeyukyakñe, kicicme ro makí wa mexi ha okwe kekñe. Kaan yewetîra mexi. Ero ke Kaan meñekesí anarí kayaritomo hara.

Kaan kekñe yohno ro makí anarí kayaritomo meñekacho poko hara. Ananimaw so Sau ñewehcakñe Kaan, amñe ewetîra xakñe hara ero wa makí xakñe. Kaan xakñe ahwora tñmeñekathîrî kaxi kayaritomo me.

Kiñwañhe xakñe ha re Sau yohno makí. Ero yinhîrî kicicme takí tí ñehtíkekñe okwe. Ero ke on wara tí kekñe Kaan Samuew ya, Ai Samuew, anarí takí wíhtínoyasí Ixaw Yana komo kayaritomon me hara. Ero ke amoro etoko Beren pona. Iito nai Xese. Noro mumuru takí wíhtínoyasí Ixaw Yana komo kayaritomon me ciisom me hara. Katí arko noro yíhkapetopo, kekñe tí Kaan.

Ero ke cekñe takî tî Samuew Beren pona. Xese mîn yaka tî cekñe. On wara tî kekñe Samuew Xese ya, Ai oyakno amumuru tî nîhtînoya Kporin komo Ixaw Yana komo kayaritomo me ciisom me. Ero ke katî weekî yîhkapetopo, kekñe Samuew. Yaake tî xatkeñe Xese mumuru komo. Ero ke potuthîrî tî nañikyakñe yîm. Eriabe tî mîkî xakñe noro yosotî. Okre, kifwan tooto, moso ham. Kaan yanme tîhkaesom moso ham okre, kekñe tî Samuew. Pîra kekñe tî Kaan yîwya. Yupun ponaro makî exihra esko. Kayaritomo mera moso wîhtînoyasî. Tupunpore troyino komo yehtopo ponaro makî naxe tooto komo. Yîropotarî ponaro xa matko wasî Owî reha Aporin kom ha, kekñe tî Kaan. Ero ke ponan hara nañikyakñe Xese tumumuru hara. Pîra marha, kekñe Kaan noro poko hara. Ero ke anarî mokyakñe, anarî hara, anarî hara, tarah. Anarî Xese mumuru exihra takî tî xakñe yîmîn yaw. Ero ke on wara tî kekñe Samuew Xese ya. On wicakî makî natu amumuru kom ha? kekñe tî yîwya. Nai rma ha re mahtîkîthîrî xa, kekñe. Ero ke noro nañikpekñe Xese. Tapi tî xakñe mahtîkîthîrî yosotî. Noro mokuhe on wara tî kekñe Kporin komo, Noro tkî yîhkaepo kayaritomo me akno komo wero ro rma, kekñe. Ero ke noro takî tî nîhkaepkñe Ixaw Yana komo kayaritomon me ciisom me ha. Ero yimaw rma Kporin komo Yekatî mokyakñe Tapi ropotaka. Ero wa xakñe Tapi.

Taa, on wara takî tî xakñe Tapi, tîm yaw rma ka xakñe pahkî ñhe ha re. Ero yinhîrî takî tî Piristew komo mokyatkeñe Ixaw Yana komo waparî me kopi. On wara tko tî xatkeñe Piristew komo, yuu yuu, kahra tî xatkeñe. Ñepanacetkeñe makî îh po. Amna mokyasî amñe awaparî komo me ketkeñe makî ha ka. Emtacho po Ixaw Yana sowtatun komo ñepanacetkeñe yîtwîn po hara. Îpî yotari tî xakñe tuuna yaporî. Iito exitaw so mokyakñe takî tî Piristew komo sowtatun hara cewñe makî. Porinî ro makî tî mîkî xakñe anarî sowtatu komo yopono ro makî kopi. Raapu tî xakñe noro yemyaw porinî ro makî okyo. Cewyaro tî ñecececekñe takrono komo chewra. Ixaw Yana komo takî tî nîwîrîyakekñe ro makî kica. On wara tî kekñe, Kañpen komo ro makî amyamro Ixaw Yana komo. Kañpen marha mîkî ponaro awehtopo komo Kaan kica. Noro pîntho komo makî amyamro Ixaw Yana komo kica, kekñe tî. Kañpe xa tî kekñe Ixaw Yana komo ñentarî me ha. On wara marha tî kekñe noro rma. Meñekacoko apoyino komo cewñe. Noro takî mokope oyakro etañmaxi. Noro pen waihketaw owya amyamro takî maxe amna yanton me. Owaihketaw reha yîwya amna takî reha nasî awanton komo me. Karitî xa amna ayopono kom ha. Noro pîntho komo makî amyamro kica, kekñe. Ero wa tî Ixaw Yana komo nîwîrîyakekñe Korias kica. Ero wa tî kekñe enmarîyatîxera roro, kokmamytaw roro marha. Ñeraswatkeñe takî Ixaw Yana sowtatun komo noro pona. Ow xa ketañmesî Korias yakro, kañe exihra ro makî tî xakñe ñexamro poyino. 40 ro tî ñenmayakñe ero wara karî poko roro okwe.

Ero yimaw Tapi yakno komo tî xatkeñe sowtatu me. 3 makî ero wa xatkeñe, poritomo kom ha. Amñe takî tî ñexamro yenso cekñe Tapi. Takno komo nahrî tî naañakñe. Iito cexitaw Tapi Korias mtapotarî tî ñencekñe. Ñeserepokekñe xa takî tî entache. Ahce kacho Kporin komo sowtatun komo nîwîrîyake kica. Noro waihkaxi kfa tîtopore nasî. Ow xa kîwcesî waihkaxi, kekñe Tapi iitono komo ya.

Ero yimaw iito rma tî xakñe Sau, Ixaw Yana komo kayaritomon. Anarî komo takî tî ñekatîmyatkeñe Tapi mtapotarî yîwya. Ero ke tî Tapi nañikpekñe. On wara tî kekñe Tapi yîwya. Apa ahwokara cexpore nasî Korias yanme. Ow xa kîwcesî etañmaxi noro yakro

kekñe tí Tapi. Okyo kekñe Sau, kañpamxan makî amoro. Porinî ro makî mîkro ayopono ro makî kopi, kekñe.

On wara tko tí kekñe Tapi, Apa, on warai owî, apapa yoku yenîñe ro owî, opeña yenîñe ha. Pahxa ha re reaw mokyakñe opeña yeskaxi. Anarimaw hara uhsu mokyakñe anarî yeskaxi hara. Noro yipu komo wetapekñe. Opeña wukurunpekñe. Kaan xa oyakronomekñe. Ero ke Kaan marha oyakronomesî Korias pen waihokacho poko hara, kekñe tí Tapi. Taa, kekñe tí Sau, mîñce ham. Awakronoma xe xa wasî Kaan ya, kekñe tí.

Ero ke takî tí cekñe Tapi. Aporî wacetaw meñekekñe toopu ciki tmemehsem. 5 tí meñekekñe tînañmarî me. Ero yinhîrî cekñe takî tí ñh pona hara Korias wece. Kacipara imo exihra ro makî tí xakñe emyaw, raapu exihra marha. Xakñe makî amoyin, toopuci yañmacho. Toopuci tí naañakñe kumixi yaw. Ero wicakî makî tí xakñe noro yemyaw. Erasîra ro makî tí xakñe Tapi. Kaan Yekatî exirî ke yîropotaw erasîra xakñe. Meyehra Tapi toche Korias wece, noro takî tí Tapi ñeeñakñe. Okyo, kekñe takî tí Korias, onoke warai me ow meeña okyo? Xaparitho me makî katî ow meeña. Amoka ha xiya. Apunthîrî wîmyasî kwacinama yotî me, kamara yotî me marha, kekñe tí. Pîra ro makî, kekñe Tapi yîwya.

Kporin komo yosotî ponarono me xa ow kmokyasî ahyaka, anwîrîyakathîrî yosotî ponaro no me ha. Noro xa awañmapesî owaya oroto. Apoyino komo pen marha nañmapesî amna sowtatun komo ya, kekñe tí Tapi. Ero wa kacho yentache Tapi wece takî tí mokyakñe Korias, ero ke Korias wece marha tí cekñe Tapi kañpe. Toopuci tí mohkekñe tukumixin yai. Añmacho ke takî tí nañmekñe. Pom thai, Korias perî poko rma tí nañmekñe. Perî tawkaxî ro tí cekñe toopuci. Ero ke noro pen takî tí ñepîrkekñe cewnapo. Ero ke cekñe takî tí Tapi kañpe. Korias kaciparantho ke rma noro ñpîmkokekñe.

Ero yipu yenîche ñeraswatkeñe xa takî tí Piristew komo. Ñemahciyatkeñe ro makî takî tí. Wenari so rma tí cetkeñe Ixaw Yana sowtatun komo ñexamro pen waparî me. Meñpora ro makî tí waihyatkeñe Piristew komo pen. Tahwore takî tí xatkeñe Ixaw Yana komo Kaan pona enîrî ke makî Tapi ya. Ero wa tí xatkeñe okre.

KPANATANMETOPO

On wara makî tí xakñe Tapi, Kaan pona xa tí ñeeñakñe. Ow xa karitî, tooto imo yañmañe kañpe oyexirî ke, kahra ro makî tí xakñe. On wara xa kekñe Korias ya rma, Owî reha kmokyasî awece Kporin komo yosotî ponaro no me. Kaan xa Mîkî ha Ixaw Yana komo yakronomañe. Noro yosotî ponaro makî awece kmokyasî, kekñe tí Tapi. Ero wa xa cehcerî kîwyam hara. Tooto imo exihra nai kwaparî me tmohsom. Satanas tko mokyasî kîhyaka so. Noro nasî kañpe ro makî, kyopono ro me xa kopi. Kîñxatî pîñî ro makî mîkî ha. Waiwî ke kwohra nai noro, arakapusa ke kwohra so marha. Kicicitho ke kropotarî nîñwe kica. Kicicitho ponaro kehtopo ke rma kwesî. Mîñ hakî poko awepokacho komo ke aropotarî komo wesî. Ero yipu ke awoche so aropotaw so rma nasî. Mohkara maxe awanme ro so. Kaan xa tko nasî Satanas yopo. Xesus pona enîñe me awexitaw so Xesus rma takî nasî aropotaw so. Noro pona eeñataw takî ero yipu mohkesî aropotai so. Ero ke etîmcoko roro Xesus ya. On wara kacoko Kaan ya Apa kah yawno Xesus yanme makî oyexi xe xa wasî oroto. Oyanmero makî oyexi xera ro makî wasî. Noro pona makî takî weeñasî kicicitho

ponarora oyehtome oroto, kasko. Emapona kasko ero wara. Noro xa akurunpexe so awahworexe so marha.

Kaan xakê Sau xera kayaritomo me ehtopo, noro xakê Kaan yewetîra ahnoro poko. Ero ke Kaan kekê anarî weñasî kîîrî oyesehtînotopo warai xa takî yîropotarî kekê. Amê Kaan meêkekê anarî kîîrî kayaritomo me Sau yemtakan hara.

Kaan meêkekê Tapi. Kaîpamxan makî tko mîkî xakê Tapi, wara rma noro tko Kaan înewehcakê tîropotarî ke. Tapi îneîakê Kaan pona tîm yoku opefa yenîne me cexitaw. Tapi mewrekê meîpora waano komo Kaan poko tahwotacho tîhtîpîrî marha narîhcekê Kaan poko cesehtînotopo ke makî.

➤ **Kaan îneñasî kropotarî komo.**

➤ **Kaan nîhtînoyasî tîxatme kehtopo komo cewetîne me kehtopo komo marha.**

Tukukmaxmu yukukmapoko xa hara esenmexapu komo ya.

CEYUHSOM

1. Ahce wa tî xakê Sau, Ixaw Yana komo kayaritomon ha? Kiřwañhe ka xakê, amñe kicicme takî ñehtîkekê okwe.
2. Onoke mumuru ñihtînoyakê Kaan Ixaw Yana komo kayaritomon me ciisom hara? Xese mumuru ñihtînoyakê Ixaw Yana komo kayaritomon me.
3. Ahce wa kekê Samuew tîropotaw Xese mumuru potutho yeeñataw? Kiřwan moso okre. Kaan ñihtînoputho rma na moso okre, kekê tîropotaw.
4. Ahce wa tî kekê Kaan Samuew ya noro poko? Pîra, kekê tî Kaan Samuew ya. Noro pîn wîhtînoyasî, kekê Kaan potuthîrî poko.
5. Ahce ponaro xa makî reha natu tooto komo keeñataw so? Kupun ponaro makî reha naxe tooto komo keeñataw so.
6. Ahce ponaro nai Kaanî reha keeñataw so? Kropotarî komo ponaro xa nasî Kaan keeñataw so.
7. Onoke xa Kaan ñihtînoyakê Ixaw Yana komo kayaritomon me ciisom? Tapi xa ñihtînoyakê Kaan Ixaw Yana komo kayaritomon me ciisom.
8. Ahce wa takî tî xakê Tapi ropotarî kayaritomo me tîhkapeche Samuew ya? Kaan Yetaktî tî mokyakê yîropotaka ero yimaw rma.
9. Ero yinhîrî pahkî exiche onoke warai komo mîkyam mokyatkeê Ixaw Yana komo waparî me okwe? Piristew komo tî mokyatkeê ñexamro waparî me.
10. Ahce wa kekê Korias Ixaw Yana komo ya cetañmacho poko? On wara tî kekê, Eñepecoko oyakro cetañmaxmu cewê. Owaihetaw amna takî nasî awanton komo me. Noro pen waihetaw reha amyamro takî maxe amna yanton me kekê Korias.
11. Ixaw Yana komo yîwîrîyakara xakê Korias awya so? Ixaw Yana komo ñîwîrîyakekê ro makî Korias.
12. Ahce naañakê Tapi Korias wece tîcetaw? Amoyi, toopuci yañmacho, 5 toopuci, ero wicakî makî tî naañakê Tapi Korias wece.
13. Korias pen waihkache Tapi ya ahce wa takî tî xatkeê Piristew komo? Ñeraswatkeê xa takî tî Piristew komo, ñemahciyatkeê marha.
14. Ahce wa takî tî xatkeê Ixaw Yana komo Korias waihkacho yeeñataw? Ixaw Yana komo tî cetkeê kañpe Piristew komo waparî me.
15. Ahce ke kwoê wara nai Satanas, arakapusa ke katî kîwe? Pîra, kicicitho ponaro kehtopo ke kwesî Satanas.
16. Onoke xa nai kicicitho ponaro kehtopo towê me hara? Xesus makî nasî kicicitho ponaro kehtopo komo towê me. Noro pona eeñataw makî kîwya so ero yipu nowyasî.

Kehcamhokacho 37

Sau Yai Tapi Yemahcitoponho

1 Samuew 18:5-16, 19:9-10, 24:1-22, 31:1-6; 2 Samuew 5:1-5

Tukukmaxmu: Ebrew 13:6 – Ero ke on wara marha títkexe erasín me ro mak, Kporin komo xa nasî oyakronomañe me. Ero ke tooto pona makî erasîra wasî. Tooto mak mîkyam, ahce wa ma re owîrîmetu, títkexe mak.

CEKATÎMSOM

Taa, on wara tî xatkeñe Ixaw Yana komo, Korias pen waihcache Tapi ya, tahwore xa takî tî xatkeñe. Piristew pen komo waihketkeñe Ixaw Yana komo. Ero ke tahwore xatkeñe. On wara takî tî xatkeñe Ixaw Yana wosín komo, esama yaw tî manatkeñe. Waano marha tî naafatkeñe. On wara tî ketkeñe, Okre, 1.000 komo pen waihkekeñe Sau okre yaake ro, Tapi reha 10.000 komo pen waihkekeñe yaake ro okre, kacho naafatkeñe waano. Ero wa tî ñewanometkeñe woxam komo. Ewanomarî komo tî ñencekñe cewresawra tî ñencekñe Sau. On wara tî kekñe noro, Kica, kica ahce kacho Tapi yehtoponho poko nahwowatu oyehtoponho yopo? Ow xa kayaritomo me wasî noro yopo, kekñe. Ero wa tî kekñe Sau. Ero yinhîrî Tapi xatî pîn me takî tî xakñe Sau okwe.

Amñe ñhe takî tî on wara tî xakñe Sau, kiñwan wara tî ñesenpekñe tohnaw ro makî. Ero wa exitaw Tapi takî tî nañikyakñe raatî iyorkañe me. Kiñwañhe raatî iyorkañe tî mîkî xakñe. Anarimaw raatî yencetaw wara ñhe takî xakñe Sau, anarimaw hara nîrwonakñe rma. Ero ke on wara takî tî xakñe Sau anarî kaamo po, Tapi ya iyorkarî yencetaw nîrwonîmtîkekñe ro makî okwe. Ito tî xakñe raapu kawno pîn ke tmoskem. Tapi wece tî nañmekñe. Waihka xe tî xakñe okwe. Ñesakekñe tko tî Tapi, miya takî ñemahciyakñe. Asakî ro ero wa xakñe Sau. Ero ke Sau yai ñemahciyakñe ro makî Tapi.

Miya takî tî cekñe pohnîntaka. Ito tî ka ñenmayakñe ewtarî yaw makî Îpî yamrinaw tî xakñe ewtarî mko. Ero yipu yaw tî ñenmayakñe. Ito exitaw kîrkomo takî tî mokyatkeñe yîhyaka. Expon komo tî mokyatkeñe meñpora. Noro maywen me takî tî xatkeñe. 400 takî tî xatkeñe Tapi maywen komo. Ero yinhîrî Sau takî nañikyakñe tmaywen kom hara, sowtatu me tîtosom komo. Meñpora tî nañikyakñe 3.000 kopi. Ñexamro takî tî Sau naafakñe Tapi yeposo. Waihka xe ro makî tî xakñe Sau okwe. Pahkî tî Tapi komo ñepoñatkeñe Sau komo. Sau komo takî tî xatkeñe ñîpî xehxa, Tapi komo tî xatkeñe ñîpî mehxa. Ero ke kañpe takî tî Tapi komo ñemahciyatkeñe. Wara rma Kaan ponaro tî xakñe Tapi. Ero ke Kaanî rma tî noro nukurunpekñe. Noro maywen komo marha nukurunpekñe. Kicicme ro makî xakñe Sau reha okwe.

Porin xakñe ewtarî ñîpî yexenaw. Ito rma ewtarî mapitaw tî Tapi komo ñeseyamyatkeñe. Ero yimaw rma takî tî Sau komo mokyatkeñe iina xa marha. Ero ke ewtarî yaka tî ñewomyakñe Sau wekaxi. Ero ewtarî mapitaw xatkeñe Tapi komo, tweñekarî makî tî xatkeñe. Noro tî ñeeñatkeñe Tapi komo. Ero yimaw on wara tî ketkeñe Tapi maywen komo, Ito nasî Sau awaihka xatî rma. Twaihkapore kña nasî oroto, ketkeñe. Pîra ro makî, kekñe tî Tapi. Kaan ñiritho mîkî kayaritomo me. Ero ke noro waihkara ro makî cexpore nasî. Kaanî rma waihkesî waihka xe cexitaw, kekñe tî. Cekñe rma tko yîhyaka eñepame. Sau ponon tî nawocekñe perî makî. Awotoche cekñe hara ewtarî mapitaka hara. Ero yimaw pakekñe Sau. Ewtarî yai ñepatakekñe tîtotome Tapi yeposo tmaywen komo yakro.

Moro na makî cekñe Sau, meyehra rma ka xakñe. Ero yimaw takî tî Tapi ñepatakekñe hara ewtarî yai. Eei, eei, kekñe tî Tapi, Eei, Sau on ciki enko aponon perî awotoxapu. Awîñkyataw kmokye ahyaka. Awaika xe tî ñehce omaywen komo. Pîra ro makî, wîñkekñe. Kaan ñiritho moso Sau kayaritomo me. Ero ke waihkara ro makî ehcoko, wîñkekñe yîwya so. Wara rma owaika xe mai ham amoro reha. Ahce kacho ero wa mai okwe? Apoko kicicme exihra ro makî wasî, kekñe tî Tapi Sau ya. Ero ke on wara tî Sau ñeyukyakñe, Ai Tapi, tan ma meexi ke kopi. Owaikara mex ham. Kîrwan ham amoro. Kicicitho makî ow ha. Ixaw Yana komo kayaritomon me mai ham amñe, wîñkesî yaaro xa, kekñe Sau. Ero yinhîrî tîmîn yaka tî cekñe Sau. Comota chew rma reha tî xatkeñe Tapi komo. Opoko men nîrwona xa hara Sau tawakem wara ehxapunhîrî, kekñe tî.

Ero yinhîrî mooxe xa takî tî cetkeñe Tapi komo anarî komo rowon pona. Iito tî xatkeñe yaake nuuñi. Ero yimaw takî Piristew komo mokyatkeñe Ixaw Yana komo waparî me xa hara okwe. Ero yimaw kaîpera takî tî xatkeñe Ixaw Yana komo. Ero ke waihyatkeñe okwe meîpono pîn komo. Sau pen marha tî waihketekeñe, yumumuthîrî pen komo marha okwe. Ero yinhîrî Tapi yaka takî tî mokyatkeñe kîrkomo, Ixaw Yana komo. On wara tî ketkeñe yîwya, Ai Tapi, amoro takî amoko amna cheka hara. Amna kayaritomon me takî esko. Ero wa Kaan kekñe awya. Kayaritomo me takî masî amñe, kekñe awya. Ero ke amna kayaritomon me takî esko, ketkeñe. Ero ke ñexamro yakro takî tî cekñe Tapi. Maywen komo meero cetkeñe. Xerusaren pona tî cetkeñe. Iito takî tî xakñe Tapi kayaritomo me. Ero wa tî xakñe Sau yai emahcixapunhîrî rma. Pahkî tî xakñe ñexamro kayaritomon me. Kaan ponaro tî xakñe. Ixaw Yana komo marha tî panatanmekyakñe Kaanî mtapotarî poko. Ero wa tî xakñe Tapi

KPANATANMETOPO

On wara wîñkesî awya so, ahce kacho yohno rma Sau waihkara xakñe? Kicicme xa takî tî ñehtîkekñe kica. Kîrwañhe xakñe Tapi, kayaritomo me cehsom. Ahce kacho pahkî ka noro cirihra xakñe tîyanan komo kayaritomon me? On wara weyukyásî, tîñxe xa takî kexi xe nasî Kaan. Tpona enñe me xa marha kexi xe nasî. On wara tko taxe tooto komo ahnoro, ahce na exitaw kîhyaw so apehceme yiixe takî cehtîkexe okwe. Ero xe kehtîketaw wahra makî takî ñehtîkesî Kaan xe kehtopo komo okwe. Tpona enñe me marha kexi xe nasî Kaan. Wara rma meîpora exitaw kupurantan, kemyawno marha, ero ponaro rma cehtîkexe kica. Ero ke kicicme cehtîkexe Kaan ponarora ñhe kexirî ke so okwe. Ero wa xakñe Sau rma, tooto komo yopono me cexi xe makî tî xakñe, antomano riñe me cexi xe ha. Kîrwan amoro okre, kacho yenta xe makî xakñe ham. Ero ke kicicme ñehtîkekñe. Ero ke Tapi pen waihka xe tî xakñe tohnaw ro makî okwe.

Sau xakñe kayaritomo me pahkî cimñipu, waipîra rma ka exitaw Tapi ñeeciñakñe kayaritomo me. Kaan meñekekñe Tapi kayaritomo me kapamxan me rma ka exitaw. Tapi ñehcamhokekñe Kaan pona entopo poko, Noro yanme makî cehtopo poko marha. Tapi marha ñehcamhokekñe yaana me sowtatu me cehtopo poko, kayaritomo me cehtopo poko marha.

Ahrunkakî akaritan Waano 40 yawno iitore tîmtapotarecerî. Tapi ñehcamhokekñe Kaan yakro tîmtapotacho poko tahwore cexitaw, ahwora cexitaw, ceraswataw marha. Tapi nahwowakñe Kaan poko ahnoro kaamo makî.

Tapi mîkî xakñe kîrwan kayaritomo tpoyno komo ñihcamhokekñe Kaan poko. Kaan ya tîhcamhokachonhîrî poko tpoyno komo ñihcamhokekñe.

Anarimaw so ahce wai komo nai kahwokacho komo. Anarimaw na tooto komo nîmtapowatu kicime kpoko so. Kaan nasî Tapi wa kexi xe so tîmtapotaxmu me takro ahce wa na kehtopo komo poko. Kaan marha nasî anarî komo tooto komo ya ekatîmîne me kexi xe so Kaan ya kakronomachonhîrî komo nexamro marha takî Kaan pona enîne me ehtome so hara (2 Korintu 1:4).

- **Kaan nasî tîmxîkrî komo takro yîmtapotaxe ahce na mko poko.**
- **Kaan xîkrî komo tîmtapotapore nasî anarî komo yakro Kaan ya kitoponhîrî komo poko.**

Tukukmaxmu yukukmapoko xa hara esenmexapu komo ya.

CEYUHSOM

1. Ixaw Yana wosîn komo tî nêwanometkeñe Tapi poko Sau yopono wara. Ero ke ahce wa takî tî xakñe Sau Tapi Poko? Tapi xatî pîn me takî tî xakñe okwe.
2. Ahce wa xakñe Sau Tapi poko raatî iyorketaw yîwya? Tapi pen waihka xe tî xakñe Sau rah ke, kawno pîn tmoskem ke.
3. Ahce yaw tî nênmayakñe Tapi Sau yai cemahciche? Ewtarî yaw tî nênmayakñe îpî yamrinawno yaw.
4. Amñe nêhe anarî ewtarî yaw tî xatkeñe Tapi komo porin yaw xa. Onoke komo mokyakñe yîwînsa iito exitaw so? Sau komo mokyakñe.
5. Ahce wa tî xakñe Tapi Sau ponon poko noro ewtarî yaw exitaw? Nawocekñe noro ponon perî makî.
6. Ewtarî yai Sau yepatakache ahce wa kekñe Tapi yîwya? Ai Sau, kîfwañhe wasî on apoko, amoro reha ahce kacho owaihka xe mai hara okwe? kekñe tî Tapi.
7. Tapi mtapotarî yentache ahce wa takî nêyukyakñe Sau? Kîfwan ham amoro Tapi, kicicitho ow ha. Ixaw Yana komo kayaritomon me takî mai ham amñe, kekñe tî Sau Tapi ya.
8. Onoke warai komo mokyatkeñe Ixaw Yana komo waparî me? Piristew komo tî mokyatkeñe.
9. Sau pen waipuche ahce wa takî ketkeñe Ixaw Yana komo Tapi ya? Ai, Tapi amoko takî ha. Amna kayaritomon me takî esko, ketkeñe tî yîwya.
10. Ahce kacho yohno Tapi cirihra xakñe Kaan kayaritomo me? Tapi tî nênpofakñe Kaan tpona xa takî entome yîwya, tponaro xa ehtome marha.
11. Ahce wa kapore roro nai Kaan ya? Apa kah yawno, aponaro xa ow cirko, aaxatî me marha kapore roro nasî.

Kehcamhokacho 38

Kiřwañhe Tapi Yehtoponho

2 Samuew 6:1-15; 1 Kronikas 15:11-16; 2 Samuew 7:1-17

Tukukmaxmu: 2 Samuew 7:22 – Amna yopono ro xa Amoro Apa. Amoro mak Kaan ha. Anarî exihra ro mak nasî. Ero wa awehtopo rma amna ñentai tpanarî ke rma.

CEKATÏMSOM

Taa, Sau pen waipuche Ixaw Yana komo kayaritomo me takî tî xakñe Tapi hara. Kiřwan mîkî xakñe Tapi, Kaan ponarono xa tî mîkî xakñe okre. Ixaw Yana komo panatanmekyakñe Kaanî mtapotarî poko. Waano marha tî nakîhcekñe Kaan pokono mko yaaqe. Kaan yakro marha tî nîmtapowakñe. Noro wanorî nasî Kaan Karitan yaw, noro mtapotarî marha nasî ero yaw waano yakro rma. Ero wa tî xakñe Tapi.

Pahkî ñhe exitaw kayaritomo me on wara takî tî kekñe Tapi, Meye makî nasî Kaan yamatan anarî ewto po, tooto mîn yaw makî. Oona ekî xe wasî Xerusaren pona omîtwo ehtome, kekñe. Oona ekîche Kaan yakro tîmtapotacho ponaro xa takî natu opoyino komo kayaritomo yewton po exirî ke, kekñe. Ero ke tarara takî tî nakîhtopekñe Tapi. Akîhtoche meřpono pîn komo takî tî cetkeñe Kaan yamatan ka Xerusaren pona ehtome. Tarara yaw naafatkeñe, bui xakñe aañe me. Iina toche so Kaan yamatan ñenkayatkeñe tarara yaka. Asakî tî xatkeñe kîrkomo tarara yaw tîtosom. Anarî tî xakñe bui yaañe me, noro yakro tî cekñe tarara panaw rma. Usa tî mîkî xakñe noro yosotî. Ñexamro cetaw meřpora ro makî Ixaw Yana komo cetkeñe akro so. Tapi cekñe poturme, mapitaw takî cetkeñe tooto pen. Tuu ketkeñe ro mak, raatî mko marha ñeceyatkeñe, anarî mko marha nîyorketkeñe tîcetaw so. Tahwore ro makî tî xatkeñe.

Ero yinhîrî tuturui takî xakñe esama. Ero wa exirî ke, tarara takî tî ñepanamekñe. Kaan yamatan marha tî ñepanamekñe epîrkarî yaro okwe. Ero ke Usa takî tî Kaan yamatan nahsîyakñe ecehtotome. Ero ke ero yimaw rma tî Kaan nîrwonakñe Usa poko. Noro pen takî waihkekñe iito rma. Ahce ke na waihkekñe ñepîrkekñe makî okwe. Ero ke ñececetkeñe makî Tapi komo ahnoro. Ahwora takî tî xatkeñe. Ero ke Kaan yamatan yarîhra takî tî xatkeñe Xerusaren pona. Tooto mîn yaka makî tî naafatkeñe. Iito xakñe yîhyaw 3 nuuñi makî. Iito exitaw Kaan nakronomekñe mîmo yosom yîmîn yaw exirî ke tîyamatan. Ero ke noro yehtopo tî ñencekñe Tapi. Ero ke tîmsom pokono komo yakro takî tî cekñe Tapi Kaan yamatan ka. Tarara yaw ekpora takî xakñe. Ero wara rma kekñe Kaan Moises ya pahxa, Tîmsom pokono komo makî naacowpe oyamatan, kekñe. Ero ke ero wa kachonho yaw roro noro yipu komo ya takî tî narpekñe. Weewe po takî tî ñekyatkeñe tmotawno ke. Xerusaren pona takî tî naafatkeñe. Meřpono pîn komo mokyatkeñe xa hara aañe komo wenari. Ñewanometkeñe ro makî esama yaw cetaw so. Xerusaren pona roro cetkeñe. Iito tî xakñe mîmo, rona warai makî. Ero yaka takî tî naafatkeñe.

Ero yinhîrî on wara takî tî nîhtînoyakñe Tapi, Kayaritomo ow ha. Porin on omîn okre. Wara rma kayaritomo xa takî Mîkî Kaan. Ahnoro roowo poko hakno komo kayaritomon Mîkî. Ero ke noro mînî cma re wiiřasî kiřwanî ro xa takî, kekñe. Ero yinhîrî tko anarme makî tî kekñe Kaan Tapi ya. Eyihra tî xakñe. On wara tî kekñe, Ai Tapi, omîn cirihra esko amoro. Amñe awaipuche amumuru takî nasî hara kayaritomo me awekenhîrî yaka. Noro takî ñiifasî omîn kiřwanî ro Xerusaren po. Iina takî mokyaxe tooto komo amñe owya tîmsom tîmtome. Amñe pahxaro takî anarî nai hara awepamthîrî rma, Noro takî nasî hara kayaritomo me eroromero. Anarî exihra ro makî takî naxe kayaritomo komo ero yimaw, Noro makî takî nasî ahnoro tooto komo kayaritomon me ha, kekñe Kaan. Ero wa kekñe Kaan Tapi ya.

KPANATANMETOPO

Rikomo komo panatanmetopo:

Ahce kacho Kaan Usa pen waihkekê? Kaan waihkekê Usa pen Kaan yamatan yaperî ke yîwya. Usa pen nahsîyakê Kaan yamatan epîrkara ehtome tarara yai roowo pona. Usa pen ñesehtînoyakê on wara kicicme exihra rma tko na wai kekê. Wara rma Kaan tko kekê Moises ya apehra ro makî men ñehcowpe Kaan yamatan kekê. Kaan marha tî nîhcamhokê Moises Kaan yamatan yatopo poko, on wara men aacoko kacho poko. Kaan yamatan tî mîn xakê tarara mkaw so arîhnî ro makî.

On wara marha kekê Kaan Moises ya Repi pen yepamutho komo makî men kîrî komo nacowpe Kaan yamatan kekê. Ero ke ñexamro reha apehra xatkeê. Kaan yamatan poko mehxa, mehxa wara xakê weewe yawxare tahkoromaxi itonoro me. Ero ke kîrî komo naaŕatkeê weewe po makî tmotaw so.

Amê takî Tapi kayaritomo me exiche, tîmsom pokono komo takî, Kaanî mtapotarî yîmtapotarera xatkeê Kaan yamatan yatopo pokono, yîhtînotome ñhe. Ero ke on wara kapore cma re xakê Ixaw Yana komo ya, Amna thakwa yîhtînopura xakê Kaan yamatan yatopo okwe kiŕwantaw ero wa kapore xatkeê. Kaan takî re waihkara ñexirî ero yimaw Usa pen. Tîmsom pokono komo, Repita komo marha ero yipu ke rma ñikicicinwatkeê Kaanî mtapotarî yîmtapotarera cexirî ke so, tpoyno komo yîhcamhokara cexirî ke so marha. Kaan mîn yenîne komo mîkyam tîmsom pokono komo, Repita komo warai. Ero ke cehcamhokapore nasî Kaanî mtapotarî poko tpoyno komo yîhcamhokachome. Kaanî mtapotarî makî re ha kîhcamhokexe so on wara xa ehcoko yikicicintara awehtome so Kaan poko kesî. Wara rma Kaan mîn yenîne komo ehcamhokara ro makî exitaw so Kaanî mtapotarî poko, camkî thakwa naxe tpoyno komo yîhcamhokacho poko, ero ke tooto komo kicicme ro makî naxe. Kaan nasî ahwora ro makî Kaan mîn yenîne komo poko, tooto komo poko marha yikicicintarî komo poyero. Ero ke cewê so Kaan xîkrî komo Kaanî mtapotarî tîmtapotarepore nasî tîntarî me rma, yîhtînotome ñhe Kaan yewetîtopo.

- **Kaan kîhcamhoke xe so tîmtapotarî yaw yikicicintara tpoko kehtopo poko.**
- **Kaan xîkrî komo tîmtapotarepore, cehcamhokapore, cewetpore marha Kaanî mtapotarî.**

Tukukmaxmu yukukmapoko xa hara esenmexapu komo ya.

Kaŕpamxan komo, emasî komo, poritomo komo panatanmetopo:

Tapi ñiîfakêne cesentacho Ixaw Yana komo yakro, enînorîne komo yakro. Tapi nîmtapowakêne ahnorono komo yakro, Tacerî Kaan yamatan Xerusaren pona, kekêne (1 Kronikas 13:3). Tîmsom pokono komo, Repita komo marha yîmtapotarera tko xatkeêne Kaanî mtapotarî, yîhtînotome Kaan yamatan yatopo pokono. Yamata citîkache yîwya so, ñiîfatkeêne emekna warai komo yamata yawxare. Kaan ñiîpekêne weewe kawno kemeknarî warai yare aatopo. Kaan kekêne apehra ro makî men ehcoko yamata. Repi yepamutho komo makî reha nacowpe Kaan yamatan. Aŕataw yamata, kîîrî komo ya weewe po tmotaw so. Ero weewe po Kîîrî komo nanînyatkeêne yamata, naaŕatkeêne marha. Ero wa makî xakêne Kaan yamatan yatopo ro. Tîmsom pokono komo, Repita komo reha ñiîfatkeêne tarara Kaan yamatan yatopo. Amêne Kaan yamatan ciŕiche tarara kanahtaka, Kaan yewetîra ro makî xatkeêne. Usa pen waihyakêne yamata yaperî poyero. Kicicme ro makî xakêne Kaan poko.

Anarimaw na Tîmsom pokono komo nîhtînoyatkeêne kiŕwan wara yamata yaatopo tarara yaw, tmotaw so atopo warahra. Anarimaw na nuwuîwatkeêne meŕpora Kaanî mtapotarî yîmtapotaretopo poko, ahce wa xa tarpore nai kacho poko, Kaan yîhcamhokano ñiîfakêne yamatan yatopo poko. Kaan nasî kîwya so tîmtapotarî yîmtapotarepoxe, kehcamhokacho xe, ewetîñeme marha. Kicicme kexitaw so Kaan poko, on wara kahra cexpore nasî, Camkî thakwa wîxakêne kicicme oriñe me yîhtînopura wîxakêne ero, kacho mera nasî. Kaanî mtapotarî thakwa kîhcamhokexe so kiŕwañhe kehtopo poko, kicicitho poko marha.

Usa pen waipuche, ñerahtîmye ro makî Tapi pen yamata yatopo poko. Ero ke Yamatatho ñiîfatkeêne mîmo yaka 3 nuuñi. Tapi xakêne Kaan yamatan yarîxe Xerusaren pona, ero ke on wara takî kekêne Repita komo ya, acoko takî yamata oroto atoporopo. Ero ke takî naaŕatkeêne ñexamro tmotaw so Kaan yamatan weewe po. Ero wara takî naaŕatkeêne yamata Xerusaren pona, Kaanî mtapotachonho yaw roro takî ha (1 Kronikas 15:2-29).

Ahnoro Kaan xîkrî komo tîmtapotarepore nasî, cewetpore marha nasî Kaanî mtapotarî. Kaan mîn yenîñe komo amyamro tîhcamhokapore nasî apoyeno komo Kaanî mtapotarî poko. Tooto komo hara tîmtapotapore men nasî Kaan yakro Kaan mîn yenîñe komo poko.

Anarimaw so Kaan mîn yenîne komo Kaan yewetîra naxe, Repita komo wara rma naxe Kaan yewetîra. Ewto yenîne komo awya so wîkesî Kaan mîn yenîne komo ya kapore nasî on wara, Kaan men ewetîcoko kapore. Kaan xîkrî komo cewne so cehcamhokapore nasî anarî komo yakro Kaanî mtapotarî yewetîtopo poku.

Ero yinhîrî naafatkeñe Kaan yamatan Xerusaren pona, Repita komo ñewanometkeñe, Kaan poku takî nahwowatkeñe.

Kaan poku kahwowataw so yihcirî me cokorî ka kicicitho xa ow ha kapore nasî. Tîropotaskmui ahwotara men cexpore nasî Kaan poku.

Ahce wa kacho mîn Kahwotacho? Kahwotacho mîn Kaan yakro kîmtapotacho Karitî ro xa amoro, kîfwanî ro xa amoro kacho. Kahwotacho mîn aaxe ro makî nasî amna Apa kacho Kaan ya. Tahwowaxe Kaan poku, noro poku makî kewanometaw so. Tahwowaxe Kaan poku kîfwanîhe xa mai ham ketaw ahnoro yînmîthîrî poku, yîñîrîthîrî poku marha. Tahwowaxe Kaan poku tîmsom tîmyataw Kaan mîn yaka. Tahwowaxe marha Kaan poku noro maywen me kexitaw so.

Ahce wa xa cexpore nai Kaan maywen me? Kaan maywen me taxe anarî komo yîhcamhoketaw Kaanî mtapotarî poku. Kaan maywen me taxe kañpen komo yenso kîwcetaw so akro so, yîmtapotaretaw Kaanî mtapotarî, kîmtapowataw so marha Kaan yakro. Kaan maywen me xa taxe Kaanî mtapotarî ponaro kexitaw so.

Kaan yamatan ñiîfatkeñe mîmo rona ciixaputho yaka makî Xerusaren po. Tapi takî Kaan xe xa xakne, ero ke kîfwanî ro makî cîfixe xakne mîmo, ero yaka takî citome Kaan yamatan. Tapi yakro tko nîmtapowakne Kaan, añîfirî pîn mîn Kaan mîn yamata citopo kekne. On wara kekne Kaan, Tapi amumuru makî xa ñiîfasî ero mîmo, kekne. Ero ke cîfihra esko omîn kekne Tapi ya, Tapi yîrwomra xakne Kaan poku. Ahnoro makî iime ñiîfakne tîmxîkrî ñîfirî Kaan mîn. Amne ñhe takî Saromaw, Tapi mumuru, ñiîfakne Kaan mîn.

Kaan xe xa xakne Tapi, nahwowakne marha Kaan poku. Enko xe ka kekne Kaan, Tapi poku: On wara tî Kaan kekne noro poku, Owara xa marha cesehtînosom me weenasî Tapi, Xese mumuru. Oyanme xa ciino ciitîkañe me nai ham okre, kekne tî. (12 Komo 13:22)

Tahwore xa xakne Kaan, Tapi poku. Ero ke on wara nîmtapowakne Kaan, amne weñepesî Tapi pen yepamutho Kayaritomo me cehsom miya roro. Noro Mîkî xakne ha Kayaritomo ha Xesus. Tapi pen yepamutho ha.

- **Kaan makî tîmtapotarî yaw kîhcamhokexe so yikicicintara tpoko kehtopo komo poko.**
- **Kaan yai apunko awakronomacho ahce na mko poko awexitaw.**
- **Kaan xîkrî komo tahwotapore nasî Noro poko makî.**

Tukukmaxmu yukukmapoko xa hara esenmexapu komo ya.

CEYUHSOM

1. Onoke takî xakîne Ixaw Yana komo kayaritomon me Sau pen waipuche? Tapi takî tî xakîne kayaritomo me Sau pen waipuche.
2. Ahce wa xakîne Tapi, kicicme xakîne kifwañhe katî xakîne? Kifwañhe xakîne Tapi Sau pen warahra.
3. Ahce wa Kaan yamatan ciri xe xakîne Tapi? Kaan yamatan yekî xe tî xakîne Xerusaren pona.
4. Yihcirî me ahce wa ñekyatkeñe? Yihcirî me tarara yaw tî ñekyatkeñe.
5. Ahce wa exirî ke Usa pen waihkekñe Kaan? Iyamatan tî nahsîyakñe Usa epîrkara ehtome.
6. Ahce wa kekñe Kaan Moises ya tîyamatan yaatopo poko? Tîmsom pokono komo xa naacowpe, weewe ke naacowpe tmotawno ke makî, kekñe Kaan.
7. Ahce wa takî Kaan yamatan ñiifatkene Usa pen waipuche? Iitono mîn yaka makî tî naafatkene.
8. Ahce wa xakîne Kaan mîmo yosom poko yîmîn yaw exitaw tîyamatan? Noro nakronomekñe Kaan okre.
9. Xerusaren pona aafataw ahce poko tî xatkeñe tooto pen komo, Kaan yamatan yakro tîtosom komo? Raatî tî ñeceyatkeñe, anarî marha tî ñiyorketkeñe.
10. Ahwora xatkeñe tooto komo Kaan yamatan yekyataw Xerusaren pona? Tahwore xa tî xatkeñe.

11. Taa, omîn cirko rma yiixe awexitaw, kekêne Kaan Tapi ya awya so? Pîra, amumuru xa ñiiñasî omîn amêne, kekêne Kaan.
12. Atî wicakî pahkî nai Tapi yepamutho ahoro tooto komo kayaritomon me? Eroromero nasî tooto komo kayaritomon me.
13. Onoke mîkî Tapi yepamutho ha? Xesus Mîkî Tapi pen yepamutho kayaritomo me cehsom xa.

Kehcamhokacho 39

Kicicme Tapi Yehtoponho

2 Samuew 11:1-15, 26, 27; 2 Samuew 12:1-24; Waano 51:1-19

Tukukmaxmu: Waano 51:10 – Kiřwan me tak oropotarî cirko hara Apa. Emacakan me ro mak tak oyekati cirko.

CEKATIMSOM

Taa, on wara tî xakne Tapi kayaritomo me cexitaw, kiřwañhe tî xakne. Kaan xe xa tî xakne. Kaanî mtopotarî ñewehcakne. Cerepore takî tî xatkeñe ahnoro Ixaw Yana komo ero yimaw kiřwañhe exirî ke tî kayaritomo, Tapi ha. Ixaw Yana sowtatun komo tî naafakne Tapi anarî yana komo yařmañe me, yaake ro tî ano ñiifatkne. Ero yimaw so Ixaw Yana sowtatun komo nakronomekne roro Kaan. Mîkî hakî yana komo yopono me roro tî xatkeñe. Ero ke twerî takî tî xatkeñe anarî yana komo Ixaw Yana komo poko. Ñexamro waparî me mokuhra takî tî xatkeñe. Tahwore takî tî xatkeñe Ixaw Yana komo. Kaan ponaro marha tî xatkeñe meřpono pîn komo Ixaw Yana kom ha.

Pahkî ñhe exiche kicicme tî xatkeñe Amonita komo Tapi maywen komo poko. Ero ke sowtatu komo tî ñeñepokne Tapi Amonita komo waparî me. Tohra takî tî xakne Tapi. Xoabe makî tî ñeñepokne sowtatun komo yaañe me, antomañe me marha. Xerusaren po rma ñetînomyakne Tapi tîmîn yaw rma. Anarî kaamo po takî tî ñetařakne Tapi tîmîn meretwo. Capape xakne mîmo yahruru mko ero yimaw. Iito tî xakne Tapi pahkî ñhe. Taa, meyehra tî xakne anarî hara mîmo, Tapi maywen mîn. Urias tî mîkî xakne osom yosotî. Sowtatu me tî cekne Xoabe maywen me. Ero ke tî iito exihra xakne Urias ero yimaw. Taa, tîmîn meretwo rma ka xakne Tapi. Iito exitaw Urias picî tî cekne tîmîn meretkoso. Iito rma tî ñeyehyakne kiřwantaw rma. Ero ke tî noro ñeñakne Tapi. Ñepohkekne takî noro poko. Ahsî xe takî tî xakne okwe.

Ero ke tanton tî ñeñepokne Tapi noro yañikne. Ero ke mokyakne takî tî woosam Tapi mîn yaka. Baceseba tî mîkî xakne woosam yosotî. Ero ke noro nahsîyakne Tapi. Cipici wara rma tî ñiifakne okwe. Ero yinhîrî tîmîn yaka tî cekne hara Baceseba. Ero wa tî xakne Tapi okwe Kaan ponarono rma cma re. Okwe ro makî okwe. Ero yinhîrî tîmtopotarî yekatîmne takî ñeñepokne Baceseba Tapi yaka. On wara tî kekne, Ai Tapi, tarke takî wasî amxîkrî ke, kacho ñentamexpekne. Ero wa tî xakne Baceseba.

Ero ke ñeserepokekne xa takî tî Tapi. Kopi, kekne, tooto komo men ñencetu anarme oyehtoponho, kekne. Ero ke kicicme xa takî tî ñehtîkekne okwe. On wara tî xakne, tîkaritan takî tî narpekne Xoabe yaka, on wara kacho, Ai Xoabe, Urias nai iito asowtatun komo chew. Noro takî men cirko sowtatu komo poturme etarmaxi awcetaw so. Ero yinhîrî Urias yakrono komo takî ñemahciowpe hara yaw xa marha. Iito rma ñexpe Urias cewne, kacho. Ero wa kacho mewrekne karita kica. Ero ke ero wara rma tî ñiifakne Xoabe, Urias nañikyakne Baceseba yiño rma, On wara tî kekne yîwya, Ai oyakno amoro takî etoko sowtatu komo poturme yuyuyu ketaw oroto, kekne. Ero ke ero wara rma cekne Urias. Amonita pahnoke takî cexitaw so Urias yakrono komo tî ñemahciyatkeñe cerahsom wara rma. Iito rma ñînomyatkeñe Urias pen cewne okwe. Ero ke noro pen waihketkeñe Amonita komo. Baceseba yiño exihra takî tî xakne Tapi mtopotarî yanme rma kica.

Xerusaren po rma tî xakêne Tapi. Urias pen waihtoponho takî tî ñencekêne. Ero ke Baceseba takî tî nahsîyakêne cipici me. Ahwora tko tî xakêne Kporin komo Tapi poko. Ero yimaw weronomano riêne tî xakêne Xerusaren po, Natan tî osofî. Noro ya takî tî tîmtapotarî ñekâtîmyakêne Kaan Tapi ya centamexposom. Ero ke cekêne takî tî Natan Tapi yaka. Kaanî mtapotarî tî ñekâtîmyakêne yîwya. On wara tî kekêne yîwya, Ai Tapi, kayaritomo xa amoro. On wara wîikesî awya, On wara xakêne cemyawnoyem. Meîpora ro makî xakêne noro yoku opefa. Anarî tooto tî xakêne iito rma ha re emyawnomnî hara. Cewêne makî xakêne noro yoku opefa xîkrî. Noro poîmamnoyakêne tîmîn yaw rma. Nînahmekêne iito, cenaw marha tî nîwînkrekêne. Ero yinhîrî pawana takî mokyakêne cemyawnoyem yaka. Ero ke noro takî cekêne emyawnomnî yokutho wece. Noro takî nahsîyakêne, waihkai marha, yupun thîrî nîyekêne tpawanarî yotî me. Ero wa tî xakêne emyawnomnî yoku poko kica. Toku xîkrî nîmcekêne, emyawnomnî yokutho makî naafakêne tpawanarî yotî me. Cewântho xa naafakêne okwe. Ahce wa katî mence noro yipu? kekêne Natan Tapi ya.

Kica, kekêne takî tî Tapi, kicicme ro makî wencesî ero wara cemyawnoyem yehtoponho kica. Noro pen twaihkapore nasî. Waipîra ka cexitaw 4 nîmpe tokuthîrî rma emyawnomnî ya, kekêne Tapi. Ero wa kacho yentache on wara tî kekêne hara Natan, Amoro rma ero wara ciino riêne okwe. Apici komo Kaan nîmye awya yaake. Wara rma amaywen pici mahsîyakêne apici me xa hara kica. Noro yiño pen mîwaikapoî amoro rma. Ahwora men nasî Kaan apoko, kekêne tî Natan. Yaaro xa mîkesî. Kicicme xa wehxe kica Kporin komo poko, kekêne tî. Natan mtapotarî yanwekîra tî xakêne Tapi. Kîrwañhe makî ñesekâtîmyakêne.

Wara rma on wara tî kekêne hara Natan, Taa, on wara kexe amnê Kporin komo xatî pîn komo, awehtoponhîrî yentache. Kica, kîrwañhe kirihra rma nai ham kica Kporin komo. Enko kicicme nai Tapi Noro ponarono rma. Ero ke Kaan ponaro oyexi xera ro makî wasî kica, ketu men okwe. Ero ke on wara takî naxe amxîkrî komo amñe, eûxera naxe okwe, ñetwaikexe meero okwe. Tarke takî nai Baceseba amxîkrî ke, noro pen ciki takî waihyasî ewruche rma, kesî Kporin komo awya, kekêne tî Natan. Ero wa tî Kaanî mtapotarî ñekâtîmyakêne Tapi Ya. Ero wa xakêne Tapi okwe Kaan ponarono rma cma re.

KPANATANMETOPO

Kaîpamxan komo, emasî komo, poritomo komo panatanmetopo:

Anarimaw so cepohkaxmu kîwyam, anarî komo tooto kacho yentopo ke, iixe tasî kîwyam me. Eñataw makî reha ahce na mko kicicme exihra tasî. Kicicme xa taxe ahce na mko yentîketaw anarî tooto kacho, kîwyam me iixe kehtopo me (encoko Tow 20:17). Ero wa roro kexitaw so kropotaw so kephokacho exitaw anarî kacho, ceñepanmekyasî takî ahce na tho komo (encoko Tow 20:15). Xoswe yimaw Ixaw Yana komo nafmetkeñe Xefko pen, on wara kekêne Kaan ahce na mko Xefko pononho komo yemyawnonho, tî re xakêne Yîwya tîmsom me ahnoro. Akan tko ñeñakêne ooro, poono marha, tîwyam me iixe xakêne, Kaan ya tîmîxera xakêne. Ahce na mko yenîche Akan, ñeyamyakêne roowo cheka tîmîm yaka rma. Nîhtînoyakêne rma re tîwyam pîn me. Kaan yîwyanî ro me tîmsom me, ero yipu

ñeñepanmekyakñe rma kica. Kicicme Akan yehtoponho yepemacho takî xakñe waihtopo makî okwe.

Tapi ñeñakñe Baceseba yeyehrí. Tapi me cma re eníhra cexpore ñexirí Baceseba yeyehtopo, on wara xa cma re kapore ñexirí, Moso woomam opicpín okwe, ero ke entíkara wasí eyehrí kapore, cma re ñexirí. Wara rma Tapi tko ñentíkekñe. Tapi ya entíketaw rma, iixe ehtopo takî pormamyakñe yíropotaw. Ero ke takî nañikpekñe tímín yaka, Tapi ñetakriyakñe akro, poko marha takî xakñe. Kicicme xa xakñe Tapi, Baceseba yakro. Nímxiarei thakwa Baceseba, ñewrui marha kîîrî ciki. Wara rma Kicicme Tapi yehtoponho yepemacho me makî xakñe riikomo waihtopo okwe.

Mateus 5:28 yaw Xesus kesí, kîîrî ya eñataw woomam wece cipici pín, epohketaw noro poko, kicicme xa nasí tíropotaw. Kaan nasí kuupun komo xe, tahworeñe me makî. Kesehtínopoto komo ke kikicicintaxera so nasí Kaan.

Encoko Homa 12:2

Roowo pono komo poko pohnímra ro makî men ehcoko. Kíîwan me takî ehcoko awehtoponhîrî komo yaw rorohra. Ero wa ehcoko kíîwan ponaro makî awexirí komo ke. Ahce na ponaro mîxatkeñe ero ponarora takî ehcoko. Ero wa awexitaw so takî, On wara oyexi xe nai Kaan ham, mîkexe takî yaaro xa. Kíîwan xa mín Kaan yanme kehtopo, Kicicme cik nasí ha re, kacho mera ro makî nasí. Ero yipu yewetíñe me kexitaw so tawake takî nasí Kaan kpoko so. Ero ke ero wa ehcoko.

Apehce me ro makî nasí kukuhkmacho komo, kepîrkacho marha kicicme kehtopo yaka. Filmes komo televisão yaw, DVD yaw marha ñenpesí Kîîrî komo cipici pín komo poko ehtopo woomam komo yakro. Roowo pono tko kesí tooto komo ya, kíîwañhe rma nasí okre ahce wa na kehtopo, ero wa rma esko kesí, tahwore xa masí ero wa awexitaw kesí kica. Kaanî tko on wara kesí kicicme kehtopo kañasí kwaihtopo yaka makî okwe (Homa 6:23). Kakîhretopo 16:25 kesí: Kíîwañhe on weeñas okre esama, kexe anarî komo ahce wa na cehtopo komo poko. Ero yematítopo to tko nasí ñexamro pen waihkacho okwe.

Tapi makî cewñe kicicme exihra xakñe. Baceseba cma re ceñepopore xakñe tímítapotarí yekatímñe Tapi yaka mokuhra wasí amín yaka kacho. On wara marha cma re kapore xakñe Tapi ya awenaka etakíra ro makî wasí kapore. Kicicme oyexi xera wasí Kaan poko, oyíño yai ro marha oyexi xera wasí kapore marha cma re xakñe Baceseba me. Tuupun nîmyakñe Tapi ya Baceseba kicicme xakñe okwe. Kicicme Baceseba yehtoponho, ñenpoi ahwokacho imo. Yíño ke, Urias, mîkî xakñe kíîwan sowtatu. Baceseba yíño pen waihye ha okwe. Baceseba xakñe ahwora ro makî tíyopo ciñonhîrî waiyuche, tímíxíkhîrî waiyuche marha okwe.

Baceseba esewyumara ro makî xakñe Tapi yai, awakro ero wa oyexi xera ro makî wasí kahra xakñe. Ero warai komo rma naxe kewton komo po okwe. Anarimaw so Woomam komo natu erasín me ro makî ceyehyataw so, tuupun komo yenpoñe pín me ñhe exihra naxe, kîîrî komo eníhra ehtome. Anarimaw so emasí komo saya kawnopín yaw naxe, anarimaw so ponon komo ñenpesí manathîrî yewopon, manathîrî mero ñenpesí ponon. Ero yipu komo namruyaxe tponon komo karpamxan komo pohkacho me, kîîrî komo noro wece makî entome, iixe cehto me so marha. Ero wa emasí komo yeníxera ro makî nasí Kaan.

Anarimaw so emasí komo ñesehtínoyaxe on wara opoko exiche xa karpamxan, oyakro takî ñipiwasí kesí. Anarimaw so woomam nasí kîîrî poko, ciiño pín ya ñetímiasí kicicme yímtapotara ehtome opoko kesí makî. Ero rma mín kicicme kehtopo. Kicicme kehtopo nîmyasí kahwokacho makî okwe. On wara kexi xe nasí Kaan ero ke, pîîra ero wa oyexi

xera ro makî wasî kañe me kexi xe so nasî kepohkacho komo ya kupun yepohketaw. Kaan marha nasî emasî komo yîmtapotaxe takro ciiño komo poko kifwan tîmtome iiño. Wara rma emasî komo tko momokuxe nasî Kaan erekamra ñhe, kifwan tîmtome iiño.

Kaan marha nasî on wara kañpamxan komo poko ciipici ro poko makî exi xe. Taa, kañpamxan yîpihnî exitaw hara, emasî komo poko exihra cexpore nasî. Kaan nasî kañpamxan ya momokuxe makî cipiciro poko ehtopo makî. Kaan marha nasî woosam sayamnî tho kuhknon yenîñe me exi xera kañpamxan komo. Ero poko exitaw kañpamxan pen yañmañe me makî nasî kicieme ehtopo yaka. Yîropotasmumra makî exi xe so nasî Kaan, kañpamxan komo, cewetîñe me marha makî. (Waano 19:9)

- **Kicieme kehtopo komo ñeñasî Kaan, kpanarexe so marha.**
- **Kicieme kehtopo ñîmyasî kahwokacho imo ro makî.**
- **Kaan xîkrî komo ñhe tuupun komo ponaro cexpore nasî, cesehtînotopo komo marha kicieme exihra ñhe ehtome so.**

Tukukmaxmu yukukmapoko xa hara esenmexapu komo ya.

CEYUHSOM

1. Ahce wa xakê Tapi Kaan poko? Kaan xatî xa tî mîkî xakê Tapi.
2. Ahce wa tî xatkeê Ixaw Yana komo Tapi exitaw kayaritomon komo me? Tahwore tî xatkeê, ñexamro waparî komo marha tî mokuhra xatkeê.
3. Onoke warai komo waparî me sowtatu komo ñeñepê Tapi Xoabe yakro? Amonita komo waparî me ñeñepê.
4. Cekê ha ma Tapi sowtatu komo yakro Amonita komo waparî me cetaw so? Pîra iito rma tî xakê Tapi Xerusaran po rma.
5. Onoke ñeeñakê Tapi eyehyataw? Wooxam tî ñeeñakê eyehyataw.
6. Onoke mîkî xakê noro wooxam? Baceseba tî mîkî xakê wooxam yosotî.
7. Onoke xakê noro yiño yosotî? Urias tî mîkî xakê noro yiño yosotî.
8. Onoke yanme Urias pen nînomyatkeê akrono komo waihkachome waapa komo ya? Tapi yanme xa ero wa Urias nînomyatkeê akrononhîrî komo okwe.
9. Iiño waihtoponho yentache Tapi ya ahce wa takî tî xakê Baceseba poko? Noro takî tî nahsîyakê cipici me.
10. Ahce wa takî xakê Kaan Tapi poko ero yimaw? Ahwoa ro makî tî xakê Tapi poko.
11. Ahce wa kekê Natan Tapi ya, Onoke yoku nahsîyakê cemyawnoyem pawana yotî me? Emyawnomnî yoku nahsîyakê okwe pawana yotî me.
12. Cemaronwakê ha ma Tapi kicicime cehtoponhîrî poko? Pîra, kîrwañhe tî ñesekatîmyakê, cemarontara ro makî tî xakê.
13. Kîrwañhe kesekatîmyataw Kaan ya ahce wa takî nai Noro kpoko so, ahwoa ma nai kpoko so awya so? Pîra, yaaro kesekatîmyataw so kicicime kehtopo komo poko ero wa kehtoponhîrî komo takî ñîcamnoyasî. Encoko 1 Xuaw 1:9.

Kehcamhokacho 40

Tapi Xera Xakêne Yumumuru Rma

2 Samuew 13:1-38; 14:28-33; 15:1-17; 18:1-17; 18:31-33

Tukukmaxmu: Towtoponhîrî 20:12 – Ayopono me encoko aamo komo, anocwan komo marha. Ero wa awexitaw so pahkî maxe waipîra arowon komo po, Aporin komo Kaan nîmyas awya so ero po.

CEKATÎMSOM

On wara tî ka xakêne Tapi kayaritomo mera ka cexitaw, miya tî cekêne anarî yana komo cheka. Xesu pono komo tî mîkyam xatkeêne, Ixaw Yana mîtwono kom ha. Nêxamro kayaritomon yemsîrî tî ñeeñakêne Tapi, nahsîyakêne cipici me okwe. Kaan yanmera ero wa xakêne okwe. On wara tî kekêne Kaan Ixaw Yana komo ya, Anarî yana komo yemsîrî ahsîra ro makî ehcoko, Ixaw Yana komo yemsîrî makî ahsîcoko apici komo me, kekêne. Ero ke kicicme tî xakêne Tapi ero yimaw. Amêne ñewruyakêne kîrî ciki Tapi mumuru. Absaraw me tî nosohcekêne. Ero wa tî xakêne Tapi mumuru ciki. Ero yinhîrî tî ñewruyakêne xa hara yipici, woosî ciki takî. Tama tî mîkî xakêne noro yosotî hara. Tpoñmamche so Xerusaren po xatkeêne ñexamro Tapi mîtwo. On wara tî xakêne Absaraw cetîtikache, cenpore xa tî xakêne. Kaw tî xakêne yîhpoci woosam poci wara ro makî. Kaan ponarora ñhe tko xakêne Absaraw okwe.

Taa, anarî tî xakêne hara Tapi mumuru hara, Amnon tî mîkî xakêne noro yosotî. Yaake tî xatkeêne Tapi pici. Anarî mrrerî tî mîkî xakêne Amnon. On wara xakêne noro tpoñmamtikache. Tama xe takî tî ñehtîkekêne, cepekanhîrî xe rma kica. Pahkî ñhe tî ero wa xakêne Amnon, Tama xe xa ñehtîkekêne, ahsîra tko tî ka xakêne. Cerewre ro makî tî yiixe xakêne. Ero ke wahra makî ñeseresmekêne. Ahwora tî ñesenpekêne. Ero ke on wara tî kekêne Tapi yakno mumuru, Xonatabe tî osotî, Amnon ya tî kekêne, Ahce kacho ahwon wara mai okwe, kekêne. On wara tî ñeyukyakêne Amnon, Oyepeka xe ro makî wasî Tama xe. Wara rma ahsîra thakwa wasî okwe, kekêne Amnon yîwya. Ai ha, on wara xa kasko, kekêne Xonatabe, kañpen wara esenpoko, awîntopo po makî etîrapoko. Aamo mokyataw awenso, on wara kasko yîwya, Ai apa oyepeka moku xe cma re wasî onahrî ciiso owero ro, kasko, kekêne. Ero ke ero wara tî kekêne Amnon tîm ya, Taa, weñepesî, kekêne takî tî Tapi. Ero ke Tama takî tî ñeñepêkêne Amnon mîn yaka.

Ito cexitaw takî Amnon yuru nayakêne Tama noro weroro rma. Yîhyaka arîche tuuru yahsîra rma tî xakêne Amnon. Cepekanhîrî xa matko tî nahsîyakêne. Okwe, okwe, kekêne rma Tama. Ow ahsîpînkakî, kekêne. Ewetîra rma tî xakêne Amnon. Tama pen tî nahsîtikêkêne rma. Ero yinhîrî takî tî kicicme ro makî xakêne Amnon kica. Tama xera ro makî takî tî xakêne hara yiixe ehxapunhîrî rma kica. Ero ke ñeñepêkêne hara tîmîn yai. Ero ke cepeka mîn yaka tî cekêne Tama, nîwracekêne ro makî tîcetaw. Absaraw mîn yaka tî cekêne. Noro ya tî ñekatîmyakêne Amnon ya tahsîtoponhîrî. Ero ke Amnon poko takî tî nîrwonakêne Absaraw cepeka yahsîrî poyero.

Ero yinhîrî takî on wara tî xakêne Absaraw, opeña poci yawotorî poko tî xakêne tanton komo yakro. Anarî ewto po xakêne mooxe ñhe Xerusaren poi. Ero yimaw cekêne Tapi yaka. Apa, kekêne yîwya, amoku xe cma re wasî eseresmaxi. Ahnoro oyakno komo meero moku xe so wasî, kekêne. Apohana okopuci, ero wicakî amna cetaw meñpora men nasî amna yînahmarî yopo, kekêne. Taa, oyakno makî na waafa Amnon makî, kekêne tî Absaraw. Taa, arko rma yiixe awexitaw, kekêne hara tî Tapi. Ahnoro rma tî cetkeêne Tapi mumuru komo Amnon meero. Taa, pahkî ñhe eseresmache so on wara tî kekêne Absaraw tanton komo ya, Mîkro

Amnon, noro men waihkacoko, kekñe. Ero ke Amnon pen tí waihketkeñe okwe. Ero wa exiche Tapi mumuru komo tí ñemahciyatkeñe ahnoro, ñeraswatkeñe xa. Xerusaren pona tí cetkeñe hara kañpe. Absaraw reha tí ñeraswakñe tîim pona. Ero ke mooxe ñemahciyakñe noro reha. Tinocwan yîim yaka tí cekñe Xesu rowon pona hara. Iito takî xakñe 3 cimñipu. Ero wa tí xakñe Absaraw okwe.

Ero yinhîrî takî tí cekñe hara Absaraw Xerusaren pona xa hara. Tîim yenso takî cekñe cerahso ha na. Wara rma tumumuru eihra tí xakñe Tapi takno waihkarî poyero. Ñewcokekñe makî tí. Ero wa makî xakñe Tapi Absaraw poko. Ero yinhîrî kicicme xa takî tí ñehtîkekñe Absaraw. Tîim meero waihka xe ro makî tí xakñe okwe. Ero ke on wara takî tí xakñe noro, anarî ewto pona tí cekñe. Iitono komo takî tí ñeñepokñe miya so tîmtapotarî yekatîmñe me. On wara tí kekñe yîwya so, Miya so etocoko on ahnoro tribu komo yaka. On wara kacoko yîwya so, Ai, tooto komo, tuu kacho yentache takî amñe awya so on wara kacoko amyamro ahnoro, Ebron po nasî Absaraw, noro takî nasî kîkayaritomon komo me hara, kacoko. Miyan komo ya rma kacoko, kekñe yîwya so eñepetaw so. Ero ke cetkeñe takî tí ekatîmñe komo. Ero ke Absaraw ponaro takî tí ñehtîketkeñe meñpono pîn komo. Tapi ponarora takî tí xatkeñe hara okwe. Ero yinhîrî Xerusaren yesamarî yaw takî mokyakñe Absaraw. Tooto pen mokyatkeñe noro wenari, yiixatî komo ha. Tapi pen xera takî tí ñehtîketkeñe yiixe ehxapunhîrî komo okwe.

Ero yimaw takî Absaraw yekaci takî tí ñencekñe Tapi. Amumuru rma tí awaika xe tí nai kopi, ketkeñe yîwya. Ero ke ñemahciyakñe takî tí Tapi mooxe. Xatkeñe rma tko yiixatî komo. Ñexamro marha ñemahciyatkeñe noro wenari. Ero ke Xerusaren pona takî tí ñepatakekñe Absaraw. Kayaritomo xa amoro ham, ketkeñe iitono komo noro ya. Ero yinhîrî kîrkomo takî tí meñekekñe Absaraw meñpono pîn tîim waparî me tîtosom komo. Meñpono pîn xa marha tko tí xatkeñe Tapi xatî komo hara. Ero ke etpoko tkî tí ñetañmetkeñe okwe. Ero yimaw Absaraw tí cekñe comota chere. Muuru mkaw tí cekñe, kawaru warai makî mîkî muuru. Ero wa cetaw muuru tí cekñe weewe yapomyari roopore tí xakñe peremru. Ero yapomyari cetaw Absaraw poci tí ñetamxikyakñe weewe peremru poko. Ceipu tí ñetahsîy kaw exirî ke yîhpoci. Ero ke muuru tí cekñe rma, iito rma tí xakñe Absaraw weewe peremru poko tamposokye rma. Ero yimaw Tapi maywen cekñe iito xa hara, Absaraw tí ñeeñakñe, ñekatîmyakñe Xoabe ya. Ero ke Xoabe cekñe Absaraw yenso. Noro pen takî tí waihkekñe iito rma. Ero wa thakwa waihyakñe Absaraw pen tîim pen waihka xatînhîrî rma okwe.

Ero ke Xerusaren pona takî tí cekñe hara Tapi. Yiixatî komo marha tí cetkeñe noro yakro. Kayaritomo me takî tí xakñe xa hara noro. Absaraw xatînhîrî komo meero xatkeñe Tapi maywen me hara. Noro yipu komo yeihra xakñe Tapi. Cerepore takî xatkeñe hara, Tapi mamawno me marha takî xatkeñe pahxan wara rma. On wara tko tí xakñe Tapi, cerewre ro makî tí nîwracekñe tumumuthîrî pen pînîn yaw okwe. Ero wara xakñe Tapi.

KPANATANMETOPO

Kaŕpamxan komo, emasî komo, poritomo komo panatanmetopo:

Anarimaw so kicicme kehtopo komo ñerepesî anañi komo tooto. Tapi xîkrî komo erasîra ro makî xatkeñe tîm komo pona, kicicme ehtoponhîrî poyero Baceseba yakro. Tapi nahsîyakñe Urias cinho, waihkapekñe tko Urias pen waapa ke. Wara rma Tapi tko ñekatîmtîkekñe kicicme cehtopo Kaan ya, ñetakiŕwamekñe marha takî. Ñetîŕwoxinkekñe takî Kaan Tapi poko, wara rma Tapi xîkrî komo tko anarî komo, tîm komo wara xatkeñe kicicme marha. Wara rma ñexamro reha tko etakiŕwamara xatkeñe kicicme cehtoponhîrî komo yai okwe.

Kaan nîmtapowakñe, mewrepekñe marha Moises ya, cepeka poko exitaw kîrî ero wa ehtopo mîn kicicme ehtopo kekñe (Repita komo 18:9, 20:17). Tapi mumuru, Amnon, nîwîrîmekñe cepeka pen Tama, ñeñepekñe marha noro pen tîhyapamso thakwa okwe. Tapi nîŕwonakñe ro makî tumumuru poko, wara rma panarera tko xakñe. On wara tko Kaanî mtapotarî kekñe Amnon tpanarepore nasî kekñe. Tapi tko panarera xakñe tumumuru. Ero ke thakwa Amnon etakiŕwamara xakñe kicicme cehtoponhîrî yai okwe.

Anarî Tapi mumuru hara osotî Absaraw, nîrwonakñe ro makî takno poko cepeka yîwîrîmarî ke. Ero ke Absaraw nantomekñe tmaywen Amnon waihka poko. Tapi xa hara panarera xakñe Absaraw. Absaraw etakiŕwamara xakñe hara okwe kicicme cehtoponhîrî yai, ñemahciyakñe makî tîm yai. Tîmînhîrî mero waihka xe xakñe Absaraw, Tapi pen ha, wara rma noro pen rma tko waihyakñe.

Tapi tko panarera xakñe Amnon, cepeka yîwîrîmache. Absaraw panarera marha xakñe tapi Amnon pen waihkache. Kicicme yumumuru komo yehtopo ahwora ro makî ñiifakñe Tapi pen. Ero ke Kaan nîmyakñe yîm komo yemyaka tîmxîkrî komo yîhcamhokacho, panaretopo marha. Taa, yîm tîmxîkrî xe xa exitaw, panaresî tîmxîkrî (Ebrew 12:7-11). (enka marha Kakîhretopo 3:11, 13:24, 19:18, 29:17).

Kayaritomo komo, Kaan mîn yenîñe komo naxe tooto panareñe me kicicme exiche so. Anarimaw so kaŕpamxan kicicme cexiche, ñemahciya pahkî ro makî iito takî na, ñesehtînoya kiŕwan wara tooto komo nîhtînorî me yîrwomnî me tpoko. Ero wa na nai anarî ewto pono komo poko cemaciche. Anarimaw so yîm nasî Tapi wara rma panarera nasî tumumuru. Ero wa exitaw Kaan nasî ahwora ro makî yîm poko, yumumuru poko marha kicicme exirî ke so.

Karpamxan komo, emasî komo, Kaanî mtapotarî kesî on wara aamo komo, ason komo ayopono me cenpore nasî, cewetpore marha (Repita komo 19:3; IYP 5:16; Towtoponhîrî 20:12). Kakîhretopo 15:10 kesî:

On wara naxe Kaan yehtopo yai cetowsom komo, tpanaresom me thakwa naxe cerewrem ke oko. Tîtwermacho yenta xatî pîn komo waihyaxe makî reha okwe.

Tîm yewetîñe pîn komo, tupun, yewetîñe komo makî reha cexe kicicme cehtopo yesamarî yaw, waihso makî tko cexe okwe.

Kaan nasî knîhtînorî komo me kiŕwan tîmxîkrî komo pexunkañe me nasî pataw makî etaritome so cesamarî yaw. Xesus marha nasî knîhtînorî komo me, kiŕwan yumumuru tîm yewetîñenho xa ahnoro poko ro makî. Ero ke yîm komo, yîson komo, yumumuru, emsîrî komo cewetîñe me makî exi xe so nasî Kaan.

- **Kaan panaresî tîmxîkrî komo.**
- **Yîm komo, yîson komo marha naxe tîmxîkrî komo panareîne me, tîhcamhokapore marha kifwan pokomakî ehtome so.**
- **Yumumuru komo, emsîrî komo marha cexpore tîm komo, tîson komo yewetîne me.**

Tukukmaxmu yukukmapoko xa hara esenmexapu komo ya.

CEYUHSOM

1. Ahce wa tî xakê Tapi Kaanî mtapotarî yanmera rma okwe? Anarî yana komo yemsîrî nahsîyakê cipici me okwe.
2. Onoke ciki tî mîkî xakê Xesu pono komo wosînî mrerî? Absaraw tî mîkî xakê noro mrerî yosotî.
3. Onoke tî xakê Absaraw yepeka yosotî? Tama tî xakê epeka yosotî.
4. Onoke tî xakê Absaraw yakno yosotî hara? Amnon tî xakê akno yosotî hara.
5. Amnon yuru yarîche Tama ya ahce wa takî xakê noro cepeka poko? Tuuru tokuhra tî xakê, Tama makî tî nahsîyakê kica.
6. Ero yînhîrî ahna tî cekê hara Tama? Absaraw mîn yaka tî cekê.
7. Ahce wa takî tî xakê Absaraw Amnon poko? Nîrwonakê ro makî tî Absaraw noro poko.
8. Tapi mumuru komo yeresmetaw ahce wa takî tî kekê Absaraw tanton komo ya? Amnon men waihacoko, kekê yîwya so.
9. Ahna takî nêmahciyakê Absaraw Amnon waipuche? Miya tî cekê tînocwan yîm yaka.
10. Ero yinhîrî ahce wa xakê Absaraw tîm poko hara? Tîm waiha xe tî xakê. Kayaritomo me cexi xe takî tî xakê tîm yemtaka hara okwe.
11. Ahce wa takî tî xatkeê Tapi ponarono komo Absaraw ponarono komo yakro? Netaîmetkeê takî okwe etpoko okwe.
12. Ahce wa waihyakê Absaraw? Yîhpoci tî nêtamxikyakê weewe peremru poko. Iito exitaw Xoabe tî noro pen waihkekê.
13. Ahce wa takî tî xakê Tapi Absaraw xatînhîrî komo poko. Nêxamro nêeyakê awya so? Pîra, eyihra so ro makî tî xakê Tapi.
14. Ahce wa cexpore tatu kîm komo poko, knocwan komo poko marha? Kîm komo xe xa cexpore nasî, knocwan komo xe xa marha. Kyopono me nêxamro cenpore nasî.
15. Kicicme ehxapu me kexitaw so ahce wa cexpore tatu ero poko? Kicicme wehxe kica, kapore nasî Kaan ya. Yaaro xa cesekatîmpore nasî.

Kehcamhokacho 41

Saromaw Yehtoponho

1 Kayaritomo komo 3:5-28; 4:29-34; 6:11-22; 10:1-10; 11:1-13

Tukukmaxmu: Kakîhretopo 3:13 – Tawake xa taxe takîhso kehtopo komo yeeñataw kîwya so. Tawake marha taxe yuhnari yîhînotopo yahsiyataw kîwya so.

CEKATÎMSOM

Taa, pahkî exiche Tapi pen takî tî waihyakne okwe. Ero yimaw takî tî Saromaw xakne Ixaw Yana komo kayaritomon me hara. Tapi mumuru tî mikî xakne Saromaw. Kifwanhe tî xakne Saromaw, Kaan ponaro tî xakne okre. Ero ke kayaritomo me cexitaw on wara takî tî xakne, Xibeon pona tî cekne. Iito tî xakne Kaan ya timsom yaknitopo. Ero pona takî tî okno puntho nakniyakne Kaan ya timsom me 1.000 yakenon puntho tî nakniyakne. Ero wa tî xakne.

Ero yinhîrî takî tî kosope Kporin komo nesenpekne Saromaw ya. Wosoto makî tî nesenpekne. On wara tî kekne yîwya, Ai Saromaw, on wara wîkesî awya, Ahce xe xa mai, ahce xa wîmya awya? kekne yîwya. Ero ke on wara tî Saromaw heyukyakne, Apa kah yawno, apapa pen makronomekne xa okre. Ixaw Yana komo ahnoro makronomekne. Kokoñoro takî ow miire kayaritomo me hara. Rikomo warai makî tko ow ha, mîn hakî poko camkî makî wasî okwe. Ixaw Yana komo mepamnoyakne yukuknomarî yopo ro makî. Ero ke takîhso cma re ow miifasî oropotaw. Takîhso xa ow cirko ayanan komo yehtopo poko, ceseñekaxmu komo yehtopo poko ha. Kifwan moso ham, kicicitho mikî haram, kañe me ow cirko. Ero wara cma re ow miifasî Apa, kekne Saromaw.

Ero ke tawake tî xakne Kaanî yîmtapotarî poko. On wara tî kekne yîwya, Kifwanhe wencesî amtapotarî okopuci. Takîhso makî mîmtapowasî okre. Puranta xe wasî, kahra masî, kañe oyexi xe wasî amna xatî pîn komo yopono me, kahra marha masî okre. Ero ke takîhso xa takî kiiifasî anarî komo yopo ro makî. Puranta marha wîmyasî awya, mîn hakî awemyawno wîmyasî marha. Mekaiwasî amñe miyan komo nentarî me. Ero wa kiiifasî, kekne Kporin komo Saromaw ya.

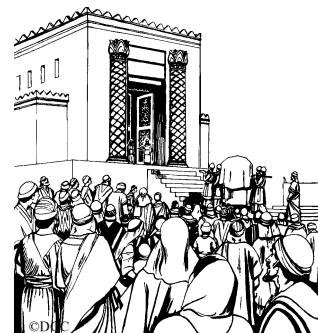
Ero yinhîrî Xerusaren po cexitaw hara on wara takî tî xakne Saromaw, woosam komo mokyatkeñe yîhyaka asakî. Kîrkomo pohkañe ro tî mikyam xatkeñe, iñomnî. Ero re mîimo yawno mikyam xatkeñe. On wara tî kekne anarî. Ai kayaritomo, on wara amna xakne, ow kewrui kîîrî ciki. Ero yinhîrî 3 ro enmapuche moso takî ñewrui hara, kîîrî ciki xa marha, Taa, kosope tîmxîkîthîrî ñerewnukye moso tîwînikyataw rma. Ero ke thakwa rikomo pen waihye okwe. Ero ke takî omxîkîtho nahsiye cenaka, tîmxîkîthîrî takî ñiire oyenaka hara owînikyataw rma. Enmayataw kpakekne, omrerî wokpa xe wîxakne. Twaihso thakwa xakne okwe. Enmatîkache ñhe takî oyenawno weenakne xa hara. Omrerî pîn me weenakne, omrerî xakne noro yenaw hara okwe, kekne. Pîra ro makî kekne anarî hara woosam, omrerî xa moso karitî, amrethîrî mexe mikî twaihso nai, kekne. Ero wa tî ketkeñe woosam komo Saromaw ya.

Ai ha, kekñe takî Saromaw, etîme re mîkexe, Omrerî moso karitî amrerî mîkro twaihso nai, mîkexe, kekñe. Ero wa kache on wara tî kekñe hara tmaywen ya. Kacipara ehta, moso rikomo kararakacho. Yîraconhîrî tîmko anarî ya, yîraconhîrî tîmko anarî ya hara, kekñe. Okwe, kekñe anarî, Pîra okwe apa, kararakara ro makî esko. Kafpe rma tîmko noro ya, kekñe yîpînîn yaw xa cexirî ke. Pîra, kekñe tko anarî woosam hara, kararakape rma yîhyaw exihra ehtome, ohyaw exihra marha ehtome, kekñe Ero wa kacho yentache. Pîra, kararakara ro makî esko, kekñe takî tî Saromaw. Yîwya xa matko tîmko rikomo, yihcirî me yîmtapotaxapu ya. Yîson xa mîkro ham noro, kekñe. Ero wa tî kekñe Saromaw woosam komo ya. Ero ke noro yehtopo takî ñekaiwakñe miya ro makî Ixaw Yana komo ñentarî me. On wara ketkeñe tooto komo entache ero yimaw, Yaaro xa kehtopo yetaciñe mîkî ham kayaritomo. Kaan yanme ero wa nai ham, ketkeñe. Ero ke twerî takî tî xatkeñe noro poko. Ero wa tî Saromaw ñiifakñe Kaan tîmtapotarî yaw roro rma.

Ero yinhîrî Kaan mîn takî tî ciri xe xakñe Saromaw. Kiîwanî ro ciri xe tî xakñe, porin ha. Ero ke mefpono pîn komo nantomekñe ero yipu ciitopo poko. Toopu mko tî ñenpoñatkeñe porin Kaan mîn wacan me. Mîmo yaw tî waaca ñimkarinometkeñe ooru ke. Ciitkache ero yaka takî tî ñenkayatkeñe Kaan yamatan. Kaan mîn mîtwo tî okno yakñitopo tî ñiifakñe hara, porin ha. 7 cimñipu pahkînon tî xatkeñe ero ciitopo poko. Kaan ponaro xa tî ka xakñe Saromaw.

On wara marha tî xakñe Saromaw, tokye xa tî xakñe. Mefpono pîn miw tî xakñe noro yoku kawaru, mefpora ro makî. Mefpora marha tî xakñe tarara yîhyaw kawaru narîrî. Ero wa exirî ke Saromaw miya ro makî tî ñekaiwakñe takîhso ehtopo, cemyawnoi ehtopo marha, tokye xa ehtopo marha. Ero yimaw meye tî xakñe anarî yana komo. Ñexamro kayaritomon tî xakñe woosam. Noro takî tî ñencekñe ero wa Saromaw yehtopo. Ero ke tî ñeserepokekñe. Saromaw yenso takî tî cekñe. Xerusaren pona cepatakache ñeserepokekñe xa takî tî cemyawnoi xa exirî poko, takîhso exirî poko marha. On wara tî kekñe yîwya, Aaxe xa nai Kaan ham. Ero ke tîyanan komo kayaritomo me awiifakñe, kekñe Ero wa tî kekñe noro Saromaw poko, Kaan poko marha.

On wara tko tî xakñe hara Saromaw, mefpora ro makî tî woosam komo nahsîyakñe cipici me. 1.000 wicakî tî xatkeñe iyakenon komo okyo. Kaan xatî pîn komo rma tî nahsîyakñe cipici me so okwe. Kicicitho ponaro tî xatkeñe anarî komo. Kaan warai me ciixapu ya tîmsom yapon marha tî ñiifakñe Saromaw kica. Yîpici komo tî tokuthîrî ñimyatkeñe takñisom me ero pona. Saromaw meero xakñe akro so ero wa akñiyataw so. Kicicitho ponaro xa marha takî tî xakñe Saromaw. Ero ke ahwora tî xakñe Kaan noro poko. Ero wa tî xakñe Saromaw poritomo me cehtkache okwe.

KPANATANMETOPO

Twaihrî pahnoke, Tapi nîmtapowakê tumumuru Saromaw yakro. Kaan yesamarî yaw makî men etaŋko, Kaanî mtapotarî marha ewetko kekê Tapi yîwya (1 Kayaritomo komo 2:1-4). Tapi pen waipuche takî, Saromaw takî xakê kayaritomo me tîm pen retawno me. Yihcîme ka Saromaw xakê kiŋwaêhe kayaritomo me tîm mtapotarî ñewehcakê, Kaan yakro marha ka xakê. Rikomo waraito makî ow ha okwe kekê Kaan ya Saromaw, camkî ro makî wasî opoyeno komo yentopo poko kekê. Saromaw tko naponukyakê Kaan yai yîhtînoê me cehtopo tpoyno komo yenîê me cehtopo (1 Kayaritomo komo 3:3-13). Tahwore xa nasî Kaan tooto komo poko tîhyai yîhtînoê me cehtopo yaponukê komo poko (Ciaku 1:5).

Kayaritomo komo men meŋpora cipici yahsîra cexpore nasî kekê Kaan, ñexamro men woosam komo Kaan yakro awetaritoponhîrî yai awowê komo me nasî kekê. On wara marha kekê Kaan Kayaritomo komo men epamnopura ro makî ñehcowpe puranta kekê (IYP 17:17). 1 Kayaritomo komo 11:1-4, 9 yaw kesî Saromaw ñipiwakê meŋponopîn komo woosam yakro Kaan poko ahwotan komo yakro. Ñexamro takî woosam komo nahknametkeê Saromaw Kaan yakrononhîrî.

Kaŋpamxan komo, kiŋwaêhe xa nasî Kaan xîkrî meñeketaw awya emasî apicme. Kiŋwan kipici kakronomesî Kaan yesamarî yaw ketaritopo poko (Kakîhreto 31:10-12; Kakîhreto 12:4). Emasî komo hara kiŋwaêhe xa nasî aŋontacho Kaan xîkrî yakro, Kaan yesamarî yaw roro cetarisom yakro. Yîm komo akronomacoko amumuru komo kiŋwan cipici komo meñekacho poko, awemsîrî komo marha akronomacoko kiŋwan ciiño meñekacho poko. Kaan mîn yenîê komo hara amtapotacoko kaŋpamxan komo yakro yipitanaw so rma haka. Kaan xîkrî rma tî nai tahwokacho chew ro makî Kaan xîkrî pîn emasî yakro cipitache. Kaan xîkrî emasî hara, ero wa xa marha nasî ahwokacho Kaan xîkrî pîn kaŋpamxan yakro iîñontache.

Yihcîme ka Saromaw xakê kiŋwaêhe kayaritomo me. Amê tupurantai ro makî cexiche, nahsîyakê meŋpora cipici, ñetowyakê takî Kaan yesamarî yaw cetaritoponhîrî yai. Saromaw cma re nîhtînoyakê yaronoro me, wara rma amê tporitomontache, kiŋwan poko exihra takî xakê okwe.

Anarimaw so Saromaw wara rma taxe kîwyam. Tîhtînoyaxe ro makî kiŋwaêhe kehtopo komo hare, wara rma tîtpohciyaxe kanmeroso makî, iixe kexirî ke so. Ahnoro yupurantan xakê meŋpono pîn, woosam komo marha, Saromaw yahworera ro makî xatkeê okwe kiŋwaêhe ciŋihra ro makî xatkeê okwe. Kiŋwaêhe kehtopo, tahwore kehtopo reha nasî kahworekê me, Kaanî mtapotarî yewehcataw makî kîwya so.

Rukas 11:28 kesî:

On wara tî ñeyukyakê Xesus, On warai komo xa tko naxe tawake, Kaanî mtapotarî yentaê komo, ewetîê komo marha, kekê tî Xesus woosam ya. Ero wa tî kekê.

- **Kaan nîmyasî yîhtînotopo aponukêne komo ya makî.**
- **Kaan nakronomesî tooto komo tîmtapotarî ponarono komo, ewetîne komo marha.**

Tukukmaxmu yukukmapoko xa hara esenmexapu komo ya.

CEYUHSOM

1. Tapi pen waipuche onoke takî xakêne hara Ixaw Yana komo kayaritomon me? Saromaw takî tî xakêne Ixaw Yana komo kayaritomon me.
2. Ahce wa kekêne Kaan Saromaw ya yîwînkîyataw? Ahce xe xa mai onîmrî awya? kekêne Kaan yîwya.
3. Ahce wa Saromaw kekêne Kaan ya hara? Takîhso ow cirko ceñekaxmu komo yehtopo poko, kekêne Saromaw Kaan ya.
4. Ahce wa kekêne hara Kaan Saromaw ya? Takîhsom me takî kiiñasî anarî komo yopo ro makî.
5. Ahce wa kekêne Saromaw woosam komo ya ceseisom komo ya ha? Rikomo tîraconkapore nasî kekêne tî.
6. Ahce wa takî kekêne yîsonî ro? Ahce wa kekêne yîson pîn hara? Yîraconkara ro makî esko. Tîmko xa matko yîwya, kekêne yîsonî ro. Pîra, yîraconkakî rma. Yîhyawra ñexpe, ohyawra marha ñexpe, kekêne yîson pîn.
7. Ahce wa takî kekêne hara Saromaw rikomo poko? Pîra, yîraconkara esko. Yihcirî me nîmtapota noro ya xa tîmko. Yîsonî ro mîkro ham, kekêne.
8. Saromaw mtapotarî yentache ahce wa takî ketkeñe Ixaw Yana komo noro poko? Takîhsom xa mîkro ha mî, ketkeñe Saromaw poko.
9. Atî wicakî pahkînon xatkeñe Kaan mîn ciitopo poko? 7 cimñipu xatkeñe ero poko.
10. 2 makî xakêne Saromaw yoku kawaru awya so? 3 makî xakêne yipici kom hara awya so? Pîra, meñpora ro makî tî xakêne iyoku kawaru, meñpora marha tî xatkeñe yipici komo okyo.
11. Kaan ponaro tî xatkeñe ahnoro yipici komo? Pîra, kicicitho ponaro tî xatkeñe anarî komo yipici kom ha.
12. Kaan Karitan ponaro xa xakêne Saromaw poritomo me cexitaw awya so? Pîra, Kaan Karitan ponarora ñhe xakêne ero yimaw okwe.
13. Tominku po roro makî cenpore nai Kaan Karitan awya so? Pîra, ahnoro kaamo po roro cenpore nasî.

Kehcamhokacho 42

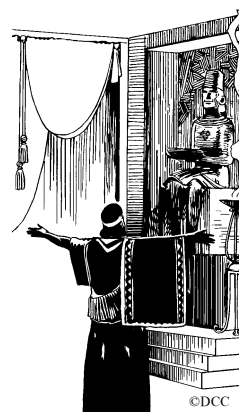
Ixaw Yana Komo Yetowtoponho Tapi Yepamutho Yai

1 Kayaritomo komo 11:26-40; 12:1-20; 12:25-30; 13:1-6; 13:33; 13:34

Tukukmaxmu: Kakîhretopo 15:9 – Poxumra marha nasî kicicitho komo yehtopo Kporin komo ya. Ero warahra reha nasî kîrwañhe cexi xatî komo poko. Noro yipu komo xatî me reha nasî.

CEKATÏMSOM

Taa, on wara takî tî xakñe Saromaw poritomo me cexitaw, kicicme ro makî tî xakñe. Kicicitho ponaro takî tî xakñe. Noro yipu rma tîmsom nakñiyakñe cipici komo yanme okwe. Kicicme marha xakñe Saromaw tmaywen komo poko rma. Ñexamro napicketîkekñe iyopo so. Ahwora ñhe takî tî ñehtîketkeñe Ixaw Yana komo. Ero yimaw iito tî xakñe kîrî kañpe cetapickaxmu, kîrwañhe marha tî antomano riñe me xakñe. Xeroboaw tî mîkî xakñe noro yosotî. Iito marha tî xakñe weronomano riñe, Aias tî mîkî xakñe noro yosotî. Ero yimaw Xeroboaw yaka tî cekñe Aias. On wara tî kekñe yîwya, Ai Xeroboaw, on wara kesî Kporin komo awya, Kicicme takî nasî Saromaw. Ero ke on wara wiiñasî noro mumuru, towno takî wiiñasî meñpora Ixaw Yana komo. Ñexamro kayaritomon mera takî nasî noro ero yimaw. Amoro xa takî masî etowxapu komo kayaritomo me, Saromaw mumuru reha nasî asakman komo kayaritomo me rma, kesî Kporin komo. Ero ke men Kaanî mtapotarî ponaro esko kayaritomo me awexitaw, kekñe Aias Xeroboaw ya. Ero wa tî kekñe yîwya.

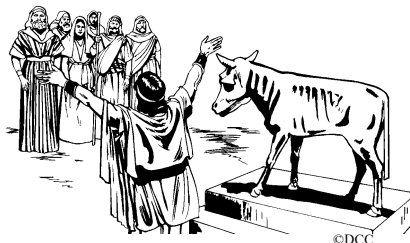

Ero yinhîrî takî Saromaw waipuche meñpono pîn komo takî mokyatkeñe Ixaw Yana komo Saromaw mumuru yaka. Hoboaw tî mîkî xakñe noro yosotî. On wara tî ketkeñe yîwya, Ai Hoboaw, on wara xakñe aamo pen amna poko, amna napicketîkekñe ro makî okwe. Amna yeremache marha amna takî nîhyokyakñe oco. Ero ke ahce wa mai amoro hara? Wara ñhe takî kapickexe so apapa pen warahra, ketaw awya amaywen me rma nasî amna, ketkeñe yîwya. Ai ha, kekñe takî tî Hoboaw yîwya so. Taa, osorwaw ro enmapuche amohcoko hara. Ero yimaw keyukyaxe so, kekñe Hoboaw.

Ero ke osorwaw ro enmapuche ñesenmekyatkeñe xa hara Ixaw Yana komo. Ñexamro ñentarî me tî nîmtapowakñe Hoboaw. Tîrwoñem wara tî kekñe. On wara tî kekñe, Ai, Ixaw Yana komo awapicketkeñe so rma re apapa pen. Owî reha kapickapexe so xa takî noro yopo. Noro reha ahyokyatkeñe so ososwa ke, owî reha kîhyokyaxe so cikiri ke tuwuñure awexitaw so. Ero wara wasî amñe apoko so kekñe Hoboaw Ixaw Yana komo ya. Ero ke ahwora ro makî tî xatkeñe entañe komo. Nîrwonatkeñe marha. On wara takî tî ketkeñe Hoboaw ya, Pîra ro makî masî. Amna takî ñetowyasî, amaywen mera ro makî takî nasî amna. Anarî takî amna ñiiñasî tîkayaritomon me, ketkeñe. Meñpono pîn komo ero wa ketkeñe. Asakî makî tî ketkeñe, Taa, amna reha nasî apoyino komo me. Ero ke amaywen me rma nasî amna etowra, ketkeñe Hoboaw ya. Xuta yepamutho komo makî ero wa ketkeñe. Ero wa tî ñetakpayatkeñe anarî kom okwe. Xuta mera takî tî ñeciñatkeñe okwe. Kaan yanme rma tko tî ñetowyatkeñe kicicme exirî ke Saromaw. Kicicme so xatkeñe Kaan yanan komo rma okwe. On wara takî xakñe Hoboaw maywen komo yosotî, Xuta komo. Etowxapu komo reha tî ñesetacatkeñe Ixaw Yana komo me rma.

Taa, on wara takî xatkeñe Ixaw Yana komo, Xeroboaw takî tî ñiifatkene tikayaritomon komo me. Aias mtapotarî yaw roro rma tî noro xakñe ñexamro kayaritomon me. Noro meero takî tko tî kicicme xa ñehtikekñe. On wara tî kekñe, Omaywen komo toxehra ro makî wasî miya Xuta yepamutho komo cheka Kaan mîn yaka. Iina cexe roro okwe. Ero wara roro cetaw so tproxwe takî na ñeeñatu iitono komo, Hoboaw maywen komo. Ero ke men ñetowyat hara okwe. Ñexamro kayaritomon mera takî men wasî okwe, kekñe tî. Ero wa ñihtinoyakñe Xeroboaw.

Ero ke on wara takî tî xakñe Xeroboaw, paaka xîkrî tî nakîhtopekñe asakî okwe. Ooru tî mîn ñirpekñe paaka xîkrî me. Anarî tî ñiifakñe Betew pona, anarî tî ñiifakñe Taan pona hara. Iina so ciriche on wara tî kekñe tmaywen komo ya, Moso takî nasî ponaro xa awehtopo komo me. Moso poko takî ahwotachoko. Moso xa Exitu poi aporin pen komo yekñenho okre, kekñe paaka xîkrî me ciixapu poko rma okwe. Kicicitho komo marha tî ñiifakñe paaka xîkrî ya tîmsom pokono me kica. Ero ke okno puntho tî nakñiyatkeñe ero yipu ya tîmsom. Kotoporem marha tî nakñiyatkeñe yîwya tîmsom me. Ero wa tî xakñe Xeroboaw okwe. Ixaw Yana komo kicicireñe me xa xakñe okwe, paaka xîkrî yakro takî ñimtapowatkene kentañe pîñi ro yakro.

Amñe takî tî Betew pona cekñe Xeroboaw. Iito tî kotoporem nakñiyakñe paaka xîkrî tawakeretopo me. Ero yimaw Kaanî mtapotarî yekatîmñe tî cekñe yîhyaka. Noro takî tî ñimtapowakñe tîmsom yapon mîtwo. On wara tî kekñe yîwya, Ai tîmsom yapon amoro, awya wîkesî on wara, pahxaro takî tî rikomo ñewruya. Xosias tî mîkî noro yosotî. Tpoñmamîche oona mokyasî. Tooto yocho takî nakñiyasî tîmsom yaapon pona yîwîrimachome. Orotto rma takî ñetakuñapesî kotoporem yakñitopo. Wemronho takî ñepahyasî ipononhîrî, kekñe ekatîmñe. Ero ke Xosias yimaw rma takî tî tîmsom yaapon ñetakuñapekñe. Wemronho marha tî ñepahyakñe Kaanî mtapotarî yaw roro rma. Iito rma tko tî xakñe Xeroboaw. On wara tî kekñe noro tmaywen ya, Mîkro ahsîko kica. Ero wa kahra ro makî cexpore nasî kica, kekñe ekatîmñe ya. Ero wa ketaw napockanwakñe Xeroboaw ekatîmñe wece. Ero yimaw rma ceipamyakñe ro makî tî apothîrî. Tupun porero cirihra thakwa tî xakñe okwe. Tapockantaxi rma thakwa tî xakñe. Ero ke tawake takî tî ñimtapowakñe akro, Oyaporî ceipu nasî okwe. Mîmmapowasî cma re Kaan yakro kifwañhe oyaporî ehtome hara, kekñe. Ero ke noro takî ñimtapowakñe Kaan yakro. Ero ke kifwañhe takî tî xakñe hara kayaritomo yaporî. Ero wa tî xakñe Xeroboaw, Ixaw Yana komo kayaritomo ha. Kaan Karitan na ñencekñerma cik ha re. Wara rma ponarora ro makî tko xakñe ham. Ero ke kicicme xa takî tî ñehtikekñe okwe.

KPANATANMETOPO

Kaan ñeñepokñe Aias kweronomañe Xeroboaw yaka akro yîmmapotaxi. On wara kekñe Aias Xeroboaw ya twerî ro makî men esko, Kaan makî ewetko. Aias kekñe on wara Xeroboaw poko, Kaan yewehcataw yîwya, akronorono me nasî Kaan, yîmxîkrî komo marha takî re nasî kayaritomome hara kekñe (1 Kayaritomo komo 11:38). Xeroboaw tko Kaan yewetîra xakñe. Xeroboaw tpona makî Ixaw Yana komo eenî xe xakñe, Kaan wece ñhe takî Ixaw Yana komo ya enîxera xakñe. Ero ke Ixaw Yana Komo ñiifatkene ooru, paaka me akîhtoxaputho poko tahwotaxmu me. Kicicme Xeroboaw yehtopo yanme, ero ke Kaan Xeroboaw mumuru komo cîfpora xakñe kayaritomo me. Ahnoro rma yumumuru komo waihyatkeñe.

Xeroboaw nîwîrîmekê Ixaw Yana pen komo kaan pîn pokono pîn me ciino ñiîfakê, Kaan pokono me exihra xatkeê. On wara cma re kapore xakê Ixaw Yana komo Xeroboaw ya Kaan makî amna ñewehcasî, noro yesamarî yaw makî amna ñetafasî. Paakatho ooro akîhtoxaputho, poko amna ahwotara nasî, kapore cma re xakê. Wara rma kayaritomo Xeroboaw ñewehcatkeê Ixaw Yana komo, kicicme ro makî xatkeê Kaan poko. Enînorîne komo xe xa nasî Kaan takronomaê me exi xe so tîyanan komo tpona enîne me marha. Kaan marha nasî tooto komo meñekaê me tpona enîne komo meñekaê me ha.

Kaan karitan kesî on wara kîwya so, Kaan men keñekexe so anarî komo tooto kicicitho poko ciñataw kîwya so. Kakîretopo 1:10-19 yaw nîmtapowasî yîm tîmxîkrî yakro. On wara kesî yîm, awañikyataw tooto kicicitho poko ehso, tohra ro makî men esko kesî. Kirwañhe xa nasî awakrono ro kîwan yentopo. Kicicitho awakrono makî re ha awañasî kicicitho poko ehso. Noro yipu komo makî re ha awîrîmexe makî. Taa, awakrono na ñike awya kicicme anîhtînorî poko ero poko cexirî ñike, keñepanîntopo poko, woosam kuknon ponomnî tho yentopo poko, anarimaw DVD cenîrî ñike Kaan iixera ehtopo poko, ero poko ketaw awya on wara kasko awakrono ya, Kicicme oyexi xera wasî Kaan poko kasko. Kaan yakro makî amtapotakî, awakronomacho poko kasko yîwya ewetîtopo poko awakronomacho me, kicicitho yaka epîrkara awehtome.

- **Kaan nakronomesî tîmxîkrî komo kîwan poko exitaw so makî yikicicintara ehtome so.**
- **Kaan xîkrî komo tmeñekapore nasî kîwan cenîne komo, kîwan marha tmeñekapore nasî takrono komo.**

Tukukmaxmu yukukmapoko xa hara esenmexapu komo ya.

CEYUHSOM

1. Ahce wara tî xakîne Saromaw poritomo me cexitaw? Kicicme tî xakîne. Kicicitho ponaro tî xakîne cipici komo yanme. Tmaywen komo marha tî napicketîkekîne okwe.
2. Ahce wa kekîne Aias Xeroboaw ya? Ixaw Yana komo poyino komo nowyasî Kaan Saromaw yepamutho yai. Etowxapu komo kayaritomon me takî kiifasî kekîne yîwya.
3. Ahce wa ketkeîne Ixaw Yana komo Saromaw mumuru ya, Hoboaw ya ha? Amna yopo xa thakwa amna napickekîne aamo pen. Wara ñhe takî amna apickakî amoro amaywen me amna yehtome.
4. Ahce wa ñexamro ñeyukyakîne Hoboaw? Miya xe xa matko kapickexe so, kekîne yîwya so okwe.
5. Ahce wa takî xatkeîne Ixaw Yana poyino komo Hoboaw mtapotarî yentache? Ñetowyatkeîne takî. Anarî tî ñiiifatkeîne tîkayaritomon komo me.
6. Ahce wa ñesetacatkeîne etowxapu komo? Ahce wa ñesetacatkeîne Hoboaw maywen komo rma? Ixaw Yana me rma tî ñesetacatkeîne etowxapu komo. Xuta me tî ñesetacatkeîne Hoboaw maywen komo rma.
7. Ahce takî tî nakîhtopekîne Xeroboaw tmaywen komo tohra ro makî ehtome so Kaan mîn yaka, Xuta yepamutho komo chewno yaka? Paaka xîkrî tî nakîhtopekîne asakî ooru ciixapu. Ponaro ehtopo komo tî mîn nakîhtopekîne kica.
8. Kotoporem yakñiyataw Xeroboaw ya paaka xîkrî tawakeretopo me ahce wa tî kekîne yîwya Kaanî mtapotarî yekatîmîne? Amñe Xosias mokyasî. On yîwîrimachome tooto yocho nakñiyasî on po paaka xîkrî ya tîmsom yakñitopo po.
9. Ahce wa takî tî xakîne tîmsom yakñitopo ero yimaw rma? Ñetakuñapekîne Kaanî mtapotarî yekatîmîne mtapotarî yaw roro rma.
10. Ahce wa kekîne Xeroboaw ero yimaw rma tmaywen ya ekatîmîne poku? Moso ahsîko kica, kekîne.
11. Ahce wa xakîne Xeroboaw yaporî ero yimaw rma? Ceipamyakîne takî noro yaporî. Cirihra thakwa takî tî xakîne tupun porero hara.
12. Ahce wa kekîne Xeroboaw ero yimaw ekatîmîne ya? Mîmtapowasî cma re Kaan yakro kiñwanhe oyaporî ehtome hara, kekîne.
13. Ahce wa takî natu anarî komo oroto, ahce ñiiratu ponaro xa cehtopo komo me? Puranta ñiiifatu ponaro xa cehtopo komo me ooru marha anarimaw so.
14. Ahce poku cexpore roro nai Kaan ponaro xa kehtome so? Kaan Karitan cenpore roro nasî Noro ponaro xa kehtome so.

Kehcamhokacho 43

Xeroboaw Yehtoponho Hoboaw Yehtoponho Marha

2 Kronikas. 11:5-17; 12:1-15

Tukukmaxmu: Xeremias 17:10 – On warai tko Ow, Aporin komo, tooto komo ropotarî yentîkañe Ow. Esehînotopo komo yukuknomañe marha Ow. Ero warai me oyexirî ke epemano wiiñasî ehtoponhîrî komo yecenarî rma. Yaaro xa epemano wiiñasî.

CEKATÎMSOM

Kaan ñerepekñe Saromaw pen, akîhtoxaputho poku ahwotarî ke. Kaan kekñe Saromaw ya on wara amxîkrî nasî asakman komo kayaritomom me makî amñe kekñe. Meñpono pîn tooto komo Ixaw Yana komo reha naxe Xeroboaw maywen me kekñe. Ixaw Yana komo xatkeñe 12 tribu yakenon. Nohci pono komo reha 10 tribu komo Xeroboaw maywen me xatkeñe. Saromaw mumuru, Hoboaw, maywen komo reha xatkeñe 2 tribu makî okwe.

Xeroboaw xakñe 10 tribu komo kayaritomon me nohci pono komo kayaritomon me ha. Ñexamro 10 tribu komo ñetahcatkeñe Ixaw Yana me. Moxam hara 2 tribu komo hara suu pono komo reha ñetahcatkeñe Xuta Yana me. Kaan mîn tko xakñe Xerusaren po. Xuta komo roowon po xakñe Xerusaren ha. Xeroboaw tko Ixaw Yana komo eñepexera xakñe Kaan poku ahwotaxi Xerusaren pona. Ñesehtînoyakñe on wara Ixaw Yana komo cetaw Xerusaren pona, Hoboaw maywen me takî men naxe Saromaw mumuru maywen me ha kekñe. Ero ke Xeroboaw nakîhcekñe 2 paaka ooro. On wara kekñe ahnoro Ixaw Yana komo ya, Moxam paaka akîhtoxapu ooro akanîn komo kekñe. Ero ke Ixaw Yana komo ñihciyatkeñe tahwotacho komo paakatho ooro poku, Kaan poku tahwotachonhîrî komo takî nahsîpinketkeñe. Kaan tko meñekekñe Repita komo tmaywen me Kaan mîn yawno me, tîmtapotarî poku tooto komo yîhcamhokakñe me marha. Repita komo marha xatkeñe nohci po yiichew so, paaka ourutho akîhtoxapu poku tko ahwotara xatkeñe. Ero ke ñexamro nahsîpinketkeñe tîmînthîrî komo, cetkeñe marha takî suu pona. Ero ke Kaan poku takî nahwowatkeñe hara, Noro maywen me marha takî xatkeñe (2 Kronikas 11:14). Anarî komo marha nohci pono komo xatkeñe paaka ouru akîhtoxaputho poku tahwotaxera so, ero ke cetkeñe marha suu pona. Ero ke Ñexamro takî tooto komo nohci poi toxapunhîrî komo takî nahwowatkeñe Kaan poku (2 Kronikas 11:16)

Ero yimaw 3 cimñipu makî xakñe Hoboaw, Xuta Yana komo marha Kaan pona ñeñatkeñe, Tapi pen wara xa marha Kaan pona ñeñatkekñe. 3 cimñipu mahyaka takî Hoboaw yaaname cehtopo pona ro makî xakñe. Kaan pona takî enîhra xakñe, tîyanan komo marha takî kicicme ñiifakñe Kaan poku okwe. Kicicme rma ñehtîkekñe Hoboaw Kaan poku. Taa, 5 cimñipu exitaw takî tî kayaritomo me Hoboaw yehtoponho Sisake takî tî mokyakñe Xerusaren pono komo waparî me. Exitu pono komo kayaritomon tî mîkî xakñe Sisake. Kporin komo mtapotarî yanwekrî poyero tî mokyakñe. 1.200 tî ñekyakñe tîtararan, 60.000 tî ñekyakñe kawaru mkaw tîtosom komo. Meñpora ro makî tî ñekyakñe tîhtarî po tîtosom komo yukuknomarî yopo ro makî. Exipsiu komo tî mîkyam xatkeñe, Rubin komo, Sukin komo, Eciopia pono komo, ero warai komo tî mokyatkeñe noro maywen me. Xuta komo yewton tî ka nahsîyakñe sowtatu ke tîchewnoyem komo rma. Ero yinhîrî takî tî Xerusaren pona roro mokyakñe.

Ero ke Xuta yantomañe komo tî mohtîketkeñe Xerusaren pona Sisake pona cerahtîmrî ke so. Iito exitaw so takî tî mokyakñe xa hara tî Semaias Hoboaw komo yaka, Xuta yepamutho

yantomañe komo yaka. Kweronomañe tî mîkî xakñe Semaias. On wara tî kekñe noro yîwya so, On wara kesî Kporin komo awya so, Ow takî mahsîpînkache okwe. Ero ke anomñe komo me takî wasî Ow hara Sisake yewetîñe me takî awehtome so, kesî, kekñe tî. Ero wa tî kekñe Semaias yîwya so. Ero yipu yentache takî tî Kporin komo yewetîñe me ñecîfatkeñe Ixaw Yana yantomañe komo, Hoboaw marha. On wara tî ketkeñe, Yaaro on wara kiice so ham Kporin komo, ketkeñe tî. Ero yinhîrî tmamakan me ecitopo komo tî ñeeñakñe Kporin komo. Ero ke tîmtapotarî takî tî ñekatîmyakñe xa hara Semaias ya. On wara tî kekñe yîwya, Ai, Semaias, omamakan me takî ñecîfat ham Xuta yepamutho komo. Ero ke ñexamro waihkara wasî. Wakronomesî rma ha re. Yîrwonîmtîkara wasî poko so. Emetanmetîkano cirpora takî wasî Sisake ya. (2 Kronikas 12:5-7)

Ero ke Xerusaren pona takî tî mokyakñe Sisake. Cepethîkemu mko tî naafakñe Kporin komo mîn yawnonho. Ero warai komo marha tî naafakñe kayaritomo mîn yawnonho hara. Ahnoro tî naatîkekñe okwe. Eceñan komo marha tî naafakñe Saromaw pen ñîfpotho. Ooru ciixapu mîn naafakñe okwe. Ero yipu tî naatîkekñe. (2 Kronikas 12:9)

KPANATANMETOPO

Anarimaw so kîwyam marha taxe Hoboaw wara. Anarimaw na pahkî ñhe ka cetafatu Kaan yesamarî yaw haka pahkî cimñipu ñhe haka, pahkî ñhe yicimñipuntache marha tooto komo takî Kaan mîn yaka na ñepamyatu, Kaan pona takî ñeñaxe tahwore ro makî haka. Amñe ñhe takî kicicme ehtopo komo takî ñewomyasî ewto pona, Kaan mîn yaka marha takî. Ero yimaw takî tooto komo nahsîpînketu Kaan, Kaan mîn yaka takî tohra na natu esenmeso. Anarimaw so marha Kaan ñekmexpeşî kerepecho komo kewton komo pona, tooto komo etîramatome so hara Kaan yaka, takronomacho komo yapuntome hara Kaan yai.

2 Kronikas 12:14 kesî Kicicme tî xakñe Hoboaw okwe tîropotarî yaknamara cexirî ke Kporin komo wece.

Hoboaw Kaan yakro nîmtapowakñe Exitu pono komo Kayaritomon mokyataw makî tañmaxi. Ero yimaw makî Hoboaw Kaan mamakan me nutupenwakñe, takronomacho marha napunukyakñe Kaan yai. Kaan nasî tîmxîkrî komo twenarino me makî toxe so, kaamo po roro kañpe cexitaw so rma haka.

Encoko Mateus 7:17-21 On wara nasî weewe, kiñwan ñeperwasî kiñwan me okre. Kicicitho yeperîrî reha nasî apuhnî me makî kica. Kiñwan me exitaw weewe apuhnîtho me epetara ro makî nasî. Kicicitho me exitaw hara tahsom me epetara marha thakwa nasî okwe. Anathîrî komo chew exitaw apuhnî me cepetaxmu ahce wa miiñfatu? Mamexe kña makî akñitome takî awya so. Ero ke kicicme noro yipu komo yehtopo mîhtînoyaxe eperîrî yenîrî ke awya so, kekñe tî Xesus yîwya so.

Ahce na komo cîfataw kîwya so kaamo po roro, ero wa kehtopo nasî keperîrî komo me. Kaan yesamarî yaw ketañataw so makî kiñwan keperîrî komo nasî.

- **Kaan nêeñasî kropotarî yaaro xa Noro yewetîne me kehtopo.**
- **Kehtopo komo, kîmtapotarî komo nasî kenpoêne komo me Kaan xîkrî me.**

Tukukmaxmu yukukmapoko xa hara esenmexapu komo ya.

CEYUHSOM

1. Ahce Xeroboaw nîifakêne Ixaw Yana komo yahwotacho? Noro nîifakêne 2 paaka ooronhîrî.
2. Ahce kacho Repita komo, tooto komo marha Kaan pona enîne komo cetkeêne suu pona? Repita komo, Kaan pona enîne komo marha, paaka oorothon akîhtoxapu poko tahwotaxera so xatkeêne. Kaan poko makî tahwotaxe so xatkeêne, ero ke cetkeêne suu pona.
3. Saromaw mumuru, Hoboaw, Kaan pona enîne me xa xakêne ha? Pîira, yaana me cehtopo makî nîhtînoyakêne, Kaan pona takî enîhra xakêne.
4. Ahce wa Kaan nêrepekêne Hoboaw pen? Kaan nêrepekêne Exitu pono kayaritomon Xerusaren yaîmaxi.
5. Ahce wa Hoboaw xakêne Exitu pono kayaritomon moku che Xerusaren yaîmaxi? Nutupenwakêne Kaan mamakan me, kicicme cehtoponhîrî takî nêkatîmtîkekêne.
6. Ahce wa Kaan nîrpekêne Exitu pono kayaritomon ya ero yimaw? Kaan narpekêne Exitu pono kayaritomon ya cepetîkem Kaan mîn yawnonho komo, kayaritomo mîn yawnonho marha cepetîkem komo.

Kehcamhokacho 44

Erias Yehtoponho

1 Kayaritomo komo 16:29-33; 17:1-16; 18:1, 17-46; Ciaku 5:17, 18

Tukukmaxmu: 1 Kayaritomo 18:37 – Omtapotarî entak Apa, entakî xa tak. Ero wa omtapotarî entakî Tporin komo me awehtopo yentome tak moxam ya, Kaan xa Mîk hamî, kachome me marha. Omtapotarî yencetaw awya on wara tak kexe moxam, Kropotarî komo naknama ham Kporin komo tponarono me tak kehtome so hara, kexe. Ero wa kachome tak yîwya so ow entak Apa, kekñe tî.

CEKATÏMSOM

Taa, on wara tî xatkeñe Ixaw Yana komo, Xeroboaw waihyakñe ñexamro kayaritomon pen. Ero yinhîrî yaake xatkeñe hara kayaritomo komo. Kicicme so tî xatkeñe ahnoro makî. Ero yinhîrî takî tî anarî xakñe Ixaw Yana komo kayarinomon. Akabe tî mîkî xakñe noro yosotî. Kicicme xa tî noro xakñe kica. Kicicme marha tî xakñe yipici. Xesabew tî mîkî xakñe yipici yosotî. Noro yanme rma takî kicicme ñehtîkekñe Akabe okwe. Kaan ponarora tî xakñe. Baaw ponaro xa tî xakñe okwe. Baaw ya tîmsom nakñiyakñe, noro yakro marha tî nîmtapowakñe kica. Ero ke Kaan ponarora takî tî ñehtîketkeñe Ixaw Yana komo meñpono pîn komo. Kaanî mtapotarî yekatîmñe pen komo tî waihkapekñe Xesabew okwe. Kicicme ro makî takî tî ñehtîketkeñe Ixaw Yana komo.

Ero yimaw rma tko anarî tî xakñe hara, Kaanî mtapotarî yekatîmñe, Erias tî mîkî xakñe noro yosotî. Kaan ponarono xa mîkî xakñe okre. Noro takî tî mokyakñe Akabe yaka. On wara tî kekñe yîwya, Ai kayaritomo, on wara wîkesî awya, tuuna mokuhra ro makî takî nasî cicakî meero exihra nasî. Pahkî ro makî. Omtapotarî yanme makî mokyasî hara tuuna amñe pahkî exiche, kekñe tî. Ero wa tî kekñe Erias. Kaan yanme ero wa kekñe. Ero wa tî tuuna mokuhra ro makî xakñe pahkî.

Ero yimaw on wara tî xakñe Erias, miya tî cekñe aporî yecihtaka eseyamso. Iito exitaw kohpu tî ñekyakñe noro yotî, iyuru marha. Pahxaxaro ñekyakñe, kokoñi roro marha. Aporî xakñe wokru me. Pahkî exiche aporî takî napaiyakñe okwe tuuna mokuhra ro makî exirî ke. Ero ke on wara kekñe hara Kaan Erias ya, Etoko takî miya anarî ewto pona. Iito nasî wooxam, iîño waihxaapu. Noro wantomai anahmacho poko, kekñe tî Kaan. Ero ke iina cekñe Erias.

Taa, wooxam yenîche on wara tî kekñe Erias yîwya, Ai, Aaci, owokru xe cma re wasî oyuru xe marha cma re wasî, kekñe. Okwe, kekñe takî tî wooxam, wahra ro makî nasî amna yuru me taisom. Ero wayasî oroto oyuru ciki, omrerî yuru ciki marha. Anarî exihra ro makî nasî. Ero ke amna makî takî waihyasî ha okwe, kekñe Erias ya. On wara tko tî kekñe Erias, Eeko rma oyuru, nasî rma awru komo me taisom hara. Miya roro enatîra ro makî nasî awru tuuna mohtopo yecenarî, kekñe Erias. Ero ke tî Erias ñerewusmekñe wooxam. Iyuru tî nayakñe, ñekyakñe yîhyaka. Ero yinhîrî tî xakñe rma taisom iyuru komo me hara. Ero ke kiřwañhe tî ñeseresmekñe wooxam, yîmrerî marha. Enatîra rma tî xakñe iiyuru komo, pahkî ro makî tuuna mohtopo pona roro. Erias marha tî ñeseresmekñe roro yîhyaw so. Ero wa tî Erias nînahmekñe Kaan.

Ero yinhîrî takî, pahkî exiche on wara tî Kaan kekñe Erias ya. On wara kasko Akabe ya. Pahxaxa amohcoko Kahmeru Yîpîn pona. Baaw poko weronomano riñe komo eeko awakro, ahnoro eeko 450 komo rma. Axera poko panatanmekno riñe komo marha eeko ahnoro, 400 komo. Ero wa amohcoko pahxaxa, kekñe Erias Akabe ya.

Ero ke enmapuche takî cetkeñe mefpono pîn komo. Toche so on wara tî kekñe Erias, Onoke xa Kaan me nai awya so? Baaw katî nai Kaan me xa? Kporin komo xa katî Kaan me nai? Tîtkukmacerî yka oroto. Tîmsom yapon ciicoko amyamro Baaw poko weronomano riñe komo. Ero pona kamerî ciicoko, paaka puntho marha ciicoko ero pona. Wehto tko yirihra ro makî ehcoko. Ero yinhîrî amtapotacoko Baaw yakro wehto mohtopo poko. Ero yinhîrî owî reha toopu wenmekyasî anarî hara tîmsom yapon me. Ero wa xa marha wiifasî, kamerî wiifasî, paaka puntho marha. Wehto mohtopo poko marha kîmtapowasî Kporin komo yakro. Onoke xa wehto ñeñepe awya so? Wehto yeñepeñe xa yîhtînocoko, Kaanî ro xa Mîkî ham, kacoko. Ero ke Noro ponaro makî takî cexpore masî, anarî ponarora ro makî, kekñe.

Ero ke ero wara rma tî xatkeñe Baaw poko weronomano riñe komo. Toopu ñenmekyatkeñe, paaka puntho ñiifatkeñe ero pona. Wehto yirihra xatkeñe. Ero yinhîrî Baaw yakro tî nîmtapowatkene wehto mohtopo poko. Eei Baaw, ketkeñe, amna mtapotarî men entakî, wehto eñepeko oroto awya tîmsom yakñitopo, ketkeñe. Emapona roro tî ketkeñe, kañpe xa tî ketkeñe. Pahkî ro makî ketkeñe, ñecaiketkeñe meero, nahronatkeñe marha. Kañpe ro makî tî ketkeñe. Pîra okwe, wehto mokuhra ro makî xakñe. Eyukñe komo exihra ro makî xakñe.

Amñe kokoñi takî on wara kekñe Erias yîwya so, Taa, ñeexi amyamro, ow hara. Kporin komo yakro kîmtapowasî wehto mohtopo poko. Yiheirî me ka tuuna ehtatko yaake een yawno. Yukmamcoko takî paaka puntho pona, kamerî pona marha. Tarenake marha ahtocoko aapo mamhoko tuuna yukmachome ero yaka, kekñe. Ero ke ero wara rma tî ñiifatkeñe. Tukre ro makî takî tî xakñe yupunthîrî, wehto kamerî marha. Taa, ero yimaw Kaan yakro takî tî nîmtapowakñe Erias. On wara tî kekñe. Apa kah yawno oroto takî Kaan me xa esenpoko moxam ya. Wehto cma re

meñepesî oona paaka puntho yakñitopo. Omtapotarî entakî Apa amna porin me xa takî awehtopo yenpotome takî moxam ya, Kaanî ro xa Mîkî ham, kañe me takî ehtome so apoko, kekñe. Ero wa tî kekñe Erias Kporin komo ya.

Ero yimaw takî wehto mokyakñe kah yai, kakñiñe ro makî oco. Ahce wa na xakñe. Tarai marha na kekñe kañpe ro makî. Paaka puntho tî nakñiyakñe exihra cehso ro, wehto kamerî marha exihra takî xakñe. Tîmsom yapon meero tî nakñiyakñe toopu mko pen. Exihra takî xakñe. Tuunatho meero exihra tî xakñe. Ero yipu yeñataw, on wara ketkeñe esenmaxapu komo, Kporin komo xa Mîkî ham Kaan, Kporin komo xa Mîkî ham Kaan, ketkeñe. Ero yinhîrî Baaw poko weronomano riñenho pen komo tî waihetkeñe ñexamro rma. Ero wa tî xakñe Erias ero yimaw.

Taa, ero yinhîrî takî tî cetkeñe hara tooto komo. Iito rma tî xakñe Erias tanton komo yakro. Ìh pona tî ñeremekñe Erias. Kaan yakro tî nîmtapowakñe tuuna mohtopo poku hara. Apa kah yawno, tuuna cma re mekpesî oroto, kekñe tî Kaan ya. Ero wa kache tanton tî ñeñepokñe ñîpî meretkoso kaapu smun yentome. Mokyakñe hara tî Erias yaka, Pîra apa, tuuna yewru exihra ro makî nasî, kekñe tî. Ero ke nîmtapowakñe xa hara Erias tuuna mohtopo poku hara. Ero wa kache tanton ñeñepokñe xa hara. Pîra, exihra rma nai tuuna yewru, kekñe xa hara. 7 ro ero wa kekñe Erias. 7-nhîrî me toche tuuna yewru ciki takî tî ñeeñakñe anton. Ero ke on wara tî kekñe Erias ya, Apa, tuuna yewru ciki nai ha re tooto yamorî wicakî makî, kekñe. Taa, ero wa ham, kekñe Erias, tuuna mokya takî ham, kekñe. Yaaro, ero yinhîrî xii kekñe ro makî tuuna. Tuuna takî tî mokyakñe pahkî ro makî mokuhnînhîrî. Ero wa Kaanî ro me xa cehtopo ñenpekñe Kporin komo Ixaw Yana komo ya.

KPANATANMETOPO

Mîn hakî poku kîhcamhokesî mefpora Erias, Akabe komo yehtoponho poku. Erias mîkî xakñe kwarai komo makî tooto makî. Wahrai ewto pono makî mîkî xakñe. Wara rma Kaan ñeñepokñe kyaritomo Akabe yaka yîmtapotaxi akro. Erias yosotî me xakñe on wara kacho Oporin xa Mîkî Okanîn, kacho. Erias nîhtînoyakñe Kaan, Kaanî ro me xa. Kaan poku makî tahwotapore nasî. Ixaw Yana komo tko Kaan poku ahwotara xatkeñe. Kaan yewetîra marha xatkeñe Ixaw Yana komo, moxe ro makî xatkeñe Kaan yai okwe. Ero ke Erias tîyanan komo yakronomaxe xakñe, Kaan yewetîne me ehtome so hara, Kaan yakrono ro me etaritome so marha.

Amñe tuuna mokuhra xakñe, turpe ro makî xakñe, Erias tko Kaan nîhtînoyakñe takronomañe me. Kaan Karitan on wara kahra nasî Erias ñeserepokekñe tînahîrî poku, twokru poku marha kahra nasî. Kaan pona makî ñeñakñe Erias ahce na xe cehtopo tîmtopo tîwyaha. Kaan yesamarî yaw makî ñetañakñe Erias, Kaan makî ñewehcakñe ahce na mko poku tantometaw.

Erias cekñe ñîpî meretkoso. Kayaritomo Akabe marha cekñe ñîpî meretkoso 400 komo kweronomañe yakro Baaw pokono komo yakro ha. Ìpî meretwo takî Erias nîmtapowakñe Kaan yakro kah yai wehto yekpotopo poku tîmsom yahkñitopo. Erias xakñe enpoxe tooto komo ya cewñan me Kaan yehtopo. Kañpe Kaan yehtopo marha tooto komo ya enpoxe xakñe Erias. Kaan pona makî enñe so marha xakñe (1 Kayaritomo komo 18:37). Kaan ñeñepokñe wehto kah yaino. Wehto takî nakñitîkekñe tîmxapunhîrî, toopu pen mero nakñitîkekñe. Ero ke takî Ixaw Yana komo Kaan nîhtînoyatkeñe hara Tporin komo me, anarî exihra ro makî nasî Kaan.

Anarimaw tîmtapowasî Kaan yakro, ahce na xe kexirî ke kyam makî yîhyai. Erias wa xa marha tîmtapotapore nasî kîwyam hara. Erias nîmtapowakñe, Akrono makî moxam yîhcamhokakî tooto komo ahtînotopo poku Kporin komo xa mîkro ham Kaan cewñan kacho poku kekñe. On wara marha Erias nîmtapowakñe Apa akronomakî moxam tooto komo ahyaka mohtopo komo poku kekñe. Kîwyam marha ero wa tîmtapowaxe kpoyeno komo poku Kaan yîhtînotopo poku, etîramatopo poku marha yîhyaka, ewetîtopo poku marha.

- **Kaan makî nasî kaŕpe ro makî. Nencesî ro makî kîmtapotarî komo, ñeyukyasî marha.**
- **Kaan xîkrî komo Kaan pona makî cenpore nasî, anarî komo tooto marha takronomapore nasî, Kaan yakro makî cetarisom me ehtome so.**

Tukukmaxmu yukukmapoko xa hara esenmexapu komo ya.

CEYUHSOM

1. Onoke xakê Ixaw Yana komo kayaritomon yosotî, Baaw ponarono okwe? Onoke yipici yosotî hara? Akabe tî mîkî xakê Baaw ponarono xa, Xesabew tî mîkî xakê yipici yosotî.
2. Ahce wa tî xakê Xesabew Kaanî mtapotarî yekatîmê komo poko? Kaanî mtapotarî yekatîmê pen komo tî waihkapekê Xesabew mefpono pîn komo.
3. Ahce wa tî kekê Erias Akabe ya tuuna mohtopo poko? Tuuna mokuhra ro makî ka nasî. Amê makî mokyasî omtapotarî yanme makî, kekê tî Akabe ya.
4. Onoke ênyakê Erias nahrî aporî yecihtaw exitaw? Kohpu tî ênyakê iyotî, iyuru marha. Pahxaxaro tî ênyakê, kokoñi marha.
5. Onoke yaka takî tî Erias ênepekê Kaan aporî yapaiche? Wooxam yaka tî ênepekê, iîño waihapu yaka.
6. Oyuru cma re mekyasî, kekê Erias wooxam ya. Ahce wa wooxam ênyukyakê? Wahra ro makî nasî amna yuru me taisom. Ero waihyasî oroto. Ero yenatîche amna makî waihyasî okwe, kekê tî Erias ya.
7. Ahce wa kekê Erias wooxam ya? Oyuru ka aiko, eeko marha. Ero yinhîrî nasî rma awru komo me taisom. Pahkî enatîra nai tuuna mokuhe makî ênahcasî, kekê tî.
8. Ahce wa keê Erias Akabe ya tooto komo yenmetopo poko? Baaw mtapotarî yekatîmê komo aîhko ahnoro 450 rma anarî ponarono komo marha aîhko kekê tî Akabe ya.
9. Ahce wa kekê Erias Baaw ponarono komo ya wehto yekamexpotopo poko? Amyamro ka cicoko paaka puntho aapon pona, kamerî marha. Wehto tko yirihra ehcoko. Baaw ya xa matko kacoko, Wehto ênepeko xiya oroto, kacoko yîwya kekê tî.
10. Kokoñi exitaw takî ahce wa kekê hara Erias yîwya so? Ow makîrha wukukmesî kekê.
11. Xiya wehto ênepeko, kache Erias ya ahce wa takî tî xakê? Wehto takî mokyakê kaîpe ro makî. Toopu pen meero tî nakîitîkekê, tuuna pen marha.
12. Onoke ponaro xa matu amyamro hara, Kaan ponaro xa matu, anarî ponaro xa katî matu? Kaan ponaro xa awexi xe so wasî.
13. Ahce wa xa kapore nai Kaan yakro kîmtapowataw ahce na xe kehtopo poko? Apa kah yawno, aaxe xa takî ow cirko, amtapotarî ponarono ro me marha ow cirko, ewetîne me marha, kapore roro nasî Kaan ya.

Kehcamhokacho 45

Kaanî Mtapotarî Yewetîra Akabe Yehtoponho

1 Kayaritomo komo 21:1-29; 22:29-38

Tukukmaxmu: Kakîhretopo 11:27 – On wara naxe anarî komo, akronomano ritopo ponaro xa naxe. Ero wara exitaw so takronomañe komo tak ñeeñaxe hara amñe. Emetanmekno rirî ponaro reha naxe anarî komo. Noro yipu komo naxe amñe cesemetanmesom me okwe.

CEKATÎMSOM

Taa, on wara takî xakñe Akabe Kaan wehtorî yenînenho, wara ñhe ciki xakñe. Siriu pono pen komo nañmetkeñe Ixaw Yana komo, Akabe maywen komo. Asakî ro tí ñexamro pen nañmetkeñe. Ero yinhîrî on wara takî tí xakñe hara Akabe, yîmîn mîtwo tí xakñe tooto natîrî, uupa yatî. Naboce tí mîkî xakñe naatî yosom yosotî. Ero yimaw Naboce yenso tí cekñe Akabe. On wara tí kekñe yîwya, Ai Naboce, anatîhîrî nasî omîn mîtwo rma. Ewtî mexan me weeñasî okre. Ero ke cma re ero mîmyasî owaya epethîrî pona. Onatîrî yewtî me exi xe wasî. Kifwañhe kepemesî, puranta wîmyasî awya meñpora ero yepetho, kekñe tí. Ero wa tí kekñe Akabe Naboce ya. On wara tko tí ñeyukyakñe Naboce, Apohana apa, oporin pen rowonho mîn okwe. On wara kesî Kaan kîwya so, Arowon komo tímîhra cexpore nasî anarî komo ya eroromero me, kesî Ero ke tímî xera wasî awya, kekñe tí.

Okwe, kekñe tí Akabe. Ahwora takî tí xakñe. Ero ke cekñe tímîn yaka hara kama pona makî tí ñetîrapekñe. Ero ke eseresmaxi tí tohra xakñe. Ero ke yîhyaka tí mokyakñe yipici, Xesabew. On wara tí kekñe yîwya, Ai cîw, ahce wa mai, ahce kacho eseresmaxi mokuhra mai okwe, ahce kacho mîrwona? kekñe tí ciiño ya. On wara tí kekñe Akabe, Noboce natîtho yewtî cma re waponku. Kifwañhe kepemesî, wîika cma re yîwya, Pîra nîika owaya, tímîhra wasî awya, kekñe kica owaya, kekñe Akabe.

Ai ha, kekñe takî tí Xesabew, kayaritomo pîn katî amoro? Ahtoko takî ha, eseresmakî tahwore takî esko. Owî rma wîmyasî Naboce natîrî awya, kekñe. Ero wa kekñe Xesabew ciiño ya. Ero yinhîrî karita takî tí mewrekñe Naboce yenmayipu komo yakan. On wara kacho tí mewrekñe, On Akabe karitan. On wara wîikesî awya so, eseresmara kehtopo komo me cesenmecerî, kacoko awenmayipu komo ya. Taa, awesenmekyataw so Naboce eremanmecoko enîno riñe yapon pona. Esemexapu komo yenîñe me cirko. Ero yimaw takî asakî kicicitho komo eremanmecoko esenmexapu komo

yakro, cemaró me tímmapotacho me noro poko. Moso amna ñentai kokoñoro, kicicme nîmmapotai kica Kaan poko, kayaritomo poko marha, kacowpe esenmexapu komo ñentarî me. Yîmmapotarî yentache Naboce takî aacoko katpanaka. Waihkcacoko takî tohke, kacho tí mewrekñe. Ero wa tí xakñe Xesabew kica.

Taa, noro karitan yenîche ero wa kacho yaw roro rma tí enmekno ñiîfatkeñe. Esemekîche so kicicitho komo takî tí nîmmapowatkeñe. On wara tí ketkeñe, Ai tooto komo, amna mtapotarî men entacoko, ketkeñe tí kica. Kicicme ro makî nasî moso Naboce. Kicicitho me ro makî nîmmapowasî Kaan poko, kicicme marha nîmmapowasî kayaritomo komo poko hara. Amna ñentarî me rma ketkeñe tí kica. Cemaronwatkeñe ro makî kica.

Yĩmapotarĩ komo yentache takĩ tĩ Naboce pen nahsĩyatkeñe. Katpanaka naafatkeñe. Iito takĩ noro pen waihetkeñe toh ke. Xesabew karitan yaw roro rma tĩ waihetkeñe okwe. Ero yinhĩrĩ ñekatĩmyatkeñe Xesabew ya. Ai, amna takĩ waihkai Naboce pen amtapotaconhĩrĩ yaw roro rma, ketkeñe yĩwya. Ero ke ciĩño takĩ tĩ naĩkiyakñe Xesabew, Ai Akabe etoko takĩ, Naboce pen exihra takĩ nasĩ, waihye takĩ ha. Ero ke yĩnatĩthĩrĩ yewtĩtho ahsĩta, kekñe tĩ Xesabew yĩwya. Ero ke iina tĩ cekñe Akabe yĩnatĩthĩrĩ yewtĩtho yahsĩso.

Ero yimaw rma tko on wara kekñe Kaan Erias ya. Kicicme xa takĩ ñehtĩkesĩ xa hara Akabe. Ero ke etoko yĩhyaka. Omtapotarĩ ekatĩmta yĩwya. Iito nai Naboce pen natĩtho chew, kekñe tĩ Kaan yĩwya. Ero ke iina takĩ cekñe Erias. Noro yenĩche on wara tĩ kekñe Akabe Erias ya, Ow takĩ ma menwo axera ro makĩ oyehtopo ha? Nhnk, kenwo ha. Kicicme ro makĩ aweñasĩ Kaan okwe. Ero ke awaikacho takĩ nĩhtĩnoyasĩ Kaan. Mĩwaiyasĩ takĩ amñe. Tanĩ rma xapari komo ñemeyasĩ akamxukuthĩrĩ okwe, kekñe. Ero wa kekñe Erias Akabe ya. Kicicme rma re mĩxakñe. Miya xe xa takĩ awakpamnotĩkekñe apici hara kicicme xa takĩ awehtĩkacho me kica. Wara rma Eriasĩ mtapotarĩ yentache kicicme cehtopo poko takĩ ñesehtĩnoyakñe Akabe. Kicicme wehxe kica, kañe me rma takĩ xakñe. Wara ñhe takĩ xakñe ha re. Twerĩ ñhe takĩ tĩ xakñe Kaan poko.

Amñe tko osorwaw ro yĩcimĩputache on wara takĩ tĩ kekñe hara Akabe tmaywen komo ya, Mĩnto nai kewtonthĩrĩ komo, Hamoce mĩn ero yosotĩ Siriu komo tko nahsĩche kica. Ero ke tĩtopore nasĩ Siriu komo yaĩmaxi, eñepeso marha Hamoce poi, kekñe tmaywen komo ya. Taa, ero wa ham apa, karitĩ xa amoro. Kaanĩ rma Siriu komo naĩmapesĩ awya, ketkeñe Akabe ya maywen komo. Kaan xatĩ pĩn komo makĩ tko mĩkyam xatkeñe. Baaw ponarono komo makĩ mĩkyam xatkeñe kica. Ero ke on wara kekñe anarĩ hara Akabe ya, Ai apa, ahce wa Kporin komo mtapotarĩ yekatĩmñe yanme makĩ kĩwcetaw ha? kekñe Akabe ya. On wara tĩ ñeyukyakñe Akabe, Nai ha re cewñe makĩ Kporin komo mtapotarĩ yekatĩmñe xa. Yiixera ro makĩ tko wasĩ. Kicicme wencesĩ yĩmtapotarĩ. Ooxatĩ pĩn wara makĩ nĩmtapowasĩ kica, kekñe. Wara rma noro takĩ tĩ naĩkiyakñe. Ero ke mokyakñe takĩ noro, Mikaias tĩ mĩkĩ xakñe noro yosotĩ. On wara kekñe Akabe yĩwya, Ai Mikaias amna nĩce Siriu komo yakro etaĩmaxi, tohra katĩ amna nai? kekñe tĩ yĩwya. Pĩra, kekñe tĩ Mikaias Akabe ya, tohra ro makĩ ehcoko, Awtoche so tahwore mokuhra men maxe amñe kckñe. Kica, kekñe takĩ tĩ Akabe yĩwya, kicicme wencesĩ amtapotarĩ. Kĩwcesĩ rma. Amñe kmokyasĩ hara tahwore Siriu komo yaĩmache, kekñe tĩ kica.

Ero ke cekñe rma Akabe Siriu komo yakro etaĩmaxi. Sowtatu komo naafakñe. Pahkĩ ñhe tĩ ñetaĩmetkeñe okwe. Ero yimaw takĩ on wara tĩ xakñe Siriu sowtatun cewñe. Mooxe rma tĩ xakñe noro Ixaw Yana komo yai. Wara rma waiwĩ naĩmekñe Ixaw Yana komo wece. Tohnaw ro makĩ naĩmekñe. Onoke na wĩtwe, yĩhtĩnopĩra wasĩ, kekñe makĩ. Wara rma Akabe penĩ rma tko tĩ wekñe ewan poko rma oko. Ero ke kamxukwakñe meĩpora Akabe pen. Kokmamyataw takĩ tĩ waihyakñe. Tahwore etĩramara ro makĩ tĩ xakñe cewton pona hara. Mikaiasĩ mtapotarĩ yaw roro rma tĩ xakñe. Tarara yaw rma tĩ xakñe noro kamxukutho. Ero takĩ tĩ koroketkeñe tooto komo. Akabe pen kamxukutho nĩkmamyatkeñe roowo pona. Ero ke ero yemeso takĩ tĩ mokyatkeñe xapari komo Kaanĩ mtapotarĩ yaw roro rma. Ero wa tĩ xakñe Akabe pen. Kicicme ro makĩ xakñe okwe. Kicicme xa ñehtĩkekñe cipici yanme rma okwe. Ero wa tĩ xakñe okwe.

KPANATANMETOPO

Akabe xakñe uupa yatî xe Naboce yai. Naboce tko tímîxera xakñe uupa yatî tînatîrî epethîrî pona Akabe ya. Akabe tko xakñe iixe ro makî uupa yewtî tîyopo ro makî Naboce yai. Ero ke takî Akabe pici ñeñepokñe kîîrî komo Naboce pen waihkañe. Ahwokara ro makî xakñe Akabe, Naboce pen waipuche. Kicicme kehtopo me nasî anarî komo tooto komo kacho poko kephokacho. Keñepan marha anarî komo kacho poko kehtopo nasî kicicme kehtopo me. Amoro hara anarî komo tooto komo kacho yañataw ero mîn kicicme kehtopo ha. Anarî komo poko aponkura kexitaw weñekarî makî poko exihra marha ehcoko.

Akabe nîrwonakñe ro makî Naboce poku, Naboce tímîxera exitaw epethîrî pona tînatîrî uupa yewtî. Ananimaw so na tooto komo nîrwonaxe ahcena komo ahsîra cexitaw, iixe cehtopo ha. On wara tko kesî Kaan karitan tahwore rma cexpore nasî kîwyan kîhyawno poku rma kesî.

Encoko xa hara:

On wara tî xakñe Akabe pici, Ixaw Yana pîn tî mîkî xakñe okwe. Kaanî mtapotarî ponarora marha xakñe ham kica. Baaw ponarono tî mîkî xakñe kica. Enporexaputho makî mîn Baaw, kentañe pînî ro makî kica. Ahce kacho ero yipu ponarono nahsîyakñe Akabe cipici me hara okwe? On wara kesî Kaan Karitan, Kaan ponarono pîn yahsîra ro makî cexpore nasî apici me, kesî. Kaan ponarora men awiñasî okwe noro yipu exitaw apici me. Emasî komo marha etakîrecoko ero poku. Aaño komo yahsî xe awexitaw so Kaan ponarono makî tîhtînopore nasî. Kaan yakro tîmtapotapore nasî ero yipu poku apici yasî xe awexitaw so. Ponañe marha ahsîra cexpore nasî. Aamo komo yakro marha cesentapore nasî ero poku. Kaan ponarono yahsîche awya so tahwore roro Kaan awiñaxe so okre.

- **Kaan nasî yarano poku tîmtapotaxmu me tooto komo yexi xe. (encoko Kakîhretopo 12:17)**
- **Kiñwañhe xa mai ham kasko Kaan ya ahce na mko Noro nîmrî poku. (encoko Ebreu 13:5)**

Tukukmaxmu yukukmapoko xa hara esenmexapu komo ya.

CEYUHSOM

1. Ahce kacho tîrowon tîmî xera tî xakîne Naboce Akabe ya? On wara tî kekîne Kaan ero poko, Arowon komo tîmîhra ro makî ehcoko ayanan pîn komo ya eromero, kekîne Ero ke tînatîrî yewtî tîmîhra tî xakîne Akabe ya.
2. Ahce wa takî xakîne Akabe ero yinhîrî? Tîmîn yaka cekîne. Kama pona ñetîrapekîne ahwora ro makî. Eseresmara marha tî xakîne.
3. Ahce wa kekîne Akabe pici ciiño ya? Ow xa wîmyasî Naboce natîrî awya, kekîne ciiño ya.
4. On wara tî xakîne Xesabew, karita tî narpekîne Naboce yenmayipu komo yaka. Ahce wa kekîne ero yaw ñexamro yantomacho poko? Enmekno cirko, cemarontaxmu komo mohcowpe Naboce poko tîmtapotaxmu. Nexamro yanme takî Naboce wihkacoko, kacho mewrekîne yînenîrî komo.
5. Ahce wa kekîne Erias Akabe ya noro waihtopo poko, noro kamxukutho poko marha? Amñe takî mîwaiyasî kicicme awexirî ke. Akamxukuthîrî ñemeyasî xapari komo tanî rma Naboce mararíntho po rma, kekîne Erias. Kaan yanme tî ero wara kekîne.
6. Amñe ahce wece tîto xe xakîne hara Akabe? Siriu komo yakro etarmaxi tîto xe tî xakîne.
7. Onoke nañikyakîne Akabe Kporin komo mtapotarî yekatîmñe noro yakro cesentachome tîtopo poko Siriu komo waparî me? Mikias tî mîkî nañikyakîne.
8. Ahce wa kekîne Mikias Akabe komo totopo poko? Tohra cexpore nasî kekîne.
9. Ahce wa ñeyukyakîne Akabe? Kîwcesî rma. Amñe tahwore kmokyasî hara, kekîne.
10. Onoke wece Siriu sowtatun nañmekîne waiwî? Pîra makî hare, tohnaw makî tî nañmekîne hare.
11. Onoke xa wekîne iyuhre tohnaw añmaxapu? Akabe pen wekîne. Ero kaamo po rma waihyakîne.
12. Onoke yanme kicicme xakîne Akabe? Cipici yanme ero wa xakîne Xesabew tî mîkî xakîne noro yosotî.
13. Ahce wa ñîke Kaan karitan Kaan xîkrî komo ya yipici komo yahsîtopo poko, iiño koko yahsîtopo poko marha? Kaan ponarono pîn ahsîra ro makî ehcoko, kesî Kaan Karitan Kaan xîkrî komo ya.

Kehcamhokacho 46

Wehto Nañikyasî Xa Hara Erias Erisew Yehtoponho Marha

1 Kayaritomo komo 19:19-21; 2 Kayaritomo komo 1:1-18; 2:1-15

Tukukmaxmu: Isaias 43:10 – Amyamro xa matko maxe oyehtopo yekatîmñe me, kesî Kporin komo. Oyanton me kiice so, oyehtopo yentañe me awehtome so, opona enñe me marha awehtome so. Noro xa Mîk Kaan ham, kañe me awehtome so marha ero wa kiice so. [...]

CEKATÎMSOM

Taa, Akabe waipuche yumumuru takî tî xakñe Ixaw Yana komo kayaritomo me hara. Akasias tî mîkî xakñe noro yosotî. Kicicme xakñe Akasias tîm pen wara rma. Baaw ponaro rma tî xakñe, Kaan ponarora okwe. Asakî cimñipu makî tî xakñe noro kayaritomo me. Ero yinhîrî takî tî ñepîrkekñe kayi ro okwe. Kañpera takî tî xakñe ero yimaw. Etarira ro makî tî xakñe, kaama po makî xakñe okwe. Ero ke tmaywen komo takî tî nañikyakñe. On wara tî kekñe yîwya so, Etocoko Piristew komo cheka. Iito nai yaskomo, Baaw yakro tîmtapotaxmu. On wara kacoko yîwya, Ai, Baaw mtapotarî yenta xe tî nai kayaritomo. On wara cma re mîlkesî yîwya, Ahce wai tî nai apapa Akasias, kifwañhe takî tî nai hara amñe, waihya katî okwe? kacoko yaskomo ya, kekñe tî yîwya so.

Ero ke cetkeñe Akasias maywen komo. Esama rakataw rma tko tî ñesepofatkeñe Erias yakro. On wara tî kekñe noro yîwya so, Ai, on wara kacoko akayaritomon komo ya, Exihra ma nai ke Kaan Ixaw Yana komo chew? Ahce kacho Kaan pîñî ro mtapotarî yenta xe matu kica? Ero wa awexirî ke awomñî me ro makî tî mai okwe. Mîwaiya makî twa ha okwe, kacoko yîwya, kekñe tî Erias. Ero ke eñexa rma tî ñetîrametkeñe Akasias maywen komo. Eriasî mtapotarî tî ñekatîmyatkeñe yîwya. Ai, ha, kekñe takî Akasias. Ero ke sowtatu komo takî tî ñeñepokñe Erias yañihso. Yaake tî ñeñepokñe 50 yakenon. Ero ke cetkeñe Erias yañihso. Enñiche on wara tî ketkeñe yîwya, Ai, Kaan maywenî ro amoro. On wara kesî kayaritomo awya, Amok ha men, kesî, ketkeñe. Ai ha, kekñe tî Erias. Taa, Kaan maywenî ro me ohtînoyataw wehto takî mokope kah yai awakñiñe komo, kekñe tî. Ero ke yohno rma wehto mokyakñe kah yai ahnoro sowtatu pen komo yakñiñe aañe pen komo yakro rma.

Ero yinhîrî takî sowtatu komo ñeñepokñe xa hara, 50 yakenon xa marha. Ero wa xa marha ñexamro pen waihyatkeñe wehto ke, kah yai tmohsom ke. Ero ke sowtatu komo ñeñepokñe xa hara Akasias, 50 komo xa marha. Twerî takî tî xakñe ñexamro yaañe. Erias yenñiche ñeremekñe tosokmuru po. On wara kekñe Erias ya, Apa, opîñîñ yaw cma re masî, omaywen komo pîñîñ yaw marha. Wehto cma re añikîra takî masî amna waihkacho me, kekñe noro reha. Ero ke takî tî Erias cekñe noro yakro kayaritomo yaka.

Akasias yenñiche on wara kekñe Erias yîwya, Ai, kayaritomo, Baaw mtapotarî yentañe komo meñepeî kica. Exihra katî nai Kaan Ixaw Yana komo chew awya? Kicicme ro makî ñehxe ero wa awehtopo. Ero ke awomra ro makî masî. Awetîrapotopo po rma mîwaiyasî okwe, kekñe. Ero wa kekñe Erias kayaritomo ya. Ero ke yîmtapotarî yaw roro rma waihyakñe Akasias pen. Ero wa tî xakñe noro pen okwe.

On wara kekñe Kaan Erias ya, etoko kañpamxan mîñ yaka Erisew mîkî osotî ha. Erisew mîkî xakñe mararî pokono. Erisew ñetapickekñe tmararîñ po iina roro Erias cekñe yîhyaka. Tîtoche yîhyaka nañmekñe tpononî mkarenonho Erisew motaka. Ero wa Erias ciñiche, on

wara takî kekñe moso takî wîmeñeka oyanton me ha kekñe, kweronomañe me cemtakan me meñekekñe. Erisew tko kiñwañhe niñtînoyakñe Erias yanton me cehtopo, ero ke niñomyakñe takî tîm, tîson komo.

Ero yinhîrî takî tî on wara kekñe Erias Erisew ya, Miya kîwcesî Xotaw yecihtaka, kekñe. Taa, kmokyasî awakro kekñe tî Erisew. Ero ke cetkeñe takî ñexamro Xotaw yecihtaka. Iito cexitaw so tponon tî mohkekñe Erias tîmkarinonhîrî makî. Iike rma tuuna yepu ñetapekñe. Etapache rma takî ñetîraconkekñe tuuna. Eepu yarinho yari takî wacetkeñe. Iito cexitaw so on wara kekñe Erias Erisew ya, Ai okopuci, yiixe awehtopo etacko. Ahce ke kwakre oyarîra ka exitaw Kporin komo? kekñe. On wara ñeyukyakñe Erisew, Kaan Yekatî keñe xa masî amoro. Ero wa xa marha oyexi xe wasî. Opokono me exi xe wasî ero wa awehtoponhîrî. Miya xe xa tko exi xe wasî, asakro ciixapu wara rma, kekñe. Taa, kekñe Erias, ahyai oyatopo yeeñataw awya ero wara rma takî awifasî Kaan amtapotachonîrî yaw roro rma, kekñe tî.

Ero yimaw takî tî ñesenpekñe tarara wehto me cehsom makî. Kawaru marha tî ñesenpekñe asakî tarara yaañe. Wehto me marha tî xakñe kawaru. Roopore takî mokyakñe tarara. Erias takî ñesenkayakñe ero yaka rma. Ero yinhîrî kah yaka cekñe Erias tarara yaw rma, wehto me cehsom yaw rma. Torî tî ñeeñakñe Erisew. Ero ke cirihñi ciñe me takî xakñe noro Erias wara xa marha. Erias yopo xa matko tî cirihnî ñiifakñe Erisew. Ero wa tî xatkeñe ñexamro Kaan ponarono komo.

KPANATANMETOPO

Satanas nasî tan roowo po. Noro yancun komo marha naxe meñpora. Ancu rma re miñyam kicicitho makî ha tko. Ñexamro yakro niñtapowaxe yaskomo komo okwe. Worokyam kacho rma miñyam Satanias yancun komo. Kemiknoñe komo men miñyam, kiñwan wara cesenposom kica. Kaan xera ro makî tko naxe kica. Ero ke mooxe men ehcoko noro yipu yai. Yaskomo yaka tohra ro makî men ehcoko, Kaan ponarora ro makî takî men awifaxe so okwe yiñtapotarî komo ponaro awexitaw so.

On wara marha wîikesî awya so, onoke ponaro tatu kîwyam hara. On wara naxe tooto komo anarimaw, Kaan ponarono ow ha, kexe cma hare. Tohnaw ro makî ha tko. Kaamo po roro makî cemyawno komo ponaro makî na natu, puranta ponaro makî na natu, muutu ponaro xa nanatu anarî kom hara. On wara na natu kañpamxan komo anarimaw emasî komo ponaro makî na natu. Ero wa xa marha na natu emasî komo hara, kañpamxan komo ponaro makî na natu ñexamro hara. Anarî komo naxe tpoyno komo yopono me cexi xe ro makî okwe. Anarimaw so ero wara rma natu Kaan xîkrî komo rma okwe Anarmerpanî mko makî nasî yiñropotaw so. Ero wa exirî ke so Kaan ponarora thakwa naxe okwe. Ero ke ewomra ro makî nasî Kaan ponaro ehtopo komo. On wara xa taxe Kaan ponaro kexitaw so, Noro Karitan ponaro xa taxe. Enmafatiñxera Kaan Karitan ceeñaxe. Enîrî yarohra kexitaw so Kaan Karitan tukukmapore cewñe, asakî ciki anarimaw. Kaan yakro marha tîmtapotapore. Yaaro xa kapore Noro yakro kîmtapowataw so, wara kyam makî yiñtapotara cexpore. Ahce wa mai amoro? Esehñinoko oroto. On wara kasko, Ahce ponarono xa owî ha. Ahce na ponaro oyexitaw Kaan ponarora ñhe wasî okwe, kasko. Ero ke amtapotacoko Kaan yakro Noro xe awehtopo poko. On wara kacoko yiñwya, Apa kah yawno aaxe xa takî ow cirko, aponaro xa marha ow ciitîkakî. Oyemyawno ponarono me rma re ow cirko awanme mak, kacoko yiñwya. Kaan yanme makî cetapickacerî, Kaan yanme makî kemyawno tahsîpore nasî, Noro yanme marha puranta tahsîpore nasî. Ero wa kexitaw so Kaan ponaro xa takî taxe okre. Tahwore xa kiiñaxe so Kaan Noro ponaro kexitaw.

Encoko xa hara:

Kaan maywen me, kweronomañe me kehtopo waraimakno pîn me xakñe. Kweronomañe komo cetkeñe anana so, ahna so na Kaan ya ceñepetaw so ñewehcatkeñe makî. Emapona roro, Kaan nîmtapowakñe kweronomañe komo yakro, ñekatîmpekñe ahce namko tooto komo enta xera ehtopo ro komo makî. Ero yipu rma Erisew ñewehcakñe Kaan ya tantomacho, cekñe takî Erias wenari. Erisew takî ñehcamhokekñe Erias yai kweronomañe me cehtopo poko.

Kaan marha oroto rma nañikyasî kañpamxan komo tmaywen me. Kaan nîmtapowasî anarî komo tooto yakro yîm, yîison komo yakro, ewton komo yahsîpînkacho poko, eñepexe so nasî moxe no pona Xesus poko panatanmekno riso anarî komo tooto komo ya. Wara makîhra marha nasî kîim, kîison komo tînomtopo, kewton marha. Kaan nakronomesî ro makî tooto komo tînarîthîrî tmaywen me, Erias, Erisew komo yakronomachonho wara xa marha.

➤ **Kaan ñiiñasî Cekatî tooto komo pona Xesus yahsîyataw yukurun me.**

➤ **Kaan xîkrî komo, Kaan cewetpore nasî, Kaan ya awañikyataw so.**

Tukukmaxmu yukukmapoko xa hara esenmexapu komo ya.

CEYUHSOM

1. Ahce wa xakê Akabe mumuru Akasias Kaan poko, ahce wa xakê Baaw poko? Kaan ponarora tî xakê, Baaw ponaro makî tî xakê okwe.
2. On wara kekê Erias Akabe mumuru ya, Mîwaiyasî. Ahce wa exirî ke ero wa kekê Kaan? Kaan ponarora ro makî exirî ke ero wa kekê yîwya, kicicitho mtapotarî yentaê komo yeêperî ke marha.
3. Ahce wa xatkeê 50 pen komo Erias yañihso toxapunhîrî komo ha? Wehto mokyakê kah yai ñexamro pen yakñiê asakî ro.
4. Ero yinhîrî ahce wa takî xakê Akasias pen? Noro pen waihyakê.
5. Ahce warai yaw cekê Erias kah yaka? Tarara yaw tî cekê kah yaka. Wehto me cesenposom me tî xakê tarara. Wehto me marha tî xakê kawaru tarara yaaê komo.
6. Ahce wa takî xakê Eriew Erias toche kah yaka? Kaan Yekatî keê xa takî tî xakê Erias yopo.
7. Ahce wa kiiîfatu Satanas yancun mtapotarî ponaro kexitaw? Kaan ponarora ro makî kiiîfaxe so yîmtapotarî ponaro kexitaw so.
8. Kaan ponaro natu ahnoro Kaan xîkrî komo awya so? Pîra, ahce na ponaro xa ñehtîketu Kaan xîkrî komo rma anarimaw so. Ero ke Kaan ponarora takî ñehtîketu okwe.
9. Ahce wa kexitaw so, Kaan ponarono ow ham tîtketu? On wara kexitaw so, Kaan ponarono ow ham, tîtkexe, Noro karitan yeñataw roro, Noro yakro marha tîmtapowaxe roro. Yaaro xa tîmtapowaxe wara kyam makî yîmtapotan me taxe. Ero wara kexitaw so, Kaan ponarono xa ow ham, tîtkexe.
10. Ahce wa kapore roro nai Kaan yakro kîmtapowataw so? On wara kapore roro nasî Kaan yakro kîmtapotaw so, Apa kah yawno aaxe xa takî ow cirko, apona enîê me marha ow cirko, kapore roro nasî.

Kehcamhokacho 47

Cirihnî Nîrpesî Kaan Erisew Ya

2 Kayaritomo komo 3:1-25; 4:1-7

Tukukmaxmu: Kakîhretopo 3:5-6 – Kporin komo pona enîne me roro esko awero ro xa. Yuhnari yîhtînoñe ow oyanme ro mak, kañe pîn me ro mak esko. Ahce wa xa cexpore nai awya Apa, kasko xa matko Kaan ya ahce wa na awehtopo poko. Ero wa awexitaw awesamarî takî nîrpesî Noro.

CEKATÎMSOM

Taa, Akasias pen waipuche noro yakno takî xakñe Ixaw komo kayaritomon me hara. Xoraw tî mîkî xakñe noro yosofî. Tîim pen warahra ñhe tî xakñe, Baaw pokohra reha tî xakñe Xoraw. Kicicme rma tko tî xakñe. Paaka xîkrî warai me ciixapu ponaro xakñe. Iito rma tî xakñe paaka xîkrî warai ooru ciixapu, Xeroboaw pen nîrpotho. Ero yakro tî nîmtapowakñe Kaan yakro tîmtapotaxmu wara rma kica. Kaan ponarora xakñe okwe. Ero wa tî xakñe Xoraw okwe.

Taa, ero yimaw etîxera takî tî xatkeñe Moabe komo kayaritomon Ixaw Yana komo kayaritomon yakro. Pahkî ñhe ka Ixaw Yana komo kayaritomon yewetîne me tî xakñe Moabe komo kayaritomon. Ero yinhîrî takî tî Xoraw yewetîra xakñe Moabe komo kayaritomon. Meîpora tî ka opefa pen nîmyakñe Moabe komo kayaritomon Ixaw Yana komo kayaritomon ya. Ero yinhîrî takî tî opefa tîmîhra xakñe. Ero ke Xoraw takî tî enmekno ñiifakñe sowtatu me cehsom komo. Tîto xe so tî xatkeñe etaîmaxi Moabe komo yakro okwe. Meîpora ñhe tko yiixe xakñe sowtatu komo. Ero ke Xuta komo kayaritomon ya tî kekñe hara. Ai, Xeosapa, mokuhra matu amyamro amna yakro etaîmaxi Moabe komo yakro, kekñe tî yîwya. Taa, kekñe Xeosapa, amna mokyasî. Ero ke cetkeñe takî kayaritomo komo. Eton pono komo kayaritomon marha cekñe ñexamro yakro. Osorwaw tî cetkeñe kayaritomo komo. Sowtatu pen naafatkeñe ñexamro Moabe komo waparî me kopi.

Taa, mooxe toche so tuuna exihra tî xakñe ñexamro wokru okwe. Okwe ro mak, ketkeñe, mooxe xa nasî tuuna yepu. Tîtwajyatu makî na tan ahnoro rma okwe, ketkeñe kayaritomo komo. Anarî me tko tî nîhtînoyakñe Xeosapa. Kaan ponarono me tî xakñe noro reha. Ero ke on wara tî kekñe noro, Kporin komo poko kweronomañe exihra nai tan kakro so? kekñe. On wara tî ñeyukyakñe sowtatu, anarî, Nasî rma Erisew tan kakro so. Erias pen yantonîho mîkro, kekñe. Taa, kaika yîmtapotarî yentaxi, kekñe Xeosapa. Ero ke noro yenso tî cetkeñe kayaritomo komo osorwaw rma. On wara tko tî kekñe Erisew Xoraw ya, Ahce kacho ohyaka mîmoko? Aamo pen weronomañenhîrî komo yaka etocoko ha ke. Wara rma, Xeosapa nasî awakro so. Kaan ponarono mîkî ha. Noro exihra exitaw ketaw re awenîne pîn wara wasî. Wara rma raatî iyorkañe eeko ohyaka, kekñe Erisew. Ero ke noro takî mokyakñe, raatî nîyorkekñe. Ero ke ero yipu yencetaw Kaan Yekatî takî tî nîmtapowakñe Erisew ropotaw. On wara tî kekñe Erisew kayaritomo komo ya, Roowo ahtocoko tarenake ehtome. Tuuna takî meeñaxe amñe enmapuche tukmaxi ro makî. Moabita komo marha maîmexe. Ewton komo pona marha etocoko, ñexamro mîntho komo yixkacoko ahnoro, toopu pen aîmacoko marha mararîn komo pona yîwîrîmachome, kekñe tî Erisew. Kaan yanme tî ero wara kekñe.

Ero ke enmapuche tuuna yewru exihra ro makî xakñe. Wara rma tuuna takî nukmekñe tarenakem yaw so. Meîpora takî xakñe ero yipu yaw. Mehxa xatkeñe Moabita sowtatun komo. Tuuna takî tî ñesenpekñe cucure yîwya so ha kamxuku wara rma. Okyo, ketkeñe takî tî ñexamro, enko kamxuku pen okyo. Kwaparî komo sowtatun komo ñetwaiketun ham

ñexamro re rma. Ero ke kaikatko ñexamro yemyawnonho yahsîso, ketkeñe. Ero ke Ixaw Yana komo cheka cetkeñe kañpe. Tukurun komo yarîhra ro makî xatkeñe ham ponañe tîtorî komo ke. Ero ke ñexamro pen waparî me takî xatkeñe Ixaw Yana komo, Xuta komo marha, Eton pono komo marha. Moabita pen komo waihetkeñe meñpono pînî ro makî. Wenari so rma tî cetkeñe miya ro makî Moabita komo rowon pona. Yîrowon komo nîwîrimetkeñe. Ero yinhîrî cetkeñe ceken komo pona hara. Ero wa Ixaw Yana komo nakronomekñe Kaan tponarono pîn komo rma. Yîchew so Erisew exirî ke makî tko ñexamro nakronomekñe, Xeosapa exirî ke marha yîchew so.

Ero yinhîrî tî woosam mokyakñe Erisew yaka. On wara tî kekñe yîwya, Apa, owî cma re makronomesî. Pahxa oyiño pen naponukyakñe puranta meñpora, cemyaka makî naponukyakñe. Amñe wîmyasî hara awya, kekñe tîmñenhîrî ya. Waihyakñe tko okwe oyiño pen puranta yîramanpîra rma okwe. Opurantan exihra ro makî nasî okwe. Ero ke tî mokya puranta tîmñenho omrerî komo yahsîso tanton komo me. Eroromero thakwa tî nahsîya okwe tupurantanhîrî yîramanpîra oyexirî ke. Ahce wara wai okwe wîkesî? Okwe ro makî wîkesî, kekñe woosam.

Ai ha, kekñe takî tî Erisew yîwya, taa, ahce nai ha re amîn yaw? kekñe. Ahce na exihra ro makî nasî omîn yaw okwe. Katî ciki makî nasî patiri yaw wahra makî okwe. Anarî exihra ro makî nasî okwe, kekñe. Taa, kekñe Erisew, etoko amîtwono komo yaka. On wara kasko yîwya so, ahce na yenho mko cma re mîmyasî oyemyaka, yarîhnî mko, kasko. Ero yipu ahsîko meñpora ro makî, porin komo meero ahsîko, pawka warai, ahnoro makî ahsîko. Arko amîn yaka. Ero mko yaka takî katî arkakî patiri yawnonho ciki. Ahnoro enhîrî mko copoyinkacoko amrerî komo yakro, kekñe. Ero ke ero wara tî xakñe woosam. Copoy so takî tî xakñe enhîrî mko meñpora. Ero ke tî ñekatîmyakñe woosam Erisew ya. Taa, kekñe Erisew, katî takî tîmko twarawantaxmu komo ya epethîrî pona apurantan me ehtome. Iike takî añepethîkathîrî epemakî. Puranta yakwenho ahyaw rma ñexpe anahrî komo yapontopome hara, kekñe tî Erisew. Ero wara tî xakñe Erisew, ahwokaxapu komo pînîn yaw xakñe okre. Noro yipu komo nakronomekñe.

KPANATANMETOPO

Taa, onoke xa katî nuhnarekêne meîpora ro makî cehso ro? Erisew rma nuhnarekêne, mîketu na? Pîra ro makî, Kaan xa nuhnarekêne. Kaan ponaro xa tî xakêne Erisew. Ero ke Kaanî mtapotarî ñencekêne tîropotaw. Ero wa kasko woxam ya, kacho ñencekêne. Kayaritomo komo yeyuhtopo marha ñencekêne. Ero wa kasko yîwya so, kacho marha ñencekêne. Ero wa Kaanî mtapotarî ñencekêne ham tîropotaw. Taa, Kaan ponaro xa kexitaw so kîwyam hara Kaanî mtapotarî cencexe Erisew wara xa marha. Ero poko esko, kacho cencexe anarimaw. Ero pokohra ehcoko, kacho cencexe anarimaw hara. Erasîra esko, awakro wasî, kacho marha cencexe anarimaw hara. Kakro so tîmtapota xe ro makî nasî Kaan. Kîmtapotarî yenta xe marha nasî Wara rma Kaan Karitan ponarora kexitaw so, wara kyam makî Noro yakro kîmtapowataw so marha entara men taxe Kaanî mtapotarî. Ero poko esko kacho, ero pokahra esko, kacho marha. Ceraswatu marha na epefa pona, erem pona marha. Ero ke Kaan ponaro xa cexpore nasî. Noro mtapotarî yentachome takî kropotaw so.

- **Kaan kakronomexe so ahce na mko poko tahworetopo poko makî.**
- **Kaan xîkrî komo Kaan pona makî cenpore nasî kaîpera cexitaw so, ahce na xe cexitaw so marha.**

Tukukmaxmu yukukmapoko xa hara esenmexapu komo ya.

CEYUHSOM

1. Ahce yakro nîmtapowakê Xoraw Kaan yakro tîmtapotaxmu wara kica? Paaka warai me ciixapu yakro tî nîmtapowakê kica.
2. Onoke warai komo yakro etaîmaxi tîto xe takî xakê Xoraw? Moabita komo yakro etaîmaxi tîto tî xe xakê.
3. Atararo kayaritomo komo cetkeê Xoraw yakro? Asakî kayaritomo kom cetkeê Xoraw yakro.
4. Atararo sowtatu komo naaîatkeê nêxamro etaîmaxi tîcetaw so? Sowtatu komo naaîatkeê, meîpono pîni ro makî.
5. Mooxe toche so ahce exihra takî xakê yîhyaw so okwe? Tuuna exihra xakê wokru komo.
6. Ero wa exitaw so ahce wa takî tî kekê Xeosapa takrono komo ya? Kporin komo poko kweronomaê exihra nai tan kakro so? kekê.
7. Onoke iito xakê Kaan poko weronomano riê? Erisew tî iito xakê, Erias pen yantonîho.
8. Ahce wa kekê Erisew yîwya so tuuna poko? Tuuna meeîaxe amê tuuna yewru exihra rma eixaw, Nukmesî makî anahtothîrî komo yaw, kekê.
9. Ahce wa takî ketkeê Moabita komo tuuna yenîche, cucure enîrî ke ha? Ixaw Yana komo kamxukutho mîn ham okyo. Nêtwaiket ham. Kaikatko nêxamro yemyawnonho yahsîso, ketkeê.
10. Ahce wa takî xatkeê Ixaw Yana komo sowtatun tîcheka so mokuçhe? Moabita pen komo wiahketkeê. Ewtonhîrî komo pona cetkeê marha roowo yîwîrîmaxi.
11. Onoke exirî ke Ixaw Yana komo yakro nêxamro nakronomekê Kaan? Erisew exirî ke akro so, Xeosapa exirî ke marha. Kaan ponarano komo reha mîkyam xatkeê.
12. Atî wicakî puranta xakê woosam yaw iîno pen nêpethîkatho yepemachome? Yupurnatan exihra ro makî xakê.
13. Ahce yahsî xe tî xakê yînepethîkathîrî tuputantanthîrî yepethome hara? Wooxam mrerî komo xatkeê asakî. Nêxamro pen yahsî xe tî xakê tantoni ro me okwe.
14. Ahce wa kekê Erias katî poko, woosam mîn yawno poko? Ahce na yenho mko cma re mîmyasî oyemyaka makî, kasko amîtwono komo ya. Meîpora aponko. Ero yipu yaka arkakî katî patiri yawno. Ero yipu takî tîmko twarantaxmu ya epethîrî pona apurantan me takî ehtome. Iike takî aaño pen nêpethîkatho epemakî kekê.
15. Onoke yanme katî nêpamyakê meîpora ro makî ceçso ro, Erisew yanme nêpamyakê awya so? Pîra, Kaan yanme makî nêpamyakê.
16. Ahce wa kexitaw so Kaanî mtapotarî cencetu Erisew pen wara rma? Kaan Karitan ponaro xa kexitaw so, yaaro xa kîmtapowataw so marha Noro yakro yîmtapotarî takî cencexe kropotaw so, Ero poko esko, kacho Ero pokohra esko kacho marha.

Kehcamhokacho 48

Naaman Nakiřwamekñe Erisew

2 Kayaritomo Komo 5:1-27

Tukukmaxmu: Epesu 2:8-9 – Kaan mak awakiřwametkeñe so awakretopo ke. Xesus pona eniři ke mak awya so awakiřwametkeñe so. Kiřwañhe awehtopo komo yanmera ro mak awakiřwametkeñe so. Ero yanme mak awakiřwametaw so ketaw ha re, Ow xa kiřwan, mĩkaceri ha re kica.

CEKATIMSOM

Taa, anari yana komo xatkeñe Ixaw Yana komo rowon pahnoke. Siria komo ti mikyam xatkeñe. Anarimaw so ti netafmetkeñe nexamro Ixaw Yana komo yakro okwe. Ixaw Yana pen komo nafmetkeñe. Ero yimaw eması ciki ti neefatkeñe Siriu komo, Ixaw Yana wosın ciki. Noro ti naafatkeñe cewton komo pona hara. Iitono ro me takı ti xakñe, sowtatu yantomañe ro pici yanton me ti xakñe. Naaman ti mikı xakñe sowtatu yaañe yosotı. Nenpamyakñe takı eması Naaman pici poko. Tahwore takı xakñe iito.

On wara tko ti xakñe Naaman, repra keñe ti xakñe okwe. Ecpını ro makı xakñe repra ero yimaw. Ero ke ahwora ti xakñe Naaman. Kaan ponarono pin mikyam xatkeñe Siriu komo. Ero wara xakñe Naaman okwe. Ero yimaw on wara ti kekñe Ixaw Yana wosın ciki Naaman pici ya, Ai yeme, meye nai Samaria po kweronomañe kiřwanı ro okre. Yıhyaka cetaw apapa nakiřwamesı okre, kekñe.

Ero ke Naaman ya takı ti yipici nekatımyakñe eması mtapotarı. Ero ke noro makırha ti nekatımyakñe Siriu kayaritomon ya hara. Ero ke Naaman ti neñepokñe kayaritomo Ixaw Yana komo cheka. Karita ti mewrekñe Ixaw Yana komo kayaritomon yakan. On wara kacho ti mın xakñe karita, Ai, Ixaw Yana komo kayaritomon amoro. On wara wıkesı awya, ahyaka weñepesı omaywen Naaman ha. Noro cma re makiřwamesı repra yawhra takı ehtome, kacho mewrekñe.

Ero ke takı ti cekñe Naaman Ixaw Yana komo kayaritomon yaka. Tikayaritomon karitan nımyakñe yıwya. Ero yenıche neserepokekñe kayaritomo. On wara ti kekñe, Ahce kacho owya nıke ero wa kopi? Kaan me ma wai yıwya kopi? Ecpını ro mın repra. Ahce wa thakwa ma re wakiřwame okwe, kekñe makı ti Ixaw Yana kayaritomon.

Ero yimaw anari ewto po ti xakñe Erisew. Kayaritomo ti neserepokekñe ro makı Naaman poko, Siriu kayaritomon karitan poko marha, kacho ti nencekñe. Ero ke tanton ti neñepokñe Erisew timtapotarı yentamexpoñe. Ai, kayaritomo, Naaman eñepoko ohyaka, kacho yentamexpoñe neñepokñe. Ero ke Erisew mtapotarı yentache ti Naaman neñepokñe Erisew yaka. Ero ke ti cekñe Naaman takrono komo yakro.

Erisew mın potaw makı ti necececekñe. Epatakara makı ti xakñe Erisew Naaman mtapotarı yentachome. Yukurumıkno mikı xakñe Naaman, Siriu sowtatun komo yantomañe ro kacho mikı xakñe. Wara rma noro yenso tohra ti xakñe Erisew. Tanton makı ti neñepokñe yıhyaka, timtapotarı yentamexpoñe makı. Xeasi ti mikı xakñe anton yosotı. On wara ti kekñe noro, On wara ti esko, Xotaw kwaka ti emicita 7 ro ha, kesı kweronomañe, kekñe. Ero wa makı ti kekñe.

Ero ke nîrwonakñe takî tî Naaman. Ahce kacho oyenso mokuhra ñeexi kopi. Noro pîntho wara makî oyeña ham kica. Oyemici xera ro makî wasî Xotaw kwaka. Meye oyeken po xa nasî kifwan tuuna yepu. Ero ke cekñe esama yaw cewton pona tîtotome ha re. Ero yimaw takî tî yîhyaka mokyatkeñe maywen komo. Ai apa, ketkeñe yîwya, On wara ka xe nasî amna awya, meyeno komo yarmañe me etoko kifwañhe takî awehtome, ketaw hare Erisew awya, mewetîrî ha re. Apehceme makî nasî Xotaw kwaka awemicitopo 7 ro. Ero ke tukukmapore cma re nasî, ketkeñe makî yîwya.

Ero ke takî tî ñetîrwoxinkekñe Naaman, tmaywen komo mtapotarî takî ñewehcakñe. Xotaw yecihtaka tîtoche so eepu kwaka cekñe Naaman. Ahce wa na kekñe tîropotaw, Tohnaw makî na tan kemihca, kekñe ha na. Wara rma ñemihcakñe xa hara, 2 ro, 3 ro, 4 ro, 5 ro, 6 ro. Ahce wa na xakñe ero yimaw? On wara na kekñe tîropotaw, Enko xe, wara ñhe exihra rma wasî, epeña etowra ro makî nasî, kekñe ha na. Wara rma ñemihcakñe cewñe ro xa hara, 7 me takî ha. Ero yimaw rma kifwañhe takî xakñe. Ero ke tahwore ro makî takî xakñe. Okre, ñetow ham repratho kekñe Naaman. Kifwañhe takî wasî okre, kekñe.

Ero ke Erisew yaka tî ñetîramekñe hara Naaman. On wara tî kekñe yîwya, Ai Erisew, Kaan xa Mîkî ham Ixaw Yana komo chewno. Noro ponaro makî takî wasî ow hara. Anarî ponarora ro makî wasî, kekñe. Ero wa tî kekñe Naaman. Kaan ponaro xa takî xakñe okre. On wara marha kekñe Naaman Erisew ya tawake xa cexirî ke, Ai apa, on ha onîmrî awya, kekñe tî Erisew ya. Pîra, kekñe Erisew, ahsîra wasî, kekñe. Ketîkekñe rma Naaman yîwya, cepethîkem tîmtopo poko. Pîra, ahsîra ro makî wasî, kekñe tî Erisew. Ero ke tî cekñe hara Naaman.

Ito rma tko tî xakñe Xeasi, Erisew yanton. Ñeserepokekñe ro makî tî Naaman nîmrî poko. Ahce kacho yînrî yahsîra xakñe oyantomañe. Cepethîkem xa mîn okre, kekñe tîropotaw. Ow xa kîwcesî ahsîso, kekñe marha okwe. Ero wara tî kekñe Xeasi.

Ero ke esekatîmra makî tî cekñe Xeasi Naaman yaka. Noro yenîche takî on wara tî kekñe yîwya, Ai apa, oyantomañe oyeñepew ahyaka. Awtoche rma mohcow pawana komo ohyaka. Ero ke anîmrî tî nahsîya rma tîmtome pawana komo ya hara. Ero ke mîmyasî rma tîmî xe awexitaw, kekñe tî Xeasi. Cemaronwakñe ro makî okwe. Yîmtapotarî yentache tîmsom takî tî nîmyakñe Naaman yîwya, puranta tî nîmyakñe yîwya meîpora, poono marha tî nîmyakñe cepethîkem. Ero ke

takî tî naafakñe Xeasi. Ewto pona cepatakache Naaman nîmîtho tî nakriyakñe tîmîn yaka. Ero yinhîrî cekñe Erisew yaka hara. Noro yenîche on wara tî kekñe Erisew yîwya, Ai Xeasi, ahna mîitomo? kekñe. Pîra, tohra ro makî weexi, kekñe. Mîitomo rma kica, kekñe tî Erisew yîwya. Kenwo rma Naaman yakro amtapotarî. Amtapotarî wenta acemarontacho, kekñe yîwya. Ero ke on wara kekñe xa hara yîwya, Ero wara awexirî ke Naaman yepeñantho takî nasî apoko hara, awepamthîrî komo poko marha nasî miya roro, kekñe. Ero wa tî kekñe Xeasi ya. Ero ke ero yimaw rma takî tumutwe takî ñehtîkekñe yupun repra keñe xa. Ero wa tî xakñe Xeasi pen okwe.

KPANATANMETOPO

Kicicme ro makî nasî repra. Orotu rma naxe repra keñarî komo. Pahxa ero yipu yehci exihra ro makî xakñe okwe. Ero ke kicicme kropotarî komo yehtopo wara rma xakñe. Kicicme kehtopo komo keñe rma cewruyaxe tooto komo ahnoro okwe. Etakîfwaman me ro makî taxe, kanme ro so. Kaan xatî pîn me makî cewruyaxe, tooto komo xera marha taxe. Anarimaw so tooto komo xatî wara na natu anarî komo tîixe cehtopo yanme makî. On wara ketu anarî komo, Akronomano wiiñasî oyakronomachome ñexamro hara amñe. Kiñwan mîkro okre, kacho yenta xe makî naxe tpoko so. Ero ke akronomano ñiiñaxe ero wa kacho yentachome makî okwe. Kaan yanmera ro makî naxe ero warai komo okwe. Kaan makî nasî kropotarî komo yakîfwamañe me xa. Xesus waihyakñe kicicme kehtoponhîrî yepetho me. Ero ke Noro pona eñataw makî kropotarî nakiñwamesî. Kaan xe kehtopo ñiiñasî kropotaka so, tooto xe kehtopo marha, yaaro xa yiixe so kehtopo ha. Ero wa Xesus kiñaxe so tpona enîñe me kexitaw so.

Emasî poku wîkesî hara, noro ciki tî xakñe Naaman yehcemañe yehtopo yekatîmñe me. Ekatîmra exitaw ketaw ha re waihrî rma Naaman repra yanme okwe. Ero ke on wara kapore orotu, emasî wara xa marha wai ow haramî. Onoke ya xa Kaanî mtapotarî wekatîmya ow hara? Kaan mîn yenîñe komo makî natu yîmtapotarî yekatîmñe me? Pîra, ero wa kahra ro makî nasî Kaan Karitan. Ahnoro Kaan xîkrî komo taxe Xesus pokono yekatîmñe me. Rikomo komo meero na ñekatiñyatu tîwyipu komo ya. Naaman pici yanton wara rma cexpore nasî ahnoro etîtikaxapu komo, emasî komo meero, kîñrî mren komo meero. Ero wa xa cehcerî.

- **Kaan nîmyasî waipîn me ehtopo ahnoro tpona enîñe komo ya makî.**
- **Kaan xîkrî komo tîmtapotapore nasî anarî tooto komo yakro, on wara awexitaw so xa kicicme awehtoponhîrî komo takî nasî tîhcamosom me kacho poku, mahsîyaxe marha takî waipîn me awehtopo komo Xesus Kristu pona eñataw kacho poku.**

Tukukmaxmu yukukmapoku xa hara esenmexapu komo ya.

CEYUHSOM

1. Ahce keñe tî xakñe Naaman? Repra keñe tî xakñe.
2. Repra yehci xakñe ero yimaw kehceñaño komo yaw? Pîra, repra yehce exihra ro makî xakñe ero yimaw.
3. Onoke xa ñekatîmyakñe weronomano riñe yehtopo yîwya? Emasî tî xakñe Naaman picî yanton me. Noro xa ñekatîmyakñe weronomano riñe poko.
4. Onoke yaka ka cekñe Naaman Ixaw Yana rowon pona tîtoche? Ixaw Yana komo kayaritomon yaka ka cekñe.
5. Erisew yaka toche Naaman ahce wa xakñe Erisew, noro yenso cekñe yohno rma? Pîra, tanton makî ñeñepokñe yîhyaka tîmtapotarî yekatîmñe me.
6. Ahce wa kekñe Erisew yanton Naaman ya? Xotaw kwaka emicita 7 ro, kekñe makî yîwya.
7. Ahce wa tî xakñe Naaman ero wa kacho yentache? Nîrwonakñe, ewetî xera tî xakñe okwe.
8. Ahce wa ketkeñe noro maywen komo yîwya? Tukukmapore cma re nasî Erisew mtapotarî yaw roro rma, ketkeñe.
9. Ahce wa takî xakñe Naaman pun 7 ro emiciche Xotaw kwaka? Kîrwañhe tî xakñe repra keñehra ro makî okre.
10. Erisew yaka cetîramache ahce wa kekñe Naaman yîwya Kaan poko? Kaan xa Mîkî ham Ixaw Yana komo chewno. Noro ponaro makî takî wasî ow hara, kekñe tî.
11. Naaman toche ahna cekñe Xeasi hara? Naaman yaka tî cekñe.
12. Ahce wa kekñe Xeasi yîwya, yaaro kekñe, cemaronwakñe katî? Cemaronwakñe makî okwe.
13. Ahce wa repra exirî ke kicicme kehtopo wara nai? Repra xakñe ecpîn me ro makî. Ero wa xa marha nasî kicicme kehtopo komo. Kanme ro so etakîfwamara ro makî tasî. Xesus waihtoponho ponaro cexpore nasî, pakachonhîrî ponaro marha. Ero wa xakñe Xesus oyanme ham, kañe me kexitaw kîrwañhe takî taxe.
14. Xesus pokono cekatîmpore nasî. Onoke xa ero yipu yekatîmñe me nai awya so? Ahnoro Kaan xîkrî komo ekatîmñe me naxe rikomo komo meero. Ero wa cexpore nasî.

Kehcamhokacho 49

Kaan Nukurunpesî Tîmtapotarî Yekatîmê Ro

2 Kayaritomo komo 6:1-23; Mateus 5:44

Tukukmaxmu: Homa 12:21 – Kicicme tooto komo yehtopo yanme emacakara ehcoko ñexamro wa xa marha awehtome so. Ero wa ehtopo komo yopono me xa matko ehcoko kiřwañhe awehtopo ke hara okre.

CEKATÎMSOM

Taa, on wara xatkeñe ham anarî komo Ixaw Yana komo ero yimaw, Kaan Karitan yekatîmê me cexi xatî komo ñesenmekyatkeñe Erişew yaka. Noro takî xakñe panatanmekñe komo me Kaanî mtapotarî poko. Pahkî na ñenmayatkeñe yîhyaw. Ero yimaw takî yaake tî xatkeñe ero poko cehcamhokaxmu komo yîmîn yaw. Ero ke on wara ketkeñe Erişew ya, Ai Apa mîmo yopo xa taxe tan yaake okyo. Ero ke kaitatko Xotaw yecihtaka mîmo ciitome takî iina porin hara. Amoro cma re mîmokyasî amna yakro, ketkeñe. Taa, kmokyasî, kekñe Erişew. Ero ke iina cetkeñe.

Ito cexitaw so weewe tî nametkeñe mîmo me ciisom. Meřpora nametkeñe. Ero yimaw anarî xakñe weewe yamarî poko. Ñemoskekñe tko yawakan. Kopow, yukwaka ro makî ñepîrkekñe okwe. Okwe, kekñe takî tî amañenhîrî, okwe xa thakwa Apa. Oyawakan pîn mîn ñepîrka okwe, oyemyaka tîmxapu makî mîn ñeexi, kekñe. Ahna xa ñepîrka, kekñe Erişew. Ero ke ñekanîyakñe, Oona ñepîrka, kekñe. Ero ke weewe xîkrî ñîhkocekñe Erişew maria ke. Yîhkotoxapu takî tî nañmekñe yukwaka yawaka yepîrkachonho na. Ero ke, potow, yawaka takî purupurunwakñe okyo. Amañenhîrî takî nahşîyakñe, mosuhcekñe xa hara, ñetapickekñe xa hara weewe poko. Ero wa xakñe Erişew Kaan yanme. Ero wa so kařpe cehtopo ñenpekñe Kaan tîyanan komo ya Noro ponarora rma xakñe ñexamro kayaritomon.

Ero yinhîrî takî tî on wara xakñe Siriu komo kayaritomon, waapa me tîto xe xakñe Ixaw Yana komo waparî me hara. Ero ke tmaywen komo yakro ñesencekñe. Ixaw Yana komo kayaritomon yesamarî yakumyaw keseyamyasî noro momohtome. Ero ke iina men oyetarî wirpesî waapa me kîwtoche so, kekñe tî. Ero yimaw on wara xakñe Erişew, tîmtapotarî yekatîmê tî ñeñepkekñe Ixaw Yana komo kayaritomon yaka. On wara tî kekñe. Moroto nasî Siriu komo yetarî. Ero ke iito xa tohra men ehcoko, kekñe tî. Ero ke twerî takî tî xakñe Ixaw Yana komo kayaritomon. Iito xa tohra xakñe, Siriu komo mamrikyakñe makî mooxe. Ero wa tmamrikrî poko ñeserepokekñe takî tî Siriu komo kayaritomon. Okwe, kekñe tî tmaywen komo ya. Amyamro rma na mekatîmce Ixaw Yana komo kayaritomon ya tan kehtopo komo. Ero ke mokuhra naxe, kekñe. Pîra apa, kekñe tî anarî noro sowtatun, on wara exirî ke mokuhra naxe, meye Ixaw Yana komo chew nasî weronomañe ro. Erişew mîkî noro yosotî. Noro rma ñekatîmyasî ahnoro amtapotachonhîrî Ixaw Yana komo kayaritomon ya. Awîntopo yaw awexitaw mîmtapowasî ehtura rma. Ero wa amtapotachonhîrî rma ñekatîmyasî yîwya, kekñe.

Ero ke on wara tî kekñe Siriu kayaritomon, Ahto nai noro? kekñe. Totan po tî nai, kacho wentai, kekñe iitono. Ero ke sowtatu pen komo tî ñeñepkekñe kayaritomo Totan pona Erişew yahşiso. Ero ke cetkeñe meřpono pîn komo, tarara yaw so, kawaru mkaw marha cetkeñe meřpono pîn. Kosope takî cetkeñe ewto mîtkoso. Ewto makî wamcetkeñe. Enmapuche takî Erişew yanton tî pakekñe. Mîmo yai ñepatakekñe. Sowtatu komo pen takî tî ñeñakñe. Ñeserepokekñe ro makî. Kopi, ahce wa tai apa? Kahşiso mohcow ham kopi, kekñe tî. On wara tko kekñe Erişew erasîra esko, Meřpora xa naxe kukurunpeñe komo ñexamro yopo ro makî kekñe tî.

Ero ke Kaan yakro takî tî nîmtapowakêne Erisew. On wara tî kekêne yîwya, Apa kah yawno, oyantonî cma re mewtanîresî takî enîhnî yentome, kekêne. Ero ke ero wara rma tî Kaan nîifakêne noro yewru. Tîtik, ero yimaw takî on warai takî nêeñakêne hara, ancû komo pen takî nêeñakêne, kawaru pen marha, tarara pen marha. Meŕpora ro makî tî nêeñakêne ewto tmamritîkaxi ro makî tî. Wehto me makî tî xakêne kawaru, tarara marha. Ero ke erasîra takî na xakêne Erisew yanton.

Wara rma ewto pona takî cetkeêne rma Siriu sowtatun komo Erisew yahsîso. Ero yimaw tko on wara tî kekêne Erisew Kaan ya, Apa kah yawno, moxam cma re mewkanoyasî kenîne pîn me ro makî takî ehtome so, kekêne tî. Ero ke ero wara rma takî tî xatkeêne sowtatu pen komo ahnoro, ewuhra ro makî tî xatkeêne okwe. Ero wa exitaw so on wara tî kekêne Erisew yîwya so, Ai, camkî mîmohcow okwe. Anarî ewto po xa nasî ahsî xe awehtopo komo ha, kekêne tî yîwya so. Ero ke takî tî Ixaw Yana komo kayaritomon yewton pona nêexamro naafakêne Erisew. Samaria tî mîn xakêne kayaritomo yewton yosotî.

Ero ke Samaria pona toche so Kaan yakro tî nîmtapowakêne xa hara Erisew, Apa kah yawno, moxam ewtanîreko kenîne me ehtome so xa hara, kekêne. Ero ke cewke takî xatkeêne hara. Ero yinhîrî on wara kekêne hara Erisew kayaritomo ya, Apa, moxam yînahmakî totohme so hara. Ero ke nêexamro nahrî nêetaketkeêne Ixaw Yana komo kayaritomon rma. Meŕpora ro makî nêetakekêne. Ceseresmache so cetkeêne hara Siriu komo kayaritomon komo yaka hara. Erisew yahsîra ro makî xatkeêne. Ero wa makî xatkeêne.

KPANATANMETOPO

Siria kayaritomon nêsencekêne tmaywen komo sowtatu yakro Ixaw Yana komo yarmacho poko. Kaan tko nêkatîmyakêne ero ahnoro Erisew ya. Ero ke takî Erisew nêkatîmyakêne Siria kayaritomo yehtopo Ixaw Yana karitomon ya. Ero ke Siria kayaritomon nîrwonakêne ro makî Erisew poko.

Siria sowtatun komo takî mokyatkeêne Erisew yahsîso, Kaan tko ahnoro sowtatu pen komo nêwuhkanoyakêne. Erisew takî naafakêne Siria sowtatun komo Ixaw Yana kayaritomon yaka. Ixaw Yana kayaritomon Siria sowtatun komo yenîche waihkaxe makî xakêne, twaparî komo me exîfke. Erisew tko kekêne Ixaw Yana kayaritomon ya, waihkara esko sowtatu komo, etakakî xa matko meŕpora erewsî Siria sowtatun komo nahmacho me kekêne. On wara marha kekêne Erisew Ixaw Yana kayaritomon ya, kîrwañhe cirko sowtatu komo kekêne. Erisew mtapotachonho yaw roro rma Ixaw Yana kayaritomon takî ciino nîifakêne.

Homa 12:20 yaw on wara kesî Kaan aaxatî pîn komo yîromanataw yînahmachoko rma kesî. Aaxatî pîn komo twokru xe exitaw tîmcoko rma wokru komo yîwya so. Ero wa awexitaw so awaparî komo takî nîhyapamyaxe, ahce wa na kicicme cesehtînotoponhîrî poko, ero wa kîa wiiŕasî kachonho poko takî nîhyapamyaxe.

Anarî komo kemetamekyataw so, ero wa xa marha kemetanmetoponhîrî warai ke xa marha kesepantopo xera ro makî nai Kaan. On wara kekêne Xesus, Kaan xîkrî komo twaparî komo xatme ñehcowpe, poko so marha tîmtapotapore nasî Kaan yakro makî kekêne marha. Anarî komo na anarimaw kicime awifatu, Kaan tko nasî ñexamro yakronomañe me awexi xe makî. Ero wa awexitaw, Kaan nasî tahwore ro makî apoko, Xesus yehtoponho yaw ro xa takî masî ero yimaw. Xesus xakêne tamowoñe komo xe rma. Kaan marha nasî ahnoro tooto komo xe, ero ke wa tîmxîkrî komo esenpoxe nasî anarî komo xatme.

- **Kaan ñenpekêne kîxe so xa cehtopo, tîxatî pîn me rma kexitaw so kîxe so cehtopo ñenpekêne. (enko Homa 5:8)**
- **Kaan ñeñepekêne Tumumuru Xesus kicime kehtoponhîrî komo yepemaxi, kowso so marha.**
- **Kaan xîkrî komo marha cesenpopore nasî etîxe kehtopo anarî komo tooto komo ya.**

Tukukmaxmu yukukmapoko xa hara esenmexapu komo ya.

CEYUHSOM

1. Exihra xatkeñe ero yimaw Kaanî mtapotarî poko cehcamhoka xatî komo awya so? Xatkeñe rma re. Erisew xakñe noro yipu komo panatanmekñe me.
2. Ahce wa weewe yamañe nakronomekñe Erisew yawakan yemoskache? Purupurpekñe tí yawaka okyo.
3. Onoke waparî me tîto xe xakñe Siriu kayaritomon? Ixaw Yana komo waparî me tîto xe xakñe.
4. Ahce yakumyaw ñeseyamyakñe Siriu kayaritomon? Ixaw Yana kayaritomon yesamarî ro yakumyaw.
5. Onoke Ixaw Yana komo kayaritomon weronomekñe Siriu kayaritomon poko? Erisew noro weronomekñe.
6. Ahce wa kekñe Erisew tanton ya erasîra takî ehtome noro? Meîpora ro makî naxe kukurunpeñe komo ñexamro yopo, kekñe.
7. Ahce wai Siriu komo ñehñanmekyakñe Erisew Kaan yanme? Kaan yakro nîmtapowakñe ñexamro yewkanîretopo poko. Ero ke ewhura takî ñexamro pen ñiîfakñe Kaan.
8. Ahna Erisew naafakñe tahsî xatînhîrî komo, sowtatu kom ha? Ixaw Yana kayaritomon yaka naafakñe.
9. Ahce wa Siriu sowtatun komo ñiîfakñe Ixaw Yana kayaritomon iito cewton po exitaw so? Ñexamro nînahmekñe. Ero yinhîrî ñeñepekñe hara totohme so cewton komo pona hara.
10. Ahce wa mîkî xakñe Siriu kayaritomon Kaan poko? Camkî ro makî xakñe Kaan poko.
11. Ahce wa xa camkîno ro komo ñehcamhoketu Kaan poko? Kaan Karitan yeñataw roro makî ñehcamhokexe Kaan poko.

Kehcamhokacho 50

Nîromanatkeñe Ro Makî Takî Ixaw Yana Komo

2 Kayaritomo komo 6:24-33; 7:1-20

Tukukmaxmu: Waano 119:50 – Ero ke oyesebetanmekyataw amtapotachonhîrî xa oyereporesî. Ero rma nasî okaritoñe me, amtapotachonhîrî ha.

CEKATÎMSOM

Taa, iito rma tî xakñe Xoraw Ixaw Yana komo kayaritomon. Kaan ponarora rma tî xakñe okwe. Kaŕpe cehtopo rma re ñenpekñe Kaan Erias yanme, Erisew yanme marha. Wara rma yiixera ro makî tî xatkeñe. Paaka xîkrî warai me ciixapu yakro makî nîmtapowakñe Kaan yakro tîmtapotaxmu wara rma kica. Kentañe pînî ro makî mîn xakñe paaka xîkrî warai. Ooru ciixapu makî mîn xakñe. Ero yipu poku rma xatkeñe kica. Kayaritomo komo yakro ahnoro Ixaw Yana komo xatkeñe paaka xîkrî warai ponaro makî kica. Ero ke Ixaw Yana komo yukurunpera takî tî xakñe Kaan.

Ero ke Siriu sowtatun komo takî tî mokyatkeñe meŕpono pîn. Ixaw Yana komo yewton tî wamcetkeñe. Samaria tî mîn xakñe ewto yosofî. Twacayem mîn xakñe Samaria. Toopu mko xakñe waaca me ciixapu, porin komo toopu ha.

Rooma poku ro makî takî tî ñehtëketkeñe Samaria pono komo. Anarimaw so woosam komo nooñetkeñe tîmxîkîthîrî rma okwe waipîra cehtome so rooma yaka. Ero yimaw on wara xakñe kayaritomo iitono Samaria pono, Tanî nasî Erisew Kporin komo yanme cirihñî ciine ro. Ero ke Erisew waihka xe takî tî xakñe kayaritomo. Tmaywen takî ñeñepokñe Erisew mîn yaka noro pen yahsîso ha. Erasîra rma tko tî xakñe Erisew. On wara makî tî kekñe kayaritomo maywen ya, Pahxaxa meŕpora takî nasî kuur komo. Ahnoro ewto pono komo yecenarî takî nasî. Okre, kekñe tî kayaritomo maywen. Erisew mtapotarî nanwekyakñe okwe. Yaaro men tan wîkesî, kekñe rma tko Erisew. Pahxaxa kuuru komo meeñasî amoro rma. Tokuhra tko masî amoro reha, kekñe yîwya.

Ero yinhîrî kosope takî iito xatkeñe Ixaw Yana komo 4 kîrkomo, repra keñarî komo. Ñeraswatkeñe xa Ixaw Yana komo repra pona ero yehce exihra ro makî exirî ke. Ero ke ewto po xa exihra thakwa tî xatkeñe yîkeñarî komo. Ewto mkai makî ñenmayatkeñe yîmîmra makî ha na okwe. Ero ke ero yimaw on wara takî ketkeñe repra keñarî komo. Ewto po exihra thakwa taxe. Ahce wa kîwcetaw Siriu sowtatun komo yaka makî. Tîtwaiyaxe makî tan rooma yaka. Ahce wa na kiiŕatu Siriu komo, tutkukmacerî yka, ketkeñe. Ero ke iina takî tî cetkeñe. Miya so xakñe Siriu komo mîn me cehsom ewto tmamritîkaxi ro meŕpono pînî ro makî. Ero ke anarî mîmo yaka cetkeñe. Ai, ketkeñe ha re. Eikura xakñe tooto. Exihra xakñe tooto mîmo yaw. Ero

ke ñewomyatkeñe ero yaka. Iito mîmo yaw takî tî ñeeñatkeñe erewsî mko. Meŕpora ro makî xakñe. Ero ke repra keñarî komo ñeseresmetkeñe ro makî tahwore ro makî xatkeñe okre. Ceseresmache so anarî mîmo yaka ñewomyatkeñe xa hara. Ero wa xa marha tî ñeeñatkeñe iito. Erewsî tî xakñe paayu yaw, tahsom cik ha na. Siriu Yana komo tko exihra tî xatkeñe.

Ero ke takî tî mokyatkeñe xa hara repra keñarî komo ewto wacan mîtkoso. Ito Ixaw Yana sowtatun yakro tî nîmtapowatkeñe. On wara ketkeñe yîwya, Kwaparî komo exihra takî nat ham. Yarihra takî nasî yîmînthîrî komo. Ahna na toche, ketkeñe. Ero ke kayaritomo ya takî ketkeñe waaca yenîñe ro komo. Ero ke asakî kîrkomo ñeñepkêñe kayaritomon enso so. Ñeseyamcow makî hana. Amñe Ixaw Yana komo yewomuche kîmînthîrî kom yaka. Ewomuche so yohno tîhcexe ahsî so, kexe men okwe, ketkeñe Ixaw Yana komo kayaritomon. Wara rma kawaru mkawno komo cetkeñe mooxe ha re esama yaw. Meñpora ro makî tî ñeeñatkeñe tahrem, mariya, pono añmaxapu esama yaw. Cemahcirî ke so. Ñeraswatkeñe ham Siriu Yana komo. Ero ke ñemahciyatkeñe ro makî. Exihra ro makî naxe tan, ketkeñe.

Ero ke ñetîrametkeñe repra keñarî komo. Ñekatîmyatkeñe ewto wacan yenîñe ya. Exihra takî naxe Siriu komo ketkeñe yîwya. Ero ke noro takî ñekatîmyakñe kayaritomo ya. Ero wa kacho yentache kañpe xa takî cetkeñe Ixaw Yana komo, ewto pono komo ha. Rooma yanme kañpe xa cetkeñe. Siriu komo mîn yaka ñewomyatkeñe ñeseresmetkeñe ro makî. On wara makî tko tî xakñe Erisew mtapotarî yanwekñenho pen, ewto wacan yenîñe me tî xakñe. Ero yimaw kañpe xa torî ke so tooto komo erewsî wece takpî ro makî xakñe ewto wacan metatan. Ero ke tî ñetapikyatkeñe ro makî oko. Metata yenîñe pen napikyatkeñe ro makî okwe twaihkaxi ro. Ero wa tî xakñe Erisew mtapotarî yanwekñenho pen okwe.

KPANATANMETOPO

Tîyanan komo xe ro makî xakñe Kaan, yîpînîn yaw so xa xakñe. Anarî pona etowche so ahwora ro makî xakñe pokso. Ero ke panareno ñiifakñe cerewrem ke waapa komo ke okwe. Eroromero tko ahsîpînkara so xakñe. Panareche so akronomano ñiifakñe xa hara. Noro yanme marha Siriu Yana komo ñeraswatkeñe tohnaw ro makî. Ñemahciyatkeñe tohnaw ro makî Kaan yanme makî.

Ahcewa na kiiñatu so kîwyam oroto, yîmxîkrî kom ha. Kicicme kexitaw so, Kaan ponarora ñhe kehtîketaw so kpanaretu so na ahce ke ha na. Ero wa kexitaw so, cerewrem chew kexitaw so, ooxera ro makî nai ham Kaan okwe, kahra ro makî men cehcerî. Ooxe xa takî nai ham Kaan. Ero ke cerewrem na ñekmexpe ahce ha, cerewrem xa ha na oko. Ero ke on wara kapore ero wa kexitaw so. Kicicme na wai kica Kaan ya, Noro ponarora ñhe wasî okwe kapore.

Ahnoro tooto komo nahwokexe. Anarimaw so taxe ahwora kicicme kehtopo komo yanme. Anarimaw so marha taxe ahwora iixe kehtoponhîrî kañpera exitaw, waipuche marha. Anarimaw so ahwora taxe kañpera kexitaw so. Kaan tko nîmye tîmtapotarî kîrwañhe kiñe, tahwore kiñe komo ha.

Kaan ñenpekñe kîixe so cehtopo kîwya so. Ero ke Kaan ñeñepkêñe tumumuru waihso, kicicme kehtoponhîrî komo yepemaxi. Xesus pona eñataw kîwya so, kepemacho komo yahsîñe me taxe, waipîni ro me kehtopo komo. Miya roro takî taxe Kaan yakro. Tooto komo hara Xesus pona enîñe pîn komo, kicicme kehtoponhîrî komo yepemañenho

yanwekêne komo, taŋmaxmu me makî re ha naxe wehtoimo cheka, waipuche so. Ero ke kasko Xesus ya Apa ahwora ro makî wasî kicicme oyehtoponho poko. Wara rma wîhtînoyasî tko Apa kicicme oyehtoponho yepetho me waihxapu. Apa ero ke etîfwoxinkakî opoko. Amxîkrî me oyexi xe wasî, kasko.

Ahwora kexitaw so, Kaan pona makî cenpore nasî. Kaan makî kakronomexe so, Ixaw Yana komo yakronomacinho wara. Ahsîko Kaan karitan yîkwaiputhîrî komo. Ahwora awexitaw, aweraswataw marha, yîhtînoko yîkwaipîthîrî anahsîthîrî. Kaan rma akaricesî, awahworesî tîmtapotarî ke.

- **Kaan makî ñiiŋasî cirihnî ro makî.**
- **Kaan xîkrî komo nahsîyaxe karitî me cehtopo komo, cerepore cehtopo komo marha, Kaanî mtapotarî yîhtînoyataw makî.**

Tukukmaxmu yukukmapoko xa hara esenmexapu komo ya.

CEYUHSOM

1. Ahce ponaro xatkeñe Ixaw Yana komo ero yimaw? Paaka xîkrî wara ciixapu ponaro makî tî xatkeñe kica.
2. Onoke yana komo ñekmexpekñe Kaan Ixaw Yana komo waparî me? Siriu komo tî ñekmexpekñe Kaan Ixaw Yana komo waparî me.
3. Ahce wa Ixaw Yana pen komo ñemetanmekyatkeñe Siriu komo? Samaria wamcetkeñe Siriu sowtatun komo mararî pona tohra ro makî takî ehtome so Ixaw Yana komo.
4. Ahce wa kekñe woxam kayaritomo ya noro yeserepokachome? Omrrerî pen amna nîyoi totî me. Omîtwono tîmîhra nasî tîmrrerî kotî me hara kica, kacho poko ñeserepokekñe ro makî kayaritomo.
5. Onoke poko takî nîrwonakñe kayaritomo ero yimaw? Erisew poko tî nîrwonakñe.
6. Ahce wa takî kekñe Erisew erewsî poko? On wara kekñe Erisew, Pahxaxa meîpora ro makî takî nasî knahrî komo.
7. Ahce wa kekñe kayaritomo maywen Erisew mtapotarî poko? Yîmtapotarî nanwekyakñe ro makî.
8. Ahce wa Siriu sowtatun komo ñeñepokñe Kaan? Cerahsom me ñexamro pen ñiifakñe twaparî me tmohsom komo warai yentamexporî ke yîwya so.
9. Onoke warai komo yihcirî me ñeeñatkeñe Siriu komo mîntho yarîhnî? Repra keñarî komo mîkyam yîmînthîrî komo ñeeñatkeñe?
10. Ahce wa xakñe kayaritomo maywen Erisew mtapotarî yanwekñenho? Tooto pen tî napikyatkeñe twaihkaxi ro.
11. Kaan ponaro xa kexitaw ahce wa tai Noro karitan poko? Tahwore xa ceeñaxe roro.
12. Ahce wa tai Kaan yakro kîmtapotacho poko hara? Tahwore xa marha tîmtapowaxe Kaan yakro Noro ponaro xa kexitaw so.

Kehcamhokacho 51

Kaan Ponaro Xa Xeosapa Yehtoponho

2 Kronikas 20:1-32

Tukukmaxmu: Waano 50:15 – Ero wa awexitaw so oyakro tak amtapotacoko awesemetanmekyataw so, Ero yimaw tak kakronomexe so. Ero ke, Kaan xa oyakronomai, mîkexe opoko, kesî. Ero wa kesî Kaan tûyanan komo ya.

CEKATÎMSOM

Taa, on wara tî xatkeñe Ixaw Yana komo ero yimaw, tîracoi tî xatkeñe. Nohce yaw rorono komo ñesetacatkeñe Ixaw Yana me rma. Kicicme roro xatkeñe ñexamro kayaritomon komo ahnoro. Kifwan exihra ro makî tî xakñe. Taa, suu yaw rorono komo yosotî xakñe Xuta me hara. Ixaw Yana komo rma re mîkyam xatkeñe. Anarî tko tî xakñe ñexamro kayaritomon. Xuta komo kayaritomon Kaan ponarono rma anarimaw. Anarimaw so Kaan ponarono pîn takî xakñe ñexamro kayaritomon me hara okwe.

Taa, on wara takî tî xatkeñe Xuta komo, kifwan takî tî xakñe ñexamro kayaritomon. Xeosapa tî mîkî xakñe noro yosotî. Pahkî ñhe noro exitaw kayaritomo me anarî yana komo tî mokyatkeñe Xuta komo waparî me. Moabita komo tî mîkyam mokyatkeñe, Amon komo marha tî mîn mokyatkeñe, Sei Yîpîn pono komo marha mokyatkeñe akro so. Ahce kacho Xuta komo poko nîrwonatkeñe, Satanas yanme makî xatkeñe ero wa, wîikesî. Ñexamro mohtopo yentache ñeraswakñe takî tî Xeosapa. Ero ke on wara tî kekñe tmaywen komo ya, Eseresmara ro makî ka cehcerî Kaan yakro kîmtapotachome so cerewre ro makî. Amna cma re mukurunpesî, tîtkacerî yîwya. Ero ke mokyatkeñe Xuta komo mefpono pîn Xerusaren pona. Kaan mîn roron pona tî ñesenmekyatkeñe mefpono pîn komo.

Kaan yakro takî tî nîmtapowakñe Xeosapa esenmexapu komo ñentarî me. On wara tî kekñe, Apa kah yawno, karitî xa Amoro. Ayopono exihra ro makî nasî. Taa, on roowo mîmyakñe Abraaw ya, noro yepamutho komo ya, marha, amna ya ha. Eroromerono me mîmyakñe. Ero ke on po xatkeñe amna porin pen komo. On po marha amîn ñiifatkene aponaro xa amna yehtome. Ero ke aponaro rma nasî amna oroto. Mokyatu rma tko tî amna xatî pîn komo okwe. Amonita komo tî mokyatu, Moabita komo marha tî, Sei Yîpîn pono komo marha tî. Ñexamro mukurunpekñe pahxa amna porin pen mokyataw so Exitu poi. Ñexamro waihara ro makî ehcoko, mîkekñe amna porin pen komo ya. Orotu takî ñexamro mokyaxe amna waparî me okwe. Arowon poi amna yeñepe xe takî naxe, amna ya anmîthîrî poi rma okwe. Kaîpen makî amna okwe. Mefpono pîn thakwa ñexamro. Ahce wa amna nai okwe, kekñe. Ero ke apona makî amna ñeeñasî kekñe. Ero wa tî kekñe Xeosapa Kaan ya.

Ero yimaw Kaan Yekatî keñe xa takî tî xakñe iitono weronomano riñe. Ero ke Kaan Yekatî yanme rma tî nîmtapowakñe esenmexapu komo ñentarî me, On wara tî kekñe, Ai, Xuta komo amyamro, on wara kesî Kaan awya so, erasîra ro makî ehcoko ñexamro pona. Mefpono pîn rma re mîkyam. Anaîmarî pîn komo tko mîkyam, Kaan naîmarî komo makî mîkyam. Ero ke pahxaxa etocoko ñexamro yaîmaxi. Sis yesamarî yaw cexe aporî pîtho kwaka. Epanatocoko rma re iito. Ececetocoko makî, Kporin komo ya akurunperî komo makî encoko. Erasîra ro makî ehcoko, kekñe. Ero wa tî kekñe weronomano riñe ro. Ero yinhîrî on wara tî xatkeñe Xuta komo, Kifwañhe xa nai Kaan ham okre, ketkeñe. Kaîpe ro makî tî ero wara ketkeñe. Ero wa tî xatkeñe esenmexapu komo, Xuta kom ha.

Enmapuche hara cetkeñe takî Xuta sowtatun komo waapa komo yaîmaxi. Ñexamro cetaw on wara tî kekñe Xeosapa yîwya so, Ai, sowtatu komo, on wara wîikesî awya so, Kporin

komo pona men encoko. Noro pona eñataw awya so aňman me takî maxe okre. Noro yanme aweronomaňe komo mtapotarî marha ewetîcoko ehňan me takî awehtome so, kekňe. Ero wa tî kekňe Xeosapa sowtatu komo ya cetaw so. Cewanomaxmu komo marha tî ñeňepékňe. On wara tî kekňe yîwya so, Sowtatu komo poturme etocoko amyamro. Waano aacoko awcetaw so, kaňpe aacoko. Kifwaňhe xa mai ham Aapa, kacho mko aacoko waano, kekňe. Ero ke ero wara rma ñewanometkeňe poturme títosom komo. Tahwore rma cetkeňe twaparî me tmohsom komo wece rma. Ero wa tî xatkeňe ñexamro.

Ero yimaw rma on wara takî xatkeňe waapa me tmohsom komo waano yaafataw Xuta komo ya, etîxera takî tî ñexamro ñiiňakňe Kaan. Ero ke ñetwaiketkeňe ñexamro penî rma. Ñetwaiketkeňe ahnoro rma okwe. Amňe Xuta sowtatun komo mokuche okoputhîrî komo makî tî ñeeňatkeňe. Ahnoro rma tî xatkeňe twaihso, cewňe ñhe makî etîmtoxapu exihra ro makî tî xakňe. Ero wa tî Xuta komo nukurunpekňe Kaan tponaro exirî ke so. Ero ke waihxa pen komo yemyawnonho yahsîso makî tî cetkeňe ñexamro. Meňpora ro makî tî xakňe emyawnonhîrî komo. Ahce warai mko na xakňe, puranta, poono kifwan, mariya mko, yawaka mko, ero warai. Meňpora marha tî xakňe toopuci enporexapu mko, cepethîkem xa.

Meňpora ro makî xakňe ñexamro pen yemyawnonho. Osorwaw ro tî ñenmayatkeňe aatopo poko. Ero wa tîyanan komo nukurunpekňe Kaan tponaro xa exirî ke so. Ero wa xatkeňe ñexamro Xeosapa ya tpanatanmekrî komo ke Kaan poko. Kifwan kayaritomo mîkî xakňe Xeosapa. Ero wa xakňe.

KPANATANMETOPO

Xeosapa xakêne kiřwan kayaritomo. Xuta Yana pen komo yařmaxi mokyatkeêne sowtatu meřpono pîn komo. Xeosapa tko tmaywen komo sowtatu kařitme ehtopo pona enřhra xakêne. Emahcira marha xakêne ceseyamtome. Xeosopa řenmekyakêne ahnoro troyeno komo Kaan yakro yřmtapotaxi. Xeosapa nřmtapowakêne Kaan yakro yřřtřnopura ro makř wasř citopo komo okwe kekêne (2 Kronikas 20:12). Ahnoro křřř komo, wooxam komo, rikomo komo mero nřmtapowatkeêne Kaan yakro.

Anarimaw so kiřyam marha yřřtřnopura taxe ahce na komo citopo. Anarimaw so entara taxe křnřmtapotarerř komo tapota Sku yaw. Anarimaw so anarř komo riikomo komo řeseperancesř. Anarimaw na yohno ro makř mřřwona amoro. Wara rma Kaan tko nasř awakronomaxe ahce na mko poko awehřnacho poko ha. Ero ke Kaan xřkrř komo tapunukpore nasř takronomacho komo yřhyai. On wara kasko Kaan ya, Apa, camkř ro makř wasř ahce na mko citopo poko. Ow akrono makř oyehřnacho poko, kasko. Kaan ya awakronometaw, on wara takř kasko amoro hara, Apa, kiřwanř ro xa amoro Oporin. Yřřtřnopura wřxakêne ahce wa na citopo, kařpera makř wřxakêne, wara rma amoro makř cma ow makronomai. Kiřwaňhe ro makř Apa, kasko.

- **Kaan nakronomesř třmxřkrř komo takro yřmtapowataw so.**
- **Kaan xřkrř komo tahwotapore nasř Kaan poko, Kaan ya takronometaw.**

Tukukmaxmu yukukmapoko xa hara esenmexapu komo ya.

CHEYUHSOM

1. Onoke tî xakê Xuta komo kayaritomon me ero yimaw, Kaan ponarono xa? Xeosapa tî xakê Xuta komo kayaritomon me. Kifwan tî mîkî xakê Kaan ponarono okre.
2. Atararo sowtatu komo mokyatkeê Xuta komo waparî me? Meîpono pînî ro makî tî mokyatkeê ñexamro waparî me.
3. Ahce wa kekê Xeosopa Xuta komo ya ero yimaw? Kaika tko ñexamro yakro etaîmaxi, kekê awya so? Pîra, on wara xa matko kekê Xeosopa, Amohcoko Kaan mîn roron pona. Eseresmara ka cehcerî Kaan yakro kîmtapotachome so iito re, kekê tî.
4. Ahce wa kekê Xeosopa Kaan ya? On wara tî kekê, Apa kah yawno ñexamro waparî me exihra ro makî xakê amna porin pen komo. Amoro rma ñexamro mukurunpekê. Orotoko tko ñexamro mokyaxe amna waparî me okwe. Ero ke amna cma re mukurunpesî oroto, kekê.
5. Ahce wa kekê tîsowtatun komo ya waapa komo wece cetaw so? On wara tî kekê yîwya so, Kaan pona men encoko, Ero wa awexitaw so aîman me takî maxe kekê.
6. Onoke warai komo xa ñeñepê Xeosopa poturme tîtosom me? Cewanomaxmu komo xa ñeñepê poturme.
7. Ahce wa takî waapa me tmohsom komo ñemetanmekyakê Kaan? Cetwaikaxmu me takî ñexamro rma ñiîfakê. Exihra cehso ro tî ñetwaiketkeê.
8. Ahce wa takî xatkeê Xuta komo waapa pen komo yemyawnonho poko? Waapa pen komo yemyawnonho naafatkeê Xuta komo.
9. Atî wicakî pahkî xatkeê emyawnonhîrî komo yaatîkarî poko? 3 kaamo xatkeê ero poko meîpora ro makî exirî ke.
10. Ahce wai ke kemetanmekyatu so Satanas yancun komo Kaan xîkrî komo rma? Kicicitho poko kpohkexe so ero ponaro xa takî kehtome so, Kaan ponarora takî kehtome so ha.
11. Ahce wa cexpore nai kicicitho poko kepohkache exihra takî ehtome kropotaw? On wara kapore nasî Kaan ya, Apa kah yawno, Xesus pona takî weênasî cesehtînotopo ciitome oropotaka, kapore nasî.
12. Ahce wa cexpore nai kicicitho ponarora kehtome? Kaan wanorî tarpore nai, Kaan Karitan tukukmapore marha.

Kehcamhokacho 52

Esekias Yehtoponho

2 Kronikas 29:1-36; 30:1; 30:13-27; 31:20-21; 32:1-22

Tukukmaxmu: Waano 119:147 – Enmaporo kîhcesi kuywa poi awakro omtapotachome. Ero yimaw cerewre kîmtapowasî awakro oyakronomacho poko. Amtapotarî ponaro xa wasî, Kakronomexe so amîne, kacho ponaro.

CEKATÎMSOM

Taa, on wara xatkeñe Xuta komo Xeosapa pen waipuche noro mumutho takî xakñe hara Xuta komo kayaritomon me. Amîne noro yepamutho pen komo xatkeñe hara ñexamro kayaritomon me. Kicicme tko tî xatkeñe anarî komo okwe. Ero yinhîrî anarî takî xakñe Xuta komo kayaritomon me hara. Kîfwan takî tî mîkî xakñe, Kaan ponarono xa. Esekias tî mîkî xakñe noro yosotî.

Ero yimaw tî pohra xakñe Kaan mîn okwe. Tahruso makî tî xakñe metata mko, ero ke takî tî nahrunketkeñe Esekias nakîfwarekñe marha. On wara tî kekñe noro Kaan ya tîmsom pokono komo ya, Ai, oyakno komo tamnuke nasî okwe Kaan mîn pohra ro makî exirî ke. Ero ke takî amnukecoko, kekñe. Kaan mîn ponarora ro makî xakñe apapa pen okwe. Ero yaw kotoporem yakîipîra xatkeñe. Okno puntho yakîipîra marha xatkeñe Kaan ya tîmsom me. Kaan ponaro xa takî cehcerî kîwyam, kekñe. On wara marha tî kekñe, Watono Ritoponho marha tîtkukmacerî Kaan Karitan yaw roro xa. Kahwotacho komo mîn okre, kekñe. Ero ke tooto komo nañikyakñe Xerusaren pona ero yipu yukukmachome. Meyeno komo meero tî nañikyakñe mohtome so Xerusaren pona ero yimaw. Ixaw Yana komo rma re mîkyam. Wara rma Kaan Karitan ponarora makî xatkeñe okwe. Ero ke Kwatotoponhîrî kacho yukukmara ro makî xatkeñe, pahkî yukukmara xatkeñe. Tweñekarî makî xatkeñe ero yipu poko. Tmoku xera so tî xatkeñe anarî komo. Ñewretkeñe makî tî tañikñe komo poko okwe. Wara rma mokyatkeñe anarî komo, mefpono pîn komo rma.

Tmokuche so Kaan yakro tî nîmtapowatkeñe. Waano marha tî naaŕatkeñe. Okno puntho nakînyatkeñe Kaan ya tîmsom. Kaan Karitan marha nîmtapotaretkeñe. Tahwore ro makî tî xatkeñe Kaan poko. Okno puntho marha nupufatkeñe tootî komo me. Exitu poi tporin pen komo totoponho nukukmetkeñe, Watono Ritoponho kacho ha. Ero ke Kaan ponaro takî tî xatkeñe esenmexapu komo Noro ponarora ro makî ehxapunhîrî. Ero yinhîrî Kaan mîn yaka tî ñewomyatkeñe roro tîmsom pokono komo. Ero yaw takî Kaan ya tîmsom poko xatkeñe Kaan Karitan yaw roro. Kîfwañhe takî xakñe Kaan mîn tamnuke ehxapunhîrî. Ero wa xatkeñe Esekias yanme. Kîfwañhe xa tî xakñe noro, Kaan ponaro xa okre.

Ero yinhîrî tko Xuta komo waparî komo tî mokyatkeñe Xuta rowon pona. Asiriu komo tî mîkyam xatkeñe. Senakeribe tî mîkî xakñe ñexamro kayaritomon yosotî. Kaan ponarora ro makî tî xakñe noro. Anarî ponaro makî tî xakñe okwe. Mefpora ro makî tî xatkeñe noro sowtatun komo. Ero ke ñeraswatkeñe xa Xerusaren pono komo. On wara tko kekñe Esekias yîwya so, Ai oyakno komo, Ahwokara ro makî ehcoko Asiriu komo kayaritomon yanme. Mefpora rma re naxe noro sowtatun komo. Mefpora xa tko naxe kukurunpeñe komo Kaan ponaro kexirî ke so, kekñe Kaan pona xa tî ñeeñakñe Esekias okyo.

On wara tî xatkeñe Senakeribe sowtatun komo, anarî ewto ka wamcetkeñe iitono pen komo waihketkeñe. Ero yinhîrî, Xerusaren pono komo yahsî xe marha tî xatkeñe hara. Ero ke tmaywen komo tî ñeñepkñe Xerusaren pona, asakî makî. Ewomra tî xatkeñe ewto pona, ewto wacanî mkai makî tî ñececetkeñe. Eñexa takî tî Esekias maywen komo nañikyatkeñe. Tmokuche so waaca kanahtai makî tî ñececetkeñe. Kicime so tî nîmtapowakñe Senakeribe maywen komo Esekias maywen komo ñentari me. On wara ketkeñe yîwya so, Ai Xerusaren pono komo, amna kayaritomon tî mokya amñe awahsîso so. Ero ke noro mokuche amñe ahrunkacoko awacan komo metatan awahsîtome so. Kporin komo xa kukurunpexe so, kesî rma re Esekias awya so. Tohnaw ro

makî ero wa kesî. Awemîknoyaxe so makî okwe. Anarî yana komo yewton pono komo amna nahsîyakñe meñpora. Xakñe rma re ponaro ñexamro yehtopo hara. Tponaro cehsom komo tko yukurunpera ro makî xakñe. Ñexamro pen amna nahsîtîkekñe. Ero ke Kporin komo marha akurunpera so nasî ñexamro pen wara xa marha. Ero ke amna añmara ro makî ehcoko. Amna men mokyasî amñe ahyaka so. Ero yimaw ahrunkacoko ametatan komo, kekñe Senakeribe maywen. Esekias maywen ya. Ero wara tî kekñe.

Yîmtapotari yentache Kaan mîn yaka tî cekñe Esekias. Iito takî tî nîmtapowakñe Kaan yakro. On wara tî kekñe, Apa kah yawno. Kaanî ro xa Amoro. Kaapu yakîhtoñenho xa Amoro, roowo yakîhtoñenho marha. Yaaro rma re anarî pen komo waihketkeñe Asiriu komo kayaritomon. Kaan pînî ro makî tko mîkyam ponaro ñexamro yehtopo. Ero ke ñexamro pen yukurunpera xakñe. Orototo aponaro xa nasî amna reha. Amna cma re mukurunpesî aponaro xa takî amna yehtome ahnoro roowo pokoko hakno komo. Kaanî ro xa Mîkî ham ponaro Ixaw Yana komo yehtopo, ketu takî amñe entañe komo miyan komo rma kekñe Esekias Kaan ya.

Ero yinhîrî takî tî ancu ñeñepkñe Kporin komo Asiriu komo yetarî yaka. Kosope tî ñeñepkñe. Yohno ro makî Asiriu sowtatun pen komo waihkekñe. Meñpora ro makî waihkekñe, 185.000 yakenon okyo! Enmapuche takî okoputhîrî korîn takî ñeñakñe Senakeribe, miyan rma. Ero ke yohno takî tî ñetîramakñe cewton pona hara. Tîhyapamso makî tî ñepatakekñe iina. Ero yinhîrî rma takî yohno rma waihyakñe Senakeribe. Ero wa waihyakñe Kaan yîwîrîyakarî ke. Ero yimaw takî mîkî hakî rowon pono komo takî tî ñekpetkeñe Kaan ya tîmsom Xerusaren pona. Esekias ya tîmsom marha tî ñekpetkeñe. Miyan komo rma takî Esekias yehtoponho ñencetkeñe. Kaan yehtopo marha ñencetkeñe okre.

KPANATANMETOPO

Ahce wa nîmtapowakêne Esekias Kaan yakro awya so? Wara makî na nîmtapowakêne Kaan yakro, mîketu katî? Pira ro makî. Cerewre ro makî nîmtapowakêne. Yaaro xa kekêne. Ahce wa matu amyamro hara Kaan poko? Nhnk, Kaan ponaro wasî, mîketu na. Ero wa kacho ênesencesî emapona ha re. Kîfwaêhe nasî Kaan ponaro kehtopo komo. Wara rma anarimaw Kaan ponaro rma na tatu wara kyam makî okwe, anarî ponaro xa matko na tatu. Ero ke kerahâtîmtope na ênenpe Kaan kîwya so ahce ha na, epefa ha na. Anarî komo êneraswatu erem pona. Pahxaro takî na mokyatu sowtatu komo kîhyaka so. Ero yimaw na meraswatu xa. Ahce kacho kerahâtîmtope komo xa ênenpe Kaan, kemetanmetopo xa ha? On wara Kaan nîhtînoya, Oponaro rma re nasî noro wahra makî hatko, nîike na anarimaw. Ero yimaw eraspetopo ênenpe. Noro yipu yenêche cerewre takî na tîmtapowatu Kaan yakro. Esekias wara. Apa kah yawno, apona xa takî weeñasî. Owî cma re mukurunpesî, tîtketu. Tproxwe takî Kaan ênencesî kîmtapotarî komo ero yimaw yaaro xa kîmtapotarî ke. Ero ke on wara wîikesî, yaaro xa tîmtapotacerî ahnoro kaamo po roro. Kerahâtîmtope exihra rma exitaw ero yimaw rma cerewre xa tîmtapotapore nasî Kaan yakro. Amxîkrî komo poko na mîmtapowatu Noro yakro. On wara xa tîmtapotapore nasî amxîkrî komo poko, Apa kah yawno, yaaro xa tan wîikesî awya, omxîkrî komo ahsîko ro makî amxîkrî me. Orotu rma ahsîko etwîrîmara ehtome Satanas yanme. Ehcoyoponkan me marha ênexamro cirko. Apona enêne me xa cirko, kapore nasî. Cerewre kapore nasî ero wara. Emapona roro marha kapore nasî. Wara kyam makî yîmtapotara ro makî cehcerî Kaan yakro ahce na poko kîmtapowataw so. Yaaro xa kîmtapowataw Kaan yakro tproxwe xa takî Noro ênencesî kîmtapotarî komo.

- **Kaan nîmyasî kehêacho komo anarimaw Noro pona entome takî hara kîwya so.**
- **Kaan xîkrî komo tîmtapotapore cerewre xa.**

Tukukmaxmu yukukmapoko xa hara esenmexapu komo ya.

CEYUHSOM

1. Onoke takî xakîne Xuta komo kayaritomon me kiřwan takî hara? Esekias tî mîkî xakîne řexamro kayaritomon kiřwan takî.
2. Ahce wa xakîne Kaan mîn okwe ero yimaw? Tahruso xakîne, tamnuke marha okwe. Ero wa xakîne pohra ro makî exirî ke.
3. Ahce warai tahwotacho komo nukukmetkeñe ero yimaw? Watono ritoponho tî nukukmetkeñe tahwotacho komo me.
4. Ahce wa xatkeñe Kaan poko Xuta komo pahxa ñhe Esekias exihra ka exitaw kayaritomo me? Kaan ponarora xatkeñe meřpono pîn komo.
5. Onoke warai komo takî mokyatkeñe Xuta komo waparî me Esekias exitaw takî kayaritomo me? Asiriu komo tî mokyatkeñe řexamro waparî me ero yimaw.
6. Ahce wa kekñe Esekias tmaywen komo ya Asiriu komo mokuçe Xuta komo rowon pona? Erasîra ehçoko Sanakeribe pona. Meřpora naxe kukurunpeñe komo noro sowtatun komo yopo, kekñe.
7. Ahce wa kekñe Senakeribe maywen Esekiasî mtapotari poko, Kaan xa kukurunpeçe so, kacho poko? Awemîknoyaxe so makî Esekias, Kukurunpeçe so Kaan, kacho poko, kekñe.
8. Ahce poko takî xakîne Esekias Senakeribe maywenî mtapotarî yentache? Kaan mîn yaka cekñe Esekias Kaan yakro yîmtapotaxi.
9. Ahce wa Asiriu sowtatun pen komo ñiiřakñe Kaan yancun ero po rma kosope? Meřpono pîn komo waihkekñe ero po rma.
10. Ahce wa takî xakîne Senakeribe ero yinhîrî? Yohno rma ñetîramekñe tîrowon pona hara. Tîhyapamso tî cekñe.
11. Atararo tooto komo ñencetkeñe Senakeribe yemetanmetoponho Kaan ya? Miyan komo rma ñencekñe roowo poko hakno komo rma.
12. Ahce ke wemetanmekya omxîkrî, ñîke Kaan anarimaw? Ero wa ñîke Kaan anarimaw so cerewre xa takî kîmtapotachome takro.

Kehcamhokacho 53

Esekias Yehtoponho Xa Hara

2 Kayaritomo komo 20:1-6; 20:12-21

Tukukmaxmu: Rukas 12:34 – Roowo pono mak yepamnoyataw awemyawno komo roowo pono ponarono me thakwa maxe okwe. Kah yaka reha epamnoyataw awemyawno komo itono ponaro xa tak maxe okre, kekne ti. Ero wa ti kekne Xesus yiwya so.

CEKATIMSOM

Esekias xakne 25 cimnipu ewrutoponhiri kayaritomo me ecifataw. Asa, Esekias yim xakne kicicme ro mak. Asa nihknoyakne wahra so ro mak ahce na mko Kaan min yawnonho komo. Newkekne marha Kaan min metatan anari komo ewomra ehtome so (2 Konikas 28:24, 25).

Esekias reha xakne tim pen warahra. Kayaritomo me cehtopo yihciri nuuni po, Esekias nahrunkekne Kaan min metatan, naiwekne marha (2 Kronikas 29:1-4).

Kayaritomo Esekias pakekne pahxaxaro, cekne tak Kaan min yaka, Kaan poko ahwotaxi. Ewto yenine komo marha cetkene kayaritomo yakro ahwotaxi, ewanomaxi marha waano mko yaaso Kaan yaka. (2 Kronikas 29:20, 30).

Tooto komo tak cetkene cenine komo wenari, Kaan wenari marha tak (2 Kronikas 30:12). Repita komo nihcamhoketkene Kaan mtapotari poko tpoyno komo. Tooto komo tak nekyatkene tinatiri komo yeperiri tmararin komo poi timsom me, timsom pokono komo yaka, Repita komo yaka marha. Kaan nakronomekne Tiyanan komo. Kaan nepetanmekyakne kifwainhe mararin komo, ero ke tooto komo nmyatkene timsom me Kaan maywen me cetapickaxmu komo ya (2 Kronikas 31:5-10). 2 Kronikas 31:20, 21 kes Esekias xakne kifwainhe, Kaan yesamari yaw netafakne. Kaan wenari mak xakne tiropotari ro ke, ero ke Kaan nakronomekne.

Amne Esekias xakne kapera, Kaan tak nepepeke kweronomafe Isaias waihtopo yekatimso yiwy. Ero yimaw Esekias xakne ahwora ro mak, Kaan yakro tak nmtapowakne. On wara kekne: Apa, kah yawno, on wara cma re wikesi awya, kifwainhe, oyehtoponho yihcamnopira cma re masi. Yaaron me xa apoko wixakne Apa, aponaro mak wixakne roro. (2 Kayaritomo komo 20:1-3).

Kaan nencekne Esekias mtapotari. Ero ke Kaan nmtapowakne Isaias yakro hara etiramatopo poko timtapotari yekatimne me Esekias ya. Kaan kekne 3 kaamo exiche cehcemaxi tak nasi hara kifwainhe kekne, 15 cimnipu xa hara ka nasi kape waipira ka kekne (2 Kayaritomo komo 20:4-6).

Esekias tak kifwainhe xakne hara kapeninhiri, wara rma yitropotari tko xakne cehcoyoponkaxmu me. Cehcoyoponkaxmu me Esekias yehtopo poyero, Kaan nehnanmekyakne noro, Xuta Yana komo yehacho marha nmyakne. Ero ke Esekias kicicme cehtopo nekatimyakne Kaan ya. Ero yimaw tak Kaan netirwoxinkekne poko. Yohno rma tko Esekias cemyawno pona nehakne xa hara okwe.

Babilona pono komo yenine komo mokyatkene Esekias yenso, kapera ehtopo ti nencetkene. Kaan enixe xakne, Ahce wa xa na Esekias nai kacho. Esekias xa hara xakne cehcoyoponkaxmu me xa hara, nenpekne ahoro cemyawno komo kiri komo Babilona poi

mohxapu komo ya. Esekias nhenpekne yiwya so ahnoro tiwyan ooru, prata, ketarmatopo marha tuwuhre. Kiri komo yetiramache tak hara Babilona pona, Isaias tak cekne Esekias yakro yimtapotaxi.

On wara kekne Isaias: Onoke komo miyam kiri komo? Ahtono miyam nexamro? Kekne.

Esekias on wara neyukyakne: Moxeno ro mak miyam moche, kekne.

On wara kekne Isaias hara: Ahce menpoi yiwya so kekne?

Esekias neyukyakne: Wenpoi yiwya so oyemyawno komo ahnoro.

Isaias kekne on wara yiwya: Kaan nika owa on wara, amne ne tak sowtatu komo mokyaxe Babilona pino komo Xerusaren pona, naaxe tak Babilona pona ahnoro awemyawnonhri komo, ayanan pen komo marha ahnoro kekne ti.

15 cimnipu pahkinon xa hara Kaan niifakne Esekias waipura ehtopo, tupurantayem me ro mak xakne, tupurantai ro mak okyo. Esekias tak xakne Kaan ponarora, kapamxan me ka cehtoponhri warahra. Nimxikwakne marha tak noro yosoti Manases. Tumumuru marha tak yihcamhokara xakne Kaan poku. Yihcamhokara marha xakne tumumuru kifwafhe kayaritomo me ehtopo poku.

KPANATANMETOPO

Esekias ñihciyakñe kiñwañhe ro makî kayaritomo me cehtopo. Yihcirme Kaan pona ñeñakñe. Amñe ñhe takî pahkî yicimñiputache tpona rma takî ñeñakñe, tupurantan pona marha. Pahkî ro makî xakñe Kaan maywen me. Wara rma pahkî yicimñiputache tupurantan makî takî ñepamnoyakñe, etapickacho makî takî xakñe kiñwañhe yîwya, Kaan maywen me etapickacho yopo.

Xesus ñekatîmyakñe ehtoponhîrî on wara kekñe cewñe kîrî tupurantai xa xakñe. Noro takî kîrî tupurantan pona ñeñakñe (Rukas 12:15-21). On wara Xesus ñimtapowakñe ahce na komo epamnoyataw, meñpora ro makî kemyawno, kahworera ro makî nasî. Apehce me ro makî nasî cehcoyoponkaxmu me kehtopo, ahce na komo exitaw kîwyan merpora. Ero wa kexitaw so yohno rma takî nasî kemyawno ponaro kehtopo me, Kaanî mtapotarî yîmtapotaretopo yopo, Kaan yakro kîmtapotacho yopo marha. Ananimaw na puranta yahsîtopo poko cekariche ro makî, meñpora ro makî, cenpetu takî na kîmxîkrî komo ya puranta yahsîtopo poko kekaritotopo, Kaan maywen me kehtopo yopo ro makî. Ero wa kexitaw yaro xa kîmxîkrî komo Kaan yîhtînopu xera ro makî naxe, maywen me cexi xera so marha naxe.

Kaan nasî tîxatme makî kexi xe so kropotarî komo ke. Kaan marha nasî kîmxîkrî komo yîhcamhokaxe kîwya so Kaan xe ehtopo komo poko, maywen me ehtopo komo poko marha.

- **Kaan ñeñasî kropotarî komo ahnoro, Noro xa marha Esekias ropotarî ñeñakñe.**
- **Kaan xîkrî komo cecoyoponkaxmu me exihra ro makî cexpore nasî, Kaan xe cehtopo yahsîpînkara, Kaan maywen me cehtopo yahsîpînkara marha.**

Tukukmaxmu yukukmapoko xa hara esenmexapu komo ya.

CEYUHSOM

1. Ahce Esekias ñiiñakñe kayaritomo me cecirñe? Esekias nahrunkekñe Kaan mñn, naiwekñe marha.
2. Ahce tooto komo ñekyatkeñe Kaan mñn yaka? Tooto komo ñekyatkeñe tmararñn komo yeperñrñ tñmsom me tñmsom pokono komo yaka, Repita komo yaka marha.
3. Ahce kacho Kaan nakronomekñe Esekias? Kaan nakronomekñe tmaywen me xa etapickarñ ke tñropotarñ ro ke.
4. Ahce wa Esekias xakñe kañpera cexitaw, Isaias yñmtapotache takro waihtopo poko? Ahwoora ro makñ xakñe, nñmtapowakñe, nñwracekñe marha.
5. Atwicakñ cimñipu xa hara Esekias waipñra ñiiñakñe Kaan? Kaan ñiiñakñe 15 cimñipu xa hara Esekias waipñra ehtopo.
6. Ahce Esekias ñiiñakñe 15 cimñipu Kaan tñmñche? Esekias 15 cimñipu po tupurantayem me cehtopo poko makñ xakñe, ciisom poko marha xakñe.
7. Esekias nñhcamhokekñe tumumuru Kaan poko? Pñra, Esekias yñhcamhokara xakñe tumumutu Kaan poko.
8. Ahce wa xa kehtopo nai kifwañhe tupurantai kehtopo yopo? Kaan xe kehtopo, Kaan maywen me kehtopo xa nasñ kifwañhe xa tupurantai kehtopo yopo.

Kehcamhokacho 54

Kaan Karitan Neeñasî Xosias

2 Kronikas 33:1-25; 34:1-33

Tukukmaxmu: Waano 119:133 – Owtotopo yîhînomexpoko owya amtapotarî ke rma. Oyantomañe mera ro makî cirko kicicme oyehtopo kica.

CEKATÏMSOM

Taa, poritomo me ehtîkache Esekias waihyakñe takî noro pen okwe. Ero ke yumumuthîrî takî xakñe Xuta komo kayaritomon me hara. Manases tî xakñe noro yosotî. Kicicitho me ro makî tî xakñe noro okwe. Kaan xatî pîn me ro makî tî xakñe. Mîkî hakî ya tîmsom yapon ñirpekñe Xerusaren po rma. Kaan mîn yaka rma tî ñiifakñe enporixaputho mko. On yakro xa tîmtapotacerî, kekñe tîñiîpothîrî poko rma kica. Kaan mîn nîwîrîmekñe ro makî. Kaan ponarono komo waihkekñe marha, kiñwan komo rma. Meñpono pîn tî waihkekñe okwe. Pahkî tî xakñe kayaritomo me. Ero ke ahwora ro makî xatkeñe Kaan ponarono komo rma.

Esekias, Manases yîim, kiñwan mîkî xakñe, ahce na mko marha ñiifakñe kiñwan komo. Maneses takî re ha xakñe kicicitho mero ro makî. Noro ñiifakñe tîmsom yakñitopo xiñko poko tahwotacho makî. Ñiifakñe tîmsom yakñitopo Kaan mîn yaka kica. Manases naafakñe tooto komo tohnawno poko okwe (2 Kronikas 33:9). Manases Kaan yewetîra exitaw, tooto komo marha, Kaan takî ñeñepekñe Asiriu komo sowtatun Xerusaren yañmaxi. Asiriu sowtatun komo ñimiyatkeñe korrenci ke Manases pen, kiwi warai ke marha ñewnayatpetkeñe, naafatkeñe takî Asiriu komo.

Manases Kaan mamaka nutupenwakñe kicicitho ro makî ow ha kekñe, Kaan yakro nîmtapowakñe. Kaan takî ñencekñe Manases mtapotarî, ero ke takî Asiriu kayaritomon nahsîpînekñe Manases yetîramatome hara Xerusaren pona. Manases takî ero yimaw nîhtînoyakñe Kaan xa karitî ro ham kekñe, Noro ñencesî kîmtapotacho komo, keyukyaxe so marha.

Manases takî nîhcamnoyakñe akîhtoxaputho, tîmsom yahkñitoponho marha xiñko ya, Kaan mîn yawnonho. Nakiñwamekñe takî tîmsom yahkñitoponho, tîyanan komo marha takî Kaan poko tahwotaxmu me ñiifakñe.

Manases yetîramache rma Kaan poko tahwotaxmu me, yumumuru takî Amon Kaan poko ahwotara xakñe. Amon xakñe 22 cimñipu tîim pen waipuche. Amon takî nahwowakñe akîhtoxaputho poko tîim pen ñiritho poko. Kaan yaka takî reha etîramara xakñe, tîim pen warahra. Amon maywen komo rma takî waihketkeñe yîmînthîrî yaka rma.

Yumumuru takî Xosias ñecifakñe kayaritomo me 8 cimñipu exitaw ewrutoponhîrî. Kañpamxan me noro yehtîkache kiñwañhe tî xakñe okre. Kaan xe xakñe, tporin pen warahra ro makî xakñe. Ero yimaw takî Kaan mîn yakiñwamacho poko nantomekñe mîimo ciñe ro komo. Kicicime tî xakñe Kaan mîn pohra ro makî exirî ke pahkî ro makî. Ero ke ero poko tî ñetapicketkeñe akiñwamañe komo. Ñexamro yenso tî mokyakñe Kaan yaka cewomsom. Iwkias tî mîkî xakñe noro yosotî. Iito cexitaw karita tî ñeeñakñe, pahkî iito ehxapunhîrî. Pohñi me makî xakñe pahkî ro makî. Ahce wa na xakñe, tupupui ha na. Ero yipu tî nahsîyakñe Iwkias. Kaan Karitanî rma tî mîn xakñe.

Ero ke tî ñeserepokekê. Sapan ya takî tî nîmyakê yînenîrî. Enîche takî tî naafakê Xosias yaka.

Nîmtapotarekê takî yîntarî me. Encetaw takî tî ñeserepokekê xa takî tî Xosias. Tpononthîrî rma tî nahxaikekê ceserepokarî ke xa. Okwe ro makî, kekê. Kaanî mtapotarî xa mîn ham. Ewetîra ro makî tko xakê pocco pen kayaritomo me cexitaw. Ewetîra marha xakê apapa pen hara okwe. Ero ke Kporin komo men nîrwonasi kporo so kopi, kekê. Ero yimaw iito xakê Xerusaren pono wooxam weronomano riñe ro, Urta tî mîkî xakê noro yosotî. Kaanî mtapotarî yekatîmñe ro mîkî xakê. Ero ke tî tmaywen komo ñeñepékê Xosias yîhyaka noro yenîche on wara tî ketkê yîwya. Ai yeme, Kaan Karitan tî ñeñe Apapa, kayaritomo. Ñeraswasî ro makî kopi, Kporin pen komo ewetîra ro makî exirî ke okwe, kesî. Ero ke noro amna ñeñepeî ahyaka. Ahce wa amna nai ha okwe, kesî kayaritomo awya. Ahce wa Kaan nîke awya? ketkê yîwya.

On wara tî ñeyukyakê Urta, Ai ha, On wara kacoko kayaritomo ya, On wara kesî Kporin komo awya, On ewto pono komo kicicme ro makî xatkeñe. Oponarora ñeñtîketkê okwe. Anarî ponaro makî xatkeñe kicicitho ponaro. Ero ke kîrwonasi takî poko so. Etîrwonxinkan me ro makî takî kîrwonasi poko so. Ero ke tantono komo wemetanmekyasî ro makî amñe. Wara rma okaritan poko meserepokai amoro reha, mîwratî marha entache. Okwe ro makî, mîkai. Omtapotarî ponaro mai ham okre. Ero ke ñexamro yemetanmekîra ka wasî. Amñe awaipuche makî takî ero yimaw ñexamro wemetanmekyasî, kacoko kayaritomo ya. Ero wa kesî Kaan awya, kacoko kayaritomo ya, kekê Urta. Ero ke yîmtapotarî tî ñekatîmyatkeñe Xosias ya.

Ero ke on wara takî xakê Xosias, kîrwañhe tî ñiifakê Kaan mîn xa hara. Kicicitho me enporixapu mko narpekê Kaan mîn yai. Yîwya so tîmsom yaponî mko marha narpekê. Mehxa katpanaw tî xakê rikomo komo yakñitopo. Iito tîmxîkrî pen komo tî nakñiyatkeñe, wahrai komo rma tî nakñiyatkeñe okwe. Moroke ya tîmtope tî mîn xakê ero wa akñitopo okwe. Iitono roowo nîwîrîmekê Xosias rikomo komo yakñipîra ro makî takî ehtome iito. Amñe miya so tî cekê Xosias kicicitho komo ya tîmsom yapon yixkaxi. Ixaw komo rowon pona meero tî cekê. Iito tî xakê kicicitho ya tîmsom yapon. Ero mko tî ñixkapekê. Iito marha tî xakê kicicitho ya tîmsom tîmñe ro komo yocho yahrutopo. Ero ke iyochithîrî nowpekê, kicicitho ya tîmsom yapon po rma iyochithîrî komo nakñiyakê. Ero wa tî xakê Xosias. Kicicitho nañmetîkekê ponaro iitononhîrî pen komo yehtoponho. Kaan ponaro xa tî xakê Xosias, kîrwañhe ro makî tî xakê. Tahwore ro makî tî xakê Kaan yewetîtopo poko. Ñekaricekê ro makî ero poko. Ero yinhîrî amne tî waihyakê Xosias okwe. Ero wa tî xakê Xosias.

Ero yinhîrî noro mumuru komo tî xatkeñe kayaritomo me hara. Anarî ka xakê kayaritomo me, ero yinhîrî anarî xa hara tî xakê hara. Kicicme tko tî xatkeñe Xosias mumuru komo okwe. Ero ke amñe takî tî mokyakê Nabukotonoso, Babiroña pono komo kayaritomon. Sowtatu komo ñekyakê Xerusaren pona meñpono pîn. Kañpera tî xatkeñe Xuta komo. Anarî komo pen waihkekê Nabukotonoso. Ñaafakê anarî komo ceken pona tî. Ero yimaw marha tî Kaan mîn pen nakñiyakê, kayaritomo mîn pen marha. Meñpora ro makî tî mîmo pen nakñiyatkeñe noro sowtatun komo. Ero yinhîrî exihra ro makî takî tî xakê tooto Xerusaren po. Ahnoro Ixaw Yana pen komo tî naafatkeñe

waapa komo. Iito Kaan yanan pen komo exihra ro makî takî tî xatkeñe. Ero wa xatkeñe ñexamro pen Kaanî mtapotarî ponarora cexirî ke so. Anarî ponaro makî xatkeñe Kaan ponarora okwe. Ero wa xatkeñe okwe.

KPANATANMETOPO

Ixaw Yana komo xatkeñe Kaan yananî ro me. Ero warai me ñexamro nahsîyakñe Kaan karpe xa cehtopo yenpotome roowo poko hakno komo ya. Ñexamro yakronomachonho ñeñaxe roowo poko hakno komo. Ahnoro roowo pono komo xe xakñe Kaan. Yîpînîn yaw so xa xakñe. Anarî ponaro so makî tko xatkeñe tooto komo ero yimaw. Kakronomañe pîn komo rma tko mîn ponaro ñexamro yehtopo okwe. Ero ke kañpe Ixaw Yana komo ciri xe xakñe, Karitî xa Mîkî ham ponaro Ixaw Yana komo yehtopo kachome anarî yana komo ahnoro. Kañpe cehtopo ñenpekñe Kaan emapona roro Ixaw Yana komo ya. Ero wa takronomacho kom ñeeñatkeñe rma ha re anarî yana komo. Wara rma ponaro anarî komo yehtopo ponaro xa matko cexi xe ro makî tî xatkeñe meñpono pîn komo Ixaw Yana komo rma. Ero ke kañpera takî ñexamro pen ñiiñakñe hara Kaan. Ahwora ro makî takî xakñe Kaan tîyanan komo poko rma. Roowo poko hakno komo rma takî Kaan ponarora ro makî xatkeñe kañpen me exirî ke Noro yanan komo rma.

Taa, Kaan yanan me cehsom kîwyam hara oroto Xesus pona enîñe komo. Wara rma ahce wa tatu kîwyam oroto? Kaan ponarora na cehtîketu anarimaw Kaan xîkrî rma okwe. Ero wa kexitaw so kakronomara so ñhe takî nai Kaan okwe. Ero wa kexitaw so marha Kaan xîkrî pîn komo nîwîrîyakarî me na tatu anarimaw. On wara na ketu Kaan ponarona pîn komo, Enko xe Kaan xîkrî ow ha, kexe rma hare. Kicicme rma tko naxe ñexamro kwara so rma kica. Ero ke ahce kacho re Xesus ponaro wai ow hara? ketu na. Ero ke Kaan ponarora ñehtîkexe yaake ha na Kaan ponarora kexirî ke so. On wara kapore nasî Kaan ya, Apa kah yawno Xesus pona enîñe cma re ow ha. Wara rma Noro ponaro xa takî ow cirko, kasko roro yîwya.

Xuta rowon po, xatkeñe kayaritomo kiñwan komo, kayaritomo kicicitho komo marha. Kaan nîmtapowakñe kayaritomo komo yakro, cewetîtopo poko. Kaan takî ñeñepokñe kweronomañe komo, tîyanan komo weronomañe. Kaan takî ñiiñakñe Xuta Yana komo yehñacho, kayaritomo komo, iyanan komo marha, Noro yewetîra exirî ke so. Kaan takî xakñe kicicme cehtoponhîrî komo yai etowu xe so tooto komo, cewetîñe me makî takî.

Kîwyam marha nai kîhyaw so Kaan karitan. Kaan nasî tîmtapotarî yîmtapotareñe me kexi xe so. Kaan mîn yenîñe komo, missionario komo marha ñeñepokñe kakronomañe komo tîmtapotarî yekatîmñe me. Tîmtapotarî yewetîñe me makî kexi xe so nai Kaan. Kaan marha ñiiñakñe Cekatî tîmxîkrî komo ropotaka.

Kaamo po roro kîwyam tmeñekapore nasî, Kaan cewehcatu, pîra katî kacho. Kîwyam tmeñekapore nasî Kaan yewetîtopo, ahce na citopo xe kehtopo komo xa katî tîtmeñeketu. Kîwyam takî tîmtapotarepore nasî Kaan Karitan kaamo po roro, tahruso makî katî cîfpore nai. Kîwyam takî tmeñekapore nasî Kaan mîn yaka kîwtotopo tominku po, anîmso kîwtotopo xa katî tîhtînoyatu. Kîmxîkrî komo tarpore nasî Kaan mîn yaka, tînomoyatu xa katî esemañihtome, emahcitome kyam makî ewto rorontari.

Kîwyam tîmtapotapore nasî Kaan yakro, Apa, awewetîñe me oyexi xe wasî. Ow akronomakî awewetîtopo poko oroto kiñwan poko makî oyehtome.

- **Kaan nîmyasî ahnoro kîwya so cewetîtopo.
(encoko 2 Petru 1:3)**
- **Kiîwanî ro Yekatî ya kakronomacho komo yapunukyataw kîwya so, Noro takî kakronomexe so kiîwan poku kehtopo meñekacho poku.**

Tukukmaxmu yukukmapoko xa hara esenmexapu komo ya.

CEYUHSMO

1. Onoke takî xakñe Xuta komo kayaritomon me Esekias waipuche? Manases takî tî xakñe ñexamro kayaritomon me Esekias mumutho rma.
2. Ahce wa xakñe Manases, kiřwañhe xakñe awya so, kicicme katî xakñe? Kicicme ro makî tî xakñe. Kicicitho ponaro tî xakñe tîñirpothîr rma kica, Kaan ponarora ro makî tî xakñe.
3. Kiřwan komo waihkaporã rma xakñe Manases awya so? Kiřwan komo waihkapekñe meřpono pîn komo ro makî okwe.
4. Ero yinhîrî onoke takî xakñe Xuta komo kayaritomon me harã? Xosias takî tî xakñe ñexamro kayaritomon me harã.
5. Ahce wa Kaan mîn ñiifakñe Xosias? Kaan mîn tî nakiřwamekñe, naiwapekñe marha, kiřwañhe ehtome.
6. Ahce takî ñeeñakñe Kaan yaka cewomsom, Kaan mîn yaw awya so ahce? Kaan Karitan tî ñeeñakñe Kaan mîn yaw.
7. Kaan Karitan yawno yeñataw ahce wa xakñe Xosias, ponarora xakñe awya so ñeserepokekñe xa katî awya so? Ñeserepokekñe xa takî tî Xosias Kaan Karitan yawno yeñataw.
8. Kweronomañe ro yaka cetkeñe Xosias maywen komo yîmtapotarî yentaxi. Ahce wa kekñe noro ñexamro ya tîhyaka toxapu komo ya? On warã kekñe noro, On warã kasko kayaritomo ya, Kicicme xa takî ñehtîketkeñe on ewto pono pen komo. Ero ke kîrwonasî ro makî takî poko so. Ero ke ñexamro wemetanmekyasî ro makî amñe. Ooxatî reha amoro. Ero ke ñexamro waihkacho enîhra masî amoro. Awaipuche makî takî ñexamro pen wemetanmekyasî ro makî, kekñe.
9. Onoke takî mokyakñe Xerusaren pono komo yemetanmeso? Nabukotonoso tî mîkî mokyakñe sowtatu komo pen ñekyakñe. Xerusaren pen nakñiyakñe mîmo pen, Kaan mîn pen meero okwe.
10. Ahce wa exirî ke so ñexamro pen Kaan ñemetanmekrî me takî xatkeñe? Kaan ponarora takî xatkeñe anarî ponaro makî xatkeñe kakronomañe pîn ponaro makî kica. Kaan Karitan ponarora marha tî xatkeñe okwe.
11. Ahce ponaro xa awexirî ke Kaan ponarora ñhe mai. Ananimaw tooto komo ponaro makî awexirî ke so Noro ponarora maxe. Ero wa na matu? Eikura makî ehcoko, aropotaw so makî eyuhcoko yaaro xa ha kacoko.

Kehcamhokacho 55

Xeremias Yehtoponho

**Xeremias 1:1-9; Xeremias 39:1-14;
2 Kronikas 36:1-21**

Tukukmaxmu: Xeremias 17:10 – On warai tko Ow, Aporin komo, tooto komo ropotarî yentîkañe Ow. Esehînotopo komo yukuknomañe marha Ow. Ero warai me oyexirî ke epemano wiiñasî ehtoponhîrî komo yecenarî rma. Yaaro xa epemano wiiñasî.

CEKATÎMSOM

Kaan xakñe ahwora ro makî meîpora tîyanan komo poko. Ero ke Noro ñeñepekñe Asiriu komo sowtatun 10 tribun Ixaw Yana komo yañe. Pahkî cimñipu ro makî 10 tribun Ixaw Yana komo paakatho oorutho akîhtoxapu poko nahwowatkeñe kayaritomo Xeroboaw ñiritho poko. Esekias xakñe Xuta Yana komo kayaritomon me ero yimaw, 10 tribun Ixaw komo yañataw.

Xuta Yana ñeñakñe 10 tribun Ixaw Yana komo panaretopo. Kaan ñeñepekñe Asiriu 10 tribun Ixaw Yana pen komo yañe okwe. Ixaw Yana, Xuta Yana komo mîkyam xatkeñe etpoyeno re. Xuta Yana ñeñakñe Kaan ahwora ehtopo troyeno Ixaw Yana komo poko, wara rma ñexamro mero tko Kaan yewetîra xatkeñe okwe. Kicicme marha xatkeñe ñexamro Kaan poko, Ixaw Yana tribun wara xa marha kicicme xatkeñe. Xuta Yana komo marha nahwowatkeñe akîhtoxaputho poko.

Kaan ñeñepekñe Kweronomañe komo Xuta Yana komo weronomañe. Kweronomañe komo yakrono xakñe Xeremias. Xeremias takî ñihciyakñe kweronomañe me cetapickacho Xosias kayaritomo me exitaw. On wara kekñe Kaan, Xeremias tî meñekekñe Noro kweronomañe me yîson ropotaka rma etakîtora rma ka exitaw rma tî meñekekñe (Xeremias 1:5). On wara kekñe Xeremias Kaan ya Kañpamxan makî ow. Yana me omtapotacho exihra ro makî nasî okwe, kekñe. Kaan ñeyukyakñe, Erasîra ro makî esko. Tooto komo yîrwonataw rma apoko, Ow wa kukurunpesî ha. Ow marha wa wiñasî omtapotarî amtaka ha kekñe. Ero ke Xeremias cekñe ahna hana Kaan ya ceñepetaw, tooto komo marha takî weronomekñe.

On wara kekñe Xeremias tîyanan komo ya, enînorîñe komo ya, kayaritomo komo ya marha, kicicme awehtoponhîrî komo takî ahsîpînkacoko kekñe, Kaan ponarono me takî etocoko hara kekñe. Kaan ñiifakñe Nabukotonoso, Babiroña kayaritomon me, karitî ro makî. Nabukotonoso ñepemapekñe Xuta kayaritomon pen komo ya puranta ke yîhyaka. Nabukotonoso mokyakñe tmaywen komo sowtatu komo yakro, ñetafmetkeñe takî Xerusaren pono komo yakro, Xuta kayaritomon komo epemaxeña exirî ke so. Nabukotonoso naafakñe ahnoru Kaan mîn yawnonho komo ahce na tho komo Babiroña pona hara. Naañakñe marha Babiroña pona Xuta kayaritomonhîrî, yihcinhîrî marha, yîsonînhîrî marha, maywenînhîrî komo marha. Nabukotonoso marha naafakñe Taniew pen, 3 akrono komo marha, kweronomañe Esekiew marha, 70.000 kîrî komo marha, 1.000 ahce na komo yakîhtoñe komo marha naafakñe, ahnoru anarî komo kîrî komo marha sowtatu me naafakñe. Anarî takî Nabukotonoso ñiifakñe Xuta kayaritomon.

Kaan nîmtapowakñe Xeremias yakro Xerusaren pono komo tooto yakro yîmtapotacho poko, Xuta Yana komo ya ahsîpînkato me kicicme cehtoponhîrî komo, kiñwan poko makî takî ehtome so. Wara rma tanmero makî tko cexi xe so xatkeñe ahce na xe cehtopo komo poko makî, Kaan yanme cehtopo komo xera ro makî xatkeñe. Xuta kayaritomon ñeñepekñe

tmaywen tapota yañe Xeremias yaka. On wara kekñe Xeremias ya, Kaan yakro nîmtapotape, kiñwañhe tko na Noro ñiifa Xuta Yana yakronomacho, Nabukotonoso sowtatun komo yeñepetome, kekñe. On wara tko Kaan ñeyukyakñe ketañmesî ka kayaritomo yakro, Xuta Yana yakro kicicme ehtopo komo yanme. On wara marha Kaan nîmtapowakñe Xuta Yana kayaritomon yakro, Nabukotonoso men wa naaçasî Babiloña pona, waihkaxi amxîkîthîrî komo aweroro so kekñe. On wara marha kekñe Kaan, Nabukotonoso nahkñiyasî ahnoro Xerusaren poko hakî kekñe. Ahnoro Kaanî mtapotachonho yawroro xakñe (Xeremias 21:1-14).

Kayaritomo takî nîrwonakñe ro makî Xeremias ya ekatîmtonhîrî poyero. Ero ke takî kayaritomo nañmapekñe Xeremias pen ewtarî yaka apacakrî keñarî yuhnakan yaka. Amñe ñhe takî Kaan ñeñepokñe anarî komo tooto Xeremias yanîmñe ewtarî yai waihtopo pahnoke exitaw. Nabukotonoso reha xakñe kiñwañhe Xeremias poko (Xeremias 39:11-14).

On wara takî kekñe hara Kaan Xeremias ya, amñe wekyasî oyanan hara Xuta pona 70 cimñipu exiche kekñe. Kaan ahsîpînkara ro makî xakñe tîyanan komo.

➤ **Kaan ñeñekesî tooto komo kicicme exitaw so.**

➤ **Kaan marha ñeñekesî ahnoro tîmxîkrî komo.**

Tukukmaxmu yukukmapoko xa hara esenmexapu komo ya.

CEYUHSMO

1. Ahce kacho Kaan ñeñepékñe Nabukotonoso Xuta Yana komo yañmaxi, Babiloña pona atome? Kaan ñeñepékñe Nabukotonoso Xuta Yana komo yañe me, Xuta Yana komo Kaan yewetîra exirî komo poyero, tanmero makî cexi xe so xatkeñe.
2. Xuta kayaritomon Kaan ñewehcakñe ha? Pîîra.
3. Ahce maw kyam Kaan meñekekñe Xeremias kweronomañe me? Kaan meñekekñe Xeremias kweronomañe me ewrura rma ka exitaw.
4. Ahce wa Xeremias nîhtînoyakñe kayaritomo yakro tîmtapotacho, tîyanan yakro tîmtapotacho marha? Kaan ñiîfakñe tîmtapotarî Xeremias mtaka.
5. Ahna kîîrî komo nafmetkeñe Xeremias pen? Ñexamro nafmetkeñe Xeremias pen ewtarî yuhnakan yaka, apacakrî ke tarkem yaka.
6. Kaan xakñe tîyanan komo xe ha, moxe rma eñepeche so anarî roowo pona? Nhñk, Kaan ahsîpînkara ro makî xakñe tîyanan komo.
7. Kaan nai kîxe so rma ha tohnawno poko kexitaw so? Nhñk, etowra ro makî nai Kaan kîxe so ehtopo.
8. Ahce wa nai Kaan, Noro yewetîra kexitaw so? Ahwoa nasî Kaan.
9. Ahce wa xa kexitaw so tahwore cifatu Kaan? Tahwore cîfasî Kaan, Noro yewetîñe me kexitaw so.

Kehcamhokacho 56

Taniew, Akrono Komo Marha Neraswatkeñe Kaan Pona

2 Kayaritomo komo 24:10-16; Taniew 1:1-21

Tukukmaxmu: 1 Korintu 10:13 – Anarimaw na kicicitho apohketu so, anarimaw na mesemetanmekyat hara. Ero wa awexitaw so on wara na mũketu, Ow thakwa mak on wara was okwe, mũketu na. Pira rma. Tooto komo kukmacho ro mak mìn ero wa awehtopo komo. On wara tko nasî Kaan, apoko so eponarononkara ro mak nasî. Ero ke ayopono komo mera ro mak ñiifasî akukmacho komo. Yînimñe me marha awiřaxe so ahwokatíkara awehtome so. Ero wa nasî Kaan.

CEKATÍMSOM

Kaan xakñe tîyanan komo xe. Tîyanan komo yenîrî poko xakñe tîmxîkrî pokono wa ro makî (Waano 103:13). Kaan nowyakñe tîyanan, yîmtapotarî komo yanme takronomacho komo poko nîmtapowatkeñe. Kaan marha ahwora xakñe Tîyanan komo poko etowyataw so tîhyai. Kaan ñeñepekeñe kweronomañe tmaywen komo weronomañe me so tîyanan komo yetîramatome tîhyaka. Enatîrî me xa takî, Kaan nîmtapowakñe Xeremias yakro, kayaritomo Nabukotonoso yeñepetopo poko Xerusaren yařmaxi, tîyanan yatopo Babiloña pona marha ñekatîmyakñe. Kaan nîmtapowakñe on wara Kicicitho pokono me makî xatkeñe Ixaw Yana komo, Xuta komo marha. Tîmrenai ro so rma ero wa xatkeñe. Kiřwañhe exihra ro makî xatkeñe. Orwonmetopo poko makî xatkeñe kica. Tîñirithîrî komo ke rma orwonmekyatkeñe, wîikesî Ow Aporin komo, kekñe tî.

Kayaritomo Nabukotonoso mokyakñe tmaywen sowtatu komo yakro, Xerusaren takî wamcetkeñe. Kaan mìn yawnonho komo ahno ahce na mko naařatkeñe, kayaritomo mìn yai marha. ero yimaw nakñiyatkeñe marha ewto pen. Nabukotonoso marha naařakñe Xuta kayaritomon pen, Xutew pen komo marha merpora naařatkeñe Babiroña pona, roowo moxeno pona.

Babiroña pona cetîramache hara, Nabukotonoso on wara kekñe Aspenas ya takronomañe komo yakronoya. Taa, Aspenas tî mîkî xakñe Nabukotonoso maywen. Noro maywen komo yenîñe me tî xakñe, ewnuku komo yenîñe me. On wara tî kekñe kayaritomo yîwya, Ixaw Yana komo poyino meñekakî. Kayaritomonhîrî yepamutho komo xa meñekakî, enîno riñenho komo marha. Kařpamxan komo re makî meñekakî, tupunporem komo makî, enpoto kom ha, yuhnari yîhtînoñe komo, mìn hakî poko ehcamhokaxapu komo, yohno so cehcamhokaxmu komo, kayaritomo mìn yawno pokon enpamxapu komo. Noro yipu komo meñekakî omìn yaka ehtome takî. Ekîche Kawtew komo mtapotarî pokon yîhcamhokakî, karita pokon marha yîhcamhokakî Kawtew komo nmewretho pokon. (Taniew 1:3-4)

Ero ke Aspenas meñekekñe kařpamxan komo Xuta Yana komo poi, ñekyakñe takî kayaritomo mìn yaka. Yichei so meñekekñe Taniew pen, 3 takî akrono komo ha Ananias, Misaew, Asarias. Aspenas marha takî kařpamxan komo nosohcekñe anarî ro ke osotî komo.

Apenas takî nîmyakñe kawaxiyem ñexamro kařpamxan komo ya wokru komo me, nîmyakñe marha yupunthîrî akîhtoxaputho ya tîmxaputho iyotî komo me. Taniew tko nîhtînoyakñe woku kawaxiyem yeřataw, wooto tořetaw marha owya Kaan nasî tahwore exihra ro makî kacho. Ero ke Taniew ñesehtînoyakñe Kaan yewetîtopo pokon makî. Kaan yahworetopo pokon makî cexi xe xakñe noro.

Ero yinhîrî on wara takî tî kekñe Taniew tîropotaw, okicicintaxera ro makî wasî kayaritomo yotî ke, kawaxiyem ke marha, kekñe. Ero ke on wara takî kekñe ewnuku komo yenîñe ya, Apa, anarme nasî kayaritomo yotî owya, noro wokru marha. Ero ke tono xera cma re wasî, erî xera marha wasî. Ero yipu ke oyeseresmetaw kicicme ro makî wasî kica, kekñe yîwya. On wara tî xakñe ewnuku komo yenîñe, tawake tî xakñe Taniew poko, yîpînîn yaw marha xakñe. Kaanî rma tî ero wara ñiifakñe. On wara tko kekñe noro Taniew ya, Kopi, keraswasî ro makî

okayaritomon pona. Ero yipu ke ñexamro erewusmakî, kekñe thakwa owya. Anarimaw cewyakporoso na aweñatu so. Awakrono komo reha ñeeñasî cenporem me xa. Ero wa enîche opîmkocce thakwa men okwe, kekñe. Iito tko xakñe anarî hara enîñe komo. Taniew, Ananias, Misaew, Asarias, ñexamro nahmañe me tî xakñe noro ewnuku yenîñe ro yanme rma. Ero ke on wara takî kekñe Taniew yîwya, Ai, apa, on wara wîikesî awya, yohnno makî cma re amna mukukmesî. Amna cma re ka mînahmesî makî. Amna yotî ekîhra ro makî esko. Tuuna makî eeko amna wokru hara. Ero warai poko cma re ka amna mukukmesî 10 kaamo makî. Ero yinhîrî amna enko tupurukye amna yexirî. Anarî komo marha enko kaŕpamxan komo, kayaritomo yotî tononê komo, noro wokru yeeñe komo marha. Tupurukye amna yeeñataw awya ero wara roro makî takî amna yînahmakî yiixe awexitaw. Ero ke takî yîmtapotarî komo ñewehcakñe enîñe komo. Taniew komo nukukmekñe 10 kaamo yîmtapotachonhîrî yaw roro rma. 10 kaamo yenatîche tupurukye so ñhe takî tî xatkeñe Taniew komo, kaŕpe so ñhe marha okre. Yupurukura so ñhe reha xatkeñe kayaritomo yotî tononê komo, kaŕpera so ñhe marha xatkeñe. Ero ke takî kayaritomo yotî yekîhra xakñe ñexamro yotî me. Kawaxiyem ke marha ñexamro wokpara xakñe. Tahsom ke makî nînahmekñe. Ero wa tî ñexamro ñerewusmekñe enîñe komo. Ero ke on wara takî xatkeñe ñexamro, 4 kaŕpamxan komo, Kaan xa ñiifakñe cehcamhokaxmu me xa ahce na poko, karita poko marha. Takîhsom me marha ñiifakñe. Taniew xakñe camkîra enîhnî yentopo poko, wosoto enxapu yîhtînoñe me marha xakñe. Ero yinhîrî takî yîhcamhokacho komo ñenahcakñe, Ero wicakî men ñexamro yîhcamhokakî, kachonho kayaritomo ya.

Ero ke ewnuku komo yenîñe ro takî aano ñiifakñe kayaritomo yaka. Ahnoro kaŕpamxan komo naaŕakñe, Xuta kom ha. Ero ke akro so nîmtapowakñe kayaritomo. Kiŕwañhe xa tî ñencekñe Taniew komo mtapotarî, Ananias, Misaew, Asarias, ñexamro mtapotarî kiŕwañhe ñencekñe. Wara ñhe reha tî ñencekñe anarî komo mtapotarî. Ero ke tmaywenî ro me takî tî Taniew komo nahsîyakñe kayaritomo.

Taniew ñetapickekñe Babiroña kayaritomon maywen me, Pehsia kayaritomon maywen me marha 70 cimîipu pahkînon, Siriu kayaritomon Xuta Yana komo yahsîpînkacho pona roro Xerusaren pona etîramacho komo pona roro.

KPANATANMETOPO

On roowo po nasî meŕpora ro makî kukukmacho kicicme Kaan xîkrî komo cirixatî. Kaan xîkrî komo on wara kapore nasî tîropotaw, Kaan makî wewehcasî, noro yahworetopo poko makî wasî. Kicicme oyehtopo poko makî oyexi xera wasî kapore. Taniew, yakrononho komo marha naafatkeŕne kayaritomo mîn yaka itonoro me, yîm komo yai moxe. Nosohcetkeŕne marha anarî ro me osotî komo. Anarî komo mtapotarî poko marha ñehcamhoketkeŕne. Taniew, akrono komo xatkeŕne Kaan yewetîne me makî cexi xe so. Anarî komo reha kaŕpamxan komo ñeŕatkeŕne kawaxiyem, noŕnetkeŕne marha wooto. Wara rma Taniew takrono komo yakro ñesencetkeŕne ero wa exihra cehtopo komo poko. Ñesencetkeŕne Kaan yewetîtopo poko, Kaan pona cerahtopo komo poko marha.

Ahce wa kîwyam hara? Meŕpora kaŕpamxan komo Wai Wai komo ñehcamhoketu ewto imo po. Kaan yewetîtopo poko re wa ñehcamhoketu ñexamro ha, roowo ponotho poko makî katî kicicme kehtopo komo yaka xa katî ñepîrketu? Ahce wa kaŕpamxan kapore nai takrono ya tîmyataw kawaxiyem, anarimaw pesta yaka arîxe exitaw? Anarimaw na akrono nîke, Kaika pesta yaka, merpora ro makî nai woomax pen iito okyo, wooku nai iito marha ketaw. Kaŕpamxan Wai Wai rma nîhtînoyasî anarimaw pesta yaka owtoche kepîrkesî kicicme oyehtopo yaka kesî. Ero ke noro cesehtînopore nasî takrono yewetîra cehtopo poko, Kaan yewetîne me makî cehtopo poko makî xa cesehtînopore. Kaŕpamxan Wai Wai cexpore nasî Taniew wara, akrono komo wa marha. Kaan xe makî cehtopo komo reha nîhtînoyatkeŕne ñexamro.

Kaŕpamxan Wai Wai komo tmeŕkapore cenpore nasî Kaan xîkrî komo makî takrono ro komo. Noro yipu exitaw akrono nakronomesî takî takîhso ehtopo poko. Apehce me takî nasî ero yimaw Kaan yewetîne me, akro no komo marha takî naxe Kaan yewetîne me. Kaŕpamxan akpîn meŕketaw takrono komo, ñexamro takî naafaxe kicicme ehtopo yaka. Yîm komo, yîson komo nasî tîhcamhokapore ro makî tîmxîkrî komo, Kaan yahworetopo poko, ahwokamexpoŕne poko marha kicicme kehtopo poko ha. Yîm komo nasî tîhcamhokapore tumumuru komo, cemsîrî komo marha Kaanî mtapotarî poko, ahna na toche so takî Kaan yewetîne me makî ehtome so.

Akrono komo cetakronomapore nasî Kaan yewetîtopo poko, kakno, kepeka marha kicicme exiche, Kaan xîkrî komo takronomapore nasî kakno, kepeka marha Kaan yaka eŕramatome hara, kicicme cehtopo yahsîpînkacho me marha.

- **Kaan nakronomesî tîmxîkrî komo kicicme exihra ehtome so tukukmaxmu me exitaw so rma.**
- **Cetakronomapore nasî anarî komo yakro kicicme exihra kehtome so.**

Tukukmaxmu yukukmapoko xa hara esenmexapu komo ya.

CEYUHSMO

1. Kayaritomo Nabukotonoso mîkî xakîne ahtono roowo kayaritomon? Nabukotonoso mîkî xakîne Babiroña pono kayaritomon.
2. Ahce kacho Taniew, yakrono komo marha naafatkeñe kayaritomo mîn yaka? Taniew, yakrono komo naafatkeñe kayaritomo mîn yaka ehcamhokaxi anarî komo mtapotarî poko, mewretopo poko marha Babiroña pono komo mtapotarî. Ehcamhokacho komo yîthkache takî Nabukotonoso maywen me ehtome so takî.
3. Ahce kacho Taniew, yakrono komo marha erîxera xatkeñe wooku cesom, tonohra marha xatkeñe wooto kayaritomo nîmrî yîwya so? Kayaritomo wokru xakîne kawaxiyem makî kica, wooto pun takî reha xakîne akîhtoxaputho ya tîmxapu makî kica. Taniew, yakrono komo marha ero ke erîxera xatkeñe, tonoxera marha xatkeñe wooto pun Kaan poko kicicme cexi xera so xatkeñe.
4. Ahce Taniew, yakrono komo marha ñekpetkeñe twokru komo, tînahrî komo marha? Taniew, yakrono komo marha ñekpetkeñe twokru komo tuuna makî, tînahrî komo takî ñekpetkeñe natî yeperîrî komo makî, nasînasî, awayama, raixi, tuxkma wai komo makî.
5. Taniew, yakrono komo marha kaŕpera so xatkeñe ha, kaŕpe xa katî xatkeñe anarî komo yopo kawaxiyem yeñenho komo yopo, paaka puntho yonoñenho komo yopo? Kaŕpe ro makî xatkeñe ñexamro, tuuna yeñenho komo, natî yeperîrî yahñenho komo marha.
6. Ahce kacho Kaan nakronomekñe Taniew, akrono komo marha kaŕpe ro makî xatkeñe, yîhtînoñe me marha xatkeñe anarî komo kaŕpamxan komo yopo? Kaan nakronomekñe Taniew, yakrono komo marha Noro yewethîrî ke makî yîwya so, Noro yahworetopo poko makî cexi xe so xatkeñe.
7. Watohnî me ro makî nai ha Kaan yewetîtopo ha? Pîîra, anarimaw so apehceme exihra nasî Kaan yewetîtopo, wara rma Kaan tko kakronomexe so cewetîtopo poko.
8. Ahce wa kapore nai kicicitho nukukmatho me kexitaw so? Kaan yai tapunukpore nasî kakronomacho komo kicicitho yaka epîfkara kehtome so. Kakrono komo marha cepoŕpore nasî kakronomañe me Kaan yewetîtopo poko, kiŕwan poko kîhcamhokañe me marha.
9. Ahce wa tîhtînoyatu ahce wa Kaan oyexi xe nai kacho? Kaanî mtapotarî nasî kîhcamhokañe komo, ahce wa xa Kaan yahworeñe me tatu kacho poko.
10. Kaanî mtapotarî rma nai kiŕwan me kîwya so oroto ha? Kaanî mtapotarî nasî miya rono me. Kaanî mtapotarî marha nasî pahxa mewrexapu me ro makî, wara rma kpanatanmetopo komo me rma tko nasî oroto ha. Kaan nasî tîmtapotarî yîmtapotareñe me kexi xe so, ewetîñe me marha kexi xe so.

Kehcamhokacho 57

Sarake Komo Yehtoponho

Taniew 3:1-30

Tukukmaxmu: 1 Petru 4:19 – Anarimaw Kaan yanme rma mesemetanmekyaxe. Ero wa awexitaw so on wara kacoko, Kaan pona mak weeñasî. Noro rma okurunpesî. Kakîhtoñenhîrî komo Mikî, kemîknoñe pînî ro mak ha. Ero ke kiñwan poko rma wasî, kacoko. Ero wa xa kacoko.

CEKATÏMSOM

Taa, on wara xatkeñe Ixaw Yana komo pahxa ñhe ha re, kicicme tî xatkeñe okwe. Enporexaputho ponaro takî tî xatkeñe okwe. Noro yipu komo mamakan me nutupenwatkeñe. Ponaro amna yehtopo ro amoro, kakronomañe xa, ketkeñe yîwya kica. Kaan ponarora ro makî takî ñehtîketkeñe okwe. Ero ke ñexamro pen waparî ñekmexpekñe Kaan. Meñpono pîn Ixaw Yana pen komo waihketkeñe okwe. Anarî komo naařatkeñe miya Babirôna pona. Iito xatkeñe pahkî okwe. Taa, iina aaxapu komo chew xatkeñe osorwaw kîrkomo. Kařpamxan komo mîkyam xatkeñe. Sarake, Misake, Abecñeko, ero wa xatkeñe ñexamro yosofî. Kaan ponaro xa tî xatkeñe reha. Ñexamro takî tî nahsîyakñe kayaritomo, Nabukotonoso, tmaywenî ro me.

Ero yimaw on wara tî xakñe Nabukotonoso, tooto warai tî ñiifakñe ooru ciixapu. Kawno tî mîn xakñe yîñirithîrî mîmo yopo ro makî. Woskara pona takî tî ñirpekñe entome so tooto komo ya ahnoro. Ero yinhîrî takî tî antomano riñe komo nañikyakñe meñpono pînî ro makî. Meyeno komo meero nañikyakñe. Ero ke mokyatkeñe ahnoro yînañikîthîrî komo. Kayaritomo pona ñeraswatkeñe. Yukurumîkno xa tî mîkî xakñe kopi Nabukotonoso. Ero ke meñpono pîn komo ro makî ñesenmekyatkeñe. Mokuçe so on wara kekñe kayaritomo mtaotarî yekatîmñe yîwya so, Ai tooto komo, on wara kesî kayaritomo awya so, oroto takî raatî mencexe cecesom, tîyorkaxmu marha. Ero yipu yentache esewnapocoko. Kifwanî ro xa amoro, aponaro xa nasî amna, kacoko kayaritomo ñirpotho ya, ooru ciixapu ya ha. Esewnapora awexitaw so ero mamaka awařmapexe so men okwe kayaritomo wehto cheka porinî ro cheka oco, kekñe kopi.

Ero ke iito ka xatkeñe esenmexapu komo piiri rma ha ka. Ero yinhîrî raatî mko takî ñencetkeñe. Ero ke takî tî ñesewnapetkeñe ahnoro ha re. Ponaro xa amna yehtopo amoro, ketkeñe ooru ciixaputho ya rma kica. Ñeraswatkeñe ro makî tî Nabukotonoso pona. Pahkî ñhe na xatkeñe cesewnapo so. Ero yinhîrî raatî yîřtmache. Piiri nawomyatkeñe hara esenmexapu komo. Iito rma tko ka xatkeñe.

Ero yimaw kayaritomo komo yaka tî mokyatkeñe Kawtew komo. Xutew komo yekanso tî mokyatkeñe kica. Xutew komo xera xatkeñe ham okwe. Ixaw Yana komo mîkyam xatkeñe, anarî me makî tî xakñe osotî komo Xutew kacho. On wara ketkeñe Kawtew komo Kayaritomo ya, Ai apa, aaxe xa nasî amna. Wara rma mînto naxe anarî komo, Xutew kom ha. Babiroña pono komo yenñeme añirithîrî komo rma re mîkyam. Wara rma awewetîra ñehcow kica. Esewnapora ro makî ñehcow okwe. Piiri so rma ñehcow okwe. ketkeñe Nabukotonoso ya.

Ero ke Sarake komo tî nañikpekñe Nabukotonoso. Mokuhe so on wara tî kekñe yîwya so, Ai, Sarake, Mesake, Abecñeko, esewnapora tî mehcow oñirpotho mamakan me. Ponaro oyehtopo ponarora tî matu kica, kekñe tî. Wara rma cewñe ro xa hara kukukmexe so, raatî mencexe xa hara oroto. Ero yimaw awesewnapetaw so takî omtapotarî yanme rma, ponaro amna yehtopo ro amoro, ketaw marha, kiñwañhe rma nat ham, wîkesî apoko so, kekñe. Ero wa kekñe Nabukotonoso Sarake komo ya.

On wara tko tî ñeyukyatkene ñexamro, Ai kayaritomo amoro, on wara kesî amna awya, eserepokara nasî amna amtapotarî yeyuhtopo poko. Wehto cheka amna yañmetaw awya amna kurunpeñe me rma nasî Kaan, ponaro amna yehtopo ha. Amna rma nukurunpesî waipîra amna yehtome. Amna yukurunpeche rma tko añiñpothîrî mamakan me esewnapora ro makî nasî amna, ketkene kayaritomo ya rma kopi.

Yîmtapotarî komo yentache nîrwonakñe xa takî tî Nabukotonoso. Wehto takî tî kamehtopekñe ocoro xa takî ehtome. Sarake komo takî napomipekñe, nîhromipekñe marha. Tponoye so rma ñexamro ñimipekñe. Karitî komo takî tî nantomekñe ñexamro pen yañmatopo poko wehto cheka oco. Ero ke nañmetkene takî tî wehto cheka. Ocoro xa tko xakñe wehto. Añmañenhîrî pen komo rma ñecakyatkene okwe. Waihyatkene takî añmañenhîrî komo rma. Wehto cheka rma tî nañmetkene Sarake komo. Ero yinhîrî nawomyatkene hara. Ñetañatkene marha wehto chere rma kopi. Ero yimaw ñeserepokekñe xa takî tî Nabukotonoso. Yohno takî tî nawomyakñe piiri, wehto chewno komo ñeeñakñe. Atararo tooto tañmacow wehto cheka, kekñe. 3 tañmacow, ketkene tî iitono komo. 4 mexe weñasî kopi. Waipîra ro makî naxe, ñetañaxe rma kopi wehto chew. Kaan mumuru warai me weñasî 4-nhîrî kopi, kekñe tî kayaritomo.

Ero ke Sarake komo takî tî nañikyakñe. Ai, Sarake komo, epatakacoko ka, amohcoko xiya. Awenî xe so wasî, kekñe Nabukotonoso yîwya so. Ero ke wehto chei rma mokyatkene Sarake komo. Ecakîra ro makî tî xatkene. Yîhpoci meero ecaçkîra xakñe, ponon komo meero. Ero wa tî xatkene Sarake komo. Ero ke on wara takî tî kekñe Nabukotonoso, Ai tooto komo, on wara wîkesî awya so añewetîrî komo me xa tan wîkesî, Kaanî ro xa Mîkî ham ponaro Sarake komo yehtopo. Ero ke Noro yîwîrîyakara ro makî men ehcoko. Yîwîrîyakache awya so kwaihkexe so men okwe, kekñe kayaritomo. Ero ke ahnoro roowo pono komo takî tî ñencetkene Kporin komo yehtopo, Kaanî ro me xa ehtopo ha. Atararo takî na xatkene Noro ponarono me, meñpora ro makî ha na. Ero wa Sarake komo nukurunpekñe Kaan.

KPANATANMETOPO

Kaan xîkrî pîn komo naxe ciabu xîkrî me makî. Meŕpora ro makî naxe ciabu xîkrî komo marha Kaan xîkrî pen komo nahwokamexpexe. On wara kekŕne Petru Kaan xîkrî pen komo meŕpora ro makî ñesemetanmekyaxe Kristu yakrono me cexirî komo poyero so. Enko xe Petru mewretho (1 Petru 4:12, 13).

Taa, on wara wîikesî hara awya so oyakno komo, mesemetanmekyaxe rma amŕne okwe. Cerewrem xa mîn awesemetanmetopo komo okwe, wehto warai makî mîn oco. Akukmacho komo makî tko mîn. Ero ke eserepokatikara makî ehcoko ero yipu poko. Okwe, ahce kacho on warai ke kesemetanmekya, kahra ro makî ehcoko. Ahwotacoko xa matko ero wa awesemetanmekyataw so. On wara makî kacoko, Kristu wara rma tan wasî cesemetanmesom me, kacoko makî. Tahwore rma ero yipu yînmÿataw awya so mahwowaxe xa takî amŕne Kristu mokyataw kifwanî ro me.

Pawru yimaw, Homa kayaritomon ñesehtînoyakŕne kaan warai me kica. Meŕpora ro makî Kaan xîkrî pen komo waihyatkeŕne, Homa kayaritomon poko ahwotara exiŕke so. Ñexamro nihtînoyakŕne cewŕnan me makî Kaan ero ke ahwotara xatkeŕne. Orotto takî hara, roowo poko hakî tooto komo Xesus poko yîmtapowataw so tooto komo ya, noro yipu pen komo naxe tahrusom me, anarimaw twaihkaumu me okwe. Ero ke Kaan nasî tîmxîkrî komo kaŕpe exi xe so Xesus poko makî. Satanas nasî Kaan xîkrî komo ya Kaan yewetîxera ro makî, Kaan xîkrî pen komo yaŕmaxe ro makî nasî kicicme ehtopo komo yaka. 1 Petru 5:8, 9 yaw kesî Kaan xîkrî komo ya ciabu yakro men cetaŕmapore nasî kesî.

On wara marha ehcoko, twerî ehcoko. Awafma xe so men nasî ciabu. Reaw wara ñetaŕasî miya so keporîrî komo poko. Kpoko so expora ro makî nasî, keska xatî komo wara. Mayanasî ro makî kopi reaw wara rma. Noro men eŕnepecoko Xesus pona entopo ke awya so. Awesemetanmekyataw so on wara makî kacoko, On wara xa marha naxe oyakno kom hara miyan komo rma roowo poko hakno komo, kacoko makî ha. Ero wa kacoko.

Taniew yakrono komo 3 komo yutupentara ro makî xatkeŕne akîhtoxaputho mamakan me kayaritomo nakîhtotho mamakan me. Nihtînoyatkeŕne rma yutupentara cexitaw so taŕmaxmu me ñesehtînoyatkeŕne wehto imo cheka. Kaan ya tukurunpecho komo tko nihtînoyatkeŕne. Erasîn me tko xatkeŕne ñexamro, Kaan ñewehcatkeŕne. Nihtînoyatkeŕne Kaan ya tkarihtotopo komo makî Noro yewetîŕne me xa cehtopo komo.

Kaan pona makî ñexamro ñeŕatkeŕne, ero ke Kaan yukurunpeno ñiifakŕne wehto yai. Kayaritomo Nabukotonoso, tooto komo maŕha ñeŕatkeŕne kaŕpe Kaan yehtopo. Kayaritomo ñeŕakŕne Kaan ya Sarake, Mesake, Abecŕneko komo yukurunpecho. Enko xe Nabukotonoso mtapotachonhîrî Taniew 3:28 yaw:

Ero yinhîrî on wara takî tî kekŕne Nabukotonoso esenmexapu komo ya, Tahwotapore xa nasî ponaro Sarake komo yehtopo poko. Noro ñeŕepew tancun moxam yukurunpetome. Kaan pona ñencow moxam. Ero ke kayaritomo mtapotarî rma nanwecow omtapotarî ha. Tupun komo rma niŕmyatkeŕne wehto cheka taŕmaxmu me anarî ro poko ahwotara ro makî cehtome so. Ponaro cehtopo komo poko makî tahwotacho me so.

- **Kaan makî nasî Karitî ro, tîmxîkrî komo marha nukurunpesî ro makî, anarî komo ya entome kaŕpe Kaan yehtopo.**
- **Kaan xîkrî komo Kaan pona makî cenpore nasî, Noro makî cewetpore nasî kahwokacho komo exitaw rma.**

Tukukmaxmu yukukmapoko xa hara esenmexapu komo ya.

CEYUHSOM

1. Ahce wa takî xatkeñe Ixaw Yana komo Kaan poko okwe? Kaan ponarora takî tî xatkeñe okwe, anarî mamakan me nutupenwatkeñe. Kaan ro xa amoro, ketkeñe kica noro yipu komo ya.
2. Onoke mîkyam xatkeñe Ixaw Yana komo, kaŕpamxan komo, Kaan ponarono me cehsom komo rma? Sarake, Mesake, Abecñeko mîkyam ñexamro yosotî.
3. Ahce nakîhtopekñe Nabukotonoso kaan warai me cehsom ha tî? Tooto warai tî ñenporpekñe kaan warai me ha tî. Ooru ciixapu mîn xakñe.
4. Ahce wa kekñe Nabukotonoso esenmexapu komo ya tîñenporepothîrî poko? Raatî yentache awya so atupentacoko men tooto me oñiritho mamakan me, kekñe.
5. Ahce wa kekñe yutupentara ehxapu komo poko hara? Yutupentara awexitaw so wehto cheka kaŕmexe so kŕa porinî ro cheka, kekñe kopi.
6. Raatî yentache ahce wa xatkeñe Sarake komo? Piiri so rma tî xatkeñe yutupentara ro maki tî xatkeñe.
7. Ahce wa ketkeñe Sarake komo Nabukotonoso ya ceycheso? Kaan ponaro makî nasî amna. Yutupentara ro makî nasî amna anarî mamakan me, ketkeñe.
8. Ahce wa xatkeñe Sarake komo yaŕmañenho komo ñexamro pen yaŕmache? Ñexamro pen ñecakyatkeñe ocoro xa exirî ke wehto.
9. Atararo takî xatkeñe wehto chew cetarisom komo? 4 takî tî xatkeñe. Kaan yancun mîkî (anarimaw Kaan Mumuru) xakñe 4-nhîrî me.
10. Ahce wa takî kekñe Nabukotonoso yîñewethîrî komo me xa? Kaan poko xa tahwotapore nasî, Noro yîwîrîyakara ro makî ehcoko, kekñe.
11. On wara wîlkesî Kaan xîkrî komo ya, Ahce warai me kehtome so tanî rma ka tatu kîwyam roowo po? Kaanî ro xa Mîkî ha Kporin komo kacho yenpoñe me kehtome so. Ekatîmñe me marha kexi xe nai Kaan tanî rma kexitaw so roowo po.

Kehcamhokacho 58

Kaan Xa Mîkî Kayaritomo Me Cino Riñe, Kacho

Taniew 4:1-37

Tukukmaxmu: Taniew 4:37 – Ero ke on wara takî was ow, Nabukotonoso, kah yawno komo kayaritomon poko kahwowaŝi. Kyopono ro xa Mîk ha, wîikesî tak. Yaaro ciino riñe Mîk ha, kehtoponhîrî komo yecenarî xa kepemañe marha. Cehcoyoponkaxmu komo ñiifasî noro pîntho me. Noro yîpu Mîk Kaan, kekñe tî. Ero wa tî kekñe Nabukotonoso.

CEKATÏMSOM

Taa, kayaritomo me rma xakñe Nabukotonoso pahkî ñhe. Ero yimaw noro takî tî wosowakñe. Ero ke takî tî ñeraswakñe. On wara tî kekñe, Keraswasî ro makî. Owaitopo pokono na mîn weeñe owosoto kopi, kekñe. Ero ke yuhnari yîhtînoñe komo tî nañikyakñe. Ai omaywen komo amyamro, kekñe yîwya so, anarme ro makî kwosotîmye kokoñoro. Ero pokono xa mîn menwo, kañe exi xe wîxakñe. Pîra okwe, camkî makî xatkeñe ero poko. Ahce pokono na mîn awosotîmtoponhîrî, yîhtînopîra ro makî nasî amna, ketkeñe makî yîwya. Ero ke tî Taniew takî nañikyakñe hara. Kîrwanî ro Yekatî keñarî xa tî mîkî xakñe Taniew.

Noro mokuche on wara tî kekñe Nabukotonoso yîwya, Ai Taniew, kosope kwosotmo kopi. Weewe wenwo porin, kîrwan, kawno. Eeñataw rma owya ancu warai ñihcekñe kah yai, On wara kekñe iitono komo ya, Ai, weewe amacoko, peremkotocoko marha, yarîthîrî marha aywacoko. Iito rma tko ñexpe yîmîthîrî. Taa, noro ropotarî takî ciicoko okno ropotarî me hara. Cuupu yahñe me marha ciicoko paaka wara. Yîmtapotan me marha ñexpe. Ero wa noro ciicoko 7 cimñipu cenatkaxi ro. Ero wa noro ciicoko on wara kañe me takî ehtome, Kaan xa Mîkî ham tooto komo kayaritomon, yîthkathîrî ha, kañe me ehtome, kekñe. Taa, ahce pokono xa mîn oñenîtho. Amoro xa na mekatîmya owya Kîrwanî ro Yekatî exirî ke aropotaw, kekñe Nabukotonoso, Ero wa kekñe Taniew ya.

Ero wa kacho yentache ñeserepokekñe xa takî tî Taniew. Ekatîm xera tî xakñe kayaritomo ya. On wara takî tî kekñe Nabukotonoso yîwya, eserepokara makî esko Taniew, ekatîmko rma owya, kekñe. Ero ke takî tî ñekatîmyakñe Taniew. On wara tî kekñe, On pokono mîn añenîthîrî Apa, Amñe takî aweñepetu ewto poi. Paaka wara takî masî kopi. Cuupu makî mahyasî. Yîmtapotan me takî masî. Ero wa masî 7 cimñipu pahkînon okwe. Apanatanmecho me ero wa awiña Kaan, Kaan xa nasî tooto komo kayaritomonî ro me, kacho yîhtînotome takî awya, kekñe. Ero ke on wara cma re wîikesî awya, kicicme awehtoponhîrî takî ahsîpînkakî. Emyawnomnî komo pînîn yaw marha takî esko. Ero wa awexitaw pahkî ñhe na mai emetanmekîn me takî, kekñe. Ero wa tî kekñe Taniew Nabukotonoso ya.

Ero yinhîrî cewñe cimñipu yenatîche on wara tî xakñe Nabukotonoso, cewton ñeeñakñe porin me exirî, kîrwan me exirî marha tî ñeeñakñe. On wara takî tî kekñe, Okre, on ewto imo oñiritho okre. Oñirpotho on kayaritomo me xa oyexirî ke okre, kekñe. Ero yimaw rma takî tî kah yawno mtapotarî takî ñesencekñe. Ñex ha ka kayaritomo me awehtoponhîrî. Okno ropotarî wara takî nasî aropotarî. Paaka chew makî takî menmyasî, cuupu makî mahyasî paaka wara. Yîmtapotan me ro makî takî masî. 7 cimñipu pahkî ero wa masî. Kaanî rma ero wa awiñasî Noro xa Mîkî ham kayaritomo me ciino riñe,

kachome takî awya.

On wara kañe me awexi xe makî nasî Kaan, Noro xa Mîkî ham kayaritomo me ciino riñe. Ero ke ero wa awiñasî kekñe tî. Awanme ro rma exihra ro makî masî kayaritomo me, kekñe yîwya. Ero ke ero wara rma takî tî xakñe Nabukotonoso. Yîmtapotan me takî tî xakñe, cuupu takî tî nahyakñe paaka wara. Katpanaw makî nîwînikyakñe okno wara. Pahkî ero wa xakñe, 7 cimñipu cenatkaxi ro.

Ero yinhîrî takî takîhso cesehtînosom me takî tî xakñe hara. Noro maywen komo takî mokyatkeñe yîhyaka yîmtapotarî yentaxi pahxa ehtoponhîrî komo wara rma hara. Ero ke on wara takî tî kekñe Nabukotonoso, Kaan poko takî kahwomasî. Yaaro xa ciino riñe Mîkî ham, kehtoponhîrî komo yecenarî xa kepemañe marha Mîkî. Cehcoyoponkaxmu komo ñiiñasî noro pîntho me. Noro yipu Mîkî ham Kaan okre, kañe me takî xakñe Nabukotonoso. Ero wara xakñe.

KPANATANMETOPO

Kayaritomo Nabukotonoso xakê kaŕitme ro makî. Noro xakê meŕpono pîn komo yanan kayaritomon me. Noro ñiifpekê ewto imo, kiŕwañhe ro makî xakê yiñirpothîrî. Yîmîn marha xakê porin, meŕpora marha xatkeñhe maywen komo, meŕpora marha xakê yupurantan. Kaanî rma Nabukotonoso ñiifakê ero warai me Xutew komo yemetanmetome kicicme ehtopo komo poyero. Kaan nîmyakê Nabukotonoso ya kaŕpe ehtopo, yupurantan komo marha, wara rma kiŕwañhe xa mai ham Apa kahra tko xakê Kaan ya. On wara makî kekê Nabukotonoso, Okre, okre, porinî ro makî on ewto Babiroña. Oñirpotho rma on kayaritomo yewton me. Kaŕpe oyexirî ke xa wirpoi. Kayaritomo imo me xa oyehtopo yenpotome wirpoi okre, kekê tî. (Taniew 4:30)

Nabukotonoso xakê cecoyoponkaxmu me. Ero yanme cecoyoponkaxmu me exirî ke Kaan ñemoxenorekê Nabukotonoso yai, iyanan komo yai, yîmîn yai marha. Kaan marha takî nowyakê esehtînotoponhîrî. 7 cimñipu me ro makî, Nabukotonoso xakê yîhpon po makî, yîmînra ro makî. Amê xakê kaamo chew ocorono chew xa, anarî kaamo po hara xakê tuuna chew. Nabukotonoso marha nahyakê cuupu paaka wara. 7 cimñipu, Kaan noro pîntho me ñiifakê Nabukotonoso pen. Ero mahyaka, Nabukotonoso Kaan pona ñeñakê, ñesehtînoyakê takî ero yimaw ñetîramekê hara. Nabukotonoso marha takî ñihtînoyakê Kaan karitî ro me (Taniew 4:34-35).

Kaan nasî ahnoro tooto komo roowo pokohakno komo ya kaŕpe cehtopo yentañhe me exi xe so. Kaan nasî ahnoro tahwotaxmu me exi xe so tpoko, kiŕwañhe xa mai ham Apa kañhe me marha ahnoro twakrechonhîrî komo poko makî.

- **Kaan nasî ahnoro yopono me ro makî.
Exihra ro makî nasî karitî Kaan yopono.**
- **Kaan poko makî cewanomapore nasî,
kiŕwañhe xa mai ham kapore marha
nasî yîwya ahnoro kaamo po roro makî.**

Tukukmaxmu yukukmapoko xa hara esenmexapu komo ya.

CEYUHSOM

1. Ahce ñeeñakñe Nabukotonoso twosoto? Weewe tí ñeeñakñe kawno, kiñwan.
2. Ahce wa tí kekñe kah yawno ero poko? Amacoko, peremkotocoko marha, pahkí ñexpe ero wara 7 cimñipu cenatkaxi ro, kekñe.
3. Ahce wa kekñe yîmîthîrî poko, ero meero mohkakî, kekñe awya so? Pîra, yîmîthîrî ñexpe mohkara, kekñe.
4. Onoke pokono mîn xakñe ero wa twosoto Nabukotonoso ñenîtho? Nabukotonoso pokono rma mîn yîñenîthîrî.
5. Ero yipu yenîche ehcoyoponkara ro makî takî xakñe awya so? Ñehcoyopokekñe rma okwe. Kayaritomo xa ow ham oyanmero okre, kekñe kica.
6. Ero yimaw rma ahce wa takî xakñe Nabukotonoso? Yîmtapotan me takî xakñe, cuupu yahñe me marha xakñe. Katpanaw makî ñenmayakñe okno wara.
7. Ahce wa takî kekñe hara Nabukotonoso takîhso cesetînosom me cexiche hara? Kaan poko takî nahwowakñe. On wara marha kekñe, kehtopo yecenarî kepemañe Mîkî ham Kaan, cehcoyoponkaxmu komo ñiiñasî noro pîntho me marha, kekñe takî.
8. Ahce wa tatu ahnoro tooto komo esemetanmekîra kexitaw so? Esemetanmekîra ro makî kexitaw so Kaan ponarora takî cehtîkexe okwe.
9. Nabukotonoso pen xera ro makî xakñe Kaan. Ero ke noro pen ñemetanmekyakñe awya so? Pîra, noro xe cexirî ke xa matko ñemetanmekyakñe.
10. Ahce wa kapore nai kemetanmepetaw Kaan ya? On wara kapore nasî, Ahce wa oyehtome oyemetanmekpe Kaan. Tponaro xa takî oyehtîka xe nai ham, kapore nasî.

Kehcamhokacho 59

Bewsasa Pen Waihtoponho

Taniew 5:1-31

Tukukmaxmu: Kakîhretopo 16:18 – Cehcoyoponkaxmu me kexitaw so ketwîrîmacho komo pahnoke tak nas okwe. Ow xa wasî takîhso anarî komo yopo okre, kacho ponaro kexitaw so meyhra tak nasî kepîrkacho kom okwe.

CEKATÎMSOM

Taa, ero yinhîrî takî? waihyakne Nabukotonoso pen. Noro parî takî? tî xakne kayaritomo me hara. Bewsasa tî mîkî xakne noro yosotî. Ero yimaw takî tî wooku tî ñiifakne Bewsasa. Tmaywen komo tî nañikyakne mefpono pînantomano riñe komo woku yeetome. 1.000 yakenon tî mîkyam xatkeñe. Mîmo yaw tî xatkeñe porin yaw. Bewsasa tî ka ñeefakne wahra makî, kifwañhe nai ham wooku, kachome tîwya. Ero yinhîrî takî tî parakweci komo tî ñekpekne, ooru ciixapu mko. Xerusaren pononho mîn xakne Kaan mîn pen yawnonho. Ero yipu yai takî tî wooku ñeefakne. Eefataw takî tî ponaro cehtopo komo pokonahwowatkeñe, enporixaputho pokonokwe. Ooru ciixapu mîn xakne, prata ciixapu anarî, toopu enporixapu anarî, weewe enporixapu anarî. Ero yipu pokonotî nahwowatkeñe kica. Kîrwan amoro okre, kayaritomo ketkeñe centañe pîn komo ya rma kica. Kporin komo ponarora ro makî tî xakne okwe.

Ero pokonokexitaw so ponañe rma takî tooto yamoyaran warai takî tî ñesenpekne. Mîmo wacan pokonotakî tî ñemewrekne. Yupun esenpora ro makî tî xakne kopi, amoyaran makî xakne kopi. Ero ke ñeserepokekne ro makî tî kayaritomo. Ñekafkekne takî. Osokmuru takî tî tatanakne erahtîmrî ke xa. Ero ke yuhnarino yîhtînoñe komo nañikyakne. On wara tî kekne yîwya so, Onoke na tooto yamoyaran nmewretho nîmtapotare ha? Ero wa kachopokono mîn ha, nîke ha? Ero wa kache takî kopehnato me xa nasî, noro waarî marhawîmyasî yîwya ooru ciixapu, kekne Bewsasa. Camkî tko tî xatkeñe añihxapu komo mewrexapu pokonokwe.

Ero yimaw kayaritomo yon tî mokyakne iina. On wara tî kekne kayaritomo ya, Ai, kayaritomo, eserepokara esko. Tooto nasî tan arowon po Kaan Yekatî keñarî, Kîrwanî ro Yekatî keñarî ha. Yuhnare yîhtînoñe ro xa mîkî ha. Pahxa on wara xakne aporin pen Nabukotonoso, Noro ñiifakne yuhnari yîhtînoñe komo yenîñe me takîhso xa exirî ke. Taniew tî mîkî noro yosotî. Noro takî ahamhokesî tooto yamoyaran nmewretho pokonokne. Ero wa tî kekne kayaritomo yon yîwya.

Ero ke yohno Taniew nañikpekne kayaritomo. On wara tî kekne kayaritomo yîwya, Ai, Taniew Xuta poyino amoro pooco pen ñekpotho oona. Awehtopo takî wenta. Kaan Yekatî tî nai aropotaw. Ero ke yuhnare yîhtînoñe me tî mai. Ahce na pokono camkîra ro makî tî mai. Ero ke tooto yamoyaran nmewretho cma re mîmtapotaresî. Ero pokono xa mîn ha, mîkesî cma re. Ero wa ketaw awya kayaritomo me takî kiifasî oponan me takî ha. Awarî marhawîmyasî ooru ciixapu, kekne kayaritomo tañiew ya.

On wara tî ñeyukyakne Taniew, Apa, ahyaw rma ñexpe owya tîmsom, anarî ya makî na mîmya. Wara rma tooto yamoyaran nmewretho wîmtapotaresî añentari me, kekne tî Taniew. On wara marha tî kekne kayaritomo ya, Pahxa aporin pen xakne kayaritomo me xa. Miyan komo rma xatkeñe noro maywen me. Tanmero makî nîhtînoyakne tînwaikarî komo, tanmero marha nîhtînoyakne waihan me cehsom kom hara. Yukurumîkno me xa takî noro ñeefatkeñe tooto komo miyan komo rma. Ero wa cexirî ke cehtopo pokononahwowakne

kica. Ow xa takîhsom oyanme ro makî, kekñe okwe. Ero wa exirî poyero Kaanî rma anarî me ñiifakñe yîropotarî. Paaka wara takî ñiifakñe yîmtapotan me. Cuupu marha nahyakñe katpanaw makî ñenmayakñe paaka chew. Pahkî tî xakñe ero wara. Amñe takî tooto me xa takî xakñe hara. Ero yimaw takî kifwañhe takî Kaan ñihtînoyakñe hara. Kaan xa nasî okayaritomon me yukurumîkno me xa oyopo, kekñe. Ero wa takî xakñe aporin pen. Kifwañhe takî xakñe ero yimaw.

Taa, noro yehtoponho mencesî. Noro pîntho makî ow ha, kahra ro makî tko mehxe okwe. Kporin komo yanwekñe me xa matko masî okwe. Anarî ponaro makî masî, ooru ciixapu, prata ciixapu, weewe enporixapu, ero yipu ponaro makî masî kentañe pîn ponaro makî okwe. Kaan poko xa ahwotara ro makî masî okwe, kekñe. Ero wa tî kekñe Taniew Bewsasa ya.

Ero yimaw takî tooto yamoyaran nmewretho takî ñîmtapotarekñe Taniew kayaritomo ñentari me. On wara kekñe, MENE MENE, kesî. On wara kacho mîn ha, Kayaritomo me awehtopo nukuknometîkekñe Kaan. Ñenati takî kayaritomo me awehtoponhîrî, kacho mîn. Taa, TEKEW kesî hara. On wara kacho mîn hara, Kawsîn yukuknomacho ke kayaritomo me awehtopo nukuknomai. Awsîmnî me makî aweñe okwe, kacho mîn. On wara kacho mîn hara, PERES, kacho. Tîraconkaxi takî naxe amaywenînhîrî komo. Metu komo takî naxe kayaritomo me awekenhîrî yaka hara Pehsa komo marha naxe ñexamro yakro. Ero wa kacho mîn mewrexapu okwe, kekñe Taniew.

Taa, kayaritomo me takî Taniew ñiifakñe, kayaritomo ponon ke pononmekñe, warî marha ñimyakñe yîwya ooru ciixapu. Ero wa Taniew ñiifakñe takîhso exirî ke camkîno poko. Ero po rma rakataw ro mokyatkeñe Metu komo, sowtatun pen komo. Bewsasa pen takî waihketkeñe ñexamro yohno rma. Ero yinhîrî anarî yana me cehsom takî xakñe kayaritomo me hara. Tañu tî mîkî xakñe noro yosotî. Ero wa tî xakñe Bewsasa pen okwe.

KPANATANMETOPO

Ahce kacho ero wa xakñe Bewsasa? Tporin pen yehtoponho cma re ñencekñe. Yîmtapotarî marha ñencekñe, Kaan xa Mîkî kayaritomo komo ciino riñe ro, towno riñe ro marha, kacho ñencekñe. Wara rma Kaan ponarora ro makî xakñe. Ahce kacho ero wa xakñe? Satanas maywen me makî xakñe ham. Ero wara nasî Satanas, tanmero makî cexi xe nasî noro. Kaan yopono me rma cexi xe meero nasî tanme ro makî okwe. Ero ke ero pîntho mamakan me tutupentaxmu me ñiifasî tmaywen komo, kentañe pîn mamakan me. Noro yanme makî ero yipu ponaro xa naxe tooto komo. Ero ke Satanas maywen me xa naxe noro yipu komo. Kaan ponarora exitaw tooto komo Satanas maywen me naxe okwe. Oyanme ro makî oyexi xe wasî, kexe rma re anarî komo meñpono pîn ha. Ñesemîknoyaxe makî ero wa kañe komo, Satanas xa matko nasî noro yipu komo kayaritomon me.

Ero ke on wara wîikesî kîwya so, ahce wa tatu kîwyam hara, Kaan yanmen poko makî kexi xe tat ha, kanmerono poko makî katî kexi xe tatu okwe? Kanmerono poko exihra ro makî cexpore nasî. Ahce wa nai ootî tîmtapotaxmu me cexitaw. On wara na ñîlke awya, Yukwaw makî wasî okwe. Oyanme ro makî owto xe wasî comota pona. Kifwañhe xa wasî comota chere cetarisom me oyexitaw, kañe me exitaw ootî ahce wa tîtke hara yîwya, Pîra kica,

Kaan xa awakîcekîne yukwawno me. Kifwaîhe masî tan yukwaw okre, tîtkesî yîwya. Ero wa xa marha tîhtînopore kanmero kehtopo poku. Kaan xa kakîhçetkeîne so kanmerono mera ro makî. Cewetîne me makî kakîhçetkeîne so, tponarono me marha. Ero wa kexitaw so kifwaîhe kiiîfaxe so okre. Tahwore marha kiiîfaxe. Kanmero kesehtînoyataw makî kicicime men cehtîkexe okwe. Ero wa exihra ro makî ceherî, Bewsasa pen warahra ro makî ceherî. Kporin komo ponaro xa ceherî. Ero ke on wara kapore nasî Kaan xîkrî me kexitaw. Apa kah yawno ahce poku oyexi xe mai oroto? Ero poku makî oyexi xe wasî kapore nasî. Enmafâtîxera ero wa kapore nasî okre.

- **Kropotarî komo ñesewakomesî, kanmero so kehtopo komo xe makî kexitaw so.**
- **Kaan nasî kîwya so ahsîpînkapoxe kanmero so kehtopo komo, Kaan yanme kehtopo poku makî xa ceherî.**

Tukukmaxmu yukukmapoku xa hara esenmexapu komo ya.

CEYUHSOM

1. Ahce wece añikno ñiiñakñe Bewsasa? Wooku yeetome añikno ñiiñakñe.
2. Ahce warai poko nahwowatkeñe añihxapu komo wooku yeeñataw? Enporexaputho poko tî nahwowatkeñe, ooru ciixapu, prata ciixapu, toopu enporixapu, weewe enporixapu marha, ero yipu poko tî nahwowatkeñe kica.
3. Wooku yeeñataw ahce takî ñeeñatkeñe mîmo waacan pokono? Tooto yamoyaran makî tî ñeeñatkeñe. Kaanî mtapotarî tî mewrekñe mîmo wacan poko.
4. Ahce wa xatkeñe yuhnari yîhtînoñe komo mewrexapu poko? Takîhso ñîhtînoyatkeñe, camkî makî katî xatkeñe? Camkî makî xatkeñe.
5. Ahce wa takî kekñe kayaritomo yon Bewsasa ya? On wara tî kekñe noro, tanî nai arowon po Kaan Yekatî keñarî. Yuhnareno yîhtînoñe ro mîkî ha, Kaan Yekatî keñarî ha, kekñe tî.
6. Ahce ñekatîmyakñe Taniew yihcirî me Bewsasa ya mewrexapu yîmtapotarera ka cexitaw? Paaka warai me Nabukutonoso yehtoponho tî ñekatîmyakñe. Kaan ponaro xa Nabukutonoso yehtoponho marha ñekatîmyakñe yîwya.
7. Ahce wa kacho pokono mîn xakñe mewrexapu? Ñeexi takî kayaritomo me awehtoponhîrî. Kayaritomo mera takî masî awsîmnî wara awexirî ke, kacho pokono mîn kekñe.
8. Ahcemaw waihyakñe Bewsasa pen? Enmapîra rma tî xakñe Bewsasa, ero yimaw rma rakataw ro waihyakñe. Anarî yana sowtatun komo tî waihkekñe.
9. Onoke takî tî xakñe Babiroña pono komo kayaritomon me hara ero yimaw? Taçu takî tî xakñe iitono komo kayaritomon me.
10. Onoke maywen me xakñe ha Bewsasa? Satanas maywen me xakñe okwe Bewsasa.
11. Ahce warai me ootî nakîhcekñe Kaan? Yukwawno me makî ootî nakîhcekñe Kaan.
12. Kîwyam hara, ahce warai me Kaan kakîhçetkeñe so? Cewetîne me makî kakîhçetkeñe so Kaan, tponarono me marha.
13. Ahce wa kapore roro nai Kaan ya Noro xîkrî me kexitaw? Apa kah yawno, ahce poko oyexi xe mai? Ero poko oyexi xe xa wasî, kapore roro nasî.

Kehcamhokacho 60

Reaw Chew Taniew Yehtoponho

Taniew 6:1-28

Tukukmaxmu: Waano 27:1 – On wara nasî Kporin komo opoko, oweyuru me nasî, okurunpeñe me marha. Ero ke onok pona ma re keraswa? Okaritoñe Mîk Kporin komo, waipîra oriñe ha. Ero ke onok pona ma re keraswa?

CEKATÎMSOM

Taa, iito rma xakñe Taniew kayaritomo yewton po. Anarî takî tî xakñe kayaritomo me, Tañu tî mîkî xakñe noro yosotî. Taniew yehtopo tî ñencekñe Tañu. Takîhsom xa mîkî ha Taniew, kacho ha. Ero ke kopehnato me takî noro ñiifakñe. Anarî komo marha tî ñiifakñe kopehnato me, 120 yakenon. Taniew tî ñiifakñe kopehnato komo yenîñe me hara, 2 xa hara ñiifakñe ero wa Taniew yakrono me. Kopehnato poturme xa takî Taniew ciri xe takî tî xakñe Tañu takîhso xa exirî ke. On wara tko xatkeñe anarî kom hara kopehnato kom ha, poturme cexi xe so xa matko tî xatkeñe ñexamro hara okwe. Ero ke Taniew xera ro makî tî xatkeñe okwe. Taniew waihokacho poko tî ñesencetkeñe yaake kopehnato komo. Kicicme Taniew yehtoponho yekatîm xe tî xatkeñe kayaritomo ya waihokachome kica. Kicicme noro yehtopo yenîhra ro makî tko tî xatkeñe. Ero ke on wara takî tî ketkeñe, Kaan ponarono xa mîkî ha. Noro yakro ñimtapowasî enmafâtîxera. Ero wa ehtopo poyero makî na, kicicme nasî Taniew, tîtketu kayaritomo ya, ketkeñe tî okwe.

Ero ke kayaritomo yaka takî cetkeñe kopehnato komo. On wara tî ketkeñe yîwya, Ai apa Tañu, aaxe xa nasî amna. Pahkî ro makî awexi xe nasî amna tîkayaritomon me. Ero ke on wara kacho cma re mîmewresî ahnoro amaywen komo ñewethîrî me, Mîkî hakî yakro ka yîmtapotara ro makî ehoko ahce na xe awehtopo komo poko. Kayaritomo yakro makî amtapotacoko ahce na xe awehtopo komo poko. 30 Kaamo pona roro ero wara ehoko. Anarî komo yakro amtapowataw so yiixe awehtopo poko kafmexe so kfa men reaw yewtarî yaka, kacho cma re mîmewresî, ketkeñe. Ero wa kacho cma re mîmewresî towñnî mero makî, ketkeñe Tañu ya. Ero ke ero wa kacho takî tî mewrekñe Tañu. Cewetîsom me xa tî ero wa mewrekñe, towñnî me ro makî.

Taa, ero wa kacho mewretopo tî ñencekñe Taniew. Wara rma tímîn yaka cekñe xa hara. Tosokmuru po ñeremekñe ahnoro kaamo po roro Kaan yakro tímptapotachome. Ero wa Kaan yakro ñimtapowakñe roro Taniew. Ñeexi, yîmtapotara takî na wai Kaan yakro kopi, kahra rma tî xakñe okyo. Ero yimaw tko noro mîn mîtkoso tî cetkeñe yiixatî pîn komo. Ñeseyamyatkeñe wapancetkeñe. Kaan yakro yîmtapotarî tî ñencetkeñe. Ero wa xatkeñe yiixatî pîn komo okwe.

Ero ke cetkeñe takî tî kopehnato komo kayaritomo yaka. On wara tî ketkeñe yîwya. Apa, on wara kacho cma re mîmewrei kokoñoro, Oyakro makî amtapotacoko ahce na xe awehtopo komo poko. Anarî yakro yîmtapotara men ehoko ero yipu poko, kacho cma re mîmewrekñe, ketkeñe. Yaaro, ero wa kacho xa wîmewrei, kekñe Tañu. Ero ke on wara tî ketkeñe hara kopehnato kom yîwya, Taa, apa, amtapotarî ponarora ro makî nasî Taniew, Xuta pononho ha. Ponaro cehtopo yakro ñimtapowasî rma. Ahnoro kaamo po roro ñimtapowasî 3 ro kica, ketkeñe yîwya.

Ero ke nêserepokekêne ro makî takî tî kayaritomo tpoko rma Taniew yaŕma xera ro makî tî xakêne reaw yotî me. Yiixe xa tî xakêne. Nêcmamyakêne cik ha re Taniew yaŕmacho poko. Yukurunpe xe tî xakêne. Wara rma yîhyaka mokyatkeêne xa hara kopehnato komo. Apa, amtapotachonhîrî yaw roro men Taniew cirko. Towhnî me men mîmewrekêne, ketkeêne. Ero ke Taniew pen naŕmapekêne rma Taŕu reaw cheka. Meŕpora xakêne reaw ha. Noro yipu yaka xa Taniew pen naŕmapekêne okwe. On wara tko tî kekêne Taŕu Taniew ya aŕmarî me, Ai Taniew, ponaro awehtopo pokono ro xa amoro. Ero ke Noro rma wa akurunpesî, kekêne. Ero wa kekêne kayaritomo yîwya. Ero yinhîrî Taniew pen naŕmetkeêne reaw yewtarî yaka. Knuru, potarî nahruyatkeêne. Iito takî xakêne Taniew reaw chew, keskaêne ro komo chew kopi.

Ero ke ahwora ro makî tî xakêne kayaritomo. Yîwînkîra ro makî tî nêmayakêne. Ahce kacho ero wa wîmewrekêne kica, kekêne. Enmarî yakro ro rma tî nêpatakekêne tîmîn yai. Reaw yewtarî yaka tî cekêne kaŕpe. Iito cexitaw on wara tî kekêne, Ai, Taniew, Kaan maywen xa amoro, waipînî ro maywen. Ponaro awehtopo na akurunpew ha, reaw ya aweskapora na nêexi. Waipîra na meexi, kekêne. Tîwratáro makî tî kekêne. On wara takî Taniew nêyukyakêne, Ai apa, ancu nênepew Kaan oona. Reaw mtarîyahruêne oyeskara ro makî ehtome, kekêne. Yîmtapotarî yencetaw tawake ro makî tî xakêne Taŕu. Ero ke tmaywen komo tî nantomekêne Taniew yeŕnemhatarî poko. Epatakache kiŕwaŕhe Taniew nêeŕnakêne Taŕu. Eskara rma tî xakêne okyo Kaan ponaro xa exirî ke. Ero yimaw rma takî tî, kicicme nasî Taniew, kaŕnehîrî komo makîrha naŕmapekêne reaw cheka. Nêxamro pen tî nêsketîkekêne ro makî reaw yohno ro makî. Iyochirî komo meero tî namkukyatkêne ro makî. Ero wa xatkeêne.

Taniew yeskara exirî ke tawake ro makî takî tî xakêne kayaritomo. On wara kacho takî tî mewrekêne tmaywen komo nêwethîrî me xa hara, Ponaro Taniew yehtopo ponaro takî ehcoko amyamro omaywen komo. Karitî ro xa Mîkî ponaro Taniew yehtopo, waipînî ro ha. Kayaritomo me xa nasî miya roro towhnî me ro makî. Kukurunpeêne marha Mîkî ham. Taniew xa nukurunpei. Ero ke Noro ponaro men ehcoko amyamro hara, twerî xa ehcoko Noro poko, kacho mewrekêne. Ero wa kacho yentamexposo takî tî cetkeêne kayaritomo maywen komo. Miyan komo ya rma tî nêntamexpetkeêne. Ero wa Kaanî ro me cehtopo nêntamexpekêne Kporin komo roowo poko hakno komo ya. Taa, iina makî nai ekatîmto.

KPANATANMETOPO

On wara xakñe Kaan. Ahnoro roowo poko hakno komo xe xa xakñe. Ero ke kañpe xa cehtopo yenpo xe xakñe tponaro takî ehtome so ahnoro roowo poko hakno komo. Ero ke Taniew yukurunpera ka xakñe Kaan. Kayaritomo ya rma nañmapekñe reaw yotî me. Ancu tko tî ñeñpekeñe yukurunpeñe me. Ero ke ñeserepokekñe kayaritomo. Taniew yukurunpetoponho ñentamexpekñe miyan komo ya rma. Ero ke Kaan ponaro takî xatkeñe meñpono pîn komo, miyan komo rma. Ero ke noro yipu komo takî ceeñaxe amñe kah yaw. Taniew wara rma kexi so nai Kaan, kañpe xa cehtopo yenpoñe me kexi xe nasî. Xesus yehtoponho yekatîmñe me marha kexi xe so nasî. Ahce wa na Kaan kiiñatu so kañpe xa cehtopo yenpotome anarî komo ya? Noro ha tko. Reaw yotî me kañmapora rma nai. Kemetanmekpe rma tko na anarimaw. Kesemetanmekyataw rma tko kukurunpesî, kerepotanmekyasî marha. Ero wa kexitaw so kpoko so na ñeserepoketu kîmîtwono komo. Ahce kacho cerepore rma nai noro cesemetanmekyataw rma kopi? ketu na. Ero yimaw takî yîwya so cekatîmpore Xesus waihtoponho kicime kehtoponhîrî yepetho me, Xesus pakachonho marha cekatîmpore. Xesus pona cenpore nasî kicime awehtoponhîrî yepemarî ke. Twaihtopo ke ñepemekñe. Pakekñe hara tko. Noro pona enîñe me xa wasî owî. Noro xa oyececesî, tîtkexe kentañe komo ya. Ero ke Xesus pona takî na ñeenatu ñexamro hara kîntapotarî yentañe komo. Noro yipu komo ceeñaxe amñe kah yaw okre.

- **Kaan nukurunpesî tîmxîkrî komo roowo poko hakno komo tpona entome kañpe cehtopo.**
- **Kaan nasî tîmxîkrî komo ya ahce na mko tîñirithîrî yekatîmñe me exi xe so.**

Tukukmaxmu yukukmapoko xa hara esenmexapu komo ya.

CEYUHSOM

1. Ahce poyero Taniew xera ro makî tî xatkeñe kopehnato kom ha? Kopehnato komo poturme cexi xe so ro makî xatkeñe kica.
2. Ahce wa Taniew yehtopo nîhtînoyatkeñe yiixatî pîn komo kicicme nasî Taniew, kachome? Kaan yakro yîmtapotarî tî ñeeñatkeñe, Kicicme nasî Taniew, kachome.
3. Ahce wa takî ketkeñe kopehnato komo Tañu ya cewetîsom mewretoyo poko? Ai Tañu, on wara kacho cma re mîmewresî, Kayaritomo komo yakro makî men amtapotacho yiixe awehtopo komo poko. 30 kaamo pahkînon ero wa ehcoko. Anarî yakro amtapotache so yiixe awehtopo komo poko kañmexe so reaw yotî me okwe, kacho mewrekñe.
4. Ero wa kacho mewreche kayaritomo ya, ahce wa takî xakñe Taniew Kaan yakro tîmtapotacho poko? Yîmtapotara takî xakñe Kaan yakro awya so? Nîmtapowakñe rma Kaan yakro okyo.
5. Ero ke ahce wa takî ketkeñe kopehnato komo Tañu ya? On wara ketkeñe yîwya, Apa, Kaan yakro nîmtapowasî rma Taniew kica. Ero ke noro pen añmapoko reaw yotî me kña, ketkeñe.
6. Taa, wañme kña ham. Yiixera ro makî wasî, kekñe Tañu Taniew ponanîmtoñe komo ya? Pîra, Taniew xe xa tî xakñe Tañu. Añma xera ro makî tî xakñe reaw yotî me.
7. Ahce wa takî ketkeñe xa hara kopehnato komo Taañu ya? Apa, amtapotachonhîrî yaw roro rma men noro añmakî, ketkeñe yîwya.
8. Ahce wa kekñe Tañu Taniew ya reaw cheka añmarî me? Ai Taniew, Kaan ponaro xa mai ham. Noro rma akurunpesî, kekñe okre.
9. Onoke xa reaw mtarî nahruyakñe? Onoke yanme noro mokyakñe? Ancu mokyakñe reaw mtarî yahruso. Kaan yanme mokyakñe.
10. Ero yinhîrî ahce wa kacho takî mewrekñe Tañu ahnoro tmaywen komo ñewethîrî me? Karitî ro xa Mîkî Kaan, ponaro xa Taniew yehtopo. Kukurunpeñe marha Mîkî ha. Ero ke Noro ponaro xa takî ehcoko, twerî ehcoko marha Noro poko, kacho mewrekñe cewetîmsom.
11. Ahce wa na tîmxîkrî komo ñiîfa Kaan oroto kañpe xa cehtopo yenpotome tooto komo ya? Kemetanmekpe rma na anarimaw. Ero wa kexitaw so rma tko kukurunpeñe okre. Ero yimaw Xesus yehtoponho takî cekatîmpore nasî kîmîtwono ya.

Kehcamhokacho 61

Ixaw Yana Komo Cexe Tîrowon Komo Pona Hara

**Estras 1:1-11; 3:1-13; 4:1-24; 6:1-15;
Neemias 1:1-4; 2:1-18; 4:1-23; 6:15, 16; 8:1-3**

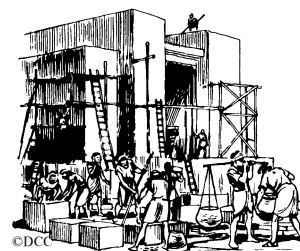
Tukukmaxmu: Waano 90:17 – Cenporem xa Amoro Apa. Ero ke amna marha enpoŋko cenpore xa awehtopo ke rma. Ehcamnopîn me marha cirko ahce na poko amna yehtoponho. Yaaro tan wîikesî, ehcamnopîn me xa cirko ahce na poko amna yehtoponho. Ero wa mak wîikes awya Apa.

CEKATÎMSOM

Taa, on wara tî xatkeŋe Ixaw Yana komo ero yimaw, tîrowonî ro po exihra ro makî tî xatkeŋe. Pohra ro makî tî xakŋe yîrowonthîrî komo. Tooto exihra ro makî tî xakŋe Xerusarentho po okwe. Pahkî tî xakŋe ero wara 70 cimŋipu pahkînon. Babiroŋia po rma tî xatkeŋe Ixaw Yana komo. Kicicme xa exirî ke so iina ka Kaan narpekŋe. Eroromero tko tî Kanan rowon nîmyakŋe Kaan yîwya so. Ero ke pahkî exiche tîrowon komo ponaro takî ŋehtîketkeŋe ŋexamro, Kaanî rma ero wa ŋiifakŋe totohme so hara iina.

Ero yimaw cehŋaxmu me takî tî xatkeŋe Babiroŋia pono komo kayaritomon. Pehsa komo kayaritomon takî tî xakŋe noro yopono me takî. Siriu tî mîkî xakŋe Pehsa komo kayaritomon yosotî. Mîn hakî takî nahsîyakŋe noro hara tîrowon me. Mîn hakî pono komo kayaritomon me takî xakŋe miyan komo kayaritomon me rma. Babiroŋia pono komo meero takî xatkeŋe noro maywen me. Kîfwan tî mîkî xakŋe Siriu. Kaanî rma tî naknamekŋe noro ropotarî Ixaw Yana komo pînîn yaw takî ehtome. Kaanî rma tî kekŋe yîwya, Ixaw Yana komo toxo wasî Xerusaren pona omîn ciiso, kekŋe. Ero ke ero wara rma tî kekŋe Siriu Ixaw Yana komo ya hara, Ai, Ixaw Yana komo, awto xe awexitaw so etocoko takî arowonthîrî komo pona hara. Xerusaren pona xa tocowpe anarî komo. Iito takî Kaan mîn ciri xe wasî awya so, kekŋe Siriu Ixaw Yana komo ya.

Iito cexiche so takî tî Kaan mîn ciri xe xatkeŋe. Yihcirme tî ka Kaan ya tîmsom yapon ŋiifatkeŋe. Okno pun takî tî nakŋiyatkeŋe roro ero pona. Ero yinhîrî Kaan mîn yewtî xa takî tî nukuknometkeŋe. Ero yinhîrî iina xa takî tî ŋiifatkeŋe Kaan mîn. Ero yipu ciriche nahwowatkeŋe xa takî tî. Waano marha naafatkeŋe, tuu ketkeŋe marha kaŋpe. Tahwore ro makî takî tî xatkeŋe okre. Kaan mîn ciifaxe hara okre, ketkeŋe.

Ero yinhîrî on wara takî tî xatkeŋe Kanan mîtwono komo, Ixaw Yana komo xera ro makî xatkeŋe okwe. Kaan ponarono pîn mîkyam xatkeŋe. Ero ke ŋexamro yewresawra tî Kaan mîn ŋiifatkeŋe. Ero ke karita takî tî mewretkeŋe kayaritomo yakan. Ero yimaw anarî takî xakŋe kayaritomo me Siriu yekenho yakan. On wara kacho mewretkeŋe yîhyakan, Apa on amna karitan aŋenîrî. Aaxe nasî amna. Kanan mîtwono amna. Kanan po naxe Ixaw Yana komo. Ponaro cehtopo kom mîn tî ŋiifatu. Kicicitho komo tko mîkyam. Kayaritomo komo yewetîŋe pîn me xatkeŋe ŋexamro porin pen komo. Ero ke meŋpora mîmo ciriche yîwya so awewetîŋe pîn me takî natu xa hara okwe. Ero ke, ŋeexi, ponaro awehtopo komo mîn ciirihra ro makî ehcoko, kacho mewreko karita, kacho mewretkeŋe kica. Ero ke ŋexamro karitan yenîche kayaritomo ya tîkaritan mewrekŋe yîhyakan kom hara. On wara kacho mewrekŋe, Ai, omaywen komo amyamro Kanan mîtwono komo ha, Yaaro mîkexe. Kayaritomo yanwekŋenho ro komo mîkyam ŋexamro porin pen komo xatkeŋe. Ero ke on

wara kacoko yîwya so, Ñeexi takî, ponaro awehtopo komo mîn citopo cirihra ro makî ehcoko, kacho mewrekêne ha. Ero ke thakwa Kaan mîn ciitîkara rma xatkeêne okwe. Ero yinhîrî tko pahkî exiche Kaan mîn ñiitîketkeêne rma. Kîrwaêne takî xakêne okre. Pahkî exiche tko ñiifatkeêne xa hara ciitîkaxi ro takî okre.

Ero yinhîrî meye rma Pehsia komo chew rma tî xatkeêne anarî komo Ixaw Yana komo rma. Cemyarke na xatkeêne iito. Ero ke Xerusaren pona tohra ka xatkeêne. Ero wa tî xakêne Ñeemias. Kayaritomo wokpaêne ro tî mîkî xakêne. Kaan ponarono xa tko tî mîkî xakêne. Noro takî tî ñencekêne tahwokacho. On wara kacho tî mîn ñencekêne, Wacamra ro makî nasî Xerusaren. Tmohrakatîkaxi xa thakwa nasî waacatho okwe, kacho tî ñencekêne. Ero ke ahwora takî tî xakêne. Tîto xe takî tî xakêne Ñeemias Xerusaren wacan ciiso hara. Ero ke on wara tî kekêne Pehsa komo kayaritomon ya, Apa, owto xe cma re wasî oporin pen yewtontho wacan ciiso. Tmohrakaxi thakwa tî nai pahxantho ewto wacantho, kekêne. Taa, kekêne tî kayaritomo. Ero ke cekêne takî Ñeemias Xerusaren pona.

Iina cepatakache Xerusaren pona ewto wacantho yenso tî cekêne. Okwe ro makî, kekêne. Peen keêne xa nasî okwe. Miya so takpaxi nasî toopu porin, waacatho me ciixapunhîrî, kekêne. Ero ke ahnoro Xerusaren pono komo tî nañikyakêne Ñeemias. Ñexamro takî tî nahworekêne. Cîrpore takî nasî hara waaca, kekêne. Taa, ketkeêne ñexamro, waaca poko takî cehcerî ha, ketkeêne. Ero ke ero poko tî xatkeêne. Porinî mko toopu ñekyatkeêne ewto waacan me ciisom. Ñetapicketkeêne ro makî enmafatîxera kokmamso ro.

Meyehra rma tko tî xatkeêne anarî yana komo hara yiixatî pîn komo. Ñexamro takî tî ñewretkeêne Ixaw Yana komo poko, nîwîrîyakêne marha. Awacan komo ciitîkara ro makî maxe okwe, ketkeêne. Eikura ro makî tî xatkeêne Ixaw Yana komo. Ero yinhîrî Ixaw Yana komo waparî me tmohtopo poko nîmtapowatkêne. Ero wa kacho tî ñencetkeêne Ixaw Yana komo. Ero ke takî tî anarî komo Ñeemias ñiifakêne sowtatu warai me hara. Raapu makî nahsîyatkeêne ecco me, ecco ke hara ceceñan komo nahsîyatkeêne tukurun komo me. Ero wa xatkeêne waapa komo mokuchen. Mokuhra rma tko tî xatkeêne waapa komo. Ahwokan me ro makî xakêne Ñeemias. Ero ke tpoyno komo nahworekêne roro kîrwaêne etapickachome so. Iito marha tî xakêne Estras hara. Kaan Karitan pokono ro mîkî xakêne. Ero poko tî ñexamro panatanmekyakêne roro Kaan ponaro xa ehtome so. Kaan marha ñexamro nahworekêne. Ero ke ewto wacan ñiitîketkeêne okre. 52 kaamo makî xatkeêne ciitopo poko. Ero ke tîhyapamso takî tî xatkeêne yiixatî pîn komo. Tahwore takî xatkeêne Ixaw Yana komo. Kîrwaêne takî xakêne ewto, Xerusaren. Twacaye takî xakêne. Ero wa xakêne okre.

KPANATANMETOPO

Kaan ixatîmnokara so ro makî xakê, yukurunpeno xa matko ñiîfakê tîyanan komo. Meîpora ro makî tooto komo Xuta Yana komo waihyatkeê kacipara imo ececokan ke okwe. Meîpora marha naafatkeê Babiroña pona hara. Siriu kayaritomon reha nahsîpînekê Xuta Yana ñeñepê hara Xerusaren pona. Anarî komo reha Xutew yana komo ñesehtînoyatkeê iito rma cehtopo komo poku Babiroña po rma, Kaan nakronomekê anarî komo kîîrî komo, woosam komo marha Xerusaren pona mohtopo komo poku, Kaan mîn citome hara, ewto wacan marha citome hara. Kaan nîmyakê Estras ya yîhtînoê me ehtopo, Kaanî mtapotarî yekatîmtopo tîyanan komo panatanmetome. Kaan marha Neemias ñiîfakê kîwan enînoreê me tîyanan komo yakronomaê me etapickacho komo poku, ewto Xerusaren wacan citopo poku xa hara.

Ahce wa nai oroto hara kîwya so? Kaan ñepoñasî tooto komo cetapickaxmu tahworeê makî. Kaan nasî yumumuru komo tîm komo yakronomaê me exi xe so. Rikomo komo marha takronomapore tîson wehto yenmetopo poku, erewsî citopo poku marha, mîmo yaiwatopo poku marha. Kaîpamxan komo tîm komo yakronomaê me cexpore nasî mararî poku etapicketaw yîm. Kaan nasî tooto komo yetakronomacho yenîxe tahwore (Piriposu 2:14-15).

Ero wa kexitaw so tooto takî tahwore kehtopo komo ñeñaxe, kîwañhe Kaan yehtopo marha. Estras kekê, Akaritoê komo xa mîn Kporin komo poku awahwotacho komo. (Neemias 8:10)

Tahwore cetapickapore taxe. Kîwya mîmtapotapore, taponukpore Kaan yai Kaan mîn yenîne komo yai Kaanî mtapotarî yentacho, yîhtînotopo marha kîhcamhokacho komo Estras wara rma. Kîwya mîmtapotapore nasî Kaan yakro kîwan kenîne komo yentopo poku Neemias warai.

- **Kaan nakronomesî tîmxîkrî komo, tahwore ehtopo komo marha nîmyasî yîwya so.**
- **Tahwore makî ciîpore nasî ketapickacho komo Kaan yahworeê me.**

Tukukmaxmu yukukmapoko xa hara esenmexapu komo ya.

CEYUHSOM

1. Ahto ka xatkeñe Ixaw Yana komo tîrowon komo pora ro makî ka cexitaw so? Babiroña po tî xatkeñe.
2. Atî wicakî pahkî xatkeñe iito? 70 cimñipu tî xatkeñe iito.
3. 70 cimñipu yenatîche onoke takî tî xakñe Pehsiya pono komo kayaritomon me ero yimaw? Siriu tî xakñe ñexamro kayaritomon me ero yimaw.
4. Ahce wa xakñe Siriu Ixaw Yana komo poko, ahce poko exi xe so takî tî xakñe? Kaan mîn cîpo xe takî tî xakñe Ixaw Yana komo ya Xerusaren pona toche so hara.
5. Atararo Ixaw Yana komo cetkeñe Xerusaren pona, asakî makî katî cetkeñe? Pîra, mefpora tî cetkeñe ha re, ahnoro tko tohra xatkeñe.
6. Kaan mîn yapon ciriche ahce wa takî tî xatkeñe poritomo komo, ahce wa xatkeñe anarî kom hara? Kaan mîn yapon ciriche ahwora tî xatkeñe poritomo komo wahra exirî ke. Pahxantho warahra tî xakñe okwe. Nahwowatkeñe tko anarî komo Kaan mîn xe cexirî ke so okre.
7. Ahce wa xatkeñe Kanan rowon mîtwono komo Kaan mîn ciitopo poko, tahwore xa tî xatkeñe ñexamro hara? Pîra, Kaan mîn cirpo xera ro makî tî xatkeñe Ixaw Yana komo ya kica.
8. Ahce wa takî xatkeñe Ixaw Yana komo kayaritomon karitan yenîche tîwya so? Pokohra thakwa takî tî xatkeñe. Pahkî exiche tko ñiifatkene xa hara ciitkaxi ro takî okre.
9. Ahce wece tî cekñe Ñeemias Xerusaren pona? Ewto wacan ciri xe tî xakñe noro hara.
10. Ewto wacan ciifataw Ixaw Yana komo ya ahce wa tî ketkeñe Kanan mîtwono kom hara ñexamro poko? Ñewretkeñe makî ciiñe komo poko, ñexamro nîwirîyaketkeñe marha. Waapa me marha tmoku xe so tî xatkeñe kica.
11. Atararo kaamo tî xatkeñe ewto wacan ciitopo poko? 52 kaamo tî xatkeñe ero poko.
12. Ahce wa kexiche so, Kicicme masî kahsîpînkeshî kfa omxîkrî mera takî masî kica, nîike Kaan tîmxîkrî komo poko? Pîra ro makî, ero wara kahra ro makî nasî okyo noro yipu komo ya. Eroromero nahsîyasî tîmxîkrî komo.
13. Tîmxîkrî komo panarera ro makî nai Kaan awya so? Tîmxîkrî komo panaresî rma Kaan cerewrem ke rma okwe. Kîixe so cexirî ke so makî tko kpanaresî.

Kehcamhokacho 62

Ixaw Yana Komo Nukurunpesi Kaan

Este 2:16-20; 3:1-11; 4:1-17; 7:1-10; 8:7-14; 9:1, 2

Tukukmaxmu: Waano 34:11 – Okopuci komo, amohcoko ka xiya omtapotari yentaxi. Kporin komo ponaro xa awehtopo komo poko kpanatanmekyaxe so.

CEKATIMSOM

Taa, mikî hakî komo chew rma tî xatkeñe anarî komo Ixaw Yana komo. Xerusaren pona tohra tî xatkeñe mefpono pin komo rma. Ero yimaw Persa komo kayaritomon xakñe anarî hara. Asueru tî mikî xakñe noro yosotî. Pasci tî xakñe yipici yosotî. Ero yimaw wooku tî ñiifakñe kayaritomo. Mefpono pin komo nañiyakñe woku yeeñe komo. Kîrkomo re wokpekñe Asueru cewyaro. Wookam komo tî wokpekñe yipici, Pasci, cewyaro hara. Anarî kaamo po takî on wara tî xakñe Asueru, tahwore xakñe woku yerîr ke. Ero ke tmaywen komo takî tî ñeñepekñe cipici yañihso. Cenporem xa tî mikî xakñe yipici. Ero ke noro yenpo xe tî xakñe kîrkomo ya, esenmexapu komo ya. Mokuhra tko tî xakñe yipici. Ero ke nîrwonakñe xa takî tî Asueru. Kica, kekñe ro makî. Ero ke ñesencekñe tmaywen komo yakro Pasci poko. On wara tî kekñe anarî, Apici yai cetowpore nasî. Anarî xa ceporpore nasî apici me cehsom hara, kekñe noro. Ero ke ero wara rma tî nîhtînoyakñe Asueru.

Ero ke mefpora wookam komo takî tî nañiyatkeñe kayaritomo maywen komo. Emasî me cehsom komo tî nañiyatkeñe, cenporem komo xa. Anarî xakñe iito kayaritomo yewton po rma. Este tî mikî xakñe noro yosotî. Ixaw Yana tî mikî xakñe. Matokew npoñmamnorî tî mikî xakñe. Waihyakñe Este yon pen, yîm pen marha okwe. Cenporem xa tî mikî xakñe Este. Kaan ponarono xa marha tî mikî xakñe. Noro marha tî nañiyatkeñe kayaritomo maywen komo. Ero ke kayaritomo pici me cehsom komo mîn yaka takî mokyakñe Este. Kayaritomo mîn yenñe me roro tî xakñe yukurunpeñe me ha, mikî hakî komo ewomra ro makî ehtome.

Pahkî tî xatkeñe emasî komo ahce na poko kifwañhe takî esenpotome so kayaritomo ya. Amñe cetkeñe cewñe so. Kosope tî cekñe anarî, enmapuche mokyakñe hara. Kokmamîche hara tî anarî cekñe hara. Ero wa cetkeñe kayaritomo yaka. Ero ke Este takî tî cekñe hara yîhyaka. Noro xe xa takî tî xakñe kayaritomo. Ero ke noro takî tî nahsîyakñe, kayaritomo pici, kacho me takî ha. Ixaw Yana ow ha, kahra tko tî xakñe Este kayaritomo ya.

Ero yimaw iito marha tî xakñe kîrî hara, Akakita. Anarî yanan tî mikyam xatkeñe Akakita komo. Kaan xatî pin komo tî mikyam xatkeñe ñexamro porin pen komo. Ixaw Yana xera marha tî xatkeñe okwe. Ero ke noro marha tî xakñe Kaan ponarora ro makî. Aman tî mikî xakñe noro yosotî. Kayaritomo yakrono me rma tko tî xakñe. Noro cetaw tarara yaw, tooto komo nutupenwatkeñe noro yenîche. Kayaritomo yanme rma ero wa xatkeñe. Kaan xera ro makî xakñe noro yehtopo Matokew tko nîhtînoyakñe, tîyanan komo xera noro yehtopo. Ero ke yutupentara ro makî tî xakñe Aman cetaw yîhyari. Ixaw Yana mikro ham kica, kekñe Aman Matokew yenîche. Ixaw Yana komo xera ro makî xakñe. Ñexamro pen waihka xe makî tî xakñe. Ero wa tî xakñe Aman okwe.

Ero ke takî tî Aman cekñe kayaritomo yaka esentaxi. On wara tî kekñe yîwya, Ai apa, on wara wîlkesî awya, naxe anarî yana komo amaywen komo chew. Cetakpaxi makî naxe miya so ro makî. Anarme naxe ñexamro, kicicitho me ro makî naxe kica. Ero ke ahnoro noro yipu komo twaihkapore nasî miyan komo rma, kekñe yîwya. Ai ha, kekñe kayaritomo. Taa, ñexamro pen waihkata awanme ro, kekñe tî Aman ya okwe. Ero ke Ixaw Yana komo

waihkacoko, kacho mewrepekñe Aman karita. Ero kaamo po men amñe Ixaw Yana komo waihkacoko, kacho mewrepekñe, narpekñe marha mîkî hakî yana komo ñenîrî me. Ero ke ahwora ro makî takî tî xatkeñe Ixaw Yana pen komo okwe.

Ero yimaw Matokew marha tî ñencekñe tîyanan komo waihkacho pokono. Ero ke on wara kacho takî tî narpekñe karita Este yaka, Okopuci, On wara wîlkesî awya, amoro xa etoko kayaritomo yaka ekatîmso. Oyanan komo waihka xe naxe okwe amaywen komo rma, kata yîwya, kacho narpekñe yîhyaka. On wara tko tî ñeyukyakñe Este, Apa, on wara nasî kweronomacho tan, kayaritomo yaka tohra ro makî nasî tooto añkîn. Añkîn cetaw noro pen waihkapesî makî okwe. Yîpînîn yaw exitaw makî kayaritomo waihkapore rma nai, kacho mîn kweronomacho kopi. Owaiké men anarimaw owcetaw oyanme ro makî. Ero ke kasko kyanan komo ya rma, Ai, oyakno komo, aaci komo marha amtapotacoko men Kaan yakro opoko. Cerewre men kacoko. Amna marha nîmtapowasî tan kayaritomo mîn yaw omaywen komo yakro. Ero yinhîrî ow kîwcesî kayaritomo yaka añkînî rma. Owaika xe cexitaw noro owaikape rma, kacho narpekñe karita Matokew yaka.

Ero ke ero poko tî xatkeñe Ixaw Yana komo miyan komo rma osorwaw kaamo. Ero yinhîrî takî tî cekñe Este kayaritomo yaka. Yîpînîn yaw xa xakñe, Amok ha, kekñe yîwya. Ero ke kifwañhe xakñe Este. On wara makî kekñe kayaritomo ya. Orotó anahrî komo wirpo omaywen komo ya. Ohyaka cma re mîmokyaxe Amna yakro eseresmaxi, kekñe. Taa, kekñe kayaritomo. Ero ke cetkeñe takî tî ñexamro Este yaka eseresmaxi. Enmapuche Este tî ñexamro nañikyakñe eseresmachome xa hara. Eseresmake so on wara takî tî kekñe Este kayaritomo ya, Ai kayaritomo, on wara wîlkesî awya, tooto tî nai oyanan komo waihkatîka xe okwe. Ero ke ahwora ro makî wasî okwe, kekñe. Ai ha, kekñe kayaritomo yîwya, onoke xa ayanan komo waihka xe natu okwe? kekñe. Moso rma Aman ero wa amna waihka xe nai okwe. Kicicitho ro makî moso kica, kekñe Este kayaritomo ya. Ero ke nîrwonakñe xa takî tî kayaritomo Aman poko. Ero kaamo po rma noro pen ñexewnukpekñe waihkacome takî. Ero yinhîrî Aman pen mumutho pen komo marha tî waihkapekñe. Tahwore marha tî xatkeñe Ixaw Yana komo miyan komo rma. Tîixatî pîn komo xa matko waihketkeñe ñexamro. Ero yinhîrî kayaritomo warai me takî Matokew ñiifakñe Asueru. Tahwore takî xatkeñe Ixaw Yana komo ahnoro. Ero wa tîyanan komo nukurunpekñe Kaan.

K PANATANMETOPO

Kayaritomo Asueru Aman ya mewrepekê cewê karita on wara kacho tooto komo men Xutew pen komo waihacowpe kacho. Amê Kayaritomo Asueru, Este yîno, nîhtînoyakê cipici Xutew Yana (Ixaw Yana) me, wara rma noro nîxkapotome tko xakê karita Aman mewretho. Ero ke kayaritomo Asueru mewrekê anarî karita, on wara kacho Xutew komo ahce wa tukurunpepore nai kacho. On wara kekê karita anarî komo yukukmetaw Xutew komo yemetanmetopo, Xutew komo men naxe twapathîrî pen komo waihkexe, yîmînthîrî komo yahsîtome tîwya so, kekê. Ero wa kacho yentache Matokew, Este komo tahwore xatkeê, Kaan nakronomekê Xutew komo. Tahwore ro makî xatkeê ero ke tahwotacho komo nîifatkê, nîmyatkeê marha cetwakrecho komo anarî komo ya. Matokew mewrekê karita yaka ahce na komo Kaan nîifitho takronomachonhîrî komo. Matokew marha nêtahcakê ero ahwotacho komo purin me. Noro mewrekê cimîpu po roro Xutew komo men tahwotapore purin po kacho ha, yîhtînotome Xuta Yana komo Kaan ya yukurunpetoponhîrî komo kacho. Orot rma Xutew komo nahwowatu purin kamon po. Ero kaamo po nîmtapotaretu Este yehtoponho tîmxîkrî komo yîhcamhokacho me, ahce wa Kaan nukurunpekê Xutew komo kacho, ahce wa Este xakê erasîn me ro makî kacho marha.

Ahce wa tatu kîwyam hara? Tîhtînoyatu hare kîwyam Kaan ya kitoponhîrî komo? Cekatîmyatu hare kîwyam kîmxîkrî komo ya pahxa kehtoponhîrî komo awarpantaw kehtoponhîrî, kicicitho yekatî pona cerahsom me kehtoponhîrî komo? Kaan takî nênepekê cewê kîrî osotî Bam, cipici yakro rma, anarî komo marha missionario komo nênepekê kîmtapotarî komo poko ehcamhokaxi Xesus yehtopo yekatîmtome. Xesus mokyakê waihso kicicme kehtopo komo yepemaxi. Ewka xakê yihcirî me Wai Wai komo chew Xesus yahsîne, Kaan yesamarî yaw cetarisom. Missionário komo takî kîhcamhoketkeê so Kaanî mtapotarî yîmtapotaretopo poko, ahce wa xa Kaan cewehca kacho yîhtînotome.

Kaan nasî kîwya so ekatîmpoxe kyanan komo yehtoponhîrî kîmxîkrî komo ya. Kaan nasî kpoyeno komo yetîramaxera awarpan cheka kicicme kehtopo komo yaka. Kaan nasî Tîmtapotarî yîmtapotarene me kexi xe so kîmxîkrî komo yakro, yîhcamhokaê me marha, Kaan yewetîne me ehtome so, noro yesamarî yaw etaritome so marha.

- **Kaan nañikyasî tooto komo ahnoro yanan komo makî cesamarî yaw etaritome so.**
- **Kîwyam marha tîhtînopore Kaan ya kowtoponhîrî komo, cekatîmpore takî nasî ero kîmxîkrî komo ya.**

Tukukmaxmu yukukmapoko xa hara esenmexapu komo ya.

CEYUHSOM

1. Pahkî exitaw so Ixaw Yana komo Babiroña po ahnoro takî tî nêtîrametkeñe hara Kanan pona awya so? Pîra, anarî komo chew makî xatkeñe Ixaw Yana komo mefpono pîn komo.
2. Ahce poko ehtome so tooto komo nanikyakñe kayaritomo Asueru? Woku yeeso amoheoko ha, kañe komo tî nêñepokñe tooto komo yaka.
3. Ahce wa xakñe Asueru cipici poko wooku yeeftaw kîrkomo ya? Cipici nañikyakñe cenporem me ehtopo yenpotome yîwya so.
4. Ahce wa xakñe yipici ero yimaw? Mokuhra tî xakñe.
5. Onoke takî nahsîyakñe hara kayaritomo cipici me? Este takî nahsîyakñe cipici me.
6. Onoke yana mîkî xakñe Este? Onoke mîkî xakñe noro pofmamnoñenho? Ixaw Yana mîkî xakñe Este. Matokew mîkî xakñe noro pofmamnoñenho.
7. Onoke xakñe ahnoro Ixaw Yana pen komo waihka xe? Aman tî mîkî xakñe ahnoro Ixaw Yana pen komo waihka xe.
8. Ahce wa kekñe Matokew Este ya? Etoko kayaritomo yaka Ixaw Yana komo kurunpetopo poko amtapotachome noro yakro.
9. Ahce wa xakñe kayaritomo Aman poko Ixaw Yana komo waihka xe noro yehtopo yentache takî? Aman pen poko nîrwonakñe ro makî. Noro pen takî nêxewnukpekñe yohno rma.
10. Ero wa exiche ahce wa takî xatkeñe Ixaw Yana komo? Tahwore ro makî xatkeñe okre. Tîxatî pîn pen komo marha tî waihketkeñe.
11. Onoke warai komo takî natu kifwañhe xa Kaan yehtopo yenpoñe me oroto Ixaw Yana komo yemtaka hara? Kîwyam, Xesus pona enñe komo takî taxe ero wa Kaan yehtopo yenpoñe me.
12. Kicicme kexitaw so Kaan xîkrî komo rma kahsîpînke Kaan awya so. Pîra kahsîpînkara ro makî nasî.

Kehcamhokacho 63

Xoo Yehtoponho

Xoo 1:1-22; 2:1-10; Ciaku 1:2-4

Tukukmaxmu: Waano 119:50 – Ero ke oyesemetanmekyataw amtapotachonhîrî xa oyereporesî. Ero rma nasî okaritoñe me, amtapotachonhîrî ha.

CEKATÏMSOM

Pahxa tî tooto xakñe meye ahto ha na. Xoo tî mîkî xakñe noro yosotî. Ahcemaw na noro xakñe, Abraaw yexitaw ha na, Abraaw yewrunaw ha na, yîhtînopîra tasî. Kîfwan tî mîkî xakñe Xoo okre. Kaan ponarono xa tî mîkî xakñe. Kicicitho xatî pînî ro makî. 10 tî xatkeñe yîmxîkrî komo. Tokyem xa tî mîkî xakñe. Meŕpora ro makî tî xakñe iyoku, kameru, paaka, opeŕa, buhu kom ha. Xatkeñe marha noro yanton komo iyoh komo yenîñe kom ha.

Anarimaw so on wara tî xatkeñe Xoo xîkrî komo, erewsî tî ñiîfatkeñe ñexamro re ceseresmachome so. Ero wara eseresmacho komo yîthkache on wara tî xakñe Xoo, tookuthîrî pun tî nakñiyakñe Kaan ya tîmsom me. On wara tî kekñe, Kicicme tko na xatkeñe omxîkrî komo tîropotaw so, kekñe. Ero ke tî Kaan ya tîmsom nakñiyakñe kicicme ehtoponhîrî komo yîhcamnotome yîwya. Ero wa tî xakñe Xoo, Kaan ponarono xa mîkî xakñe. Kaan ponaro exi xe so xakñe tîmxîkrî komo marha. Ero wa tî xakñe noro.

Taa, meye kah yaw anarî kaamo po tî ñesenmekyatkeñe Kaan xîkrî komo. Onoke warai mîkyam xatkeñe, ancu komo ha na. Kaan yaka tî ñesenmekyatkeñe. Satanus marha tî cekñe ñexamro yakro kica. Ero yimaw on wara tî kekñe Kaan Satanus ya. Ai, Satanus oyanton na meeñe meye roowo po? Xoo mîkî noro yosotî. Kîfwanî ro xa mîkî ha, anarî exihra ro makî nasî noro warai. Oponarono xa mîkî ha, kicicitho xatî pînî ro marha okre, kekñe Kaan yîwya. On wara tko tî kekñe Satanus Kaan ya, Noro weeñe rma re. On wara tko nasî noro, epethîrî pona makî aponaro nasî. Iyoh komo mepamnoyasî meŕpora ro makî cemyawnoyem xa mîkî, tîmxîkyem marha. Noro mîwacantoi esemetanmekîra ehtome. Noro yemyawno takî towko, yîmxîkîthîrî komo marha waihkakî. Ero yimaw takî on wara men kesî awya, Kicicme ro makî masî kica, kesî takî awya añentarî me rma, kekñe tî Satanus. Ai ha, kekñe tî Kaan, Taa, ahnoro noro yemyawno wîmyasî awemyaka. Awanme ro makî noro yemetanmecho yîhtînoko. Iyoh komo memetanmekya ha na, yîmxîkrî komo meero. Yupunu tko emetanmekîra esko, kekñe Kaan Satanus ya. Ero yinhîrî cekñe takî Satanus Kaan yai.

Ero yinhîrî anarî kaamo po anarî takî mokyakñe Xoo yanton iyoku yenîñe, ero yinhîrî mokyakñe anarî hara noro warai xa marha, ero yinhîrî anarî xa hara mokyakñe noro yipu xa marha. On wara tî ketkeñe ñexamro. Awokuthîrî pen exihra ro makî takî nasî okwe, enîñenhîrî pen komo marha exihra naxe okwe. Amna ciki makî ñetîmto waipîra. Waapa komo mohce kameru pen naatîkache, paaka pen marha, buhu pen marha. Wehto ñepîrkai kah yai opeŕa pen yakñitîkacho kopi, ketkeñe marha. Ero wa ketaw so rma anarî mokyakñe hara Xoo yanton. On wara kekñe, Ai Xoo, amxîkrî komo ñehcow erewsî poko amumuru mîn yaw. Ocowo imo takî moko karitî ro makî. Mîimo pen macaka, amxîkîthîrî komo waihtîkacow okwe. Ow makî cma ketîmto, kekñe. Ero wa tahwokacho ñencekñe Xoo ero kaamo po rma okwe. Taa, ero yipu yentache ahwora ro makî xakñe Xoo. On wara makî tko kekñe, Taa, oyemyawno nîmye Kporin komo, oroto takî now hara. Kîfwañhe xa nasî Kaan, kekñe tî. Kicicme nasî Kaan kica, kahra ro makî tî xakñe.

Kicicme nîmtapowasî Xoo apoko kica, kekêne cma re Satanas. Kicicme yîmtapotara ro makî tî xakêne Xoo Kaan poko. Noro ponaro rma tî xakêne okre.

Ero yinhîrî anarî kaamo po nîesenmekyatkeêne xa hara ancu komo Kaan yaka. Ero yimaw xa hara tî cekêne Satanas akro so. On wara tî kekêne Kaan yîwya, Ai, Satanas, oyanton na meeña Xoo? Kîfwaêne rma nasî, ooxe rma nasî. Noro pen wemetanmekpoi awya. Kicicme nîmtapowasî Xoo, mîîkekêne. Tohnaw ro makî mîîkai. Kicicme yîmtapotara ro makî nasî opoko, kekêne tî Kaan yîwya. On wara tko tî kekêne Satanas yîwya, On wara naxe tooto komo, tupun komo ponaro xa naxe. Ero ke Xoo pun yemetanmekîche takî awya kicicme ro makî nîmtapowasî apoko aêntarî rma, kekêne. Ero ke on wara takî tî kekêne hara Kaan yîwya, Taa, noro pun takî emetanmeko hara awanme ro Waihkara makî tko esko, kekêne.

Ero ke cekêne hara tî Satanas. Xoo pun takî nîîfakêne ereh keêne, cerewrem keêne. Ecpînî ro tî mîn xakêne erekî. Ahnoro yupun pore xakêne oko. Ahwora ro makî tî xakêne Xoo pen. Ero yimaw on wara tî kekêne yipici hara yîwya, Ai, kîfwaêne awexi xe rma re mai ham? Ahce kacho ero wa mai kopi? On wara xa kasko ha ke, Kicicme ro makî mai ham kica, kasko takî Kaan ya. Ero yinhîrî awaiko kîfa takî ha, kekêne yipici yîwya okwe. Wara rma cipici mtapotarî yewetîra ro makî tî xakêne. On wara makî tî kekêne, Ero wa kahra ro makî cexpore nasî. Kakronometkeêne so Kaan pahkî. Orototo takî Noro rma kemetanmekyasî hara. Kîfwaêne rma nasî ero wa kiitopo yîwya, kekêne makî tî. Kicicme masî kica, kahra ro makî xakêne Kaan ya. Ero wa tî xakêne Xoo okre.

KPANATANMETOPO

Taa, on wara wîkesî awya so, Ahce wa nai Kaan tîmxîkrî komo poko, tîmxîkrî komo nukurunpe? Nhnk, tîmxîkrî komo kurunpeñe me nasî. Ahce wa nai Kaan tîmxîkrî komo poko kaŕpera exitaw so? Karihce hara, karihtora katî nai? Kîkaritoñe me marha nasî Kaan. Wara rma kekatî ponaro xa nasî Kaan kropotawno ponaro. Kupun ponaro ñhe cehtîkexe kîwyam anarimaw kekatî ponarora. Kekatî tko nasî ahce wa na kehtopo meñekañe me. Ero ke kupun ñemetanmekpesî rma Kaan Satanas ya. Ahce wa na kekatî yehto me. On wara xakñe Xoo pici, Kaan ponaro ciki na xakñe wahra makî okwe. Kiñwan ow ha, kekñe tko na tîropotaw. Cesemetanmekyataw takî tko kicicme takî yîropotarî ñesenpekñe. Kicicme ro makî tî nîmtapowakñe Kaan poko kica. Ero wa ñenpekñe Kaan ponarora ñhe cehtopo. Kaan ponaro xa cehtopo Xoo ñenpekñe kiñwanñe xa okre. Ooxe xa nai ham Xoo, kekñe Kaan noro poko. Tawake xa xakñe noro poko. Ero ke on wara wîkesî kîwya so Kaan ponaro xa tatu? Nhnk, Kaan ponarono kîwyam okre, mîketu na. Esenpora ceyamya rma tko na anarimaw ahce wa na kehtopo komo kropotawno kom ha. Ero ke cerewrem ke rma na Kaan kemetanmekya rma. Ero yipu ke makî kiñwantaw xa takî ñesehtînomexpesî kropotawno ke, ahce na ponaro xa kehtopo ñenpesî ha. Kaan ponarora anarî komo yehtopo ñenpesî. Kaan ponarono me kexitaw so ero ñenpesî. Kaan ponaro kexitaw kesemetanmekyataw rma tawake xa nasî Noro kpoko so. Kahworexe so okre ero wa kexitaw so rma. Ero ke Kaan ponaro xa ceherî, Noro karitan cencerî ahnoro kaamo po roro.

- **Anarimaw so, Kaan Satanas ya Kaan xîkrî komo ñemetanmekpesî ero yipu ke Kaan yîhtînopuxe nasî tîmxîkrî komo ropotarî.**
- **Kaan xîkrî komo nasî Noro pona enîñe me cexpore ahwokan me cesemetanmekyataw rma. Kaan xîkrî komo marha cewanomapore rma, tahwotapore marha Kaan poko cesemetanmekyataw rma.**

Tukukmaxmu yukukmapoko xa hara esenmexapu komo ya.

CEYUHSOM

1. Ahce wa xakê Xoo Kaan poko? Kaan ponarono xa tî mîkî xakê Xoo okre.
2. Yokumra xakê Xoo awya so? Tokye xa xakê Xoo.
3. Atararo xatkeê Xoo xîkrî komo? 10 xatkeê yîmxîkrî komo.
4. Ahce poko xakê Xoo tîmxîkrî komo yeseresmetaw roro? Tookuthîrî pun nakîiyakê Kaan ya tîmsom me kicicme exichen komo.
5. Ahce wa kekê Satanas Kaan ya kîfwañhe xa Xoo yehtopo poko? Xoo yemyawno poko emetanmeko. Ero yimaw aaxera ro makî nasî Xoo, kekê.
6. Ero wa kache ahce wa kekê Kaan hara Satanas ya? On wara kekê Kaan Satanas ya, Xoo yemyawno poko emetanmeko awanme ro. Waihara ro makî esko, kekê.
7. Ahce wa takî xakê Xoo yoku ahnoro ero kaamo po rma? Waapa kom naafatkeê anarî, wehto nakîiyakê, ahnoro ñehcamnotîkai ero kaamo po rma.
8. Ahce wa xatkeê yîmxîkthîrî kom hara ero kaamo po rma? Ahnoro yîmxîkîthîrî pen komo waihthîketkeê ero kaamo po rma.
9. Ahce wa takî kekê Xoo pici ciiño ero yimaw? On wara kekê yipici, Kicicme xa masî kica, kasko Kaan ya. Ero wa kache awaiko kîa makî ha, kekê okwe yipici.
10. Cipici ñewehcakê Xoo awya so? Pîra, ewetîra ro makî xakê.
11. Ero yinhîrî ahce wa takî Kaan kekê hara Satanas ya Xoo poko? Taa, yupun meero takî emetanmeko awanmero. Waihara makî tko esko, kekê Kaan Satanas ya Xoo poko.
12. Ero yinhîrî ahce wa takî xakê Xoo pun? Ereh keê xa takî tî xakê oko.
13. Kicicme yîmtapotara xakê Xoo Kaan poko? Pîra, kicicme yîmtapotara ro makî xakê.
14. Kemetanmekpora ro makî nai Kaan awya so? Kemetanmekpesî rma Kaan anarimaw so kropotawno yîhtînotome. Kaan ponaro kexitaw so ero wa kehtopo ñenpesî, Kaan ponarora kexitaw ero wa kehtopo marha ñenpesî.
15. Kaan poko tahwore kexitaw kesemetanmekyataw rma ahce wa nai Noro kpoko? Tawake xa nasî Kaan kpoko ero yimaw.

Kehcamhokacho 64

Xoo Yehtoponho Rma

Xoo 2:11-13; 31:1-40; 40:1-9; 42:1-17

Piriposu 4:11, 12; Ebrew 13:5

Tukukmaxmu: Ciyaku 5:11 – [...] Kîpînîn yawno xa Mîkî Kporin kom ham okre. Okwe, okwe, kañe me xa nasî kpoko so. Noro yipu Mîk Kporin kom ha.

CEKATÏMSOM

Taa, ñesemetanmekyakñe rma Xoo pen okwe. Cerekye xakñe yîhtîpîrî ñixa ro yîhtarî pona roro oko. Yîmxîkîthîrî komo waihtîketkeñe, iyokuthîrî exihra ro makî xakñe meŕpora ro makî ehxapunhîrî. Kicicme marha nîmtapowakñe yipici. Ero yimaw takî tî mokyatkeñe 3 kîrkomo Xoo yaka. Xoo poyino komo tî mîkyam xatkeñe. Ero yimaw Xoo yesemetanmetopo ñencetkeñe. Ero ke yîhyaka mokyatkeñe, Okwe, okwe, kaxi tî mokyatkeñe. Xoo yenîche tko ahwora ro makî takî xatkeñe ñexamro okwe. Ero ke yîmîtkoso takî ñeremetkeñe. Tîtkeñe makî tî xatkeñe 7 kaamo. Ñeseñatkeñe makî pahkî. Ero wa xatkeñe.

Ero yinhîrî takî tî nîmtapowakñe. On wara tî kekñe, Ahce kacho kewrui okwe, ahce kacho on wara oriya Kaan. Ahwora ro makî wasî okwe, kekñe Xoo. Ero yinhîrî yîhyaka mohxapu komo takî nîmtapowatkeñe hara. On wara ketkeñe ñexamro re. Oyakno Xoo, kicicme mîxakñe ham okwe. Ero ke Kaan awemetanmekyasî kicicme awehtoponhîrî yepetho me ham. Kîŕwan komo yemetanmekñe pînî ro Mîkî Kaan, Kicicme ehxapu komo makî ñemetanmekyasî, ketkeñe. Ahce wa na mîxakñe, anarimaw awanton komo na epemara

mîxakñe, Kepemesî amñe kañenho rma. Anarimaw rikomo komo yakronomara mîxakñe yîmîhnî kom ciki okwe. Anarimaw woomam poko mepohkekñe apici pîn poku rma kica. Ero wa awehtoponhîrî ñeñakñe Kaan. Ero ke awemetanmekyasî takî oroto ero yipu yepetho me, ketkeñe tî yîwya.

Pîra ro makî, kekñe tî Xoo. Ero wa exihra ro makî wîxakñe. Tooto yapickache owya wepemekñe roro. Rikomo komo wakronomekñe yîmîhnî komo, wînahmekñe marha. Opici pîn poku epohkara ro makî wîxakñe. Ero yipu pokono pînî ro makî owî. On wara makî wasî Kaan yakro omtapota xe wasî. Omtapotarî mahrimañe xe wasî, Kaan ya mahrimañe ha. Wara rma kîŕwañhe nasî Kaan, kicicme exihra ro makî nasî. Noro rma takî ñeñepesî amñe oyakîŕwamañe ona roowo pona. Noro takî weeñasî amñe opun yaw rma oyexitaw. Kaan pona weeñasî miya roro. Owaiketaw meero yîwya Noro pona weeñasî. Kîŕwan mîkro Kaan, kekñe Xoo yîwya so. Anarî komo tko tî ketkeñe yîwya yîhyaka mohxapu komo. Kicicme awexirî poyero mesemetanmekyasî, ketkeñe tî. Ero wa tî ketkeñe ñexamro emapona. Pahkî ro makî tî ketkeñe. Tohnaw makî mîmtapowaxe okwe, kekñe roro Xoo yîwya so.

Pahkî yîmtapotache so nocowonakñe iito kaŕpe ro makî tî kekñe. Cetapomrisom me tî xakñe. Ero yimaw Kaanî rma tî nîmtapowakñe cetapomresom chew rma. On wara tî kekñe yîwya, Ai Xoo, kîmtapowasî takî awakro. Amtapotarî wencesî, ow men eyuhko. Ahto mîxakñe roowo yakîhçetaw owya? Amoro ma re kamara xîkrî motme? Onoke xa kawaru nakîhçekñe karitî me? Amoro ma re wikoko makîhre takîhso totohme kaikokoro? kekñe. Ero wa so kekñe Kaan Xoo ya. Noro mtapotarî yentatîkache on wara takî tî kekñe Xoo,

Apa, camkî ro makî kîmtapota kica. Pahxa awehtopo wencekê. Orotu takî keeñasî oyewru ke xa takî. Ero ke kicicme ro makî takî keseñasî owî rma. Omtapotachonho takî poxunkesî ro makî, kekê Xoo. Ero wa takî xakê Xoo Kporin komo yenîche.

Ero yinhîrî Kaan yakro takî tî nîmtapowakê Xoo tpawanarî komo poko. Apa kah yawno, ñexamro poko cma re yîrwomra masî. Camkî makî nîmtapotacow okwe. Wara rma ñexamro akronomakî, kekê ñexamro poko. Ero ke yîrwomra takî xakê Kporin komo ñexamro poko.

Ero yimaw takî ñecihiyakê Xoo yerekrî. Kîrwañhe takî xakê hara. Pahkî tî xakê Xoo waipîra. 140 cimñipu xa hara tî xakê kañpe rma. Noro takî wakrekê Kaan meñpono pîn ke. 14.000 takî xakê iyoku opeña, 6.000 takî xakê iyoku kameru, 1.000 takî xakê iyoku boi, 1.000 marha xakê iyoku buhu. Meñpora xakê iyoku pahxa xakê ero yopo ro makî. Yîmxîkrî komo marha ñewruyatkeñe xa hara. 3 takî xatkeñe emsîrî komo, 7 takî xatkeñe yumumuru komo. Pahxa xatkeñe ero wicakî xa marha xatkeñe yîmxîkrî komo hara. Ero wa Xoo pen wakrekê Kaan okre.

KPANATANMETOPO

Xoo pen nukukmapekê Kaan Satanas ya tponaro no me xa noro yehtopo yentome yîwya, kîwya so marha. Pahkî yukukmache, Kicicme nasî Kaan, kahra ro makî xakê Xoo. Kaan xe ro makî xakê ham. Ero ke yukukmacho yenatîche Xoo yemyawno nîmyakê xa hara Kaan, yîmxîkrî komo marha nîmyakê. On wara Kaan nîhtînoyakê ham, Xoo wîwakresî xa hara meñpono pîn ke. Ooxe xa nai ham okre cemyawno yopo ro makî, tîmxîkrî komo yopo marha. Ooxe xa nai ham, kekê tî. Cemyawno ponaro rma re nasî. Kaan yîwyanî ro on oyemyawno, kañe me xa matko nasî. Amxîkrî moxam omxîkrî kom hara ero ke ñexamro rma wîmyasî awya hara, kañe me marha nasî Xoo. Ahce wara wai ow hara? Xoo wara rma oyexi xe wasî, kapore nasî Kaan ya.

Ahce kacho meñpora kemyawno komo tîmîhra nai Kaan kîwya so? Kîñxera so nai Kaan ham okwe, tîtketu katî? Pîra, kîñxe so xa cexirî ke meñpora kemyawnomara nasî Kaan. Meñpora exitaw kemyawno Xoo pen warahra na tatu. Kemyawno ponaro xa takî na cehtîketu, Kaan ponarora marha. Xesus pona enîhra ro makî naxe anarî komo cemyawnoyem komo. Anarî komo na ñeeñatu Xesus pona wara makî okwe. Noro yipu komo xîkrî naxe Xesus pona enî xera ro makî naxe okwe. On wara kesî Kaan Karitan, Kaan maywen me cehtopo komo poko ñehñexe ro makî meñpono pîn ke cemyawnoyem komo, kesî. Ero ke on wara kapore nasî kemyawno poko, Apa kah yawno, oyemyawno xe rma re wasî oyecenarî makî ha tko. Meñpora exitaw oyemyawno ero ponaro na wehtîke anarimaw okwe, kapore nasî.

Kemyawno nîmyasî rma re Kaan yiixe xa kehtopo komo ciki makî ha na. Ahce wa kapore nai ero yipu poko? On wara xa kapore nasî, Kaan nîmîtho xa tan. Poko makî oyehtopo, kañe me xa cexpore nasî. Ahce wa tatu kîmxîkrî komo poko hara? Kaan xîkrî xa moxam. Ñexamro Kaan nîmye owya tponarono me tpoñmamnosom me makî, kapore marha nasî kîmxîkrî komo poko hara. Ero wa men tîtkacherî.

- **Kaan meñekesî ahce na mko tînmrî tîmxîkrî komo ya.**
- **Kaan xîkrî komo tahwore cexpore, Kaan pona enîñe me makî ahce na Kaan nîmrî exitaw awya so. Anarimaw so Kaan nîmyasî ahce na mko meŕpora awemyawno, anarimaw so nîmyasî wahra ciki makî.**

Tukukmaxmu yukukmapoko xa hara esenmexapu komo ya.

Anarî Kpanatanmetopo

Xoo yakrono komo nîmtapowatkeñe kicicme noro poko. Kicicme kyam wa nai Xoo ketkeñe ñexamro, kicicme cehtopo kyam wa ñeyamya ketkeñe. On wara ketkeñe ñexamro Kaan wa ñemetanmekya ha kicicme ehtoponhîrî poyero ketkeñe. Xoo nîmtapowakñe on wara kicicme exihra ro makî wîñakñe Kaan poko kekñe emapona roro (Xoo 31:1-40).

Xoo xakñe ahwora ro makî takrono komo ya tanwetopo poko. Xoo nîhtînoyakñe takrono komo mtapotarî yaro yîmtapotara xatkeñe. Xoo xakñe ahwora, wara rma kicicme tko noro yîmtapotara xakñe takrono komo poko, kicicme marha yîmtapotara xakñe Kaan poko. Kaan ñeñakñe Xoo ahwora ehtopo. Ero ke Kaan nîmtapowakñe Xoo yakrono komo yakro. On wara kekñe Kaan yîwya so, yaro yîmtapotara mehcow kekñe. Ero ke Kaan nîrwonakñe poko so. On wara tko kekñe Kaan yîwya so Xoo yaka men etocoko noro takî nîmtapotape apoko so, Oyetîfwoxinkatome apoko so kekñe Kaan. Ero ke Xoo nîmtapowakñe, Kaan yakro etîfwoxinkacho poko. Kaan ñencekñe Xoo mtapotarî.

Tooto cemarowataw, kicicme yîmtapowataw kpoko so, ahwora taxe. Anarimaw so tooto nîmtapowa kicicme kpoko so, kicicme xa marha kîmtapotaxe taxe tooto poko epanpuxe ro makî taxe. Kaan tko kicicme kîmtapotaxera so ro makî nai anarî komo poko. Tooto komo nîmtapowatkeñe kicicme Xesus poko. Ahce wa na kahra ro makî tko xakñe Xesus. Kicicme Xesus poko yîmtapowataw so, ahwora rma xakñe, wara rma kicicme tko noro yîmtapotara xakñe poko so. Xesus yîhcamhokano ñiifakñe tooto xe kehtopo komo poko kîxatî pîn komo xe rma kehtopo poko, poko so xa matko tîmtapotapore nasî (Mateus 5:44-45). Kaanî mtapotarî ñekatîmyasî 1 Petru 2:22-23 yaw Xesus mîkî kukuknon komo. Tooto komo ñemetanmekyatkeñe Xesus pen, wara rma esepanpîra ro makî tko xakñe cemetanmekñe komo poko.

On warai Mîkî xakñe Kristu, kicicme exihnî ro makî Mîkî xakñe. Cemarontanî ro marha Mîkî xakñe. Noro yîwîrîyaketaw yiixatî pîn komo ya nîtîtmamyakñe makî tî. Yîhyokyataw marha yîwya so, Kesepanîyasî men amñe Ow hara, kahra ro makî tî xakñe. On wara makî tî

kekêne Xesus, Yaaro xa kepanêne Mîkî Kaan. Ero ke Noro pona makî weeñasî, kekêne makî tî.

Xoo wa xa kexi xe so nasî Kaan, Xesus wara marha. Tooto komo kicicme yîmtapowataw ñexamro poku, kicicme xa marha yîmtapotara xatkeêne poku so. Xoo, Xesus komo nîmtapowatkeêne Kaan yakro tooto komo poku kicicme tpoku so yîmtapotaxapunhîrî komo poku.

- **Kaan nasî tîmxîkrî komo yîmtapota xera kicicme anarî tooto komo poku.**
- **Kicicme tpoku tîmtapotaxmu komo poku Kaan yakro tîmtapotaxmu me exi xe so nai Kaan tîmxîkrî komo.**

Tukukmaxmu yukukmapoko xa hara esenmexapu komo ya.

CEYUHSOM

1. Ahce wa kaxi wa mokyatkeñe Xoo poyino komo 3 kom ha? Okwe, okwe kaxi tí mokyatkeñe.
2. Ahce wa ketkeñe ñexamro Xoo ya? Kicicme mai ham Xoo. Ero yepetho me takí Kaan awemetanmekya ham, ketkeñe kica.
3. Ahce wa ñexamro ñeyukyakñe Xoo. Yaro, kicicme wai ham okwe, kekñe Xoo yíwya so? Píra, kicicme exihra ro makí wasí, kekñe Xoo yíwya so.
4. Ahce chew mokyakñe Kporin komo Xoo yaka? Tuuna yewru chew mokyakñe, ocowo chew xa, cetapomrisom chew.
5. Ahce wa kekñe Kaan Xoo ya roowo yakíhtotopo yemawno pokó? Ahto míxakñe amoro roowo yakíhcetaw owoya? kekñe Kaan yíwya.
6. Ahce wa kekñe Kaan comota pono iyotmacho pokó? Amoro ma re comota pono komo motme, kekñe?
7. Ahce wa kekñe hara Xoo Kaan ya? Kicicme ro makí kímtpowakñe. Kicicme ro makí keseñasí kica, kekñe Xoo Kaan ya.
8. Ahce wa takí xakñe Kaan Xoo pokó amñe noro yukukmacho yenatíche? Iyok tí nímuyakñe xa hara Kaan Xoo ya. Pahxa iyoku xakñe ero yopo ro makí takí nímuyakñe okyo. Yímxiíkrí komo marha nímuyakñe xa hara yíwya 10 xa hara.
9. Ahce wa kañe me xakñe Xoo cemyawno pokó? Kaan nímítho makí on oyemyawno. Poko wasí Noro yanme, kañe me xakñe ham.
10. Kíixera nai Kaan ham okwe. Ero ke meípora kemyawno komo tímíhra nai kíwya so, kapore nai awya so? Píra ro makí. Kíixe so cexirí ke xa matko meípora kemyawno tímíhra nai Kaan.
11. Ahce wa kapore nai Kaan ya kemyawno komo pokó? On wara kapore nasí Kaan ya ero pokó, Apa kah yawno, oyemyawno rma re mímuyasí owoya oyecenaríno makí ha tko, kapore nasí. Kemyawno kom tímíche on wara kapore nasí ero pokó, Kaan nímítho rma on. Poko oyehtopo makí Noro yanme, kapore nasí kemyawno komo pokó.

Kehcamhokacho 65

Xonas Yehtoponho

Xonas 1 – 4

Waano 119:59, 60; 2 Petru 3:9

Tukukmaxmu: Waano 119:60 – Yohno wewehce awya kpanatanmetopo Apa. Amñe mak wewehcasî, kahra ro mak wîxakñe.

CEKATÏMSOM

Taa, pahxa Nabukotonoso exihra ka exitaw anarî yana komo tî xatkeñe mîn hakî pono komo yopono me. Asiriu komo mîkyam xatkeñe. Ñexamro kayaritomon yewton tî xakñe Ninipe. Ewto imo xa tî mîn xakñe Ninipe, meñpora ro makî xatkeñe iitono komo. Kicicme so tko tî xatkeñe okwe. Kicicme xa takî tî ñehtîketkeñe okwe. Yiixe so rma tko tî xakñe Kaan. Ero ke tîmtapotarî yekatîmñe yeñepe xe tî xakñe yîhyaka so. On wara kacho yekatîm xe xakñe Kaan yîwya so, Kicicme xa takî maxe okwe. Ero ke awaparî komo men wekmexpesî amñe yohno rma ha re, kacho yentamexpo xe xakñe yîwya so. Ero ke on wara tî kekñe Xonas ya, Ai Xonas etoko amoro Ninipe pona. Omtapotarî ekatîmta yîwya so, Awaparî komo men tî Kaan ñekmexpe kicicme xa awexirî ke so, kata yîwya so, kekñe tî yîwya.

Ixaw Yana mîkî xakñe Xonas. Ninipe pono komo xera ro makî xakñe. Ero ke tî Kaan yewetîra xakñe okwe. Anana makî tî cekñe. Tuuna imo yecihtaka tî cekñe. Kanawa imo tî ñeeñakñe iito anarî roowo pona tîtosom. Ninipe pona tîtosom pînî ro makî. Ceseñepanmekî xe makî tî xakñe kica Kporin komo ñenîhtorî me. Kanawa imo yaka ñesenkayakñe. Tuuna imo kwaw cekñe kanawa imo yaw. Cesenkapuche kanawa yamtakpon yaka takî cekñe. Iito takî tî ñetakriyakñe, nîwîñkyakñe takî tî.

Ero yimaw tko tî ocowo imo ñekmexpekñe Kaan. Ocowo imo yamarataka imo tî xakñe porin ro makî kopi. Kanawa panamekñe ro makî kopi. Ewakrokarî yaro makî tî xakñe kanawa. Ñeraswatkeñe takî tî kanawa yaañe komo. Ponaro cehtopo komo yakro tî nîmtapowatkeñe waipîra cehtopo komo poko. Kporin komo yîhtînoñe pîn komo mîkyam xatkeñe okwe.

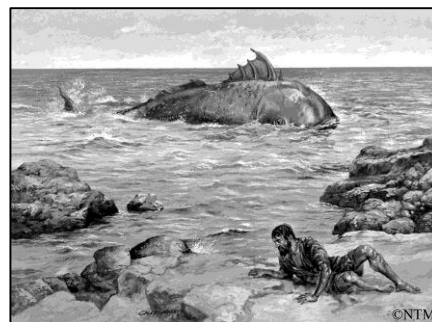
Ero ke Xonas yaka takî tî cekñe kanawa yaañe komo yantomañe. Noro takî ñenpakekñe. On wara tî kekñe yîwya, Ai, oyakno, apakakî, ponaro awehtopo yakro amtapotakî waipîra kehtopo komo poko, kekñe. Apohana, kekñe makî tî Xonas. On wara wîtînoyasî, Kporin komo yai cemahcisom wara wasî okwe. Ero ke Noro rma ñekmexpesî ocowo imo opoyero rma kica. Kaanî ro xa Mîkî, roowo yakîhtoñenho marha Mîkî. Ero ke on wara xa ehcoko, ow kña añmacoko tuuna imo kwaka. Ero yinhîrî nîtîtmayasî takî ocowo.

Okwe, ketkeñe kanawa yaañe komo. Noro yañma xera ro makî tî xatkeñe. Kweikwei ketkeñe tî kañpe ro makî. Okwe, pîra ham, kiñwañhe tohra rma xakñe kanawa. Ero ke on wara ka xatkeñe aañe komo, Kporin komo yakro tî nîmtapowatkeñe. On wara tî ketkeñe yîwya, Apa kah yawno, amna poko cma re yîrwomra masî. Moso tî amna nañme tawake takî awehtome amna poko. Ero ke thakwa amna nañme ham. Añma xera rma re nasî amna. Wara rma amna thakwa makî nañme ham, ketkeñe.

Ero ke Xonas pen nañmetkeñe tuuna imo kwaka. Pom, kopow. Ero yinhîrî nîñtmamyakñe takî tuuna imo, ocowo komo marha. Ero yimaw rma tko tî mokyakñe ootî imo. Porinî ro mîkî xakñe, Kaan nakîhtotho mîkî xakñe Xonas yermomñe me. Ero ke Xonas pen tî ñermomyakñe. Ootî imo ropotaw takî xakñe kopi. Nîñtmamyakñe takî ocowo imo. Ero ke Kporin komo ponaro xa takî tî xatkeñe kanawa yaañe komo. Yîwya tîmsom takî tî nakñiyatkeñe.

Iito thakwa tî xakñe Xonas pen ootî imo ropotaw okwe. 3 ro tî ñenmayakñe thakwa iito. Ahwora ro makî tî xakñe. Waipîra tî xakñe, kicicitho chew ro makî tî xakñe. Ero ke Kporin komo yakro takî tî nîmtapowakñe Xonas. Apa, kekñe, kicicme ro makî wasî kica. Ow cma re meñemhatakesî ootî imo ropotai. Ninipe pona takî kîwcesî amtapotarî yekatîmso yîwya so, kekñe. Ero ke ootî imo yakro takî tî nîmtapowakñe Kporin komo. Ero ke Xonas pen tî narîrkekñe roowo pona hara.

Ero ke on wara kekñe xa hara Kporin komo Xonas ya, Ai, Xonas, etoko men Ninipe pona. Omtapotarî ekatîmta iitono komo ya, kekñe. Ero ke iina cekñe Xonas. Iitono komo rowon pona cekñe. On wara tî kekñe iitono komo ya, Kicicme tî Kaan aweñatu so okwe. Ero ke awaparî komo takî ñekmexpesî Noro 40 ro enmapuche, kekñe. Emapona roro tî ero wa kekñe.

Ero yimaw iitono komo kayaritomon meero tî ñencekñe Xonasî mtapotarî. Yaaro ham, kekñe tî encetaw. Ero ke kicicme xa cehtopo nîñtinoyakñe. Ero ke kicicitho takî tî namruiyakñe tpono ahwora ro makî cehtopo yenpotome. Ero yimaw marha tî nîmtapowakñe tmaywen komo yakro, Ai oyakno komo, kekñe, Kaan yakro takî amtapotacoko. Kicicme awehtoponhîrî komo ahsîpînkacoko. Ñetîrwoxinke rma na Kporin komo ero wa awexitaw so, kekñe. Ero ke ero wara xatkeñe ahnoro iitono komo. Kporin komo ponaro xa takî tî xatkeñe okre. Ero ke Ninipe pono komo waparî yekmexpora tî xakñe Kaan.

Ahwora tko tî xakñe Xonas, nîrwonakñe takî tî. Ahce kacho amtapotachonhîrî yaw roro rma Ninipe pono komo waihara mai Apa? kañe wara xakñe okwe. On wara kekñe Kaan yîwya, Ahce kacho mîrwona opoko, Xonas? Meñpono pîn komo mîkyam Ninipe pono komo 120.000 yopo ñhe. Yîpîñin yaw so ro makî wasî. Yiixe so ro makî wasî. Ahce kacho ero warahra mai amoro hara okwe? kekñe Kaan. Ero wa xakñe Kaan Ninipe pono komo poko.

KPANATANMETOPO

On wara tí xakê Ninipe pono komo kayaritomon, cukmano wara xakê yîropotarî. Kaanî mtapotarî yentache yohno rma ñewehcakê. Tmaywen komo marha panatanmekyakê Kanî mtapotarî ponaro ehtopo komo poko. Kicicitho ow ha, kaê wara xakê, ero wa xa marha ehcoko amyamro hara, kekê tmaywen komo ya. Ero wa xa marha cehcerî kîwyam, Kaanî mtapotarî yencetaw yohno rma cewetpore nasî. On wara na nîke Kaan, Anarme keñasî okwe, ahwon me makî masî omtapotarî poko. Mencesî rma ha re, yohno rma tko mîhcamnoyasî hara kica, nîke na Kaan anarimaw kîwya so. Taa, ero wara encetaw Kaanî mtapotarî awya, on wara xa kasko yîwya, Yaaro, mîkesî Apa, Ero wara wasî okwe. Ero warahra tko oyexi xe takî wasî. Ero warahra ow cirko. Amtapotarî ponaro xa ow cirko, ceserepokaxmu me roro ow cirko ero poko ewetîne me roro marha kasko Kaan ya.

➤ **Kaan nasî ahnoro tooto komo xe, ero ke tîxatme, cewetîne me marha kexi xe so nasî (encoko 2 Petru 3:9).**

➤ **Kaan xîkrî komo Kaan cewetpore nasî oroto rma (encoko Waano 119:59-60).**

Tukukmaxmu yukukmapoko xa hara esenmexapu komo ya.

CEYUHSOM

1. Ahce wa xakê ewto imo, Asiriu komo kayaritomon yewton yosotî? Ninipe mîn xakê ñexamro kayaritomon yewton yosotî.
2. Ahce wa kacho yekatîmê yeñepe xe tî xakê Kaan Ninipe pono komo yaka? Kicicme xa maxe okwe. Ero ke awaparî komo ñekmexpesî men okwe, kacho yekatîmê yeñepexe xakê Kaan yîhyaka so.
3. Ahce wa xakê Xonas Ninipe pono komo poko? Yiixera so ro makî tî xakê okwe.
4. Ahna cekê Xonas? Tuuna imo yecihtaka. Kanawa imo yaka ñesenkayakê anana ro makî tîtotome okwe.
5. Ahce ñekmexpekê Kaan kanawa yawno komo yeraspetome? Ocowo imo ñekmexpekê Kaan. Enorirî yaro takî tî xakê kanawa imo pen okwe.
6. Ahce wa kekê Xonas kanawa imo yaañe komo ya ocowo yîtîmamnotopo poko? Ow kfa aîmacoko tuuna imo kwaka yîtîmantome takî ocowo, kekê tî Xonas.
7. Ahce wa takî xakê Xonas pen yaîmache kanawa yaañe komo ya? Ootî imo tî ñekmexpekê Kaan. Xonas pen tî ñermomyakê okwe.
8. Atwicakî kaamo ñenmayakê Xonas pen ootî imo ropotaw? 3 kaamo tî ñenmayakê iito okwe.
9. Xonas pen yarîrikache roowo pona ahce wa kekê xa hara Kaan yîwya? Etoko takî Niñipe pona omtapotarî yekatîmso, kekê xa hara yîwya.
10. Awaparî komo tî ñekmexpe Kaan kicicme xa awexirî ke so, kacho yentache ahce wa takî xakê iitono komo kayaritomon? Yaaro xa, kicicme taxe kica. Ero ke eseresmara ka cehcerî. Kaan yakro makî tîmtapotacerî. Kîpînîn yaw rma tko na nai Kaan, kekê.
11. Ahce wa takî xakê Kaan ñexamro waparî yekmexpotopo poko? Ñexamro waparî yekmexpora takî xakê kicicme cehtoponhîrî komo poxunkarî ke.
12. Ahce wa xakê Xonas Kaan poko ñexamro waparî yekmexpora exirî ke? Xonas nîrwonakê Kaan poko okwe.
13. Ahce na poko kantometaw so Kaan ya ahce wa kapore na yîwya? Taa, ero poko wai ham. Awamen poko makî oyexi xe wasî, kapore nasî Kaan ya.